

CONSTITUTION OF KENYA REVIEW COMMISSION
(CKRC)

VERBATIM REPORT OF

CONSTITUENCY PUBLIC HEARINGS,
KAJIADO CENTRAL CONSTITUENCY
AT MAILI TISA CATHOLIC CHURCH HALL

Tuesday 9th July 2002

CONSTITUENCY PUBLIC HEARINGS, KAJIADO CENTRAL CONSTITUENCY, AT MAILI TISA
CATHOLIC CHURCH HALL ON TUESDAY 9TH JULY 2002

Present:

Com. Keriako Tobiko - Chairman
Com. Mutakha Kanau
Com. Kavetsa Adagala

Secretariat Staff in Attendance:

Maimuna Mwidau - Programme Officer
Joyce Njoroge - Assistant Programme Officer
Emma Kamunga - Verbatim Recorder

The meeting was called for order at 10.05 a.m with Commissioner Keriako Tobiko in the chair.

Ki-Maasai: Na kiro ngutukie pooki.

Translator: Nitazungumza kwa lugha zote

Ki-Maasai: Amu kiata Commissioners tena,

Translator: Kwa sababu tuko na commissioners hapa

Ki-Maasai: Orkulie tunganak lemeningu

Translator: Ma wati wengine ombao hawelewi Ki-Maasai

Ki-Maasai: Netaa naduo kipuo aiteru esiai naitotona yiook tena olong,

Translator: Na tuko karibu kuanza kazi ambayo imetukalisha hapa

Ki-Maasai: Na kore kawaida e siai nijo ina, na pengas iltunganak ayiolouno, hoo nimikiyiolouno ildonganak pooki kake, pee ingasasa ayiolou kulo omon lootii dukuya tene.

Translator: Kwa kawaida kwa kazi kama hii kitu ya kwanza ni watu kujuana, na kwa vile hatutaweza kujuana wote, ningependa kwanza kuwajua hawa walio mbele yetu

Ki-Maasai: Kure taa kulo omon likiata na Commissioners lena siai e katiba

Translator: Hawa wageni tuliko nao hapa mbele ndio commissioners wa kazi hii ya katiba

Ki-Maasai: Eji ele lotii ena alo Com. Mutakha Kangu

Translator: Huyu aliye hapa ndio Commissioner Mulakha kangu

Ki-Maasai: Kure ele otii polos naa ole Tobiko,

Translator: Na yule aliyepale ni Commissioner Kavetsa Adagala

Ki-Maasai: : Kore eda tasat na keji Com. Kavetsa Adagala,

Translator: Na yule aliyepale ni Commissioner Kavetsa Adagala

Ki-Maasai: Nara nanu oloisiayiani lena siai e katiba te Office e Kajiado,

Translator: Na huyu anafanya katika ofisi ya Kajiado, inayo husiana na mambo ya katiba

Ki-Maasai: naaji sii nanu Paul Meiliara

Translator: Na anaitwa Paul Mimara

Ki-Maasai: Naa kiata orpayian loji ole Kaika tene

Translator: Na tuko na mzee anaitwa kaika hapa

Ki-Maasai: Naa ormembai le committee le naalo e South

Translator: Na ni mwana chama wa committee kwa upande huu wa Kajiado South

Ki-Maasai: Nikiata sii ninye endasat natii ene naji Maimuna

Translator: Na tuko na Officer hapa anaitwa Mailluna

Ki-Maasai: Naa ninye eji Programme Officer ninye naa, naisaidia Commissioners tene.

Translator: Na ni Programme officer anaye saidiana na hawa commissioners

Ki-Maasai: Naa kore pe ginderu amu mikiata naa lomon kumuk amu ina naji ake kiyie nikiyioulou amu ore kuna kulie na keiriamunore na Commissioners neaku easita esiai tenebo

Translator: Ili tupate kuanza kwa sababu Ma-Officer wengine wanao husika na kazi hii

Ki-Maasai: Naa pee kinderu te ngomono

Translator: Tutanza kwa maombi

Ki-Maasai: Naa kore oshi kawaida ormasai na keetae emayian

Translator: Kwa Kimila ya Ki-Maasai tuko na njia yetu ya kuomba Mungu

Ki-Maasai: Neetae engomono e kanisa

Translator: Na tuko na maombi ya Kidini

Ki-Maasai: Neaku etejoki naa nabo ake

Translator: Kwa hivyo tumekubaliana kwamba ni moja

Ki-Maasai: Peyie kinderu esiai

Translator: Ili tusiptezee wakati

Ki-Maasai Neaku tenetii oldungani oomonoki yiook engai, neinyototo, na tenaa oldasat kinoto omayian, na eisawasawa ake pooki.

Audience:(iaudible) Kemayian?

Ki-Maasai Matiaaki engai tee enaang, nai; matiaaki engai wou enikiti, nai; nyaaki taboitare yiook, nai; layiok oo ntoyie, nai; yanu iyiook pooki anaa ngaek, nai; nai pasinai toojiolkuk, nai; ole ntito oo olayioni, nai; ole ngiteng oo lenger, nai; layiok oo ntoyie tangadie loirobi, nai; tamayiana iyiook ilusore anaa taaduo kutiti, nai; tamayiani iyiook engijape sidai engolong, nai; nairiamuyie anaa ngaek, nai; emaidie yiook olasae, nai; naipurupur neyau endaboi ake iyiook, nai; layiok oo ntoyie, nai; wou njoo iyiook ilcenkut orbayiani lemeimu, nai; njoo iyiook lemeirura, nai; ndurukunya iyiook, nai; ntoik iyiook ilarin omelok, nai; layiok oo ntoyie, nai; iyiamu iyiook anaa ngaek, nai; ndubula iyiook anaa engolong, maibulu loreren pooki, nai; ndurie iyiook okilata pooki, nai. Ajo nanu mee kiti ina?

Ki-Maasai: Njoo ta oltungani pooki oinyototo teneeta enajo na kore entoki nayieuni na pingas alimu enkarna ino. Ing'as alimu ajo kaaji nanu ng'ania oje oo ng'ania oje, pee itumoki atolimu duo niata. Kore sii enkae,

Translator: Mtu yeyote ukipewa nafasi ya kuzungumza, kitu ya kwanze ni kujijulisha jina lako.

Ki-Maasai: Kore enkae naa, kuti taa ildakikani otae, ildakikani imiet ake eishori oldungani meiroro.

Translator: Muda pia ni mfupi kwa hivyo mtu atapewa dakika tano pekee yake kuzungumza

Ki-Maasai: Neaku teninyototo oldungani badala niim engiguana naado, tolimu duo tenaa nabo, are yiata, nilimu nilaaton.

Translator: Kwa hivyo ukipewa nafasi useme kwa ufupi yale ambayo unataka kusema.

Ki-Maasai: Amu kumuk ildonganak oingero inkarn eyiu neuro, neaku kinyok aajo pee kiro naa pee metii oldungani oshuko eta ewalata.

Translator: Kwa sababu watu wengi wanotaka kuzungumza na hatutaki mtu arudi bila kuzungumza

Ki-Maasai: Neaku etaa naa kipuo aiteru

Translator: Kwa hivyo tunaenda kuanza

Ki-Maasai: Ashe oleng ole Meliara.

Translator: Asanti sana Bwana Miriara

Ki-Maasai: Eidipa doi ole Meliara naa atolimu ajo kakua lewa aata tene wueji endasat

Translator: Nilikuwa hapa nimesha fanya introduction ya wale wageni, Ole Tobiko amekuja nao

Ki-Maasai: Ore enaai naa paaliki ntai ajo kai ingunaa ena siai.

Translator: Chake ni kutueleza vile tutaendesha hii kazi

Ki-Maasai: Etae inkoitoi uni niidim oldungani aitaunie nguaat inono.

Translator: Kuna njia tatu

Ki-Maasai: Enabo, indim ataa ingero enkardasi.

Translator: Ya kwanza ni kuwa umeandika karatasi

Ki-Maasai: Nimiyieu niisom.

Translator: Na labda hautaki kuisoma

Ki-Maasai: Ore enidim aiguna na iyiau ake, nilotu ai-register tene wueji nimpang alo arashu iton aininingisho.

Translator: Utaileta hiyo karatasi yako yenye uneandika, uiache hapa, alafau utoke nje ama ukae chini usikilize.

Ki-Maasai: Eniare

Translator: Cha pili

Ki-Maasai: Indim ataa yiaata enkardasi ningero, kake iyie sii, niisom.

Translator: Labda umeandika karatasi lakini bado pia unataka kuisoma.

Ki-Maasai: Ntokitin ningero.

Translator: Zile vitu umeziandika

Ki-Maasai: Ore teinakata, niginjo iyie, kumok iltungana oyie neuro.

Translator: Hivyo utapewa kwa sababu kuna watu wengi wataka kuongea

Ki-Maasai: Niginjo iyie ildakikani imiet.

Translator: Utapewa dakika tano tuu

Ki-Maasai: Mee pee isumaki iyiook enkardasi pooki. Kake pee ilaalimu, nilaalimu ajo kaiyoo toi maa, idoolta iyie ajo ninye naa nduat inonok, tolimu ajo nyoo enyamali niata, nilimu ajo nyoo nduat. Mintoki ainosaki iyiook engatini naado, amu aikiyiolo enkatini ormaasai. Nesuma sii ninje kulo payiani amu eingingo too mbukui.

Translator: Ni kwamba ukija na hiyo karatasi na kweli unataka kuisoma, hautaruhusiwa usome karatasi yote from page to page. Vile utafanya, utaenda direct to the points, zile points ama recommendations, ama usummarize. Ufanye few summary yeye kufikia dakika tano utakuwa umemaliza.

Ki-Maasai: Nikinjo iyie ildakikani imiet.

Translator: Utapewa dakika tano

Ki-Maasai: Etii enkoitoi e uni.

Translator: Cha tatu

Ki-Maasai: Tiniata ekardasi na iyie ake nilimu nduat inonok te ngutuk

Translator: Labda kuna mtu ako na karatasi, lakini bado pia anataka kuongea.

Ki-Maasai: Nikinjo iyie ildakikani tomon.

Translator: Utapewa dakika kumi

Ki-Maasai: Ore pee idip airoro, nilotu ai-register tene wueji, keeta register nisain.

Translator: Ukishazungumza unakuja hapa, unapeana jina lako unawekwa kwa register

Ki-Maasai: Amu lazima pee kiata record pee kiyiolou ajo kangae oiroro, kangae oewuo entumo, na kangae oiroro teina tumo.

Translator: Kwa sababu lazima commission iwe na list ya wale ambaye wameongea, na ni nani amepeana mandishi

Ki-Maasai: Niidim aitumia lugha, ekutuk nabaa anaa eniindim autumia, indim autumia tiniyiolo airoro Kiswahili, tiniyiolo airoro Kizungu, arashu Kimaasai.

Translator: Unaweza tumia lugha yoyote yenye itaeleweka kama ni Kiswahili unaweza kuzungumza uzungumze, kama ni Kingereza ni sawasawa, kama ni Ki-Maasai, ni sawa

Ki-Maasai: Tenetaa iroro Kimaasai naa lazima pee kingoru oldungani oi-tafsiri.

Translator: Kama utakuwa umezungumza Ki-Maasai, mtafsiri atatafutwa

Ki-Maasai: Ore pee kinjori nafasi nirorie, nilimu enkarna ino amu kigira iakaja, kegira ena mashini aya oldoilo.

Translator: Ukija kuzungumza cha kwanza ni useme jina lako, kabla ujasahau. Useme jina lako ndio uendeleee kuongea kwa sababu, lazima tuchukuwe sauti. Kuna mashini ya kuchukua sauti.

Ki-Maasai: Ore ena sheria anaa enaituwo ena Commission naa kejoki iyiook pee kinining, ilduat oo ildungana pooki.

Translator: Maanake ile sheria yenye inasimamia hii commission, imesema kwamba, lazima maoni ya watu wote ichukuliwe.

Ki-Maasai: Kiyieu nikinining induat oo ildasati,

Translator: Maoni ya wazee

Ki-Maasai : Kiyieu nikinining induat olmuran

Translator: Ya warani

Ki-Maasai: Nikiyieu nikinining induat oo ndasati.

Translator: Na moni ya akina mama pia

Ki-Maasai: Naijo toi madolta ndasati tene wueji.

Translator: Na yeye anashangaa aoni kina mama hapa

Ki-Maasai: Ana ore oshi te Kimaasai nemesulakinoi engiguana.

Translator: Ama ni ile kimila ambayo wa kina mama na wazee hawakai pamoja?

Ki-Maasai: Paa koree ti duo ndasati e Maili Tisa?

Translator: Wapi akina mama wa Maili Tisa?

Audience: Wachache wako.

Ki-Maasai: Wachace wako wapi?

Translator: Wachache wako

Translator: Wapi wale watu wanazaa wa Maasai? Wale watu wanazaa waMaasai wako wapi?

Ki-Maasai: Koree duo ndoiwuo oo ilmaasai. Ng'oto Maasai? Tenetii sii ildongana lemee ilmaasai ooti ene, amu....

Ore katiba nikintobirita neme katiba oo ilmaasai ake, eji naaduo etiu nejia, aigintobirita katiba e Kenya pooki. Neaku tenetii oldungani leme Ormaasani otii ene wueji oyieu neitua maoni, na uhuru, kejoki yiook sheria pee kiliki pooki ngae.

Translator: Amesema kwamba, hii katiba yeye ina-andikwa sana ni katiba ya watu wote. Wa Kenya wote. Kwa hivyo, kama kuna mtu ambaye si Maasai na yuko hapa, na anataka kupeana maoni yake, ako na uhuru kupeana maoni yake

Ki-Maasai: Naa keidim duat enyenak ana teniyieu nietumia ororei lenye enaa Orkokoyoi arashu tena Olaikambai, teneyieu neuro Kikuyu na huru peiro Kikuyu.

Translator: Na anaweza kupeana maoni yake kutumia lugha yoyote, atakam ni Kikuyu, atakama ni lugha nyingine lakini anaruhusiwa kupeana maoni kwa lugha yote.

Ki-Maasai: Enkae, eidim oltungani airoro neitayu enduata nemeenino, niminyor.

Translator: Kuna wakati ambaye mtu atazungumza, na atoe maoni ambaye haikupendekezi wewe mwenyewe

Ki-Maasai: Na haki enye ina.

Translator: Na hiyo ni haki yake

Ki-Maasai: Ne meeta haja pe ioshoki ororei ashu abuaki.

Translator: Na haina haja umpigie kelele yule mtu.

Ki-Maasai: Taanyu doi mpaka ore pee itum iyie enkata ino, nafasi, nilimu sii iyie nduat inonok.

Translator: Ungojee mpaka wakati wako wa kupeana maoni yako. Wewe pia useme maoni yako

Ki-Maasai: Enkae, ore itii ene wueji naa ira free pee ijo entoki niyieu nijo, miure likai tungani, tenaa iyieu niro entongi torono naihusu likae tungani, tenaa Chief, tenaa DO, tenaa Irpolisi, tenaa President, tenaa ngae naa kejo sheria yiata huru pee ingaja?

Audience: Pee iro

Ki-Maasai: Metaa ntayu ntokitin natii oltau lino.

Translator: Una ruhusiwa huku kuzungumza chochote kile ambacho uko nacho

Ki-Maasai: Tena Orbunkei, tenaa Orkanzulai, nimiure nchere amu ketii ene, ore pee impang tene wueji, nikipuoi ainyanyasa.

Translator: Kama ni kuhusu mbunge, kama ni kuhusu chief, kama ni kuhusu councillor, mtu yeyote. Uko na haki ya kuzungumza kuhusu mtu yoyote ambaye anaona uzungumzie juu yake.

Ki-Maasai: Naa ore Na kisuj iltunganak aikisuj namba oltungani, keigero namba, namba nabo mpaka ntomonile neiendelea. Naa kisuj nena amba, metaa metii oltungani likiid.

Translator: Ile list ambaye watu wameregister kutoa maoni, ndio itafwatwa kuanzia nabari moja mpaka ile nambari yoyote. Lakini kila mtu atapewa nafasi. Kwa hivyo tunafwata ile list ambaye watu wamejiandikisha majina.

Ki-Maasai: Tenelo sii meetaa etaa ntokitin nitejo neitu eningu kulo Commissioners laata tene wueji, neyieu neikilikuanu maswali, na huru pee kingili kuan nyoo? Maswahili.

Translator: Kama ukizungumzia chochote ambacho hawa Commissioners wako hapa mbele hawajaelewa vizuri, nao wako na haki ya kukuliza wewe, ile ufafanue.

Ki-Maasai: Amu mee taa doi pee imbelekeny nduat inonok, eitu kiponu ene wueji pee kiponu iyiook aayaki ntai induat ang, eikietuo aaya nyoo? Nkuninyi. Kake teneeta entongi neitu kiningu, nikingilikuanu pee iko aja? Pee kiyioluo, pee kining.

Translator: Si ati abadilisho kile ulikuwa unataka kusema, aah. Lakini aelewe zaidi. Manake angependa apeane yale maoni yako, zikiwa zimeeleweka zaidi.

Ki-Maasai: Metaa tenaikilikuan taa swali, nimijo ebaiki naa kaayieu naapoeny peyie idot enaduo nitejo.

Translator: Kw hivyo Ma-Commissioners wakiwauliza maswali, sio ati wanataka kukutoa katika ile barabara unataka kufuata, aah. Ni kwamba wanataka tu kuelewa zaidi vile unamanisha.

Ki-Maasai: Kajo taa toi kitaa na tayari pee kinderu.

Translator: Sasa tuko tayari kuanza

Ki-Maasai: Ore pee kimpot iyie nilotu naa amu kiata ena mashini ninyiku ake ene wueji pee iningoyu na ina sauti.

Translator: Ukitwa uje karibu na hii mashini ile sauti yako ipatikane

Ki-Maasai: Nikinterunyie oltungani ojo Erick Parmet.

Com. Kavetsa: Tunaanza na Erick Parmet.

Eric Parmet: Okay, My name is Eric Parmet. I wish to make my presentation in English, So I need to translator. This is yet another historic milestone in history of Kenya is nation, where the Kenyan ordinary person is given the opportunity to participate in these process of constitution making.

Translator: Etejo taa olupayan keji Eric ole Parmet. Netejo te Kingeresa ilo aisum embalai naata, netejo sidai ena rishata taata amu enkatini, elo aaku enkatini, ena naishooki taata iltungana le Kenya meetu aishoyo maoni ena saiai, ena neramati ninje.

Eric Parmet: As Kenyas the Maasai and as pastrolist, we wish to seize these opportunity to say how we wish to be governed, and how we expect to be put at per with the rest of Kenyans, having suffered under the constitution that we seek to review.

Translator: Etejo ore iyiook kira ilmaasai mikimus tenikitum ena rishata nikiponu sii iyiooki aishorie nduat enaa vile nikiyieu neramatii iyiook amau etu apa eramat iyiook eda kata edukuya neaku mikimus taata enikitum ena nafasi pee kitum sii iyiook ingoitoi naaramatieki iyiook.

Eric Parmet: These being the case, its our hope that the next constitution as a matter of priority, and human concern, give space and create room for correction of past constitutional injustices committed against us.

Translator: Kore etiu neija nikijo kore taata ena naa enalotu aitobir iyiook mee enalotu ainyal iyiook, enalotu aotaa iyiook kake mee enalotu aar iyiook anaa enaiguna oshi enatulusoyie.

Eric Parmet: Based on these, land and natural resources, governance did education are three inter related issues that form the basis of every nation, and any constitutional debate, and constitutional making.

Translator: Kore etuiu neija kore sirkali, kore imali enaa irkeek, oldoinyio o nguesi, kore enkisoma na ninje oshi naitayu erikore e nkop, nena tokitin tooshi eji ninje naitasheiki enkop.

Eric Parmet: The history of any nation revolves around, the history and ownership of land.

Translator: Kore enkatini e kila enkop, naa mee esiai enkop, enkop ninye nooshi, ninye tooshi enoo iltunganak.

Eric Parmet: Our livelihood and survival depend on group ownership, and communal use of resources as pastoralist.

Translator: Kore iyiook kira iltanguna oiritisho, naa ngurupi oshi naitasheiki enkop ang naa nikira iyiook ilaramatak loo ngishu.

Eric Parmet: Pastoralist land is therefore not idle land.

Translator: Kore enkop ang nikiritayie ingishu ang, nemeenkop ake duo nairagita nemeeta eneasita.

Eric Parmet: and pastoralism should be entrenched and protected in next constitution as a viable economic activity.

Translator: Kore esiai eramatate o ingishu ang, na lazima pee eyae anaa esiai eramatate anaa nkulie.

Eric Parmet: The willing seller, willing buyer policy like the colonial treaties is one sided and does not favour the Maasai.

Translator: Kore apa esiai nayautua lashompa naji teniyue oltungani nimir enkop neyieu olikai neinyangu na ninye kisuj, naa enoo ngeresa apa mee anaang.

Eric Parmet: Today Maasailand remains an open buying market a phenomena that is facilitated and supervised by the state, through the land control board.

Translator: Kore enkop o ilmaasai netaa apa ninye enkop naa meitore loopeny etaa entoki naji Land Board naitore, nemitikini loopeny enkitoria.

Eric Parmet: I wish to make the following proposals.

Translator: Kuna nainei.

Eric Parmet: That the commission, the government, and the rest of Kenyans accept that, the colonial treaties and injustices committed against us were grave.

Translator: Pee iyiolou serkali ajo kore apa enkiguanat apa nai-sign-aki apa, naatipikaki apa ena kop ilashumpa, naa ekearita iyiook ainosie iyiook enkop.

Eric Parmet: and thus the Maasai and any other people who lost their land, have historical and ancestral claims to their lands

and territories.

Translator: Kore apa ilmaasai enkop o ilmaasai nawaki, naa keata lelo maasai entuata peyie etum ina kop enye apa naawaki amu eitu apa eyae aitobiraa.

Eric Parmet: and these constitutes a basic for the Maasai to make a claim for restitution.

Translator: Neyao ele enkiguana o ilmaasai peyie einyototo apa aipotu apa enkop enye naawaki.

Eric Parmet: Total repossession of land must be made.

Translator: Neipotuni neshukuni enkop apa pooki naawaki.

Eric Parmet: lost during the colonial era, and independent Kenya

Translator: Enaawaki enapa kata etii irmusungu, o taata tena likori o loorok.

Eric Parmet: and where return of land is not possible, compensation must be made

Translator: Kore ewuei nemeidimayu pee eshukuni, nelaki, alaaki loopeny apa ootoruoki.

Eric Parmet: No. two

Translator: Kore eniare

Eric Parmet: First registration which is a creation of colonial regime should be challengeable in court.

Translator: Kore esiai naji first registration tinitum oltungani empalai enkardasi edukuya, title e dukuya, neme enaang apa ina, me lazima peeji eji ore amu inoto nemeshekunoyuo enkop.

Eric Parmet: especially where land acquisition has been fraudulent.

Translator: Kake te wueji duo naai niyiolo ajo ekeisimayioki ina kop.

Eric Parmet: Trust land must be abolished.

Translator: Kore enkop naji ene raia nemeitokini naa aata ina.

Eric Parmet: And all land previously under trust revert back to community ownership.

Translator: Kore apa ina kop naji ene raia enaa taa enoshi old ground, neshukokini loopeny.

Eric Parmet: Land control boards be done away with.

Translator: Kore lelo tunganak le Land Control Board amu iyiololo, nimikiyieu.

Eric Parmet: and the community should take full responsibility and ownership of their own land.

Translator: Kore ilmaasai ashu iltunganak loomanya ewuei nebo, neaku ninje loomanya ina kop.

Eric Parmet: All land issues, and disputes and transfers, be localized to the local communities.

Translator: Kore emirata enkop arashu enkiguana naihusu enkop, nepalikini loopeny metaa ninje oiguana.

Eric Parmet: Land should not be leased out, and any land under lease should revert back to the Maasai immediately upon expiry of the lease.

Translator: Nemeitokini aisho iltunganak engas aatem aikodesha enkop enoshi taa naji amany pee aalaaki, meitokini aata ina.

Eric Parmet: No further land transaction be approved by the state

Translator: Nemeitoki aaku eetae emirata enkop eji na serkali naitasheiki.

Eric Parmet: Office of the commissioner of lands at Ardhi house should be abolished and done away with.

Translator: Ore enkopisi e Commissioner oitasheiki enkop te Nairobi, neitayiuni si ninye amu mekure kiyieu.

Eric Parmet: Land ceiling should not be imposed by the state.

Translator: Kore ena naji lasima peeta oltungani tenaa ekai naa ninje na lasima paa ninje eeta oltungani, mikiyieu.

Eric Parmet: The government should not have powers to compulsory acquire community land for any purpose.

Translator: Mikiyieu sii neaku eya serkali enkop o iltungak amu serkali, ake duo nejja.

Eric Parmet: All Maasai land should be owned communally.

Translator: Kore enkop o ilmaasaib neaku ilmaasai oitore.

Eric Parmet: Military exercise be confined to military grounds and not communal lands.

Translator: Kore esiai oljeshi, ena naponui iljeshi aas enaas te nkop, njeepuo aas too weuetin enye nepal enkop o olmaasai.

Eric Parmet: and loss of lives, property or injury as a result of such must be taken care of by the government and total responsibility rests with the government.

Translator: Kore tenelo peyie eponu lelo tunganak anaa iljeshi neponu aas, neiumiza iltunganak, arashu near metuata, neaku serkali nalak.

Eric Parmet: On natural resources, Maasai land is richly blessed

Translator: Ore too mbaa enkop, ake duo anaa endim, arashu soitok, arashu nguesin, naa aikiata.

Eric Parmet: Access, ownership and benefits do not go to the Maasai

Translator: Kore enkitoria arashu faida nayau kuna tokitin nikiata nemegira aapuo enetii loopeny.

Eric Parmet: Proposal number one. The natural resources within Maasai-Land be owned by the community.

Translator: Kore too nduat enyenak, kore ene dukuya, naa kore ntokitin nijo nena, peaku loopeny oitore.

Eric Parmet: These include Magadi Soda Company, Amboselli National Park, Nairobi National Park, and other resources.

Translator: Kore taa nena, pee iyiolou anaa enkampuni e Makat, Olale la nguesin le Mbošel, o Olale loo nguesin le Nairobi, nenaata eyieu na enaata aa loopeny oitore.

Eric Parmet: 80% of the benefits accrued from the above, should go to the community direct.

Translator: Kore enkumoi oo ntokitin e faida natumi teine, naa ekenare naa loopeny ootum ina faida.

Eric Parmet: Any economic activity or employment opportunities coming from such, must have the locals as the priority.

Translator: Ore teeneeta ngishu naimu ine, arashu teneeta musaada naimu ine, nenaata aa loopeny oonya.

Eric Parmet: All forests and government reserves within Maasai land should be communally owned.

Translator: Kore ndimi o laleta lo nguesi otii atua enkop o ilmaasai, nan naa loopeny eishori.

Eric Parmet: These include forest like Ol-Donyorok, Ngong forest, which are gazetted government forests.

Translator: Etiu taa lelo anaa endim Oldoinyo Orok naawa serkali, o endim Oldoinyio loo Laiser, naawa sii serkali.

Eric Parmet: The ownership must revert back to the community, to protect and manage in accordance to their cultures and traditions.

Translator: Pee eshukokini loopeny meetu aitaas enaitaas, ataa enaa mashoyie einosie, enaa apa ake.

Eric Parmet: Water catchments areas should be protected.

Translator: Kore ngonyek o nkariak nenaata sii eishori loopeny.

Eric Parmet: and water resources within Maasai district, need first to benefit the local people, before they go to benefit others.

Translator: Kore ngonyek o nkariak naa enkop ormaasai eingua, nenare na loopeny onga aok, pee etum sii ninje, pee eaku tenetwa lekat na ninje eishori loreren.

Eric Parmet: This take for example, the Nol Turesh water pumpline which is being used in Machakos, and growing flowers in Kitengela, while the Maasai and their cows are dying of thirst at Birigani, Intirland, Oselali and other drier parts of Maasai land.

Ki-Maasai: Etiu taa anaa enkare olkeju lo Ilduresh napuku to Loitokitok nelo nelo enkop o Loongu nepui aabukoki dapoka te Kitengela o ti Athi River negira ninje ilmaasai loo Mbirikani ashu leina oitoi negira arum.

Translator: On governanece

Ki-Maasai: Ore te sirkali,

Eric Parmet: Upon independence, Kenya had agreed on Majimbo system of constitution.

Translator: Eiruko apa ninje irmaasai enkitoria entoki naji majimbo, enkitoria metaa kore irmaasaia enkitoria eote metaa keeta ninje serkali enye.

Eric Parmet: With it's basis being regionalism.

Translator: Kore ina naa enatoi najo metaa ekeaku ninje oitore oote.

Eric Parmet: The concept was to provide room for sharing of power.

Translator: Na kore apa ina na keji peyie, eaku ninje oopeny ooyiolo enkitoria enye eneikunari

Eric Parmet: Soon after independence it was abolished.

Translator: Kore ake peyie elotu ena serkali nenangari ina duata apa.

Eric Parmet: and every strong unitary central government was created.

Translator: Neingoruni apa serkali naji ninye naitutum iltungana pooki.

Eric Parmet: These has oppressed us in the following ways.

Translator: Kore apa ina netotonie yiook te kuna oitoi.

Eric Parmet: There is little participation by the people on the grassroot on how they should be governed, and how governance

is conducted.

Translator: Meeta iltungana etii netii haki arashu meeta ninje eneiko peyie eningi te shumata teidie.

Eric Parmet: A lot of power is placed within the Presidency as an office and as a person

Translator: Neishori olarikoni orik enkop guvu pooki nemitikini iltungana.

Eric Parmet: The decision making structure is a top down system, which is centralized with no room for community consultation.

Translator: Neijululi erikore metaa eji mee te nkop eiteru, etaa te shumata eiteru erikore.

Eric Parmet: I therefore propose a Majimbo system of government.

Translator: Nejo taa ninye, kiyieu iyiook enkitoria naitasheiki ooloshon, metaa olosho oitasheiki ate.

Eric Parmet: and there should not mean tribalism.

Translator: Nimikijoito taa eji esiai ina oo naibayunyieki loreren.

Eric Parmet: The system should carefully be constructed along ethnic lines.

Translator: Kake kore eduate enye naa peyie eaku kila olosho neitasheiki keon.

Eric Parmet: To give autonomy to all communities and practical participation.

Translator: Peyie eishoyo erikore metaa iltunganak orik ate.

Eric Parmet: These will bring the government closer to the people.

Translator: Na keyau ena serkali metinyikaki olorere

Eric Parmet: Will make ti accessible

Translator: naa keaku etumoyu.

Eric Parmet: Relevant

Translator: neas esiai

Eric Parmet: and sensitive to the needs of every person.

Translator: neiningisho ainining iltunganak pooki

Eric Parmet: The system will enable all Kenyans.

Translator: Na keisho ena iltunganak pooki le Kenya,

Eric Parmet: to exercise their rights as Kenyans citizens and not as second class Kenyan citizens.

Translator: metoningi anaa iltunganak le Kenya kake mee iltunganak le are.

Eric Parmet: To influence public policy formulation and implementation

Translator: Pee ening esiai e raia neaku sii ninje keininingi.

Eric Parmet: I therefore propose that, all Maasai speaking groups on Narok, Kajiado, Trans-Mara, Laikipia, Samburu and entire area occupied by Maa speaking groups be consolidated to form one jimbo.

Translator: Etejo keyie naa kore olosho pooki le maa ehaiki Sambur, nebaiki irmaasai le Nkare Narok, nebaiki lekua le Trans Mara oo kulo le Kajiado, neishori ninje enkitoria eate, nesoti tenebo, neishori ninje enkitoria eate.

Eric Parmet: Under this the provincial administration be abolished and be replaced by elected leadership.

Translator: Neitauni enkopis e DC, neaku oltungani ogeluni ninye orik iltunganak..

Eric Parmet: No person who has been a President before, be eligible for Presidency under the new constitution.

Translator: Nemetai oltungani oidipa otaa President oidipa atorikisho oitokini aisho meigila.

Eric Parmet: Regions will be the basic unit of decision making.

Translator: Ore loшон neishori metaa ninje oolimu, oota nguvu pee elimu enayiu neitaasi.

Eric Parmet: No outsider or immigrant shall be eligible to vie for any leadership position whether with Majimbo or with no Majimbo.

Translator: Meitokini sii aisho erikore iltunganak oingua boo meetu aingoru erikore ti atua olorere.

Eric Parmet: Any constitutional amendment will require at least support of 75% of both the senate and the house of representatives, under the Majimbo system.

Translator: Ejoito taa kore teneaku ina, amu keaku naa keetwa enkae Parliament, na keaku entoki naji 75% entoki naji ntomoni naapishana o imiet ti atu iip ninje oota haki peyie eibelekenyeny jeriani.

Eric Parmet: On local authorities. The community shall own all the land under the local authority, these include commercial plots and all urban plots.

Translator: Ore te siai e County na keaku kore sii mbuloti natae, na keaku ne raia mee keaku County naitore, neaku raia naitore, loopeny enkop.

Eric Parmet: The local authority will only be supervisory body but not owners of community land.

Translator: Neaku ake duo ninye County enaitashe aingor ake duo enkop kake meitore.

Eric Parmet: A community board will be incharge of issuing of plots and not the council.

Translator: Netumi enkiguana, oo iltunganak enkurup, enkigudi oo iltunganak naa ninje naitore mbuloti eine wueji.

Eric Parmet: Chairmen and Mayors of local authorities should hold a minimum of a Diploma level, and will be elected directly by the people.

Translator: Kore Chairman le County arashu Ormeyai na lazima pa enkardasi, eisume mbaka ewuei neji Diploma peyie etumokini aategelu metoriko County.

Eric Parmet: Holders of other councilors should be holders of “O” level certificates, and where these is not available std. 8 graduates or Std 8 leavers can vie for such positions, but under special considerations.

Translator: Etejo taa ore irkanzulani pee egeluni neyieu ninye naai ne naata na oltungani oidipa secondary, arashu tenetaa na etalangi, etapongoki pi, neshori naa oloidipa ngilasini e isiet kake enoshikata etalaki pia.

Eric Parmet: In education,

Translator: Ore te ngisuma

Eric Parmet: pastoralism be taught in schools as a legitimate economic activity.

Translator: kore esiai e nkirita oo ngishu, esiai anaa enoo iltunganak loo ngishu, neishoori sii ninye metaa keifundishae inkera te school.

Eric Parmet: and pastoralism should be understood as a viable means of livelihood.

Translator: Na lasima pee iyiolou sii ninje ena sirkala ajo kore esisai e ramatare oo ngishu, naa maisha sii ninye nijo noshi ake kulie.

Eric Parmet: There should be free and compulsory primary and secondary education sponsored by the state.

Translator: Ejoito na kore esiai e nkisuma aiteru te niabori mpaka eneshumata edolta ninye nejo iyie neaku free, neaku melaki, njee elaaki serkali nkera.

Eric Parmet: Private schools at the primary level be abolished to do away with the un-healthy competition commercialization of education.

Translator: Etejo kore sukuluni oo loopeny neitauni, neitauni peyie meitoki aayau, neitauni sukuluni oo loo peny metaa ne

sirkali ake naati, te kuna sukuluni e primary, te kuna eabori.

Eric Parmet: Adult education programmes, youth polytechnic and other technical related studies should be revamped in Maasailand.

Translator: Kore enkisuma oo iltunganak kituuak neshukuni enkop oo irmaasai, neshukuni sukuluni apa naaji polytechnic, neyauni sii ninje enkop oo irmaasai.

Eric Parmet: Affirmative action should be given to the Maasai to bridge the gap and address the in-equalities that are present in the education system.

Translator: Kore esiai pee irisioyu olorere pooki na lasima sii ninje eyiolou irmaasaia, pee iresioyu enkitok oo lee.

Eric Parmet: Thank you Mr. Commissioners. I hope my views will go ahead to make the next constitution. Thank you (Clapping).

Translator: Etejo ashe oleng.

Interjection: (Not clear)

Com Kavetsa: Now I would like you to address the issue of Majimbo a little more in detail. One, you have told us the Maa speaking people to form one region, but you know we are making the constitution for the whole country. Can you give us your thoughts about how many regions the country is going to be divided into. You said that the system should be grafted carefully along ethnic lines, try to explain how many Jimbos and constituting which ethnic community and then two the question of sharing of power between the central government and the central and what functions go to the regions, and related to that is also to the question of sharing of the resources or the revenue, because the allocation of the resources and revenue must be proportional to the functions each level is supposed to play.

Eric Parmet: As a people who have suffered under the current constitution.

Translator: Eikilikuana taa Commissioner, ele payian naii oiorita, nejoki amaa, amaa amu itejo iyieu naaji nenaata aa kore olorere nenata eta ninje serkali enye, matejo anaa irmaasai pooki enatoi najo na kayieu nenaata na kore irmaasai pooki neeta ninje entoki naji jimbo lenye, oljimbo lenye. Kai iyieu neikunari ina, kai nai eikunakini irkulie Kenyai ina siai eilo jimbo? Neija taa eikilikuanaki neaku, ninye ena arashu ena taa e serkali anateo e county. Kama esiai e county, kaa iyieu neikunakini sii ninye ina erikore? Neaku tii ninye eikilikuanaki, neaku ninye ena nagiri tena kata ashukoki iyiook.

Eric Parmet: We are sensitive to our own feelings because the wearer of the shoes feels where the shoe pinches.

Translator: Etejo taa aikiningisho oleng teneaku ndamunot ang, amu kore oltungani oironyita enamunge, na ilo tungani ake oning emion.

Eric Parmet: And in these, I wish to start by talking about the Rift Valley Province.

Translator: Etejo taa kayieyu naiteru airo tena Province nikitti naji Rift Valley.

Eric Parmet: I propose that it should be divided into three regions .

Translator: Peyie eori ena Province nikitii naji Rift Valley, katitin uni.

Eric Parmet: The Maasai should occupy the southern part of the Rift Valley.

Translator: Kore irmaasai neaku ninje otii ena alo e Rift Valley.

Eric Parmet: Comprising of Kajiado District.

Translator: Ebaiki Kajiado

Eric Parmet: Narok.

Translator: Narok

Eric Parmet: Transmara.

Translator: Oo Transmara

Eric Parmet: Nakuru.

Translator: Nakuru

Eric Parmet: Laikipia.

Translator: Oo Laikipia

Eric Parmet: and a little part of Baringo District where the Maa speaking group of Ilchamu's occupy presently.

Translator: Oo ewueji sii nemanya iltunganak looji Ildiamus, ootii enkop olbaringo.

Eric Parmet: The central Rift District will be occupied by the Kalenjin speaking people.

Translator: Ore le katika ele jimbo le Rift Valley te nduata enye neaku ena abila naji Irkalenjin arashu Lumbwa ninje otii.

Eric Parmet: and the upper or the northern part of Rift, should be occupied by the people who are the Turkana, Pokot and the rest.

Translator: Ore ene uni te shumata pee igiwoo Lumbwa, nepuo kulo tunganak sii ninje aamany ooji Turkana oo lele omany ake tenakata ina alo.

Eric Parmet: Eastern province can be divided into ethnic groups that already occupy that province.

Translator: Kore ena ngai Province naji Eastern natii ena alo oloosaen, na ninye eji nemany lelo tunganak ake otii.

Eric Parmet: Central province doesn't need to be divided it's already a Jimbo.

Translator: Ore ena naji Central natii katika natii Irkokoyo, neji nemeori ina amu kiti.

Eric Parmet: North Eastern Province, will be divided into two or three regarding their own wish.

Translator: Ore ina nkae naji North Eastern, neori katitin are arashu, eori anaa vile sii ninje neyieu iloopeny neori.

Eric Parmet: Luo Nyanza is a jimbo already.

Translator: Ore enkop naaji Oljalu naji Nyanza, neaku sii ninye oljimbo obo.

Eric Parmet: so is Western Province.

Translator: Neaku ina Western.

Eric Parmet: let other people tell you as commissioners how they wish to be separated but get ours clearly..

Translator: Ejoito ninye Commissioner, njoo elimu iltunganak vile nayieu ninje neramati kake noto nkunaan'g, toning'u nkunaan'g enikiyieu.

Eric Parmet: On power sharing.

Translator: Ore te nkitoria,

Eric Parmet: The military, the police and public universities, public hospitals and national schools, will remain under the central government.

Translator: Kore Jeshi, oo Iropolisi, oo Universitini, neishori metaa serkali e sapuk eina kop naitasheiki.

Eric Parmet: And regional government will have its own sub-set constitution to govern that particular jimbo.

Translator: Kore serkali e jimbo, netum ninje enkitoria peyie erikore eilo jimbo lenye.

Eric Parmet: On leadership,.

Translator: Te rikore

Eric Parmet: on natural resources,

Translator: Too ntokitin, too masaa enkop enye

Eric Parmet: and other internal governors.

Translator: Oo enkitoria enye eatua.

Eric Parmet: The natural resources within every Jimbo.

Translator: Kore masaa enkop te kila oljimbo,

Eric Parmet: will first benefit that jimbo.

Translator: Naa pengas aitarposh iloopeny

Eric Parmet: before it goes to the central government.

Translator: eton eitu eishori enta serkali sapuk.

Eric Parmet: of course a certain percentage will go to the central government, let's say 20% will go to the central government.

Translator: Ore matejo asilimia, matejo tikitam ti atua iip, na ninje naapuo idia serkia sapuk, kake kore ena nkae sapuk naleku, na loopeny ooitumia.

Eric Parmet: 80% should remain within the region.

Translator: Kore asimilimia ntomoni isiet, ntomoni isiet te iip, na loopeny ooya.

Eric Parmet: International relations will remain under the central government.

Translator: Kore enkitoria e boo, na loopeny oitasheiki.

Eric Parmet: Customs within jimbo, like say, the entry into Kenya which is located at Namanga. 80% of what is accrued from there should benefit the local people instead of the central government.

Translator: Kore esiai tenakata nijo ene eldaalo ele Manga, enewuei oshi neitasheiki kuna garin nalangu oo naalang, nenaata aa kore ropiani naitalakuni teini, na loopeny engas aaret nena ropiani, eton eitu eishori naaleku serkali.

Eric Parmet: but internal governors, which I said bottom-up system will be the fundamental basis of every region .

Translator: Ejeito ninye kake kiyieu na kore enkitoria naa tii abori eiteru pee etumoki ailepa mee te shumata eiteru adou.

Eric Parmet: Thank you, I hope I have answered your question.

Translator: Eidipa taa orpayian.

Comm: Thank you

Translator: Ashe. (Clapping)

Com. Kavetsa: Thank you very much for your extended presentation, but I am sorry I missed part of it. But the principle of Ethnic majimbo is viable, only that you have to think of the rest of Kenya. You can't dismiss like you have talked of Nyanza very dismissively of Western very dismissively, and you say its ethnic and can the Teso have a jimbo? Can the Kuria have jimbo? Can the Kisii have a jimbo? You see, because it's ethnic. You have to think of that principle and how it applies to it, elsewhere. So it is not just a matter of saying it is, I view Central is already a jimbo because you have struck out everybody else, but Nyanza and Western have been put together in that way. So you can not say ethnic and then you oppress the Teso. Can El-Molo be a jimbo? You see its really a principle which you have to reason out even with the exception, because here you have Western province and you have the Teso in it. Believe me it a very different thing to be a big ethnic group even if you are dis-advantaged, and to be a small one and be dis-advantaged.

So when you say then the Maa people, then the Teso will say okey will go back to Uganda. The Pokot have already said, if you don't know what we want you to do we will go back to Uganda. A very simple story because they came from there. The Teso they are 3 million of them in Uganda, and they are a few of them in small district which everybody doesn't like already because it's a single constituency district, that one.

The other one is on Education. You have these huge Maa region, very big all the way to Samburu, and you don't want a University in it. You don't want a University of pastoralism in it? That very big region. Secondly if you say free primary education for the Maa people, it means you think, all you want them to do is be educated to Primary level. Perhaps had they as a people had the experience of secondary school.

Interjection: (Not clear)

Com. Kavetsa: Primary and Secondary I am very happy about that. Now the university one.

Translator: Kore taa mbaa naaimaka ena tasat, na oldaani ake enyaaka ashukokino too natii wolat enyenak. Etiaka kamaa tinijo aiye enkitoria olorere metaa olorere oitore aate, naai teneaku keitore ninje irmaasai ate. Eto kore anaa enitejo iltungana le Central enkop Orkokoyo, etejo maata nanu shida teine amu anaa eneasita ninje lelo gegira ake ninje aitore lee aate tenakata. Kake kamaa nkulie kuapi, amu etae iltunganak ooji Iteso ootii ninje idia alo e Western na kuti lelo tunganak kuni oleng, kai ninje iekoni lelo kamaa, keidim ninje neitau oljimbo lenye? Neaku kejkito oldaani, ngura take pee mee olorere linyi ake ingorita netii irkulie tunganak laa teneningi naai ena ino, negoliki ninje anaa lelo kuti tunganak. Etae irkulie looji Elmolo otii atua olkeju, oomanya olkeju te idie te enkop oo Ilturkana. Kejo kamaa lelo tunganak amu mebaya ninye iip are naa enkabila musima, kai

ninje eikoni lelo? Neaku ninye taa eikilikuanaki oldaani Commissioner ajoki, indim atoliki yiook ajoki kanyoo, etii si enkae tokin natejo, etoje atoningo pee iro niro mbaa ena kop Olmaasai sapuk oleng, aiteru tena mpaka enkop oo Sambur nijo keyieu ninje oljimbo lenye, enaijo eitu aning ijoito eyieu neishori ninye university nabo enkop Olmaasai naa ninje sii ninye eipotieki inkera Olmaasai naidip secondary. Neaku ninye taa eikilikuanaki.

Eric Parmet: I wish to start with the second question on the Maa region. In this I clearly said that universities will remain under the central government, because they were build on tax payers money and we are part of the tax payers. Secondly with

Translator: Etejo taa too iltunganak leitu eningu, etejo kore te siai e university pee itu aimaki, ekajo peyie eaku kore esiai e university amu mbisai e raia pookin etishetieki, neaku serkali sapuk naitore ina. Serkali taa sapuk, kake kore te siai

Eric Parmet: And in these public universities a ¼ should be there for children coming from this region in all the public universities and in all faculties.

Translator: Etejo kore te siai e university kore enkumoyu oo nkera naa lasima peyie eaku tieni wueji netii, teina jimbo natii ina university, kore enkumoi na ine eingua. Enkimoyu oo nkera naisomare ina university neishori nafasi.

Eric Parmet: On the issue of Teso community and other small tribes of course we cannot have small or mini jimbos minutes jimbos. Ours if we waited our own we would have said Kajiodo to be one jimbo, but based on ethnic lines of course these tribes as the Teso have some affiliation with wider Luhya community, and if not special consideration should be given but not a jimbo

Translator: Etejo taa kore too iltunganak kuti lijo lelo looji Ilteso, nenaata naai eji kalo orere etaaniki, kakua oreren kulei ootaaniki, pee itushuli oo lelo?

Eric Parmet: And the next constitution should as a matter of priority, and as matter of human concern, take into cognizance the rights of minority groups including the Teso and the El-molo.

Translator: Netejo ninyi kore ena Katiba nikinkerito taata, naa enata aa keya, kinining ninye oleng ena Katiba naigeritoi oltoilo loo iltunganak kuti arashu loo iltunganak ogirae aatonie.

Eric Parmet: So in that their worries in concern will be taken care of.

Translator: Ore ake pee eningi nemeitoki naa ailalamika amu kamaa naa teneiningi oltoilo lenye, kanyoo naa eitoki ajo?

Eric Parmet: Without necessary having as a jimbo which cannot be realistic

Translator: Etu etum oljimbo amu kamaa naa tenemeidimayu pee etum oljimbo, emeingor naa serkali lelo tunganka anaa iltunganak kuti?

Eric Parmet: But of course their views have to be listened.

Translator: Kake pee eininingi sii ninye oltoilo lenye.

Eric Parmet: Thank you.

Translator: Etejo ashe oleng.

Com. Tobiko: What happens to this maa-jimbo. What happens to those who are non-maasai, who live, who own property who work in that jimbo. Do the ten fall within what you call minorities and therefore protected as minorities although they might actually come from a larger tribe. Like the Kikuyu's or do you kick them out?

Translator: Eikilikuanua taa Com. Ole Tobiko, nejoki kamaa taa naii tenakata iltunganak teniyieuu matejo oljimbo linyi loo Ilmaasai, kake yiaatat loreren looti atua ele jimbo linyi, hoo nee iltunganak kuti amu eidimayu naai paa iltunganak oinguaa matejo anaa iltunganak lijo Ilkokoyo otaa ninje oljimbo lenye, metaa mee iltunganak kuti, ekeetuo duake aaku kuti amu eetuo enkop inyi. Kai ninje eikoni lelo?

Eric Parmet: With or without the jimbo. With or without the commission before me or before these people, we have always lived peacefully with outsiders. So in creation of a jimbo, we will have our own small constitution, that will govern our internal governors, and how we live as we have always lived peacefully, but as I said these people will not be eligible to vie for any leadership position. If someone else has bought land, let his leadership position. If someone has bought land, let his leadership be restricted within the four corners of that land, and if someone cannot live by our own constitution, if he can not follow our own constitution in this jimbo, we will politely invite him to leave. (clapping)

Translator: (Clapping) Etejo taa too leitu eninigu, kore iyiook kira Ilmaasai, nikitaboitare loreren enkata naado, nikinjoo eponu enkop ang neponu amany neeyieu, kore sii naii tinikitum oljimbo, kiata yiook sheria ang, kore entoki nabo nikiimie te ina sheria ang naa mikiyieu oltungani olotu te boo nelotu enkip ang, nelotu aingoru erikore te nkop ang. (Clapping)

Eric Parmet: In our own jimbo we are already a minority and we cannot leave a minority within a minority group, so we shall all be treated uniformly within our jimbo, and if someone is not happy then he will have an alternative.

Translator: Etejo kore yiook kitii oljimbo lang kira aket kuti poo kata amu, merisio yiook enkisum oo kulo kulie tunganak arashu eikumok intokitin nalangie ninje iyiook kulo kulie tunganak. Nimikiiruk metaa, eikiaku kuti neito sii ninje ilkitu tunganak aaponu aatonie iyiook.

Eric Parmet: And with that, I wish to give other people opportunity a chance to speak.

Com. Kavetsa: You have not responded to the (not clear)- it's a very real people's achieving. It's a very real proposal to the people who feel that they have been injured historic in Kenya, and that they can have another place somewhere else or even on

their own.

Interjection: Not clear

Com. Kavetsa: Succession?

Intejction: Not clear

Com. Kavetsa: The Teso one, the Pokot ones, the North Eastern one, they are very real.

Interjection: Not clear

Com.: You said we also listen to the views of these people. Supposing we go to them, and they tell us we feel we want to join our brothers in Uganda. Do we allow that or do we reject? That is the question.

Eric Parmet: I think that's a very sensitive question which can only be addressed by maybe the central government, but in that case I don't think it will be logical to have a Kenyan Citizen leave his homeland to go and seek refuge elsewhere. So in that I think they should just remain in Kenya, and special consideration be given, in the next constitution, but should not be allowed to leave.

Com. Kavetsa: They could leave with their land.

Com Kavetsa.: Ooh

Eric Parmet: Then that is a security issue.

Com. Kavetsa: (Not clear) it's not security it's an ideological

Eric Parmet: Suppose we have

Com. Kavetsa: (Not clear) Teso we put our land (not clear)

Eric Parmet: But we also have brothers and sisters in Tanzania, we can also decide to leave if we wish.

Com. Kavetsa: It's what we are saying

Eric Parmet: Then it should not be allowed, that all

Com. Kavetsa: Okay (Clapping)

Translator: Kore taa entoki naikilikuanua ena tasat Commissioner, naa ketejo, etae nai swali naikilikuanua enatoi kata te dukuya nejo, eetae iltunganak oidipa ninje aatejo, anaa iltunganak ooji Ipokot, netae ilkulie ooji Iteso. Kore kulo tunganak ooji Ipokot, nemanya Kenya nemanya enkop oo Ilganda, kore sii ninje Iteso, nemanya Kenya enchoto nemanya ilkulie enkop oo Ilganda. Nejo ninye too duat enye teniminingi iyiook nikishuko oo enkop ang, mee nikipuo aingua enkop ang, nikishuko

iyiook, nedunguni iyiook aadungongi idia alo. Neaku ninye eikilikuanua Commissioner ajo, kanyoo taa eduata ino? Nejo, ninye oldaani hoo nikiata sii iyiook irmareita lang te Tanganyika, kiata Ilmaasai looti Tanganyika, kake madoolta naji nanu ina najo ina kias. Pee kindashaki aaomonu iyiook enkitoria ang kitii ena kop ang.

Com. Tabiko: Okay asanti sana. Joseph Ole Saita. You want to put as scheduled (not clear) Okay.

Interjection: Not clear

Com. Tabiko: Yes because she want to record and she's getting tired of (not clear) How do you stop this, it is running. (Hii mashini yako inaendelea)

Interjection: Sema jina lako, na msema kama utazungumza na kizungu kiswahili au Ki-maasai.

Joseph Saita: Mimi naitwa Joseph Saita natoka pande ya nometal na ningependa kutumia ki-maasai.

Translator: Etejo taa olpayian ekeji Joseph ole Saita, oingua Meto neyieu neuro te ngutuk Olmaasai.

Joseph Saita: Kore entoki edukuya naa kaomonu njere kore ena Constitution nikitobirita arashu ena Katiba, naa keata entoki naji enkiterunoto.

Translator: Anasema kwamba katiba hii yenye tunaitengeneza saa hii iko na mwanzo

Joseph Saita: Ore enkiterunoto najo nanu naa nchere, ore ena Katiba ang naa keishakinore pee engas ninye kwanza ayiolou neanyutu iloshon pooki ootae tena kop e Kenya.

Translator: Kitambulisho chake ni kwamba ichukuwe jukumu la kujua kwamba kuna, iheshimu maoni ya kabila zote za Kenya.

Joseph Saita: Ore taa teina na nchere, aikiata loshon kumok, nikiata nkutukie kumok, nikiata naa emanya pooki naa keishaakinore pee eyiolou tenakata Constitution, metaa ore taata enaa olong kiinger, nikingas aayiolou ajo kiata lelo tunganak pooki.

Translator: Ya kwamba, anajua kwamba kuna kabila nyingi Kenya, kuna lugha mingi watu wanazungumza Kenya na saa iletuna andika, tujue kwamba tuko na hao watu wote.

Joseph Saita: Ore enkae na ene wueji tenakata erikore e serkali.

Translator: Cha pili ni utawala wa serikali

Joseph Saita: Ore naai enagira nanu oo endamunoto ai na nchere, pee kiata serkali na keata aburi engolon.

Translator: Maoni yake ni kwamba, tungekuwa na serikali yenye iko na nguvu kwa msingi.

Joseph Saita: Ore taa paajo tee abori na nchere, meton ninye kwanza olosho, na keata enkolon.

Translator: Amesema msingi ili kabila iwe na nguvu

Joseph Saita: Ore oshi taata te wueji taa nijo County Council naa keata enkolon.

Translator: County council naye iwe na nguvu.

Joseph Saita: Meirorie taata ena serkali sapuk e shumata neata sii ninye erishata enye, kake ore erikore sapuk neduo metaa County etii, oo losho.

Translator: Ili iwe serikali ya juu. Sasa serikali kubwa iwe na nguvu zake, lakini inatengemea nguvu za serikali ya msingi.

Joseph Saita: Kore sii enkae tenatoi wueji e dukuya na nchere, kayieu naii nanu naroro ena Katiba ninkintobir, ore duo eyioluo iloshon eyiolou kulo oshon pooki likiata le mee Ilmaasai oo kulo kulie kake ore sii ti atua Ilmaasai sidai sii eneyiolou ajo kore yiook ti atua Ilmaasai nikintoki yiook aata olosho lang.

Translator: Anasema kwamba ni jukumu la serikali kujua kwamba katika kila kabila kama sisi wa Maasai, tuko wamaasai lakini hapo ndani, ndani ya kabila letu, sisi tumegawanyika pia.

Joseph Saita: Naa keishiakinore metaa kore nai ena Katiba ninkintobir, meyioulouo aajo kiata Matapato, kiata Ilkaputie, neeta enkop enye neeta sii ninje olkuua lenye, ashu kiata ake ninye enkop ang, neeta sii ninche enkop enye. Meishiakinore kuna kila olosho neyioloi enkop enye.

Translator: Na ni wajibu wa serikali kujua kwamba, kama sisi kwa mfano wa Maasai hawa wa Kajiado, tuko na matapato, tuko na purko, tuko na Kabutei, tuko na Kangere, na wajibu wa Serikali ni kujua kwamba katika kila kabila ama katiba kabila letu la wa Maasai tumegawanyika ndani na tuko na vitu tofautif tofauti pia.

Joseph Saita: Ore tene wueji naii naimaki County Council ashu Local Authority, naa kajo naa nanu keishiakinore kore taata iltunganak likigelu meshomo aapuo aitasheiki iyiook te eni wueji, na iltunganak oota enkisuma sii ninje nalio enkisuma nabaiki secondary, oltungani sii oota enkae kisoma ake nainyaaka atum eidipa secondary na iltungank sii likiyiolo ajo tenegeluni to losho na oltungani leitu epurisho, oltungani leitu ear likai tungani, oltungani lemetaa kulie bususi naataasa metaa loshi tunganak likiyiolo aajo, eaku naii olotuno, eaku naii oloboru enkeene, melo alaaaitas olosho aku ninye lolaamer.

Translator: Anasema kwamba kama sasa kwa uchaguzi kwa county council, tungenda kuwa mtu ambaye tunaye mchagua awe ni mtu ambaye ako na reckodi mzuri katika community. Siyo ati ni mtu ambaye ashawahi kuwa amefanya madhara na achaguliwe aende asimamie watu. Awe ni mtu ambaye amesoma, na ana elewa maisha ya huko. Mahali ambaye amechaguliwe aende asimamie, na huku pia mahali ametoka.

Joseph Saita: Kore tene wueji enkilare, naa ore nai endamunoto ai na nchere, kayieu nai nanu ore ene wueji taata na ene wueji naitasheiki orbungei, na enaata eingurari anaa loshon otii iltunganak.

Translator: Kwa uchaguzi yeye anataka iwe mahali mbunge anasema mia awe anasimamia watu wake, mahali yeye ametoka. Kwa mfano kama ni kaputei ama ni mathabato, awe ana simamia hao watu kutoka hio ni ni...

Joseph Saita: Mee neija etiu, katejo nchere ore taata anaa kanaa taata loшон taata lijo loo Ilmatapato, nemeori katitin area ashu katitin uni aa oriori wuetin, ore taata Loodo Kilani, etii taata Loodi Kilani North netii Central, kore yiook Ilmatapata kitii South nikitii Central, ore Ilkaputie netii North netii Central, kanyoo toi pee metii olosho obo ololongagini ewueji nebo, badala naori?

Translator: Kuna section katika wamaasai, kuna section kama vile nilikuwa nimewambia. Kuna mathabato kuna kaputei. Yeye vile anasema kwamba kama sasa haina haja ukagawe section moja ya wa maasai, ugawie constituency mbili. Kama sasa kwa mfano wa mathabato wengine wachache wako south na wengine wengi wako central. Kama ni kaputai, wengi wako north, na wengine wako central. Angependa angalau section, kila section angalau wawe katika constituency moja.

Anasema kwamba kama sasa kwa mfano hapa Kajiado South na Central, kuna wale

You can call them section

Joseph Saita: Kore enkae na nchere ore taata enkata nikiosh nkurai tena kop, naa kidumu pooki najori mpaka kenya nikiya Oloitokitok, kaomon nai nanu metaa ore taata enkae nalotu, nidim aikena nkurai ang te Mail Tisa, nikingen te Manga, nikingen te Meto, neaku meetae entoki nayae nkardasini ake naigeroki, metaa maikijo pooki kiriny eji apuo kenya aiken inkurai to Oloitokitok.

Translator: Anasema kwamba Oloitokitok kutoka hapa, ni mbali sana, huko Kilimanjaro, na kwa ajili sehemu hii mpaka ingine anaitwa metwei iko mbali border ya Kenya na Tanzania huko, huwa wamefall katika hii section ya Kajiado south, na wakati wa kuhesabu makura wanatoka hapa wanaenda mpaka Oloitokitok. Yeye anaomba, ili wawe wanaweza kuhesabu kura zao huku. Kama ni maili tisa, wahesabie maili tisa, wale wametali wahesabie metal, badala ya kutoka hapa kwenda mpaka Oloitokitok.

Joseph Saita: Ore pee kiponu esiai enkop.

Translator: Ardhi

Joseph Saita: Ore enkop naa enoloshu.

Translator: Anasema ardhi iwe ya wenyeji.

Joseph Saita: Amu ore tenakata iyiook oota titles na Ilmatapato oishoo yiook enkop.

Translator: Kwa sababu hawa kwa mfano hawa mathabato wenye wako na titles na ni mathabatu ndio wamewapatia.

Joseph Saita: Teneeta taa ninyo ole Tobiko, na ilkaputie oishoo.

Translator: Kama Tobiko kwa mfano ametoka sehemu za kaputei, kama ako na title ni wa kaputei wao wamempatia.

Joseph Saita: Na keishiakinore pee eshuko enkop aaku enoloshu, amu gintujungo losho ate kitii.

Translator: Na anasema kwamba ni heri nchi ama ardhi irudi iwe inatawaliwa na wenyeji.

Joseph Saita: Naa kayie naji nanu najo nji, metaa kiata title olosho, naata nanu title ai kake, aata ake title pee aidim ataasishore ina kop kake maata pee aidim atimira.

Translator: Na anasema kwamba kuwe na title mbili. Kuwe na title ya wenyeji ya section sasa. Kila section kama ni mathabato kama ni kaputei wawe na title yao, lakini.

Interjection: (Not clear)

Translator: It's bigger than a clan

Com.: Infact these are indiginous people within that sample.

Joseph Saita: Katejo taa nchere, ore naii te nanu kake maoni ai taa ina amu meetae oltungani lemeeta enenye, ore enkop, ore oshi ake kitii, kitaarate tena kop, amu enkop kioro. Etaarate loshon amu enkop kioro, emeeneija oshi etiu? Amaa taata tenikijo iyiook metujungi iyiook tena kop, nikijung iyiook ilkulei oreren, ashu enejungi nai ninje iyiook anaa taisere kwa mfano, neaku Ildala le Kutuk oomanye ena kop, iyuu naai? Kayie nai naa tena kila olosho, nedim ake aitasho, ana olosho, kake ore oltungani oidim ataasishore enkop, neasishore neitau nane mali, kake pee elo enkop enye.

Translator: Anasema kwamba, kama sasa kila section katika wa-maasai, geographically kila section huwa wanaishi. Kama sasa mathabato wanafua mahali wanaishi kutoka hapa mpaka hapa, na kutoka hiyo area ingine ni section ingine mpaka hiyo. Isipokuwa wote ni wa maasai kutoka kajiado district. Lakini anasema kwamba kila section wawe na utawala wa ardhi yao ya hiyo section yao.

Joseph Saita: Kore enkae te siai enkop, oire te nanu, nemeitokini aate enkop naitore County Council.

Translator: Yeye anasema kwamba kusiwe na ardhi yenye iko chini ya utawala wa county council.

Joseph Saita: Enaa mbulotini, na loopeny enkop oiguenare nchere kinjooyo kuna neidima ildaanak aitobira nene wuetin, nikintobir enewuei nikindim. Ore enimikidim aitobira, nje etoni mbaka kenya larin likindim aitobira.

Translator: Anasema kwamba kama ni plot iwe ni wenyewe wenye ndio wanjigawia mtu akipewa aweze kujenga, ajenge, kama hataweza kujenga. Lakini ikae ikiwa ni yake. Si ati apewe mtu wa nje maanake yeye ndiye anaweza kujenga.

Joseph Saita: Nelo neaku eishooki olbiasharai metaasa naa larin eishori nelikini entoki nashet. Kake larin eishori oasisshore ina biashara enye, neshukokino enkop loopeny.

Translator: Kama mtu wa nje amepewa plot afanyie kazi, apewe tu awe anakodisha miaka Fulani. Lakini huyo miaka ikiisha ama huo wakati ukisha, atoke na arudi awache ardhi ya wenyewe.

Joseph Saita: Kore enkae na ntokitin naishiakinore pee eata oltungani esipata. Anaa, esiai enkisoma.

Translator: Ingene ni mambo ya haki ya mtu kama sasa mahitaji ama haki ya mtu kama kwa mfano masomo.

Joseph Saita: Kore esiai enkisoma tena alo oo Ilmaasai na ke kiti oleng. Metaa kai-pendekeza nai nanu nchere keishiakinore paa kore Ilmaasai, neishori enkisoma ebaiki ene primary, oo ene secondary e lasima, na entoki naa serkali nalak.

Translator: Anasema kwamba, pendekezo lake ni kwamba masomo huko maasaini. Kwa sababu watu huku hawajasoma. Lakini sasa wamaasai wapewe masomo ya bure na iwe ya lazima. Iwe ya bure, serkali iwalipie watoto wa wamaasai na pia walazimishewe waweke watoto shule.

Joseph Saita: Ore sii enkae,.....atejo nai nanu mpaka secondary.

Translator: Kutoka primary mpaka secondary.

Joseph Saita: Kake aata sii enkae nchere, kishiakinore naai pee etae kiwango oo nkera, naidim serkali atalaaki university enoshi kata eifaulu ashom.

Translator: Lakini wakifika, kwa mfano, wakimaliza form 4 wawe sasa wamefaulu kwenda university, serkali iwe na percentage fulani ya watoto ama number Fulani ya watoto ambao inaweza kuwalipia, university education.

Joseph Saita: Neisulaki tena alo oo selenken amu ore apa te nkalo oo Ilmaasai, neton aa kiti enkisomo, oo selenken metaa keishiakinore naai ore ake pee eaku kinotito ena kisuma mbaka secondary, nikiata ake ninye kiwango oo selenken nikiidim aturumoi sii ninje, meshoma sii ninje university. Amu enijo aingor, ore enkiyala sapuk naeu atua Ilmaasai, na ntoiyie eimua.

Translator: Haswa kuhusu wasichana kwa sababu anasema wasichana huku wengi wao hawaja soma, na ukijaribu kuangalia sasa huku maasaini, wale watu wengi wenyewe wamekuja kukaa huku maasaini wamepitia kwa wale wasichana wa ki-maasai.

Joseph Saita: Ore enkae toki naa esiai oo olkuak lang loo Ilmaasai.

Translator: Ingene ni culture yetu sasa ya Ki-maasai.

Joseph Saita: Ore teine naa, ore endamunoto ai naa kajo nai nanu keishiakinore ake ana anaduo nikitejo, ore taata nkutukie nikiata iyiook anaa Kimaasai, ana Kikuyu anaa Kiluhya, na ntokitin naishiakinoro neno pee kiyiolouni ajo keetwa lelo tunganak neetae nena kutukie.

Translator: Yeye anasema ya kwamba ni wajibu wetu tujue ya kwamba sisi tu wamaasai ndio tuko, kuna kabila zingine kama waluhya, wajaluo, wakikuyu na wajibu wetu wa recognize pia hao watu wengine.

Joseph Saita: Olkuak lenye oishiakinore pee itae nai metaa mee entoki sii duo naiad olikae tungani olkuak le lelo oshon oidim sii ninje aataa kebulaa too larin ooponu.

Translator: Na culture yao pia tozirecognise ilipate kuheshimiana ili hata sasi tuheshimu culture yao na maoni yao.

Joseph Saita: Ore enkae naa eisia oo mali duo naishoo iyiook enkai.

Translator: Inginge ni mali ya raslimali (natural resources)

Joseph Saita: Ai kiata ntokintin kumok tena kop ang amu kiata nguesi, kiata seroi, kiata nkaria, kiata tii ninye nena tokitin naturuni te nkop.

Translator: Huku tuko na forest, tuko na maji, tuko na magadi and natural resources zingine mingi, na hata pia wanyama za pori.

Joseph Saita: Kore naai te nanu na keishiakinore paa olosho oitore ntokitin natii enkop enye.

Translator: Ingefaa iwe ni wakaji wa mahali ndio wanatawala natural resources zao.

Joseph Saita: Na ninje oodupore aituruk pee etumoki kulie tunganak atudupore

Translator: Na ni wao ndio wanafaidika kwanza kabla haija wanufaidi watu wengine.

Joseph Saita: Aadupore taa too ntokitin pooki, amu edupore too ilkasin ooti nedupore ti ai faida ake natii ine wueji.

Translator: Wafaidikie employment na wafaidikie faida yenye ina tokana na hizo natural resources.

Joseph Saita: Ore te kulie wuetin neidip sii ninje ata keeta shares te nena ampunini ashu te lelo tururi oasishore ina kop enye.

Translator: Na kama kuna organization zenye wamanage hizo natural resources, community wawe na shares ya kupata, mapato wanayopata kutoka hizo organizations.

Joseph Saita: Amu eniingor taata oldoinyo taata lijo ele, netejo ninje serkali olenye, kake Ilmaasai ake oingorita.

Translator: Kama kwa mfano mlima kama huu yenye serkali sasa imegazette, lakini ni wa maasai tu ndio bado wanailinda mlima huu.

Joseph Saita: Kake ore ade pee eaku olameyiu pee eilep Ilmaasai, nepui apuo aaru too nkeek

Translator: Lakini ukifika wakati wa kongazi, halafu wa-masai wanapandisha ngombe zao, wanaenda kulinda huku juu ya mlima, wanakuja kufukuzwa na serkali.

Joseph Saita: Naa ina kata olameyu ake ninje ipua apua aamany, amu memany kuna kulie katitin amu ninje airita.

Translator: Na ni wakati wa kiangazi tu ndio wanapandisha ng'ombe huko juu. Lakini wakati huu mwingine wanakaa tu wakilinda.

Joseph Saita: Kajo ore te ndoropo na kapalie ine amu kaata sii enaigero metaa mayieu naii naitoki aidik oleng, kake eneta sii Commissioners maswali, naidim aijibu.

Translator: Yeye amesema yake ameandika memorandum yake kwa hivyo yeye anataka aache hapo halafu kama Commissioners wana maswali, wanaweza kumuuliza.

Com. Kavetsa: Umesema, hukumaliza sana. Ulisema watu wa inje, wasichana wa-maasai hawaja some sana, lakini watu wa nje wanakuja hapa kupitia kwa wasichana wa ki-maasai. Yani kwa ndoa?

Joseph Saita: (Not clear) wasichana wa Ki-maasai hawajasoma.

Com. Kavetsa: Yes.

Joseph Saita: Na sisi ambao tumesoma tunawa kutoka nje na hiyo ni njia moja ambao tunaleta mashemeji wetu, warafiki wetu pia kuingia hapa, na kwa njia hiyo hata kwa kimila tunaanza kutoka.

Com.: Sasa unapendeka..

Joseph Saita: Hata hivyo ninapendekeza kwamba masomo iwe ya lazima vile nimesema, kutoka darasa la kwanza mpaka secondary, na pia tuwe na kiwango ambacho katika university, serikali wanalipia kiwango Fulani ya watoto.

Com. Kavetsa: Nilitaka kuelewa tu hii ya ndoa.

Joseph Saita: Okay.

Com. Kavetsa: Forest gani iko hapa. Inaitwa?

Joseph Saita: Namanga hill

Interjection: Namanga?

Joseph Saita: Wanaita Namanga hill, ile iko kwa gazetti ni Namanga hill.

Com. Kavetsa: Na ya (not clear) unasema inaitwa nini?

Joseph Saita: Oldonyo Orok yeah.

Interjection: Oldonyo Orok

Com. Tobiko: There is one thing I want you to go and think about it. I don't know whether it's in your memorandum. It's something I have raised with many people in many places. The question of resources what we can define as national resources and what we can define as local resources. You need to come out clearly so that we know, these are resources owned, controlled and used at the local levels, because they belong to the local levels and these are national resources that should belong to the whole country and controlled at the center. You do not respond now but it is something to think about.

Translator: Kore taa te ndoropo natejo Commissioners pokiraa are ena tasat oo ele payian, naa ketiaakaki nayi oldasat ole Seita, ama taa amu itejo ntoiyie, esiai e nkisoma, itejo eitu eisuma yiook intoyie, neaku ina kutuk egira loreren aaimu pee eponu ena kop. Kaji ikununo? Nejoki, mee ntoyie ang naa, mee ntoiyie duo neitu eisuma pee egira iltunganak aaponu ena kop oleng, kake ore taata enaiko, kipuo yiook nikipuo ayau ntoiyie oo loreren, kore pee kiyau ntoiyie oo loreren, neshepu tata kulo tunganak neshepu taata ine wueji enkaputi neponu ninje aikaja tenkop ang? Neponu ajung iyiook. Neaku ninye naai ina naikilikuanua ena Commissioner.

Kore ele likai Commissioner, neikilikuana ajo, kiyieu nikiyoluo intokitin aja, etae mali, etae masaa katitin are. Etae kuna masaa nijoitoto anaa laleta loo nguesi anaa oldoinyo le, anaa emakat, kakua taa naaku ne serkali na kakua naaku no lorere? Kake eito ejoki pee eoliki, etejo ake etae nena damunot. Kaku nai iyieuu neaku ne serkali na kakua naai iyieuu nenaata eitore olorere? Ee loopeny

Com. : Massiah Ololunye

Messiah O. : Ore taa sii ninye nanu na engut olmaasai airo na kaaji Masiaya Ololoidie.

Translator: Yeye anaitwa Massiah Ololunge na atazungumza kwa lugha ya ki-masai.

Messiah O.: Na ore sii nanu airo engut olmaasai, naa iji ajo too nduat ainei.

Translator: Naye ana haya maoni.

Messiah O. : Kore nduat ainei na ene dukuya majimbo ayieuu olmaasani.

Translator: Yeye anapendelea serikali ya majimbo

Messiah O. : Naa tekuna muain

Translator: na kwa maoni haya.

Messiah O. : Ore petum ena kop e Kenya uhuru to larin le ntomonile ookuni (1963) loreren loonotito amu eitu nanu atum ara olmaasani.

Translator: Yeye anasema kwamba Kenya ilipopata uhuru 1963 ni makabila mengi waliopata uhuru lakini yeye akiwa masai hajapata uhuru.

Messiah O.: Ore anaa enadamu ainepua loreren te ina rishata ele ari nemenija itiu enkishopo, nemeeneija itiu oldonei, neton apa ake aa elotonei atii, naa ina serkali naiturukoko natagoro.

Translator: Anasema kwamba wakati wa independence amebaki vilivile, wakati watu wengine wamebadilika ki-mavazi, ki-masomo, lakini yeye amebak vilevile kama alivyokuwa wakati ule serikali ya wakoloni na ni hao watu wengine ndio wamemyanyasa akae hivyo.

Messiah O.: Metaa, ina nabo nayieunye majimbo pee atum ataramata keon pabaiki ntokitin ainei naishoo enkai.

Translator: Na ndivyo basi anapendelea serikali ya majimbo ili yeye mwenyewe aweze kujitawala, kutumia ile mali Mungu alimpatia yeye.

Messiah O.: Amu ore emangat tenaa kenoloshu le Kenya na nejja etiu nguesi, naa nejja etiu ingulie ake nijo forest, oo kulie ake. Eitu nanu atumie faida anaa enatiu loreren tena kata ootii.

Translator:Maanake sasa kama natural resources kama magadi, ama national park yeye hajafaidikia akiwa maasai ni ziko kwao.

Messiah O.: Adamu esidai ajo ore ebaiki ina rishata eibelekenyate loreren naa kuna mali enkop ai naibelekenya ninje pee mikinyaanyuk tena kata nikira iltunganak anaa ninje.

Translator: Nakumbuka kwamba tangu wakati huo watu wengine wamebadilika na ni mali yangu ndio imewafanya wabadilike lakini mimi nimebaki pale pale.

Messiah O.: Kore serkali naiturukoko orkimaitai enye, nesuju ena. Etipika engae makosa nedumu mali ainei naitoiki enkai, naboitare tena kop nepua aaramatie ate. Anaa enatiu tena kata niyiololo kulo Commissioners ootoni tene.

Translator: Serikali ya hayati Kenyatta ilininyanyasa, manake walinipokonya mali yangu wakaenda kujijenga nayo wakaniacha mimi kwa umaskini.

Messiah O.: Amu tenajo mali ainei nanu apa etipika enkai emagat, naton teine nelotu serkali aitawala arashu aitore neya ropiani pooki wena abaiyie alo aramatie Olkokoyoi ashu aaramatie likai tungani oji erukore taata ena olong.

Translator:Manake ni mimi ndio Mungu aliniweka area ya magadi, akaniweka sehemu zingine, lakini serikali ilikuja ikanipokonya ikanitoa pale, yeye akabaki, wakichukua mali yangu kwenda kufaidi watu wengine ambao siyo wao waliwekwa na Mungu hapo.

Messiah O.: Ore enkop Olkokoyo, arashu enoljaluo, arashu enolbaluhya, eeta loota majani, neeta kahawa, neeta loota orkikua le sukari. Ore kodi natumi teine wueji, naa ninje ooitumia arik enkop enye dukuya nemelangu aponu enatii nanu.

Translator: Nchi kama ya wakikuyum ama ya waluhya ama ya wajaluo, wako na raslimali zao. Wengine wako na kahawa,

wengine wako na samaki, lakini inawasaidia tu lakini hawavuki mpaka. Hizo raslimali, faida ya hizo raslimali haivuki mpaka kuja kunisaidia mimi.

Messiah O.: Kai apa nanu atiu, mara nanu oltungani anaa lelo?

Translator: Kwa\ni mimi si mtu kama hao?

Messiah O.: Mee Ilkokoyo nanu aiba nemee likai tungani aiba paatejo neija, ekatodua ajo aatujungo iltunganak aishu, naata apa sii nanu oltungani oitawu enkai anaa ninje.

Translator: Sio eti mimi nachukia wakikuyu ama kabila nyingine lakini mimi naona kwamba kuna watu wameniridhi nikiwa hai na hata mimi ni mtu kama hao.

Messiah O.: Ore eniare, aipendekeza majimbo pee atum aotoria keon. Ore nasuju ina naimaki ene wuei e County Council.

Translator: Sasa anataka kuzungunzia county council

Messiah O.: Ore oshi County Council na yiook loopeny enkop.

Messiah O.: Neitauni naa apa ele turururi le County Council meingura mali ainei, kake nanu eingurari.

Translator: County Council walipewa jukumu ya kwangalia mali yangu kwa niaba yangu.

Messiah O.: Nikitum kuna nijojo Trust Land, aa mbuloti kuna tenakata e commercial plot naatii ene wueji, oo kulie nijo holding ground, Nepal enainguraki, neitumia olkansulai anaa nkishu enyena, neitumia ormeya laata anaa ngishu enyena, amiraki likai tungani oitinjingu iyiiok olorere, naa ina pee ayie majimbo.

Translator: Angependa majimbo kwa sababu, kama vile county council wamepewa jukumu la trustland. Wasimamie trust land na wasimamie mambo ya ploti, halafu ma-councillor wakapewa jukumu la kupeana ploti, halafu wanapeana ploti na hawapatii wenyeji, halafu hao wenyewe wanajichukulia mambo ya ploti kama ngombe zao.

Messiah O: Teneaku naa majimbo neaku nanu egeliegi ele lemegelunu pee atum aishoo loopeny enkop naaramat olkansolai lategelua, naaramat ormeya lategelua nikiramata pooki, naramat sii nanu ninje, naaramat sii ninye.

Translator: Ikiwa kazi ya majimbo mimi ndio nitapata nguvu ya kupendekeza vile mimi nitawaliwe.

Interjection: (Not clear)

Messiah O.: Ore naa trust land ore tii paajoito majimbo na kajoito pee eyaku naa nanu oitore, nelotu ti abori loopeny enkop.

Etejo taa kore esiai e trust land anaa enakop naji Oldikirau, neaku naa loopeny

Translator: Mimi kazi ya trustland ningependalea watu wa hiyo kijiji ndio wanaisimamia.

Messiah O.: Ore ine are, naa erikore, enkitoria ene ofis e rais.

Translator: Cha pili ni utawala wa ofisi ya President. Utawala wa Rais.

Messiah O.: Ayieu neoruni enkolon enkopisi e rais.

Translator: Nataka nguvu za ofisi ya Rais zifunguzwe.

Messiah O.: Amu eeta rais mamlaka naasie entoki naba anaa enayieu, nemaagelie naa nanu otonita.

Translator: Kwa sababu Rais akona mamlaka na ako na nguvu ya kufanya kazi bila hata kunihusisha mimi na ni mimi ninaye mchagua.

Messiah O.: Neija etiu osikari le nkiraoni,

Translator: Polisi pia wako hivyo.

Messiah O.: Oo meeu olaiguenani

Translator: Mpaka chief pia

Messiah O.: Kigelu lelo tunganak kake eaku ore engolon pooki na enaang na pookin paatumoki tenaya majimbo.

Translator: Tunawachagua hawa watu lakini nguvu iwe iko mikononi mwetu.

Messiah O.: Lelo arigok, ebaiki olaiguenani, osikari mpaka President.

Translator: Viongozi, chief, police mpaka Rais.

Messiah O.: Naitabaiki nanu nduat ainei ine wueji, pee eneeta entoki naikilikuan Commissioner, naigilikuan.

Translator: Naye anafikisha maoni yake hapo, kama kuna maswali anaweza jibu.

Messiah O. Ore taa nanu naa ekaaji Masikonde ole Tamai.

Translator: Kwa majina naitwa masikondi ole tamaai

Messiah O.: Naa kairo Kimaasai.

Translator: Na atazungumza kwa kilugha ya ki-maasai.

Masikondi: Naa kaji inji.

Translator: Anasema hivi.

Masikondi: Kiyieu ena kitoria naji majimbo.

Translator: Tunataka majimbo

Masikondi: Enekitoria naitore iltunganak wuetin enye.

Translator: Utawala ambao watu wanatawala mali yao.

Masikondi: Amu ore iyiook Ilmaasai,

Translator: Kwa sababu sisi wamaasai.

Masikondi: naa kiata enkop.

Translator: Tuko na ardhi.

Masikondi: Ore kidolta serkali eitasheiki nimikintore

Translator: Tunaona serikali ikisimamia lakini sisi hatuna utawala.

Masikondi: Ore ele doinyo na olalang Ilmaasai napak ake.

Translator: Mlima huu, ni mlima wetu wa Maasai.

Masikondi: Netii entim natubulua enkai.

Translator: Na kuna forest ambaye Mungu ndiye ameweka hapo.

Masikondi: Netii nguesi,

Translator: Kuna wanyama pia.

Masikondi: Nigiboita iltunganak oo nena nguesi.

Translator: Na sisi tunishi na hawa wanyama.

Masikondi: Neinepua serkali giata pooki.

Translator: na tumekuwa naye wakati huu wote.

Masikondi: Neponu serkali aajo nkunaang nguesi meitokini aar.

Translator: Ha serikali wakasema wanyama ni wao, msiuwe tena.

Masikondi: Teniar, nikieni.

Translator: Mkiuwa utafungwa utashtakiwa

Masikondi: Nikiyieu ore nena nguesi tenear iyiook, naa ne serkali, nelak serkali.

Translator: Tunataka basi hao wanyama wakituva kwa sababu serikali inasema kwamba hawa wanyama ni wake, tulipwe na serikali.

Masikondi: Netejo naai.....

Interjection: Kaja elaki? Kaja elaki oltungani? Kanyoo iyie idolta elaki elukunya otungani? Kigira aikilikuana aajoki kamaa tenaa, teneitau nguesi loikop, kanyoo iyieu nelaki enaa.....

Masikonde: Nikiyieu ore pee eari oltungani,

Translator: Tunataka mtu akiuwawa

Masikondi: Ore oltungani metae nayi entoki naji alak amu sidau oltau loltungani.

Translator: Hakuna chochote inayoweza lingana na roho ya mtu.

Masikondi: Kake ore etaa ekelaki etua nikiyieu naayi na milioni tomon (10 million) (Clapping).

Translator: Tungependa mtu akiuwawa na mnyama, compensation iwe million 10 kwa mtu moja.

Masikondi: Noona ngishu ang naa ninje endaa ang.

Translator: Tuku na mifugo ambazo ndizo chakula zetu.

Masikondi: Mikiata likae shamba ngishu.

Translator: Hatuna shamba ingine ni ngombe tuu.

Masikondi: Nanya olowuaru

Translator: Ng'ombe wakikuliwa na simba.

Masikondi: Kiyieu nelaki laki uni .

Translator: Ngombe moja ikiuwawa na simba ilipwe laki 3 (300 thousand).

Masikondi: Ore enkare,

Translator: Naye maji.

Masikondi: Etii ele doinyo.

Translator: Kuna maji kwa mlima huu

Masikondi: Netiaka yiook serkali mintokiki apua aok amu mekure ee ninyi.

Translator: Na serkali imetuambia kwamba hatuwezi kwenda kutumia hayo maji kwa sababu siyo yenu tena.

Masikondi: Nikiyeu nememitikini iyook amu kanyoo naa gintumia neitakaba iyook enkai nikitii tenebo ina are giboitare.

Translator: Hatungependa kukatazwa hayo maji kwa sababu ni maji yetu ambayo tulipewa na Mungu.

Masikondi: Nigidol osina sapuk teine wuei.

Translator: Tunaona taabu mingi sana hapo.

Masikondi: Naa enaare oldoinyo oibor gitodolie.

Translator: Na tumeona kuna mfano ya maji ya mlima kilimanjaro.

Masikondi: Etupukuo to oldoinyo oibor, nedung Oloitokitoki, nedung Ilkaputie, nelo ayiayia iltunganak ngeni.

Translator: Maji imetoka Kilimanjaro, ikavuka nchi ya wa-maasai ikaenda mpaka kwa watu wajanja.

Masikondi: Meok Ilkaputie lo Loitokitok nemeok Ilkaputie loo tendaalo, mpaka oo meshomo nekua kuapi ngeni iltunganak.

Translator: Wa-maasai hawatumi hiyo maji ikipita kwao lakini inaelekea kwa watu wengine.

Masikondi: Neyae aitaai ninje iyook engure

Translator: Na sisi tunakufa kuuu.

Masikondi: Nimikiyieu entoki nijo ina.

Translator: Na hatu

Translator: Kwa mashamba yetu

Masikondi: Ore pee enya ngishu nemelaakini iyook

Translator: Wakiuwa ngombe wetu hatulipwi.

Masikondi: Nelakita oshi serkali nemeisho iyook nena pisai aaretie.

Translator: Na serkali, ni responsibility ya serkali tupate hizo pesa itusaidie.

Masikondi: Na ine nikitii etii ina faida

Translator: Tungefaa tufaidikie.

Masikondi: Nikiyieu ore nena pisai, ore serkali ang nenaata aa ore pee epuku mali ti atua iljambai lang, neisumie nkera ang, neitetie sukuluni ang neitodolie iyiook engeno.

Translator: tungependelea iwe kwamba mapato kutoka kwa raslimali zetu, itufaidi ifunze watoto wetu, ili hata sisi tupate kuwa na uwezo.

Masikondi: Nikiyieu ore ele doinyo oitoti enkare, neitaiki iyiook ina are matook.

Translator: tungependa mlima huu ambaye serikali imechukua na ni wetu watupatie basi maji yetu.

Masikondi: Nikiyieu ore pee eeta ina tim nainepunye iyiook faida olchani neisho iyiook faida eilo shani aingarie, aaretie neisumie yiook.

Translator: Kama hiyo forest iko na faida ambaye itafaidi serikali, hata sisi itufaidi pia.

Masikondi: Nikiyieu ore orkasi opuku ti atua iyiook teine wueji, neishori lelo tunganak lang oomanya ooboitare, nelaaki serkali, nemeyao kulikai le kulie kuapi apik. (Clapping)

Translator: Kazi yoyote ya employment ikitokea hapo, iwe ni watu wetu wanaajiriwa si watu wanaletwa kutoka nje.

Masikondi: Ore kuna wueitin holding grounds

Translator: holding grounds.

Masikondi: Nigidungu Ilmaasai.

Translator: Sisi wenyewe tujikatie.

Masikondi: Nejokini iyiook serkali enaretie iyiook.

Translator: Serikali ikasema ni ya kutusaidia.

Masikondi: Etumi ngishu e kule nainyangakini mbegu.

Translator: tutaweka ngombe za grade.

Masikondi: Neramatieki ngishu naayae KMC aapek ilorin te ine.

Translator: Ngombe za beef.

Masikondi: Nigidautuo nene wuetin.

Translator: Na sis tukajitolea tukapeanahizo sehemu.

Masikondi: Neiragita tene wueji nemegirae aaretie iyiook.

Translator: Na hiyo sehemu inakaa tu hapa na haitusaidi. Holding ground.

Masikondi: Nigidolta ore nene wueitin neidipaki aishoi aisho kulikai tunganak le kulie kuapi.

Translator: Na sisi tunaona isha peanwa.

Masikondi: Neme loopeny eishori.

Translator: Na sii wenyeji ndio wamepewa.

Masikondi: Nikiyieu naa loopeny eishori.

Translator: Tungependelea wenyewe ndio wanafaidikia.

Masikondi: Ore paa serkali naa neretie iyiook tenepuka faida eina amu, enaang ina kop, na iyiook ootubulunyie ine.

Translator: Kama ni serkali ndio imechukuwa itufaidi basi sisi wenyeji.

Masikondi: Neno tokitin tooshi migidolta, nikijo mikiata uhuru.

Translator: Hizo ndizo maoni zetu na divyo tunasema hatuna uhuru.

Masikondi: Nikiye nikijo ore ina, kiyieu nikitum uhuru, kitii boo nikitum tiatua erikore ang neilepaki serkali kake kiata loopeny uhuru.

Translator: Ndivyo tunasema sisi tunataka kama nchi inapata uhuru, nasi pia sisi tufaidikie hiyo uhuru.

Masikondi: Mee likai tungani otii ae kop eyauni.

Translator: Si mtu mwingine kutoka nje ndio aletwe.

Masikondi: Neno sii erikore,

Translator: Utawala.

Masikondi: Kiyieu ore erikore, ore pee eji enkelunoto, neishori iyiook raia mategelaki iyiook olarikoni.

Translator: Ikifika wakati wa uchaguzi sisi raia ndivyo tupewe nafasi ya kujichagulia kiongozi.

Masikondi: Mee oltungani olagelu openy te idie amu meyiolo ajo kange esidai ti atua lelo tunganak. (makofi)

Translator: Si atimtu mwingine ndiye anaenda kutuchagulia.

Masikondi: Nigigelaki ate.

Translator: tujichagulie.

Masikondi: Naa uhuru taa ina nikinoto teneisho iyiook serkali nena.

Translator: tukipata hiyo tutaweza sema kwamba tumepata uhuru.

Masikondi: Nejing sheria e Kenya naramat iyiook.

Translator: Na iwekwe katika sheria ya Kenya ya kutuongoza.

Masikondi: Pee eramat iyiook.

Translator: Ili ipate kutufaidi.

Masikondi: Enkisoma

Translator: Masomo.

Masikondi: Ore iyiook likingua Ilmaasai naa eitu gisuma.

Translator: Sisi wa-maasai hatujasoma.

Masikondi: Nikiyieu neishori iyiook enkisuma e pesho anaa enatoi natejo latoi.

Translator: Hata yeye anasema tungenda tupate masomo ya bure, mama vile wale wengine walisema.

Masikondi: Amu ore ninye ena kop ai naasishore serkali, naa enare naa naisumie. Nena timi naisumie, nena nguesi naisumie, emagat, amu mpisai ainei Ilmaasai nena naapuku teine wueji.

Translator: Maanake hii nchi yangu ambaye serkali inatumia kupata mapato, kama Amboseli, kama Magadi inafaidi kwa masomo.

Masikondi: Naa ina sababu toi pee kiyieu ene pesho, kiyiolo aajo kiata nena mali anga njoo naa eisumieki iyiook nena mali ang.

Translator: Na ndivyo tunasema tunaweza kujitawala kwa sababu serkali ikitumia hiyo mali yetu itafaidi itaweza kutufaidisha.

Masikondi: Pe eilasimaki sii iyiook enkisuma.

Com. Tobiko: Point ya mwisho maan tunataka watu wengine waongee.

Translator: Etejo, kanyoo enino nabayie? Point e mwisho.

Masikondi: Ore enai nabayie naa pee elasimakini iyiook enkisuma, amu kira iltunganak lemedolta enkisuma kira Ilmaasai.

Translator: Chake cha mwisho ni kwamba education Maasai land iwe compulsory kwa sababu bado watu hawajajua maana yake, wamekataa kujua maana yake.

Masikondi: Neret iyiook aapek pee eilasimaki iyiook pee kingenu ainepu ilkulikae oreren.

Translator: Sisis pia tuweze kukuta watu wengine.

Masikondi: Naitabaiki naa ine.

Translator: Anafikisha hapo.

Com. Tobiko: Jiadikishe pale, Letuiyes ole Parolit.

Linus: Aaji sii nanu Letuyes ole Parorit.

Translator: Kwa majina yeye anaitwa Letuiyes ole Parlit.

Linus: Naa kairo enkut oo Ilmaasai.

Translator: Na atazungumza kwa lugha ya ki-maasai.

Linus: Naa kaomonu pee aitashe amu mayiolo airoro aton.

Translator: Na yeye anaomba asimame kwa sababu hawezi kukaa akizungumza.

Linus: Ore enaai e dukuya naa ore ena toki naji majimbo naa aikiyieu.

Translator: Tunataka majimbo.

Linus: Nikiyieu ore ntokitin ang anaa tenakata anaa oldoinyo arashu naduo tokitin pooki naaimakaki nikiyieu neshukokino iyiook iloopeny, mee kelaakini yiiook.

Translator: Raslimali zetu zirudishwe kwetu si ati tulipwe, zirundishwe kwetu.

Linus: Entushukoki amu nkunaang nimikiyiolo apa eneikunari.

Translator: Ni zetu na hatukupeana.

Linus: Ekewaaki ake ti nkoitoi nimikiyiolo.

Translator: Tulikuw tu tumepokonywa.

Linus: Nikitodua naa.

Translator: Na tumezikuta na tumeziona.

Linus: Nikiomon serkali paa kore entoki ang pooki nainyalaki neshukoki iyiook. (makofi)

Translator: Tunaomba serkali ili male zetu ambazo zimeenda kwa njia isiyofaa turudishiwe.

Linus: Nikilimu ewueji oolarikok

Translator: Viongozi.

Linus: Me yiook oshi taata oogelu

Translator: Siku hizi si sisi tunayejichagulia viongozi.

Linus: Ekepui aagelu te nkop nimikiyiolo.

Translator: wanachaguliwa nje.

Linus: Nemekure kiyieu neaku engiteng e boo orbungei amu iyiook eramat.

Nemekure kiyieu neaku engiteng e boo orbungei amu community elotu eramat.

Translator: tungenda ili iwe kama ni mbunge iwe anatumaidi sisi.

Linus: Atejo paa ore larikok, ebaiki orkansulai, ebaiki olaiguenani naa iyiook raia nagelu.

Translator: Kufikia councilor, chief, iwe ni sisi tunawechagua.

Linus: Neishori iyiook engolon naa teneitaruo engor lelo aari, nikindim aitau.

Translator: Na tupewe nguvu ili wakikosea kabla term yao ijaisha tuwatoe.

Linus: Nikiyieu nepiki ntokitin ang anaa ngishu amu metii oshi, mekiyiolo ajo kanyoo apa pee etorikine serkali epik Katiba.

Translator: Tungependa pia mali zetu kama ngombe ziwe protected na constitution pia.

Linus: Amu mikiata iyiool likai shamba pee etii Ilmaasai ena kop, ingishu ake.

Translator: Maanake hatuna shamba lingine isipokuwa mifugo.

Linus: Ore taa ina, too ndamunot ang nikijo ewaki naa ntokitin ang pooki ainyalaa hoo naai naidipa ina, nikitejo kiyieu entoki pooki na nguesi, netoki pooki natii enkop ang anaa olchani, nimikiyieu neitujungi iyiool ilkulikai tunganak amu iltunganak ootyata apa ake ejungi.

Translator: Raslimali zetu zisipeanwe ati kama sisi tumekufa kwa sababu wale watu ambaye wanaweza tu kuridhiwa ni wale tu wamekufa. Lakini sisi bado hatujakufa.

Linus: Nemetii iltunganak lemeeta enkop enye.

Translator: Na kila mtu ako na kwao.

Linus: Metaa eitu iyiook pee idapasha Kenya.

Translator: Hatujasema ati tutawanyane.

Linus: Pee eramai ake iyiook kira Kenya, kake kila mtu netii ewueji enye.

Translator: Tuwe tunatawaliwa kama Wakenya, lakini kila mtu awe anakaa kwao.

Linus: Amu mee enkop ang ake Kenya.

Translator: Manake si kwetu ndio tu Kenya.

Linus: Amu mikiti iyiook kulie kuapi oo kulie oreren.

Translator: Maananke sisi hatuishi kwa watu wengine.

Linus: Nikiyieu kore enatoki apa naitobiraki title deed metaa meshukunoyu, naa entoki naa apa naironyieki iyiook.

Translator: Hii mambo ya kusema title deed hawezi kuwa nullified ndio inatunyanyasa.

Linus: Nikiyieu naai neaku section olpayiani naaimei ntokitin pookin naapuo serkali.

Translator: Iwe kuna board ama section ya wazee yenye inapitisha jukumu la kutawala.

Linus: Ebaiki mbuloti, nebaiki ntokitin pooki naaba anaa naayieu community.

Translator: Kwanzia plot na mali zingine.

Linus: Meeta entoki naimie orkansulai mee community naishoo orusa aajoki kinyoraa ina toki.

Translator: Councillor asiweze kupitisha chochote kabla hicho kikao cha wazee aijawapatia hiyo jukumu.

Linus: Nemeimei olaiguenani

Translator: Pia Chiefs.

Linus: Ata naa duo, amu ninye naa eimaa mpaka oldiooi (DO)

Translator: Mpaka D.O.

Linus: Nikijo taa kore ina toki, ina toki iyiook kiyieu te ntoropo. (makofi)

Translator: Hivyo ndivyo sisi tunataka kwa ufupi.

Injection: Iko swali x2.

Com. Kavetsa: Kwanza ningependa kusema kama mnapiga makofi na bado wanazungumza itakuwa shida kwa yule mtu atachapisha haya manano, kwa sababu aitasikika vizur. Kweli tunafurahia lakini reporti yenu haitachapishwa vizuri kwa tupewriter. Sasa sijui matafanya aje kwa sababu hiyo ni k ufurahia mnafanya. Lakini nataka kujua kwa mzee, nani alipeana title deed ambayo haiwezi kuwa nullified? Nani alipeana hiyo title deed?

Linus: Serikali –

Com. Kavetsa: Sijui serikali ni nani huku nataka uniambie.

Translator: Etejo taa te ntoropo, etejo Commissioner, enjaake pee ioshiosho inkaek, nemeitoki naa aningoyu meitongi enatejoki aningoyu tene. Neaku entonyok entejo kupal ina siai peeyie, pee etumokini awaita record.

Kore eniare eikilikuanaki oldasat ile oit Ashe, kamaa teena title nitejo etejoki mejutoyu, kake tii naishoyo? Ashu kangae naishooyie?

Linus: Ajo ina sheria apa naigero ngeresa pee etumi uhuru.

Translator: Naye anasema ni hiyo sheria yenye waingereza waliandika wakati uhuru ilipatikana.

Com. Tobiko: Malikila Kitamwasi

Malikila: Ore taa sii ninye nanu naa kaaji Markira Kitamas ole Minjil

Translator: Kwa majina anaitwa Malikkiila Kitamwesi ole Mwinchin.

Malikila: Ore taa sii nanu te ntoropo naa kairo ngutii baa naabaya uni.

Translator: Kwa ufupi yeye atazungumza mabo matatu tu.

Malikila: Kore enadukuya na ena toki naji majimbo.

Translator: Cha kwanza ni majimbo

Malikila: Naa te kuna taa ayie neetwa majimbo.

Translator: Na mimi ningependelea majimbo kwa ajili ya haya.

Malikila: Ore toi ninye majimbo na geitobira apa enkai.

Translator: Majimbo ndio Mungu alitengeneza.

Malikila: Eitobira enkai oltungani, neitau nkabilani.

Translator: Mungu alitengeneza binadamu akawapatia kabila.

Malikila: Eetwa Olmaasani, neatwa Ormusungui.

Translator: Kuna Maasai na pia kuna Mzungu.

Malikila: Naa nejja ake etiu ingabilani pooki.

Translator: Hata makabila zingine zote.

Malikila: Nemeeta iltunganak leitu isho enkai enkop enye.

Translator: Na Mungu akawapatia watu kwao.

Malikila: Neaku naa ore nejjo maitobira iyiook majimbo, egakitogiroitie iyiook amu eitobira apa ninye enkai majimbo

Translator: Kwa sababu sisi tukisema sa hii tunataka majimbo, ni kwa sababu Mungu alitutengeneza na majimbo.

Malikila: Kure naa majimbo naa ninye ake naidim aisaidia iyiook.

Translator: Na ni majimbo tu dioinayoweza kutufaidi.

Malikila: Amu kairo nanu ntokitin nadolta, nikiumiate iyiook kira Ilmaasai.

Translator: Kwa sababu yeye ana maoni yake vile tumeumia tukiwa wa-Maasai kwa ajili ya hao.

Malikila: Amu tenikitum Kenya majimbo neaku gintore kuna mali.

Translator: Maanake tukipata majimbo tutaweza tawala mali yetu.

Malikila: Enaata tenakata kore oldoinyo lijo ele likitii tenakata, nenaata gintore.

Translator: Ingekuwa mlima hii inatufaidi sisi wenyewe.

Malikila: Kake migintore naa amu mikiata majimbo.

Translator: Lakini sisi saa hii hatuwezi kufaidikia kwa sababu serikali hii si ya majimbo.

Malikila: Egajoito nanu peyie meeta oltungani lemelo enetoiwuoki apa.

Translator: Kila mtu aende mahali ambapye alizaliwa.

Malikila: Amu ore ele tungani oewuo, ninye orngen te nanu, naalotu nanu aar oltungani modooni.

Translator: Kwa sababu hguy mtu kutoka nje anakuja na yeye ni mjanja kuniliko na anakuja kuninyanyasa.

Malikila: Nema dim atejo enaa modooni apa papa, naa modooni yieyio, nadolisho nanu, naton aye, maidim.

Translator: Na siwezi kukubali kwa sababu baba yangu alikuwa kipofu, mama yangukipofu, na siwezi mimi pia kukubali kunyanyaswa.

Malikila: Ore peisho iyiook serkali uhuru maitu airo anaa tenakata, nikiomonu aajo enjoo naa iyiook maitoria ate amu inakata ake kintore mali ang.

Translator: Serikali ikitupatia nafasi ya kuzungumzia kama wakati huu sasa tungependa basi kusema tunataka kuweza kutawala mali yetu.

Malikila: Mbaa naipirta enkop, naa kuna.

Translator: Ardhi.

Malikila: Ore tena kata ele doinyo naa kakijoito pee eshukuni mee peyie eaku eeta serkali enjoto, pee eshukokini iyiook

enkiteng apa naawa kira moodok.

Translator: Mlima huu hatusemi ati serikali itapatie sheria, aah, tunataka kuirudisha.

Malikila: Naa nejja etiu enkue nijo taata Ambosseli Lodge.

Translator: amboseli pia.

Malikila: Naa nejja etiu ewueji nijo emakat.

Translator: Magadi.

Malikila: Amu eewaki nena kuapi, nimikiata iyiook hoo nyoo nikitum.

Translator: Maanake tumepokonywa na hatufaidiki.

Malikila: Kore tenakata ele doinyo ninye etii pooki toki.

Translator: Mlima huu iko na kila kitu.

Malikila: Etii enkare,

Translator: Maji.

Malikila: Eiremoyu,

Translator: tunaweza tukailima.

Malikila: Etii mbaoi,

Translator: Mbao.

Malikila: Naa ne sirkali nena tokitin pooki nematum nanu oltungani apa otopiu hoo nyoo.

Translator: Na zote zimeenda kwa serikali na mimi sipati chochote.

Malikila: Matii ninye iltunganak oigeri te siai.

Translator: Hata watu wakuajiriwa, wetu hawako hapo.

Malikila: Naa neija ake etiu nene wuetin pooki naipoto.

Translator: Kila mahali

Malikila: Naa teneaku kenya kaitore ntokitin ainei,

Translator: Na nkikiweza kutawala mimi.

Malikila: Nayiolou sii nanu enaiko, enaramat.

Translator: Nitajua vile nitakavyo.

Malikila: Nemeeta ewui neewaki neisimayioki neji keya ake lasima, ekeleji ake oltungani, ore ake, ore ntokitin naijo nangole naalejegi iyiook enkare tene wueji, meeta entoki hoo nabo naba anaa enatiakaki iyiook.

Translator: Na tunapewa empty promises kwa projects. Wanasema wana initiate projects lakini hakuna moja imeshaa faulu.

Malikila: Ore ake pee iyiolou oltungani ajo eibunga enaduo toki, nimaniki oltungani pee kiya akiti akiti akiti akiti oo meitingo enapa toki tiatua larin oorisiana.

Translator: Anaitaita project alafu akianza kufaidikia anaanza kuondoka pole pole mpaka anakuacha tu.

Malikila: Neaku ore te nanu kajo pee eshukuni mali ang apa naawa serkali kira moodook.

Translator: Turudishiwe mali yetu ambaye serikali imetupokonya tukiwa vipofu.

Malikila: Entoki e uni,

Translator: Cha tatu.

Malikila: Ore te nkop kindimi nikinjori oljamba, entokioljamba kinjori oljamba.

Translator: Mtu anawezapewe shamba.

Malikila: Nimintore ninye ilo shamba.

Translator: Na hata haana nguvu.

Malikila: Niginjori title deed.

Translator: Na unapewa title deed.

Malikila: Neenetumi enkare te ilo shamba lino pee eudi futi ile ake iudi, kore enkae wuei neitokini aaud neaku mekure intore ine wueji etaa ene serklai.

Translator: Kulingana na sheira ndani ya ardhi kama shamba ni lako halafu, kwako ni futi sita tu lakini zaidi ya hapo si kwako.

Malikila: Tenetumi naai soito te ilo shamba lino, miata enintore.

Translator: Wakipata migodi kwa shamba lako, hauna utawala.

Malikila: Tenetumi naai entoki nijo eilata amu enkop oshi enguaa miata enintore.

Translator: Pia waipata mafuta kama oil pia si lako.

Malikila: Neyieu naayi naa enenaata ore pee kinjori oljamba nintore nena tokitin pooki natii amu kinjogi apa na enkop ino.

Translator: Na ingefaa kuwa, ukipewa shamba iwe na chochote natural resources ndani ya ardhi ama juu uwe na utawala.

Malikila: Entoki nijo erikore,

Translator: Uwaongozi.

Malikila: Nijo tenakata matejo te nginyanyugoto, olaiguenani.

Translator: Kama chief kwa mfano.

Malikila: Oldisii (DC) ogelu.

Translator: D.C. ndio anamchagua.

Malikila: Nebaiki nemeyiu kulo tunganak pooki.

Translator: Na labda hawa raia wote hawapendi.

Malikila: Ore enduata ai na pee emookini aaoshoki olaiguenani kura.

Translator: Chief awe anachaguliwa na kura.

Malikila: Amu kore olkansulai, iyiook oogelu too nkurai.

Translator: Maanake councilor ni sisi tunamchaguwa kwa kura.

Malikila: Kore orbunkei , iyiook oogelu too nkurai.

Translator: Mbunge pia ni sisi tunamchagua

Malikila: Kake oldisi (DC) ogelu olaiguenani.

Translator: Lakini ni D.C. anamchagua Chief.

Malikila: Naa kegelu oltungani lemeyieu iltunganak.

Translator: Na anaweza kumchagua mtu ambaye si maoni ya watu wengi.

Malikila: Ayieiu nanu te nduata aai, nenaata emookini aaoshoki olaiguenani kura ana orkansulai.

Translator: Mimi nataka kwa maoni yagu ili Chief awe anachaguliwa na kura kama Councillor.

Malikila: Entoki nijo orbaribara lijo ele tenakata likiimita,

Translator: Barabara

Malikila: Etumuta meeta entoki,toki ele baribara.

Translator: Barabara kuna wanyama wengi wanaouwawa kwa hii barabara

Malikila: Kore naa tele baribara eima iltunganak lemeeta esiana neishu ngishu nemeeta esiana.

Translator: Ng'ombe na binadamu wanauwawa na magari kwa hii barabara.

Malikila: Naa irpolisi ake ebaya ina gari, nimaningiki etaa kisitayakini olopeny ingishu.

Translator: Na hiyo kazi ikifika kwa polisi inapenduka inakuwa wewe mwenye ng'ombe ndio unamakosa.

Malikila: Tenear oltungani nimaningi ajo kisitayakini.

Translator: Kiuwa mtu, accident ya mtu, wewe ndio unastakiwa.

Malikila: Ore taata tena Katiba menara neitoki atiu nejja, enare neibeleyeniyi ayioluo aajo, oltungani enare neisitaayakini olikae tungani, ashu olotaara enkiteng, kuliko enaisitayakini oltungani otua.

Translator: Kwa hii Katiba tungetaka kupendekeza kwamba mtu akiuliwa au ng'ombe akiuliwa sasa mwenye gari awe na makosa.

Malikila: Orkuak

Translator: Culture yetu.

Malikila: Orkuak lang pee eramat iyiook orkuak lang

Amu ore ninje iyiook Ilmaasai, nikiata orkuak lang

Translator: Si na wa-maasai tuko na culture yetu.

Malikila: Neata ake likae tungani, neeta likae ake, neeta likae ake.

Translator: Na kila mtu ako na culture yake.

Malikila: Eti iltunganak ooramam lojonga aa lotorok

Translator: Kuna watu wengine ambao wanafunga nyuki hata inzi.

Malikila: Neyiolo.

Translator: Na wanajua vile wanaishi nao.

Malikila: Eti looramam irbitiro.

Translator: Kuna wengine wanafunga nguruwe.

Malikila: Kore ninje iyook, kiata sii yook orkuak lang naa ninye sii yook kiyiolo te remate tena aji enang oo Ilmaasai.

Translator: Sisi pia tuko na culture yetu na tuko na pendekezo.

Malikila: Na kadol oshi, keisarao nena serkali tenakata ena Katiba nikitii keisarao ele kuak lang Ilmaasai.

Translator: Na culture yetu huwa imedharauliwa na serikali hii.

Malikila: Naa torono.

Translator: Na hatupendi

Malikila: Naa te kuna.

Translator: Kwa ajili ya haya.

Malikila: Indip ainepu oltungani etaguatuagi, neguetuni entoki nijo sanamu, nemeeta nkilani, naa Olmaasani, eutu aikata adol Olongui etanguetagi, eitu adol Ormusungui, neitu adol likai Swahili. E mesipa toi? (Clapping and laughing)

Translator: Unaweza enda kwa curio unakuta vinjago. Wanachonga tuu Maasai. Sijawahi ona Mkamba amechongwa, wala

Mkikuyu, wala kabila ingine.

Malikila: Kemeo orkuak lang eisarao teini wuei iltunganak?

Translator: Hiyo sisi tunaona kama ni madharau.

Malikila: Ilo Nairobi nilo ainebu embao naigero umbwa kali, nemeeyiook ake leitu eisuma.

Translator: Unaenda Nairobi unakuta mahali pameandikwa “umbwa kali”

Malikila: Eitu eisuma Iljumari?

Translator: Wasomali hawaja soma.

Malikila: Paa eitu sii ninje eisuma Ilkokoyo pooki?

Translator: Si wakikuyu wote wamesoma.

Malikila: Kake meigerokini ina arna.

Translator: Lakini hawaandikiwi ati umbwa.

Malikila: Ee mee kulo karash lang eisaraote te ilo kuaak lang?

Translator: Wanadharau shuka zetu.

Malikila: Ore taata tena Katiba, naa pee emookini sii ninye aanyukie olkuak lang Ilmaasai.

Translator: Kwa hii Katiba tunataka ipitishwe kwamba, culture yetu pia iwe inakuwa recognized.

Malikila: Nee eneishori kenya yiook maitoria ate, neaku gimba oltungani oisarao iyiook amu etaa na kintore ate.

Translator: Na tukipewa nafasi ya kujitawala sisi tunaweza kuji-protect.

Malikila: Nena kuti nanu aitabaiki, naa najoki intai ashe oleng.

Translator: Hayo machache na mimi na sema ahsante sana.

Com. Tobiko: Hii maneno unasema ya culture, uko Laikipia maasai wa huko wametwambia sio wa maasai, na wamechukua culture yenu, wanaifanya kitu cha kufanyia biashara; wanaenda huko Mombasa kwa ma hoteli, wanavaa shuka kama Maasai kupokea pesa, Unasema nini kuhusu hii?

Translator: Eikilikuanua naa Commissioner ajoki, kore too Laikipia, te nkop oo Laikipiak pee ipuoi ina kop, nejo Ilmaasai leina kop, kiata Iltunganak oogira aitumia olkuak lang, aasie biashara, nedumunye oltungani lemee Olmaasani, neishop ilkarash, nelo Mombasa, nelo hotelini Ormusungu, nelarany, nelaakini, neekarna ang, eitumia. Kanyoo enduata ino teine?

Malikila: Ena duata enatoi natejo, kimbaitei. Amu iltunganak oogira aaya orkuak langa aita kinyi oleng ashu ainyal orkuak lang, amu enemutu naai aa yiook loopenyilo kuak, enaata maisarao anaa ilo tungani.

Translator: Hata yeye ana maoni hayo. Anasema, Okay nimesema kwamba nijitawale nitaweza pia ku-protect culture yangu.

Malikila: Ashu eneiko neija oltungani, nalaaki naa ilo kuak lai amu etaa meonyi oleng.

Translator: Ni mtu akini-copy aweze kunilipa kwa sababu ya culture yangu, kwa sababu yeye labda hana culture.

Com. Kavetsa: Kwa jambo hili la utamaduni. Hakuna watu wengine wanajulikana dunia nzima kuliko wa Maasai hapap Kenya, na hiyo ndio jambo moja ambalo linaleta watalii. Okay, ndio unaona watu wanavaa hivo wacheze ili waambiwe, wewe ni Maasai na apokee pesa. Sijui kama mumefikiria hilo sababu ni kama kitu ndiyo kunaonyesha kielelezo cha Kenya ni Maasai. Ukisema mahali pengine mimi ni Mluyha hawajui lakini ukisema ngambo, mimi ni Maasai wanajua, Okay. Sasa hapo unajua inafaa pengine mfikirie, kwa sababu inafaa muwe mnapokea kitu kuhusu hiyo.

Ingingine ningependa kuuliza. Kwa mlima huu uko pande gani?

Interjection: Not clear.

Mnasema kile unaona na macho, kuna miti, kuna maji inatoka? Na pia ardhi iko. Lakini nini ingine iko ndani ya huyo. Mume fanya utaalumu kujua nini ingine iko ndani?

Interjection: Not clear.

Yes lakini hiyo ni ya kuona na macho. Nataka kujua nini ingine iko ndani. Pengine mgechunguza hiyo.

Ya mwisho ni kama ni acre yangu ya ardhi, na hapa ipatikane kuna kama vile umesema kuna madini, ndio na uliza pia hiyo. Inapatika iko madini, au inapatikana iko madini, au inapatikana kuna mafuta, na mimi umesema niwe na haki mpaka hakuna kiwango. Sasa hiyo mafuta mimi binafsi nitaitoa vipi, na ni kitu ambayo inahitaji kama kampuni kubwa au serikali kibwa? Nini itendeke? Kwa sababu huwezi kusema nimepata sasa mafuta kwa shamba langu na ni yangu. Hatufanyia kitu, ungependa vipi?

Translator: Kore taa naikilikuanua Commissioner naa ore ene dukuya, naa ketejo kore tenakata, kore too nkuapi e boo, kore Kenya naa Ormaasani. Tenelo tenakatak oltungani anaa ninye peelo ajo ara nanu Embaluyiai, meyioloji aajo kangae eji embaluyiai. Kake ore Kenya na Ormaasani, olkarasha lormaasai, masaa ormaasai, oltungani oishope kimaasai ninye toi Kenya. Nejojini iyiook ingirara sa taata intae aata ina damunoto ajo, kore lashumpa kumok pee engira aaponu, aaponu Kenya, naa ntai irmaasai irkulie ooyao? Inaa taa naji ene dukuya.

Kore eniare, netejo, amaa amu ijoitoto kiata oldoinyo otii ene, kore ele doinyo, megira ninje ashet iyiook, meeta entoki nikitumito, ewa serkali. Kake pookin ntokintin niimakitata na ntokitin ake nidoltata, anaa enkare amu ildoldolo, idoldolo sii irkeek, nidoltata nguesi. Kake itadamutua sa tenaa ketii ae toki natii atua ele doinyo nimiyiololo atua taa atua enkop nimiyiololo? Itadamuatua anaa ketwa ai tokin nimidoltata?

Kore ene uni, na ina swali teeji pee eijibu ele tasat naa, etejo naai oldasat ele oitashe tene kayie na kayieu sii ninye ntokitin natii atua enkop, naaimu atua enkop kabisa, naa neishori sii ninye. Kake eikilikuanaki ntae aajo, iyiololo ajo kampunini sapuki ake naidim aatayiololo entoki natti atua, ashu naidim aita, meidim oltungani openy aita, kai sii eikoni ine wueji?

Malikila: Sawa, ashe oleng. Ore taa ine wueji tenakata nebaiye nena swali netejoki kai eikoni naaji eilata tenetumi to Ijamba lenye, ore ake pee ayiolou ajo enoti to oljamba lai eilata, naaliki serkali ajo enotoki, natum naa share amu ewueji ai ine wueji, naitaiki serkali kake eaku naa aata sii nanu share oloopeny.

Translator: Mimi ninasema kwamba kama serikali kwa mfano ikipata oil mafuta or any other mineral kwa shamba langu, ni mimi nipate pia share kwa sababu, hata kama siwezi kujitolea, lakini shamba ni langu.

Malikila: Kore ewuei taata nijo ele doinyo tenaeketii ninye naai entoki natii, mekure apa aidim atodua amu etaa apa ewueji eikinga, kake tenaashukokini, pee ayiolou, nayiolou sii nanu enaiko amu tinitum oltungani orkiteng kopir, niyiolou enaa eyieng enaa imir.

Translator: Kwa mlima kama huu mimi sina nguvu mala sijui kama kuna chochote ndani yake, lakini nikirudishwa sasa nitaweza kujua kama kuna chochote ndani ama hamna.

Malikila: Amu tinijing atua ngishu ormoruo ainguraa irmongi lenyenak, nikiindim aikilikuana atiaaki, kanyoo tii pitii atua ngishu ainei? Neaku mekuro apa aitieu atijinga atua neno gishu.

Translator: Kwa sababu sasa si yangu siwezi kuangalia kama kuna chochote ndani wam hamna.

Interjection: Asanti sana.

Speaker: Ashipa too oleng sii nanu aishooki erishata mairoro.

Translator: Hata yeye anafurahia ya kwamba amepewa nafasi ya kuzungmza.

Speaker: Ore taa nkirot ainei na kadoropu.

Translator: Maongezi yake ni mafupi.

Speaker: Naa kore entoki nayieu oltau lai, naa ena toki naji Katiba.

Translator: Anasema yeye kitu anataka kwa roho yakeni mabadiliko ya Katiba.

Speaker: Anyor oleng tenelimuni amu, ore enatulusoyie naa ekiutu akata eirori atii.

Translator: Ninasema ya kwamba ninataka mabadiliko ya Katiba kwa sababu Katiba ilioko sasa sikuelezwa siku ilitengenezwa wala sikuhusishwa.

Speaker: Ore taa entoki nayieu te Katiba, na kayieu nepiki majimbo.

Translator: Kitu kubwa ninayotaka katika Katiba ijayo nataka iwe na majimbo.

Speaker: Amu kadol oshi aanaake, kore tenatum majimbo, nayiolou entoki nate naati amu mayiolo tooshi.

Translator: Nikipata serikali ya majimbo nitajua kitu kilicho changu kwa sababu huwa sijui.

Speaker: Neitodualu kuna tokitin.

Translator: Na haya ndio yanaoonesha.

Speaker: Ore toi entoki naji entim, enaai.

Translator: Kitu ambaye inaitwa msitu ni yangu.

Speaker: Nai maifaidika oltungani likai oifaidikai

Translator: Na yanafaidi mtu mwigine mwerevu ndiye anajifaidi nayo.

Speaker: Kore engare, ngonyek oo ngariak, nainai enkop ang epuku.

Translator: Chemi chemi zote za maji ni zangu.

Speaker: Njoo oltungani toi odupore ina toki, ina are mee nanu oloopeny.

Translator: Mi ni mtu mwenye akili au mtu mwerevu ndio mwenye amefaidika, sio mimi.

Speaker: Neitodolu ngaria boyiare,

Translator: Na haya chemi chemi iko namna hii.

Speaker: Atoduaa olkeju loloibor toro, eewuo adungu Oloodo Kilani, nepuuito loopeny maili tomon o imiet eeta enkure nemeok ina are.

Translator: Nimezungumzia juu ya mto wa Olibortoto iko upande wa Ngiruma Magadi, imefaidi watu wengine, na haijafaidi Lodo Clan ambayo ni nchi yao.

Speaker: Atodua orkeju oji ololooldureishi, nelotu adung ele purkel li abori, negiroo loopeny eeta engure epuito ildoluoti too sirkon, mefaidia ake naa loopeny, eshomo metoko oltungani ngen.

Translator: Nikona mto wa Loliture ama maji ya Lolituresh, imeacha mtuenji, ambaye anishi nchi kavu. Ikaenda kufaidi mtu mwerevu ambaye hana uhusiano nayo kwa avyovyote.

Speaker: Najo tenemutu naai atum majimbo, naa kaidim anoto nena tokitin ainei.

Translator: Nasema kwamba nikipewa serikali ya majimbo, nitaweza kupata hio mali yangu, na niitawale.

Speaker: Kore enkae toki eare, ena kairo,

Translator: Kitu ya pili.

Speaker: Naa ene wuei neji enkiteng.

Translator: Ni kitu inahusiana na ufugaji ama ngombe.

Speaker: Kore toi enkiteng too Ilmaasai, ketiu anaa kuna gorofani naata kulie tunganak.

Translator: Ngombe kwetu sisi Wamaasai ni kama magorofa kwa watu wengine.

Speaker: Kibaiyie oshi det olameyiu otumuta ntokitin.

Translator: Kiangazi iliyopita ilimaliza ngombe wengi.

Speaker: Neponu olorere le nda kop pookin, neponu ena kop.

Translator: Watu wote wa pande ili walihamia huku.

Speaker: Etumutate ngishu naleng neito kitum oljoni.

Translator: Ngombe wengi walifariki kwa sababu ya kiangazi na hata tukupata hata ngozi.

Speaker: Najo naai teneboli enapa KMC, neidimi sii naji anoto teneikoni enkiteng, tenepiki naai tenakata ena Katiba.

Translator: Mi naonelea kwamba KMC ikifufuliwa na serikali, itaweza kunifaidi mimi kama mfugaji wa ngombe.

Speaker: Netumoki amu ore ena toki naji enkiteng, meta oltungani hoo obo lemenya.

Translator: Na inawezekana kwa sababu ngombe, hakuna mtu yoyote ambaye hakuli nyama ya ngombe.

Speaker: Naitabaiki ine.

Translator: Na anafikisha maoni yake hapo.

Com. Kavetsa: Asanti sana, Mzee ngoja kidogo, hii KMC iko sawa mahali ilipo? Unajua pale iliko?

Translator: Kigilikuani taa aajoki kamaa KMC iyiolo taajo kaiti etii?

Speaker: Kayiolo enapa nikireo inkishu too kulie katitin.

Translator: Anasema anajua ile KMC alikuwa anapeleka ngombe zamani.

Com. Kavetsa: Okay, unajua iko upande wa ukambani? Na unajua, na wewe mwenyewe ilipokuwa unapeleka ngombe, ilikuwa mbali au ungependa ingine iwe karibu?

Translator: Iyiolo ajo enkop oo Loongu etii? Ama ina aji oo ngishu, kegitaaniki ana kegilakuakino?

Speaker: Elakua apa kake teneaku naaji airukokoki naa lasima naa pee itataani.

Translator: Anasema ni mbali, lakini akikubaliwa lazima akaribishwe ije karibu na yeye.

Com. Kavetsa: Na kama iko mbali, nauliza tu, mimi si mfugaji, kwetu tunalima, hata hakuna ngombe huko. Ikiwa kuna vichinjio karibu, halafu inapelekwa kule kutakuaje. Ndio tunataka kujua kwa sababu tungependa kujua ni vipi kwa mfugaji, inawezza kuaje vichinjio au factory yenyewe?

Translator: Ejo taa kama amu itejo kilkuaniki ena KMC, kaa naiti nikinyor, ke kichijioni teneboli tena kop oo Ilmaasai anaa teneyauni factory oo nkiri meeu enkop oo Ilmaasai?

Speaker: Eneyauni factory oo nkiri, amu ore oshi kichinjio, na enkiteng napir ake eyieng.

Translator: Anasema kwamba anataka factory ijengwe umasaaini kwa sababu (interjection).

Interjection: Tafadhali

Translator: Ningependelea factory ijengwe Maasaini, ama katikanchi ya wafugaji kwa sababu vichinjio ina haja na ngombe

mnono peke yake, haichinji ngombe ambayo imekonda.

Com. Tobiko: Olemosiani.

Translator: Etaa enkirototo, hoo, aikijo ninye ashe ewuo engitoria enkop ang, etejoki ewuo. Aaji ninye ekarna ole Mosonik.

Translator: Mimi naitwa Ole Masani

Olemosani: Nara olderitoi

Translator: Na yeye ni mka ya Nderitu.

Olemosani: Naa kore tenakata, tenatii nanu, mee engolon aata, bahati ake enkai pee aewuo enarishata.

Olemosani: Na kore pee metii ene, mee ketanyaita eponu, keishunye.

Translator: Ninasema ya kwamba hakuna watu wengi wa rika yangu hapa sio kwamba wamekata kuja mbali, wamefariki wamekwisha.

Olemosani: Ore tenakata tenatii nanu mee engolon aata bahati ake enkai paaewuo ena rishata.

Translator: Na kufika kwangu sio kwa nguvu yangu mbali ni bahati tu imefanya nifike hapa.

Olemosani: Ore kulo omon loolimu kuna kera ainei, naai mamus naai ninye aineputua amu ore tiatua ele doinyo peelo berberi pookin, naa orisasi kitureita

Translator: Na anafurahia haya mambo yote imesemekana na watoto wake kwa sababu kwa mfano, huu mlima uliyechukuliwa na mali ile ingine yote wakati ilichukuliwa, waliogopa vita ya risasi.

Olemosani: Ore pee itu gintayiu Ilderito enara, orisasi kitureita amu enaata tenemutu apa kiyiolo enigintaunye entiol, enataa aa yiook, kinterutua iyiook enara pee kitum ake enkatoria nijo enapa. Etaa naa kitalaita ina nikijoki enkai ashe eewuo ena.

Translator: Rika yetu hatungeweza kurudisha mlima huu ama mali ingine yoyote kwa sababu tulikosa namna, la, tukuwa na silaha. Lakini, nashukuru Mungu kwa sababu ya hii iliyokuja leo, kwa sababu itarudi bila vita.

Olemosani: Ore taata ena nikijo, naa enchoo iyiook inkera ainie enkop ang amu etaa ewuo enkitoria oloro lorok.

Translator: Nina walihi watotot wangu munirudishie ardhi yangu kwa sababu nina umaskini.

Olemosani: Ore Kenya, ninye Ilmatapato oo Loolaiser ebaiki nelotu alaabaiki enkare ngiro teidie nelotu alo embas oltuga, oo meshomo aim iloongu. Ninye enkop ang Matapato, kake meyiolo toi kula amu nkera.

Translator: Anasema kwamba sehemu kubwa ya Kenya ilikuwa ni nchi ya wamaasai. Mahali sasa makabila ingine yapo ilikuwa ni sehemu ya wamaasai, mahali wakamba wako, mapaka chini huko Tanzania yote ilikuwa ni nchi ya wamaasai.

Olemosani: Nikijoki enkai ashe naai enakitum enkitoria.

Translator: Ningerudishia Mungu shukrani kama tungepata kujitawala.

Olemosani: Entolikioki naa iyiook kulo supuki lang pooki anaa emakat, amu eloito mali sapuk, anaa ele doinyo long omisimis amu metii mali aatua, anaa oldukai amu etii mali atua. Ore apa etioyo ngeresa, giboitare nguesi tena kop nimikiata entoki nikiorore.

Translator: Bosi nawahihi mturudishie nchi yetu ama ardhi yetu iliokwenda kwa sababu mlima kama huu umeenda, magadi imeenda, wanyama wa Amboseli pia aunifaidi kwa njia yoyote na hawa wanyama nimeishi nao kwa miaka na miaka bila mzungu kufika bona mnaninyanganya?

Olemosani: Nelotu enkingasia eji peeaku megure kintore olchani ouno le nkop ang ligibulu giboita nebula iyiook, nimikintore nguesi, ore enkiteng ai enanya engues naa eji neitalakuni naa enekiar naa pooki enalaki enang ake enikiar amu meitalakuni enanya elowuaru, nemeitalakuni enar engari.

Translator: Ni ajabu kwamba hata hivi ssa, hawali mti ambaye iko kwa msitu wangu, sitawali mnyama ambaye ninaishi naye, nikulwa na mnyama silipw, ngome wangu akiliwa na mnyama silipwi.

Olemosani: Neaku ina enkitoria naai nikiyie ninchosho iyiook enkop ang. Amu mekure aa kuti nena natolimuo.

Translator: Hiyo ndio utawala tunataka, tunataka turudishiwe ardhi yet.

Com. Kavetsa: Njoja, Mzee. Ningependa kujua hii mkia ya nderitu inamanisha ako na miaka karibu na ngapi? N aya pili kuna

maasai au watu wa maa na wanavuka mpaka wa Kenay na Tanzania. Sasa kwa sababu wanafuka na kuna sehemu kubwa, ni kama nation, Maasai natio. Wanataka wajitawale kama Maasai nation au vipi? Lakini ya kwanza nataka kujua umri wake.

Translator: Kinkilikuanaki taa ajoki, kamaa ena sirit naji Ilderitu, ke larin aja saa teeta?

Olemosani: Elee etaa kumok nale, amu kore iyiook Ilderito nikiremokino oo entoki naji Ildareto. Nikiremokino entoki naji Ilderito oo Ildareto.ntai too lapa tuati ooshomo enjol musan laa ninje musan ti nkop.

Translator: Anasema miaka ni mingi labda tungetafuta mtu wa ku-approximate. Tuseme miaka kama tisaini, 90 years.

Interjection: aaah!

Olemosani: Ena too ildashi ake natulusoyie, ore ake pee elusoo nemurati iyiook Ilderito.

Interjection:inaudible.

Olemosani: Nemurati iyiook elukunya nkitati.

Interjection:inaudible.

Olemosani: Ore pee elusoo, ena ake natulusoyie nemurati nkitatin.

Translator: Anasema rika iliyokuwa mbele yao.

Olemosani: Inkitatin

Translator: Vita ya mzungu ilipoisha ndipo walipotairiwa wakakuwa waroni. Kaa hicyo sasa sijui kama ni first world war, ama ni second world war. Lakini amesema ni vita ya mzungu.

Olemosani: Nepik entashietari, enaiteraki aamurat pee elusoo Oldagi oo yiook ne kurum, neaku muratat area

Com. Kavetsa: Tafadhali, excuse me, mzee ningependa, officer ako wapi?

Com. Tobiko: Officer mgani sasa?

Com. Kavetsa: Officer wa hapa, ule alikuwa wa hapa. CC Member mchukuwe tape recorder mketi na huyu mzee, mzee sikiliza, mketi na huyu mzee ili mnase mambo yake. Na vile hata mlima ilichukuliwa na nguvu, mnase iwe kwa tape recorder akam hii. Mtume kwa tume. Yaah. Asante sana mzee Mungu akubariki.

Translator: Etejo taa endasat injere ore ele opisai ogira taa aitasheki ena siia tene wuei, neingoru ena toki naji tape recorder, nipopua aatoni pokira are, ninosagi nena baa pooki eapa, nena hoo naai pooki nilimu, anaa pee emurati ntai niyakuku ilmoran woina aara pookin, neiriwari ina tape, aya Nairobi pee epuo kulo ofisaani ainining.

Com. Kavetsa: Usema jina (not clear)

Ole Nina: Ore taa nanu eji Parmeres ole Nina

Translator: Mimi ndio naitwa Palaverezi ole Buba,

Ole Nina: Naa kairo ntokitini uni ake doropu..

Translator: Nitaongea mambo matuatu kwa ufupi.

Ole Nina: Ore enai e dukuya na kajoito ayie majimbo.

Translator: Langu la kwanza nasema nataka serikali ya majimbo.

Ole Nina: Ore entoki nayieunye naa enkop ang kidolta aajo etijinga iltunganak ainyalakino metiu anaa ingulie kuapi.

Translator: Ninataka kwa sababu nchi yangu imepokea watu wengi na sio kama nchi zingine.

Ole Nina: Amu ore taata ninje iyiook Ilmaasai mikitii noo Muranga ni mikitii noo Nyeri, ena kop ake kitii oo Ilmaasai lang.

Translator: Sisi wa-Maasai hatuko Muranga na hatuko Nyeri ni huku Maasai peke yake.

Ole Nina: Nenare naa nikitum oltungani oitashheiki iyiook ana naayi ina gelunoto naji ene seneti, pee etum ataa ninye oya kuna kirorot ang pooki aitabaiki pooki wuei.

Translator: Tungependa kuwa na msimamizi kama kwa mfano senate ambaye atachukua haya mawazo yetu yote mahali panapotakikana.

Ole Nina: Ore eni are naa ene wuei oo mbulotini naishooyo Ilakanzulani.

Translator:Langu la pili ni kuhusu ploti ambazo zinapeanwa na ma-councillors.

Ole Nina: Ore tii pee eishoori metijinga ilkulikai tunganak, naa engaraki naa ti Kajiado ake epuoi aiguen, neishori oltungani karsis ine wueji metamanya.

Translator: Sababu ya kupeanwa kwa makabila zingine zingie, kwa sababu inapeanwa Kajiado, na sio hapa, inapewa mtu mwingine aje ambaye ni tajiri aje hapa.

Ole Nina: Gawa vipande vipande.

Translator: Naikiomon naai yiook serkali teneidimayu pee eshula Ilmatapato pee eaku entoki nabo, amu inakata eyiolo sii ninje aatotoni toldonei sidai.

Ole Nina: Tungeomba serikali kama inawezekana watu wa Mathahatu waungane wakae pamoja bila kukaa vikundi vikundi.

Ole Nina: Ore ene wuei engelunotu oo laiguenak naa aikiyie sii iyiook neaku raia namug agelu.

Translator: Na kuteuliwa kwa machief tunataka iwe raia ndio wanachagua.

Ole Nina: Amu tenegelu orbunkei oltungani oyieu elukunya enye ashu olotusuja apa te kura, nebaiki naa oltungani lemenyor lelo tunganak oo tegelakaki.

Translator: Kwa sababu mbunge akichagua chief kama mtu anayependa au mtu aliye m-support iyo nikusema kwamba watu hawajamchagua.

Ole Nina: Nenyor naa nemuk iltunganak aate, pee meito aata esirai aajo enkaraki, einyalita iyiook enkaraki mee iyiook apa ootegelutua.

Translator: Na ni vizuri basi ma-chief wachaguliwe na wtu direct, kuliko kuchaguliwa na mtu mwingine ili watu waache kusema, siyo sisi tulimchagua.

Ole Nina: Kore te nanu nemaata ai toki sapuk nairo aitabaiki ine.

Translator: Sina mengine ni hayo tu.

Com. Kavetsa: Kwa kimila ya Maasai mlikuwa na Laibon? au mlikuwa na chif wa Maasai?

Interjection: Not clear.

Ole Nina: Ore te nkop ang oo Ilmaasai enetiu kimila ang naa kore olaiguenani na kegelu iltunganak pookin.

Translator: Ninasema kwamba kwa kimila yetu ya wa-Maasi chief anachaguliwa na watu wote.

Com. Kavetsa: anaitwaje kwa kimila?

Translator: Keji aa tolkuak lang loo Ilmaasai?.

Ole Nina: Olaiguenani.

Eidimi awaita ngolongi uni nea onguan ebariki aagelu oltungani sinyati oyieuni.

Translator: Inaweza kuchkua muda wa siku mbili, tatu au nne wakitafuta mtu mzuri anayestahili kuchukua nafsi hiyo.

Ole Nina: Ore taa pee egeluni ilo tungani, neanyit enkop pookin neaku mekure eeta iltunganak esirai.

Translator: Na mtu huyo akichaguliwa watu wote wanafurahia, na wanaridhika na hawana tena tashishwwi na yeye.

Translator: Sawa.

Com. Kavetsa: Na kwanini (not clear)

Translator: Ejo taa, paa kanyo taa pee meina, ilo kuak oshi ake isujusuju igelulu laiguenak?

Ole Nina: Ore taata ina siai na enkitoria e serkali amu ekeik ake mbala e interview nedumunye oltungani alaasuj oltungani shore lenye, nelaisho meyiolo iltunganak pookin.

Translator: Iyo ni serikali kwa sababu anasema wanaitisha interveiw, mtu anaenda kufanyia interview kajiado bila hata kuhusishwa kwa watu, anakuja maka amekuwa chief.

Ole Nina: Iyiolo ajo ore kitoni too Ilmaasai lang netae ake iltunganak oorikisho oo ramatak le nkop.

Translator: Kwa kimila yetu ya wamaasai huwa tuko na viongozi kwa kimila.

Ole Nina: Neidim airiamariyie olikai tungani leitu aikata ninye eirorie likai tungani.

Translator: Na wanaweza kuendanisha na mtu ambaye hajaweza kuzungumza na mtu yoyote.

Ole Nina: Kake ore te ngaraki eiba elde tungani ele tungani ngen, nelaagelu ilo omoda, lemeyieuni duo.

Translator: lakini kwa sababu kiongozi anachukia huyu mtu mwerevu anachagua ule mjinga, kwa sababu hapendi huyu mwerevu.

Ole Nina: Nikiomon naa sii iyiook serkali pee emooki aisho iltunganak metegelaki aate laiguenak.

Translator: Tunaomba serikali itupatie nafasi tujichagulie viongozi ama ma-chief wetu.

Mzee Munyabara: Na kwa hivyo mimi naitwa mzee Munyapara ole Ngoro.

Translator: Aaji taa te nkarna Munyapara ole Ngoror.

Mzee Munyabara: Na nimekoma kidogo maana nimezaliwa 1922 April tarehe ishirini na saba.

Translator: Netejo taa ele megure ake iyie ara oti amu aatoiwuoki to lari le 1922 tarikini tikitam oo pishana olapa li onguan (27th April, 1922).

Mzee Munyabara: Baba yangu alikuwa mkubwa ya wa vita ya natinal ya waingereza.

Translator: Ore apa papa naa orkitok lenapa ara oo ngeresa.

Mzee Munyabara: Na sasa maneno ambaye niweza kutambua kuambia nyinyi naweza kuwambia maneno ya kweli.

Translator: Metaa ore entoki pooki nalaaliki intae na lomon oo sipat.

Mzee Munyabara: Na mimi nimeisha hapa Namnga '61' mpaka sasa niko Namanga tu.

Translator: Atamanya enkop e Manga ebaiki olari loo ntominile oo obo (1961) mpaka tenakata amanya ake Manga.

Mzee Munyabara: Wakati ule Tanzania imenyakuwa uhuru.

Translator: Inakata pee etum Tanganyik uhuru.

Mzee Munyabara: Nimeona ajabu.

Translator: Atodua taa entoki naingasieyie,

Mzee Munyabara: Kwa sabau hii mlima ya Namanga ndioilikuwa mama yetu kwa watoto, na ngombe yetu.

Translator: Amu ore ele doinyo aba le Manga, naa ninye apa yieyioo na ninye pooki toki, te iyiool Ilmaasai.

Mzee Munyabara: Nikashangaa kabis a ni nani akbaye amenyakuanchi yetu na ilikua baba yangu ameniambia hapa ndio amezaliwa hapa, na mathabato wote.

Translator: Naingasia ajo kaingai ina naawa enkop ai, amu ine wueji apa aatiaka papa ninye kitoikioki naa enino, ira Ormatapatoi.

Mzee Munyabara: Na ninataka irudishwe haraka bila kuongea maneno mingi (laughter)

Translator: Nayieu neshukuni te haraka eitu etokini airo kulie baa.

Mzee Munyabara: Kwa sabau unjaju '74' nimestakiwa, '74' nimestakiwa kwamba Munyabara amekataa kuteremsha ngombe yake juu ya mlima.

Translator: Ore to lari loo ntomoni naapishana oo nguan, naisitaakini nanu munyapara tengaraki atanya aitadou ingishu ainei toldoinyo.

Mzee Munyabara: Nikambia serikali ya kwamba mlima hii mimi hapana choma makaa.

Translator: Najoki serkali ore nanu atii ele doinyo neme nkuk ajej.

Mzee Munyabara: Na ngome yangu hapana kata miti

Translator: Nemedung ingishu ainei irkeek.

Mzee Munyabara: Mimi nakula nyazi mimi nateremka.

Translator: Ngujit ake anya naduo.

Mzee Munyabara: Kma mnataka mimi nakula nyazi.

Translator: Teniyuu nanyu ngujit, nemanya.

Mzee Munyabara: Kma hamtaki nikule nyazi

Translator: Tenimiyuu nanya ngujit, nemanya

Mzee Munyabara: Mshahara wa nyama ngojea hiyo mlima maana inakula nyasi kama ngombe yangu.

Translator: Entadou sii ninje nguesi natii ilo doinyo amu ngujit enya anaa kuna gishu.

Mzee Munyabara: Basi nikafaulu.

Translator: Naifaulu.

Mzee Munyabara: Hiyo sasa number one.

Translator: Namba nabo.

Mzee Munyabara: Number two.

Translator: Eni are.

Mzee Munyabara: Hii Holding ground.

Translator: Ore ena toki naji holding ground.

Mzee Munyabara: Tumenyanganywa.

Translator: Etooruoki iyiook.

Mzee Munyabara: Lakini (not clear) nafunika sisi na blanketi kichwa.

Translator: Kake eimulumulaki iyiook tormurangeti.

Mzee Munyabara: Hiyo blanketi nimetupa.

Translator: Atanangayie naa taata ilo mirangeti.

Mzee Munyabara: kwa sababu hivi,

Translator: Amu.

Mzee Munyabara: (not clear) kufundisha nyinyi ni tulate nyingi ngome ya gradi.

Translator: Etejo taa nchere, kiyieu nikintengen intae nikiyaki intae ingishu e grade.

Mzee Munyabara: Tukapewa dip

Translator: Neishori iyiook oldip.

Mzee Munyabara: elewa jamaa hiyo dip ikaharibke.

Translator: Neruoyo na ilo dip.

Mzee Munyabara: Nikakaa

Translator: Naton.

Mzee Munyabara: Nikaambiwa Munyabara hakuna ruhusa kuvuka hapa kupeleka ngombe holding ground.

Translator: Naajokini munyapara miata orusa lilangie ene wueji aitalang ingishu holding ground.

Mzee Munyabara: Ninani alikuwa amekata shamba langu halafu munasema ati tunasaidia nyinyi (not clear) mtakula, la shamba langu (not clear) hata kidogo.

Translator: Najo anya naake amu enaii apa ene wueji itudungutoa aajo, ntae kiretie netaa na eitu eretiretie iyiook na kainosie ake ngishu.

Mzee Munyabara: Na hiyo ni mali ya wajinga waluwawa lakini huwezi kuchukua yetu.

Translator: Ore apa ina naa mali oo iltunganak loo moda kake miyaya taata kuna ang.

Mzee Munyabara: Haya maneno y aplot

Com. Tobiko: Sasa holding grounds ifanywe nini?

Mzee Munyabara: Sasa holding ground irudishiwe wenyewe; kwa mahali mashamba yetu ilikuwa inapita tu iko mawe, moja kwa kwa moja mpaka kwa mlima.

Translator: Eshukokini taa iyiook holding ground anaa iljambai lang apa ake eigeruno.

Mzee Munyabara: Na sasa mambo ya plot

Translator: Ore taa mbaa naihusu mbulotini.

Mzee Munyabara: Sasa tumeshangaa.

Translator: King' asiate.

Mzee Munyabara: Sasa mimi napewa plot.

Translator: Aishori emplot.

Mzee Munyabara: Sa zile ninakaa

Translator: Ore aton.

Mzee Munyabara: Basi nikatumiwa barua.

Translator: Nairiwakini embalai.

Mzee Munyabara: hii plot hapana iko sasa.

Translator: Mekure ee nino ena plot.

Mzee Munyabara: Ajabu ya ndama na hiyo ploti nimepewa na county.

Translator: Ore enking'asia na County naishoo ena plot.

Mzee Munyabara: Na hii ploti nimepewa na Mathabato.

Translator: Na ore ena plot naa Ilmatapato laishoo.

Mzee Munyabara: Ati mtu mwingine aje kukalia kichungwa yanguati ni hame.

Translator: Naalotu likae tungani atonie elukunya ajoki dura.

Mzee Munyabara: Mwambieni huyo mtu anayo akili hiyo, hiyo, maneno asahau kabisa. Ploti zetu hatuwezi kunyanganywa kupewa mtu ambaye ana pesa.

Translator: Enteaki ilo tungani oitare ilo kasi, meoruni iyiiok imbulotini aisho irkarsisi.

Mzee Munyabara: Basi maneno yangu ni hayo, hayo.

Translator: Lelo taa lomon lainei.

Com. Tobiko: Asante sand Mzee Munyabara.

Noila Mara: Kaaji taa Noolamala ene Oiboo.

Translator: Mimi naitwa Naila Mara Neibo.

Noila Mara: Nikiata naa ntokitin nikiponi aalimu tena Katiba.

Translator: Na tuna mambo ambayo tunataka kuzungumzia juu ya Katiba.

Noila Mara: Amu kiata ntokitin ang nikimbaitie.

Translator: kwa sababu kuna vitu tumechukia.

Noila Mara: Ntokitin nikimbaitie naatunguaitie iyiook nikiata esirayu oo tenakata iltunganak apa ootubulutua eshomoita nena tokitin.

Translator: Mali yetu iliyongakuliwa tukiangalia, na bado hatujarithika mpaka sasa.

Noila Mara: Amu ore enkarai kinyi naata, embotor enkiti, nemaata enebulaki tenkaraki etulusoitie napa tokitin edukuya, naata naa esirai aton tene wuei oo tenakataka.

Translator: Kwa sababu mtoto ambaye ninayemzaa sasa hana mahali pa kuingia kwa sababu yale yote yaliyoko ilinyakuliwa na bado,

Noila Mara: Ore ninye ntokitin ele doinyo, na kaa kumok ntokitin taata ang naati kumok, naawaki apa, nekimen ake tenakata nikimba, naa ninje ake tenakata kijo matolimu.

Translator: Mambo mingi inatuhusu hii mlima imenyakuliwa, na ndio leo tunataka kuzungumzia, na tunasema turudishiwe.

Noila Mara: Amu kiyieu naai ore entoki ang pooki nashomo apa kimba, naa eneeta naai enkoitoi nikishukunye nikijo naaji matetoki airo ino toki pee kitum enkoitoi nashukunore.

Translator: Tunasema ya kwamba mali yetu yot ambayo ilinyakuliwa, kama kuna njia ya hiyo mali irudishwe, tunasema turudishiwe leo.

Noila Mara: Nikiyieu erikore ang, enkop ang oo layiok lenkop ang , oo noo nkituaak amu etijinga taa apap iltunganak pookin ine wueii nenaata naai kinya pee kiponu aifaulu pooki tenebo pee kitum enkiroro niyaya sii ntai kitejo.

Translator: Tunataka uwongozi wa nchi yetu, kwa wanaume na kwa akina mama kwa sababu pia akina mama kwa sababu pia kina mamam wana haki tuzungumze na tujadiliane ili tupate kitu mzuri.

Noila Mara: Amu tenaa orkansulai otii ena kop nemetii, ena kop ang orkansulai eta apa loo nkuapi ake kitum.

Translator: Tunasema ya kwamba,

Noila Mara: Mikiata orbunkei, etaa oloo nkuapi ake kitum nemekure kiyieu loo nkuapi, kiyieu olalang.

Translator: tunasema kwamba sisis kamaMathabato hatuna mbunge. Mbunge tulionaye ni wa kutoka sehemu ingine. Tunasema ya kwamba tupate mbunge wetu.

Noila Mara: Amu ore tenakata kiaata ntokitin kumok naingarita iyiook, naa enkaraki orbunkei lang limikiata, enkaraki aa kintaaro kila saa nemekure kiyieu neitaari iyiook.

Translator: Mambo mengi yanatupita ni kwa sababu hatuna mjumbe wetu. Kwa sababu sisi tumewekwa kwa mkono ya mtu mwingine siyo mti wetu.

Noila Mara: Amu tenemutu naai kiata oltungani lang orikoo iyiook nenaata meji kitu enaata mikiata kuna shidai pookin amu kiata toi shidai kumuk naingarita iyiook na enkaraki mikiata oltungani lang ogira arigoo iyiook.

Translator: Tungekuwa na mtu wetu hatungekuwa na shida hizi zote, kwa sababu hizi shida ni kwamba hatuna mtu wetu ambaye anatuongoza.

Noila Mara: Nikiyieu naa naai ina rikore ang nenaata elotu metaa ngaek ang etii.

Translator: Na tunatka hiyo uwongozi ije iwe kwa mikono yetu.

Noila Mara: Ore sii nena tokitin nawaitae naaji noo ngishu, noo iltunganak, aar iltunganak, ntokitin naar iltunganak ingarin, near ingishu ang, kiarare esidai nena tokitin ang nikiyieu naai nenaata kinya pee kitum nena tokitin amu anaa kinotiti yiook, entoki nanyaaka alotu te kurum.

Translator: Mali yetu ambaye imeharibiwa tuseme kwa mfano watu kuuliwa na magari, na ngombe pia kuuliwa na magari, tungenda tulipiwe, kwa sababu hatujarithika mpaka sasa, na tungetaka mambo kama hiyo ijadiliwe.

Noila Mara: Kiyieu sii nikijo ore intae inyaitata iyiook ntasati kurum, nikijo naai ena kitii tenebo pookin ontai amu meetwa entoki naasayu mikitii sii yiook intoiwuo.

Translator: Ninasema ya kwamba nyiny mnaturudisha sisi wanawake nyuma kwa sababy hakuna kitu mnaweza kufanya bila sisi.

Noila Mara: Amu tenayie orbunkei, tenayie orkansulai, tenayie olaiguenani, kitii tenebo ontae, nikiyie naayi sii yiook nikintoki aatum erikore natii enaan'g aa kiti, aa sabuk.

Translator: Kwa sababu mimi ndiye nazaa mbunge, ndiye nazaa councilor na ninazaa chief, kw ahivyo ningependa kwamba uwongozi wote tuwe pamoja, kwa sababu pia mimi nili-participate katika kuzaa huyo kiongozi.

Noila Mara: Kiata sii entoki nabo nagira ashidaki iyiook.

Translator: Tuna jambo lingine moja ambalo linatupa shida.

Noila Mara: Naa ina rikore taa kake, kiyieu ake sii duo nenaata kitii te kurum intae amu ore naa taata erikore naa lasima paa ntae oo utaki iyiook ajo kanyoo kiasita.

Translator: Sisi kama kina mama tunataka pia uwongozi, tutawapa fursa muwe mbele lakini mtuweke kwa karibu lakini msitutupe sana.

Noila Mara: Ore ena siai oljambai.

Translator: Mambo inayohusu mashamba.

Noila Mara: Kitii naa iyiook tenebo ontae.

Translator: Tuko pamoja na nyinyi.

Noila Mara: Kake eaku duo enkarsianoa taata entoki naingaruru teini wueji amu nejja naa etiu.

Translator: Lakini mtatafuta utalamu.

Noila Mara: Napalie nena.

Translator: Hayo ndio mambo yangu.

Com. Kavetsa: Mama kweli sisi tunazaa wote lakini, upande wa shamba umesema nini? Mashamba.

Translator: Kejo taa iyiu naai kulo arikok pooki, kake kamaa too mbaa naipirta ijambai, kanyoo tii itejo?

Noila Mara: Atejo kore taata, kore taatainja siai oljambai, esipa taa ninye ore enatoningo, kanyoo itejo too iljambai, naa kore esiai oljamba, tenelo taata peaku ore eisai oljamba naa ore pee elo oloopeny engang na keitoki aaku olengibelekenyata, kake mee kajoito pee eoruni oloopeny engang.

Translator: Anasema ya kwamba uridhi wa shamba tuseme kama mzee akifariki siyo haki kwa mama kunyanganywa hiyo shamba.

Com. Adagala: Kwa wa-Maasai ni ingine inakuwa kwa uridhi. What else is in inheritance?

Translator: Ejo taa kamaa too Ilmaasai, kanyoo tee enkae oshi natii ene wuei ejungo? Eti taa sii enkulukuoni. Kainyoo enkae?

Noila Mara: Ngishu, kiata ngihsu naa nejungo.

Translator: Anasema kwamba kuna ngombe, na pia kwamba ni kutu ambayo mtu anaridhi.

Noila Mara: Oo ntare oo nena tokitin.

Translator: Pia mbuzi anasema watu huwa wanaridhi.

Kato: Ore taa ene dukuya naa kaaji Kato ene Mooke

Translator: Yangu ya kwanza ninaitwa Kato Enemoke.

Kato: Kure naa enkirototo ai ena saa na enena siai naji Katiba ena saa.

Translator: Maongexi yangu au maoni yangu yanahusu Katiba wakati huu.

Kato: Naa kore entoki nalimu, naomonu, naa pee eishori iyiook ejungore ang.

Translator: Kitu ambayo ningesihi tupewe ni tupewe ardi yetu.

Kato: Naa kore ejungoree ang naa olosho ena kop nikitii.

Translator: Ni ardhi yetu ni nchi yetu kama Mathabatu mahali tunaishi.

Kato: Anaa enikitodua arashu enikitoningo, aajo kedol oltungani neeta enkabila enye, neeta olosho lenye.

Translator: Kama vile tunavyoona kila kabila lina nchi yao.

Kato: Naa kaomunu ajo kore ejungore ang, naa ena kulukuoni natii ena kop, enaa oldoinyo, enaa ele doinyo ayaita serkali, enaa ngulei tokitin pooki, pee meitoki aipangaki loreren pee eitingoki yiook noopeny amu kindim aatujung.

Translator: Ningeoba kwmaba uridhi wetu uwe kwenye mali ambazo ziko huku kama mlima ni vitu vingine ambavyo vimezungumziwa. Isifaidi mtu mwingine wa nje, isipokuwa mimi ambaye ninaishi hapa.

Kato: Amu kitodua aajo etujungoki iyiook, anaa enangidareki aajo eitu kisuma apa te dukuya, kore naa ena kurum nikiyetuo aisuma, nikiomonu erishata pee eshukokini iyiook kuna tokitin amu kiata haja ajo mekure enut iyiook.

Translator: Ninasema ya kwamba watu walikuwa wameturidhi kwa masomo ambayo hatukupata, lakini ssa tunasoma, na tunasema ya kwmaba turudishiwe hiyo mali ili iwe yetu tulinde, kwa sababu sasa haiwezi tuka kwa mikono yetu.

Kato: Amu kore enasipa too iltunganak otoni tene, meetae oltungani leitu eeye enenye tena tonata.

Translator: Anasema ya kwamba wengi wetu hapa hatuna mzazi moja tusene kama kuwa mfano baba amefariki.

Kato: Nemetii olmarei oewuo ajing olikai, ilo marei ake ojing keon.

Translator: Na hakuna familia ilitoka nje kuja kuridhi hiyo familia, ni hiyo familia ndio inajiridhi.

Kato: Naa kore naa sii ninye loopeny, mpapa iyiook na enakop.

Translator: Na baba yetu ni nchi yetu,

Kato: Naa kaomon intae pee inchocho iyiook matujung.

Translator: na ninaomba tupewe turidhi.

Kato: Entushukoki iyiook ntokitin apa nawaki kitii njo.

Translator: Turudishieni mali yetu yote iliyochukuliwa wakati tulikuwa tumelala.

Kato: Amu etabolua enkerai enkongu,

Translator: Kwa sababu mtoto amefungua macho.

Kato: Nebolu entasat amu enkerai apa naado,

Translator: Na mama amefungua kwa sababu alikuw amtoto ambaye amekuuu.

Kato: Saidi naa irpayian.

Translator: Tena zaidi kwa wazee.

Kato: Nikijo kira tenebo taata amu kore entasat naa tenebo orpayian.

Translator: Tunasema tuko pamoja, kwa sababu mama na mzee sasa wako pamoja.

Kato: Naa entushukoki iyiook amu inyanayasa iyiook serkali neinyanyasa raia ang aa irpayiani.

Translator: Tunasema turudishiwe kwa sababu serkali imetunyanyasa na tukanyanyaswa tena na raia, na hawa ni wazee.

Kato: Amu kore taata iljambai likiata,

Translator: Kwa sababu yale mashamba tuliye naye sasa,

Kato: Mikindim ainyala serkali,

Translator: hatuwezi kufanya ubaya kwa serikali,

Kato: Amu keluari ake orpayian nelo karkasis,

Translator: kwa sababu mzee anaenda bila kujua naenda kwa tajiri,

Kato: nejoki aiyieu naaku karsis anaa iyie.

Translator: anamwambia anataka kuwa tajiri kama wewe.

Kato: Aata ekai esiana naje.

Translator: Niko na acre kiasi fualni.

Kato: Nepui neirori te baa neitakinoi sii ropiani

Translator: wanaenda wanazungumza kwa bar wanabadilisha pesa kiasi fulani.

Kato: Ore engae elong neningi menye ngania eishua ngolongi uni ti ongata einosita ngira neok inaishi.

Translator: Sasa wanasikia baada ya siku chache kwamba, baba fulai yuko nje kwa town anakula nyama na pombe.

Kato: Nemeer serklai naishoo inaa barua.

Translator: Na serikali imempa hiyo barua.

Kato: Kore entomononi etii ang amu emoda,

Translator: Na mama yuko nyumbani kwa sababu ni mjinga.

Kato: Nejo elotu orpayian lai ayau enkurma amu eshomo ngole amir enkiteng.

Translator: Ninatarajia mume wangu aaniletea unga kwa sababu jana aliuza ngombe.

Kato: Nelotu orpayian etaa nkilani uni e nkerai e sukul,

Translator: Anakuja na uniform pair tatu ya mtoto wa shule,

Kato: Nejoki kaa kiteng toi itimira?

Translator: unamuliza kwani ni nini umeuza?

Kato: Etu naa tii aimu enkiteng naipanga

Translator: Hajaona ngombe iliyouzwa,

Kato: Kore te nkaraki emodai ang,

Translator: kwa sababu ya ujinga wetu.

Kato: Neaku enkitok enkirotet ina olong amu enoto mpisai naigawakaki orpayian, pee epik ebene pee elainyaku orkuguri arashu pee einyangu enkae toki.

Translator: Mama siku hiyo anakuwa amependwa kwa sababu amepewa pesa kidogo na mzee, akenda kununu kibuyu au kitu ingine.

Kato: Nemokure taata kiyieu ina.

Translator: Na hatutaki tena hiyo.

Kato: Amu kore ele ola netaa olalai oolenye.

Translator: Kwa sbabu mzigo huu ni wangu na yeye.

Kato: Neaku kore duo kiarita serkali,

Translator: Hata tukipiga serikali

Kato: Kiarita sii iyiook ate.

Translator: Lazima pia tujipige.

Kato: Kake aomon naa serkali haki ang,

Translator: naomba serikali haki yetu,

Kato: Pee kitumoki iyiook ataarata maate.

Translator: ili sisi tukuje kupigane sisi kwa sisi,

Kato: Amu aata haki ajo tenikiara, maate totieng,

Translator: kwa sababu tukipigana sisi kwa sisi hapa kwa nyumba,

Kato: Maalej taata orpayian anangaa ena olong.

Translator: leo mzee atanidanganya lakini, kesho mimi nitamuweza,

Kato: Amu kore nena gishu naa nainei oo nenyenak.

Translator: kwa sababu hiyo mali ni yangu na yeye.

Kato: Kake enoto orpayian enajo, ntosho mashomo serkali amu mayieu naitore enkitok.

Translator: Lakini mzee amepata njia ama tricks, siku hizi anasema wacha niende nitafute usaidizi kwa serikali kwa sababu mama anataka kunitawala.

Kato: Naa pookin ake pee eyieu neitorei nee enemir oljamba arashu emir enkiteng amu aitore te kila kitu tiaji.

Translator: Na saa zile anaona tuu mama anataka kumtawala, ni saa zile anataka kuuza ngombe ama shamba, kwa sababu mamlaka ingine ya nyumba ni kwangu mimi mama.

Kato: Neaku naa kiyieu ninjoncho iyiook ena haki ang,

Translator: Nataka tupewe haki yetu.

Kato: Pee kitumoki aatarata yiook maate.

Translator: ili sisi tupigane wenyewe kwa wenyewe.

Kato: Pee maitoki aishir eniare

Translator: Nataka kulia kilio ya pili,

Kato: Ajo elde tungani loloreren laewuo ainyanyasie ena tokia ai.

Translator: ili nisilie mara ya pli niseme mtu wa nje ndio amekuja kuninyanyasa kwa mali yangu.

Kato: Ore taa pee kponu ene wueji erikore,

Translator: Kwa upande wa uwongozi.

Kato: Naa yiook naagelu lelo tunganak.

Translator: Kamaa ene wueii naii etejo kenaata anyoo eikoni arashu easi?

Kato: Tiaa?

Translator: Tene wueii nai nijoito emirata oljambai oo ngishu.

Kato: Keaku, ore pee eyieu orpayian nemir oljamba lenye, naa lasima pee eipotu familia enye, teneeta ormorua nkera uni, onguan mpaka tomon mpaka nkituaak uni, neponunui aatoni te misa nijo ena.

Translator: Ninasema ya kwamba kama mzee anataka kuuza ardhi, ahusishe mama ama bibi, na kama ana wake zaidi ya mmoja, ahusihe watatu wote na familia, pia watoto wahusishwe,

Kato: Ore taa tene wueji erikore,

Translator: kwa upande wa uwongozi.

Kato: Nikiyieu naai neaku kore enkitoria nenaata aa keaku enaang raia.

Translator: Ore taa enikinko, tinimikigira taa, ena mashini nagira aas esiai. Naa tenioshitoto ororei, ore pee kijaa aitongi ainining, ajomeningi. Neaku esiai e pesho gietuo aas tene wuei. Tini miyieuu ena siai nilikiki iyiook pee gishukori aapua wuejitin nikingua. Tini ntokiki taa aosh ororei, nikinyototo aiken kuna bukui, nikijing ingrain aashuko.

Kato: Neaku taa kore taa pee alairo ndorobu tene wueji erikore, naa kaomonu ake pee eishori yiook metaa yiook naagelu raia iltunganak lang anaa enatejo naaji ake oledukuya.

Kato: Nikiomonu toi metaa tenelotu entonata nijo ena, na lasima sii iyiook pee kitii ntomonok amu kildoltata taa ajo, kore ipuotie irgerengeti kumok, na lasima paa irpayiani saidi.

Translator: Ningeomba pia kwamaba kwa viao hata kama hii kin mma pia wahusishwe, kwa sababu kwa vile huwa ina happen kwamba wazee ndio wanapewa nafasi wamama hawapewi.

Kato: Amu meeta oltungani lemetaa hakili enye ata eitu eisumisha apa enkai ti kipao.

Translator: Kwa sababu kila mtu anaakili yake. mungu ambariki kila mtu na akili yake.

Kato: Amu orpayian oirag oo entasat neini lelo tunganak pooki aare.

Translator: Kwa sababu mke na bwana ndio wanzaa mtoto.

Kato: Naitabaiki taa ine wueji.

Translator: Hapo ndio nafikisha maoni yangu.

Com. Tobiko: Ngojea kidogo

Ann: Ore enkarna aai naa kaaji Anna ene Pailon.

Translator: Kwa majina naitwa anna anapolon.

Ann: Na kashukoki ntae enashe pookin kietue ene wueji kiimaki taata eisie nijo ena.

Translator: Nawashukuru wote kwa kufika hapa tukizungumzia mambo kama haya.

Ann: Naa ore entoki naimaki nanu naa entoki naidiba le dukuya aimaki.

Translator: Yale intazungumzia waliozungumzia mbele yangu wameshaayataja.

Ann: Amu ore entoki e dukuya te nanu, naa esiai nijo inoljamba.

Translator: Kitu ya kwanza nazungumzia mambo ya ardhi.

Ann: Amu etumuta ilmoruak lang aamir iljambai neingua iyiook kitoni ake.

Translator: Waume zetu wamemaliza mashamba yetu kuyauza wakatuacha bila.

Ann: Naa kagijoki tene wuei serkali pee mear sii ninje iyiook ainyanyasa ana enaidipa serkali ena taata nikitii, aar iyiook pee meitoki sii aingaraki iyiook irpayiani lang.

Translator: Ningeomba kwamba kwa Katiba ijao serkali isiruhusu tnyanyaswe kwa sababu Ktiba iliyopita imeruhusu tunyanyaswe na wazee.

Ann: Naa ore entoki naimakita tenakata kinyor enemutu eshukokini iyiook oldoinyo lijo ele lang likidolta tenakata.

Translator: Ningependa kusema ya kwamba tungependa turudishiwe mlima wetu ambao uko hapa.

Ann: Neshukokini iyiook ewuei nijo holding ground.

Translator: turudishiwe ardhi kama ya holding ground.

Ann: Nelaakini iyiook ntokintin ang naatumutate te siai e serkali ana ngishu ang, naatumuta lowuarak,

Translator: Tulipiwe mali yetu kama ngombe ambaye imeliwa na simba,

Ann: Naatumuta ngarin tolbaribara,

Translator: ambaye yanauliwa na magair barabarani.

Ann: Nikijoki naai ntae enare naa eneasayu esiai nijo ina nilakilaka amu etaa naa apa nguninyi nena tokitin.

Translator: Ingestahili serikali ilipe mali kama hiyo kwa sababu mali kama anyama na barabara ni ya serikali.

Ann: Neaku naa tenakata maata nanu ngumok najo,

Translator: Sina mengi ya kusema.

Ann: ajo nena kuti ake aimaga.

Translator: Ni hayo tu.

Com. Kavetsa: Ungependa nini kuhusu mashamba, ujasema, umesema shida, laiki hujasem pendekezo.

Translator: Kingilikuaniaki taa ajooki itolimuo taa enyamali natii ene wueii e ngulukuoni, kake eitu ilimu intoki nai niyie naa niyieu nenaata aa ninye easi.

Ann: Kore esiai oljambai naa ketii ormoruo oota nkituak imiet.

Translator: Anasema kwamba mambo ya mashamba kuna mzee kwa mfano, anawanwake watano.

Ann: Naa keeta ilpayiani le Kimaasai entoki naji enkirotet.

Translator: Wazee wa-Kimaasai wana mila ama desturi ya kusema kwamaba kuna bibi anayependwa kuliko wengine.

Ann: Naa ore taata ilo ayioni lenye lee nkirotet enye neidim aingeroki ilo shamba lenya pee einguaa loo ngulie.

Translator: anasema kwamba kijana au msichana wa yule favourite wife anaweza andikiwa ardhi shamba na wale wengine waachwe bila.

Ann: Kore ina toki nemeidimayu amu ore nena kituak pooki are naatii na ninye oyawua.

Translator: Na hiyo haiwezekani kwa sababu wanawake wale wengine wanne ni yeye ndiye amewaoa.

Ann: Neaku kiyieu ake paa teneeta oljamba le ngurma ekai onom

Translator: Tunataka kama tuseme shamba ni acre hamsini,

Ann: Neorokini ana nkituak pooki imiet.

Translator: igawanywe kulingana na wanawake watano,

Ann: Neaku meeta olayiano lojo olmoruo kaisho ekaisho olayiano lai oljamba paaingua olikai.

Translator: ili kusiwe na kijana atapata shamba mwingine akawachwa bila.

Ann: Ne siai oljamba.

Translator: Hayo ndio napendekeza.

Com. Tobiko : Asante.

Com. Kavesta: Wasichana wanaridhi?

Translator: Kingilikuanaki aajoki, kamaa ntoiyie kejung ninje?

Ann: Ore entito nemeeta ormuroo naa kejung oljamba.

Translator: Anaema kwamba msichana ambaye hajaolewa anahaki ya kuridhi shamba.

Ann: Neaku teneeta ilo morua ntoiyie uni nemeama,

Translator: Kwa hivyo huyo mzee akiwa na wasichana watatu ambao hawajaolewa,

Ann: Na lasima pee eishori share.

Translator: ni lazima wote wawe na share kwa hio shamba.

Ann: Hata tenaa ketungi oljamba anaa mbuloti,

Translator: Hata kama shamba itakatwa iwe plot kidogo,

Ann: kila mutu netum ewui enye.

Translator: kila mtu awe na ardhi

Ann: Ore taa sii ninye nanu naa kaaji Samperu ole Kitasho.

Com. Kavetsa: Tafadhali tusifanye mkutano iwe soko, ni mambo ya muhimu, na wtu watakuwa wansikiza, wajukuu wenyu na watakumbuka ilikuwa tuu na kelele. tafadhali heshima kwa wale wanaozungumza.

Translator: Kwa majina naitwa Sampulu Kitasha.

Sampulu: Ore Samperu ole Kitasho naa ekejo kiyieu nikintore aate metaa, aata majimbo.

Translator: na mimi maoni yangu ninasema ya kwamba tunataka kujitawala katika serikali ya majimbo.

Sampulu: Nemaikijoito mikiata serkali

Translator: hatusemi kwamba hatuna serikali kwa sasa.

Sampulu: Kake ore anaa netumi uhuru naa keitu aikata yiook kitum irmatunda le serkali.

Translator: lakini, tangu Kenya ijinyakulie uhuru sisi hatujapata kuona matunda ya uhuru huo.

Sampulu: Amu tenaa enaata keisumi inkera pesho, neitu aikata etum enkop ormaasai ina kisuma.

Translator: Kwa sababu kama ni watoto kuelimishwa bure, nchi ya wa-Maasai haijawai kupata hio.

Sampulu: Tene naata keetwa entoki najo bursary oshi naretie serkali ngera, neitu aikata iyiook kitum.

Translator: Kwa mambo inayohusiana kama busary, sisi hatujapata kuyaona.

Sampulu: Neaku duo kijo pee kore pee kitii kurum, naa nena retot eitu kitum e serkali.

Translator: Tunasema kuwa kwetu nyuma ni kwa sababu ya mambo kama hayo hatujapata kuyapata.

Sampulu: Amu kijo ore kuna mali ang nikijoito oldoinyo, nikijoito kuna area taata nijo ene holding ground, nikijo tenemutu aa ketumie serkali faida, nenaata sii ninje eoriki iyiook neretie te nena otoi nimikindim.

Translator: Kwa sababu mali yetu ambayo iko kwa mkono ya serikali kama ingekuwa na faida, serikali ingetugawia. tuseme kwa mfano, holding ground ama mlima, tungekuwa tunahusishwa na pia sisi wtoto wetu wapate kusomeshw na mali kutoka hizo vitu.

Sampulu: Metaa ore sii ninye nanu, nemaata ingumok nena inainei.

Translator: Sina mengi hayo ndio yangu

Daniel Mulingee: Ore sii nanu ti nkarna na kaaji Daniel ole Moringe.

Translator: Kwa majina anaitwa Daniel Ole Mulingee.

Daniel Mulingee: Naa mbaa uni ashu nkuti ake aata.

Translator: Nina mambo machache kama ttu hivi ndio nitakayozungumzia.

Daniel Mulingee: Nangas ninyea aashukoki enashe serkali natadamua ena siai naji taata ene sheria,

Translator: Ningerudishia serikali shukrani kwa kukumbuka mambo kama hii inayohusiana na Katiba.

Daniel Mulingee: Amu eitu akata etodoli iyiook apa Katiba, eitu apa eihusishae iyiook matengenuto.

Translator: Kwa sababu Katiba iliyopita hatukuhusishwa.

Daniel Mulingee: Kake kijo ashe naa kinoto taata.

Translator: tunasema ni shukrani kw sababu ya leo.

Daniel Mulingee: Naa kiomon sii duo amu nena maoni

Translator: tungeomba wakubali maoni ambayo tunayotoa.

Daniel Mulinge: Naata ntokitin uni nayieu naimaki.

Translator: kuna jambo tatu nataka kuzungumzia.

Daniel Mulinge: Ore entoki oleng nayieu naimaki naa ine wuei orkuak lo iltunganak.

Translator: Ningependa kuzungumzia mambo ya mila ya watu.

Daniel Mulinge: Meeta oltungani lemeeta orkuak nanu kajoito ake ilmaasai, kake metaa iltunganak loo nkabilani lemeeta orkuak.

Translator: Kila kabila lina mila yao. Sio sisi wa-Masai peke yake ndio tuko na mila, kila kabila ina mila yake.

Daniel Mulinge: Naji nenaata aamon pee ore entoki napiki na peyie eishimuni epik sheria njere pe eishimuni olkuak loo ntunganak le nkabila nara.

Translator: Ningeomba serikali ama ningeomba Katiba ijao ipitishie kwamba mila ya watu iheshimiwe, mila y akila mtu iheshimiwe katika Katibal

Daniel Mulinge: Ore naa amu metaa anayiolo nanu orkuak lang loo ilmaasai nayie nenaata edoli nena naata ilmaasai pepuoi aieshimu.

Translator: Ningependa mambo ambayo nitazungumzia ya mila ya ki-maasai iyende, iheshimiwe kwenye katiba.

Daniel Mulinge: Amu etaa kemiritae taata iltunganak le Kenya enkarna orkuak loo ilmaasai.

Translator: Kwa sababu jina yetu na mila yetu inauzwa sasa na watu wa Kenya.

Daniel Mulinge: Naa tenelo neaku emir te kulie tunganak orkuak loo Ilmaasai naa peishori lelo Maasai, ninje eimu orusa oopuo lelo tunganak aasie ina siai.

Translator: Kama mila itauzwa ama jina, ruhusu au kibali ipitie kwa wamaasai wenyewe.

Daniel Mulinge: Tenikijo mbaa anaa nijo neunuto naa keponunui neigeri nena baa pooki neyae ngambo, nepui aamer, neji nenaata aa ilmaasai oishooyo kibali le ina siai pepuoi teina kop aamir.

Translator: Mambo ya mila kama kufuzu kwa warani ama mambo ingine, watu wa nje wanakuja wanaandika, wanaandika wanachukua filamu, inapelekwa nje inaenda kutoa faida ingine kule, na sio wa-Maasai ndio wametoa ruhusa au kibali au mambo kama hiyo kuandikwa ama kuchukuliwa kwa filamu.

Daniel Mulinge: Tenayie sii ene Olmaasai oo Loongu pashomo ene Oltokitin nalainyangu, alaaki Loongu pasho Ilmaasai mataasie biashara.

Translator: Nikiw Maasai kama ninahaja na mila ya wa-Kikuyu amaya Wakamba, nitaenda niwaombe ruhusa nindike au nifanyie jambo lingine lolote.

Daniel Mulinge: Ore eni are pee maitodor,

Translator: Ya pili

Daniel Mulinge: Naa kagira aomonu serklai e majimbo.

Daniel Mulinge: Ninaomba serikali ya majimbo

Daniel Mulinge: Amu ore taata mali naati ene wueji, ena kop natii ene ore pee eitum atum ataramata, ekaitemini oshi neaku dukuya naji alo saidi nanu.

Translator: kwa sababu mali ambayo iko hapa sio mimi ninayotawala ni mtu mwingine wa nje, kule juu ndiye anayetawala.

Daniel Mulinge: Nainguari nanu olopeny inaduo mali naa te nkop ai epukunyei, Neaku taata teidie aapuoi aisho aajo, tadamu entoki naje, nainguari maata.

Translator: Mimi ninawachwa ambaye mimi ndiye mwenye mali hiyo wanaenda kuzungumzia au inatawaliwa mbali, na mimi naachwa bila hat kuhusishwa.

Daniel Mulinge: Naomon pee eishori iyiook pee atum ataramata keon amu, inakata atumoki ainosa sii nanu ilnganayio laishoo sii ninye enkai te morua natii.

Translator: Ningeomba turudishiwe hio mali nitunze na nitawale. Ili na mimi niweze kula matunda ya mali hiyo, kwa sababu Mungu ndiye alinweka hapa na mali hiyo.

Daniel Mulinge: Ore entoki e uni,

Translator: Jambo la tatu

Daniel Mulinge: Naa erikore,

Translator: Ni uongozi

Daniel Mulinge: Kore erikore, aiyieu nanu naa enataa eaku tii abori eiteru erukore, mee tee shumata, eji nanu eiterunyieki nelo erukore shumata.

Translator: Ninepende uongozi uanzie chini halafu ipate kwenda juu, ianze kwangu ili ipate kupanda juu.

Daniel Mulinge: Ore oshi taata naa te shumata epuoi aanya neji, etejo serkali.

Translator: Siku hizi mambo ya uongozi inajadiliwa kule juu na serikali halafu wanasema seerikali imesema.

Daniel Mulinge: Kaiyieu nanu neji, etejo iltunganak.

Translator: nataka iwe inasemekana, raia wamesema.

Daniel Mulinge: Tena engelunoto oo iltunganak, naa nanu ogelu, mee kaagelakini.

Translator: Kama nikuchaguliwa kwa viongozi mimi ndiyo nachagua, sio mtu mwingiine kunichagulia.

Daniel Mulinge: Amu maata oshi osauti, nayieu naa osauti lai eininingi, amu mayiolo nanu, ekaning oshi ake nanu enajoito kake mening ninje enajo nano.

Translator: Kwa sababu mim sina sauti, huwa hawasikilizi vile mim nasema, mimi nasikia tu yale wao wanasema.

Daniel Mulinge: Oo tene wuei neaku ene nkulukoni.

Translator: Na kwa mambo ya ardhi.

Daniel Mulinge: Nikiomon, eneeta apa ilmaasai enkop enye, aomon pee eshukonini ilmaasai enkop enye.

Translator: Kama Wamaasai walikuwa na nchi yao, ningeomba Wamaasai warudishiwe ardhi yao.

Daniel Mulinge: Teneeta apap ilmaasai enkatini enye,

Translator: Kama Wamaasai walikuw na hadithi yao.

Daniel Mulinge: Neata apa entoki natipikakinotie apa ake te dukuya duo too lororen apa le dukuya.

Translator: Na kama kuna mambo yetu, majadiliano au masikizano ambayo ilikuwako na atu wengine,

Daniel Mulinge: Aomon entadamu pee eshukoni sii ninje esipata enye tenetii apa.

Translator: ningeoba Wamaasai warudishiwe haki yao, kama walikuwako na haki.

Daniel Mulinge: Tena enkop apa, entushukoki.

Translator: Kama ni ya ardhi warudishiwe.

Daniel Mulinge: Ore tene wueii neji taata nedungoto enkop oljambai,

Translator: Kama tuseme, kwa mfano, mashamba kukatakatwa,

Daniel Mulinge: Esipa teneji kitumuta iyiook ilewa emirata enkop.

Translator: ni kweli ni sisi wazee ndio tumeza ardhi,

Daniel Mulinge: Kake teneishori naai iyiook ena kibali naji ene title deed,

Translator: lakini tukipewa kibali ya title deed,

Daniel Mulinge: Nemookini aigeroki entasat oo orpayian lenye.

Translator: mama na mzee wandikwe kwenye title deed,

Daniel Mulinge: Pee maitoki naa alo apurori te nkop nemeyiolo nkera.

Translator: ili nisiende kuuza ardhi bila watoto kujua.

Daniel Mulinge: Kake pee kinya anaa family nishukoni, kake pee kiya iyiook ake anaa family.

Translator: Lakini tusikizane na tujadiliane kama familia tujue vile tutatunza ardhi yetu.

Daniel Mulinge: Ajo ashe te nena.

Translator: Nashukuru.

Atati Sengilo: Aiyia meeta nanu ngumok najo,

Translator: Mimi sitakuwa na mengi.

Atati Sengilo: Aaji te nkarna Atetu Sindilo

Translator: Jina yangu Atati Sengilo.

Atati Sengilo: Ore nena najo,

Translator: Mimi nasema ya kwamba,

Atati Sengilo: Kijiito pee eshukonini ninje iyiook enkop ang.

Translator: nasema turudishiwe ardhi yetu,

Atati Sengilo: Amu ore ninje iyiook iltunganak kutiti,

Translator: kwa sababu sisi watu wadogo,

Atati Sengilo: Nikira iltunganak oinyalakaki siatin pookin.

Translator: sisi ni watu amabo mambo mingi imetuharibikia.

Atati Sengilo: Amu ore taata anaa apa, naa kelalam apa ena kop itumoki ataramatisho,

Translator: Kwa sababu nchi hii zamani, ilikuwa kubwa mtu angeweza kufanya ufugaji.

Atati Sengilo: Nemokuri naa taata itumoki ataramatisho amu ore apa enelotu olameyu, naa oldonyio ereo ilmuran ingishu.

Translator: Kwa sababu kwa sasa mtu hawezi kufanya ufugaji haswa, kwa sababu zamani wakati wa kiangazi Warani wanahamisha ngombe mlimani.

Atati Sengilo: Kore taata naa tenireo ingishu nelotu olowuara anya,

Translator: Sasa ukipeleka ngombe mlimani auliwe na simba,

Atati Sengilo: Naa penyo niintieu ataara amu kindimi adage aetu aten.

Translator: huwezi kuua yule simba kwa sababu utafungwa.

Atati Sengilo: Kore tenena pookin,

Translator: Kwa hayo yote,

Atati Sengilo: Nikiyieu naai neitobirakini iyiook metotiwuo enkop anaa apa ake.

Translator: tunataka ardhi ama nchi irudi ilivyokuwa zamani

Atati Sengilo: Neaku nena naii nanu ayieu.

Translator: Hayo ndio maoni yangu

Com. Tobiko : Asanti sana, jiandikishe pale, Saul ole Napi?

Saul ole Napi: Ekaaji nanu Saoli ole Mapi

Translator: Mimi naitwa Saul ole Napi.

Saul ole Napi: Naimaa taa ninye ntokitin kumuk nairo amu, etoji naai entodoropa amu kairo naai ngumok kake eishutua toi lewa nikijo.

Translator: Ningekuwa na mengi ya kuzungumzia, lakini mlisema mbeleni kwamba, tufupishe na pia mengi yameshasemekana.

Saul ole Napi: Kake minjoshu erikino ntae kuna tokitin naatejo iltunganak amu, naatudumutua amu ore pee kitii ene wueji irpayiani oo nkera, ekitiakaki apa iyiook eetwa taa ai serkali mpya napununui aitobir.

Translator: Tunasema ya kwamba haya tunayowambia msiyasahau kwa sababu tuliambiwa ya kwamba kuna Katiba mpya inayotengenezwa,

Saul ole Napi: Nikiimpot inkera, nikiimpot irpayiani pee kipuun aiining.

Translator: tukaita wazee, tukaita wamama na watoto ili tuje tusikilize,

Saul ole Napi: Ore kuna tokitin naipotitoo naa, ekapal nena kake alimu naai nanu are doropu.

Translator: haya amaye yaeshaizungumziwa nitawacha, lakini nitasema mawili mafupi.

Saul ole Napi: Ore apa Ilmaasai na entoki etipat neeta orkuak lenye.

Translator: Kwa Maasai hayo mbeleni kitu ya muhimu kwao ni mila.

Saul ole Napi: Amu ore nkera pooki neanyit iloomenye.

Translator: Kwa sababu watto wote waneshimu kina baba zao.

Saul ole Napi: Nikining enji ore ena serklai taata natulusoyie naa kejoito sii mintokiki aamurat inkera ang.

Translator: Na hii serikali ambayo ama hii Katiba ambayo tunaivuj uwa inasema wasichana wasipashwe tohara.

Saul ole Napi: Kainyoo pee memurati emurata noo ngotonye nemurata loo menye?

Translator: Mbona wasipashwe tohar na hiyo ndo mila yetu.

Saul ole Napi: Mikiyieu iyiook Ilmaasai ina toki.

Translator: Sisi hatutaki hio.

Saul ole Napi: Amu mayieu nanu nemeyieu kulo kulikai Maasai ake.

Translator: kwa sababu mimi sitaki na hawa wengine hawataki.

Saul ole Napi: Nalotu entoki naihusu ngishu, neihusu nguesi naaji ne serkali.

Translator: Nzungumzia mambo ya ufugaji ama ngombe na wanyama ambao wanaosemekana ni wa serikali.

Saul ole Napi: Nayieu nanu naomon ena serkali e Katiba tene tumi.

Translator: Naomba katka Katiba mpya,

Saul ole Napi: Ore amu giboitare oshi ake nguesi,

Translator: huwa tunaishi na wanyama.

Saul ole Napi: Nigiure ataar amu eji ne serkali,

Translator: Tunaogopa kuwa kwa sababu ni wanyama wa serikali,

Saul ole Napi: Nenya ninje ngishu,

Translator: Wanyama wanakula ngombe.

Saul ole Napi: Naa kayieu nanu najoki ntae kulo tunganak oti ene wueii najoki Ilmaasai,

Translator: Ningependa kuwaambia nyinyi mliyo hapa, na niwambie Wamaasai,

Saul ole Napi: Ore ene kiteng nanyo enkae neiboloki teneari,

Translator: Hii ngombe ambayo inakula ingine, na mwenyewe hataki iuliwe.

Saul ole Napi: Naa kayieu nanu neitalakuni tena oitoi,

Translator: Nataka ilipishwe kwa njia hii.

Saul ole Napi: Aiyieu naa ore enoshi toki naitalaki Ormaasani tenear enkiteng neitalaki sii ninye ena nguesi, naata olopeny.

Translator: Kwa dsturi yetu Wamai mtu akiua mwingne kuna ngombe kiasi fulani analipisha, n mnyama huyu kiua mtu anaapishw kwa njia hiyo.

Saul ole Napi: Amu ore oloingoni tenear Olmaasani oloingoni lolikae neitalaki ngishu naaudo.

Translator: Kwa sababu Maasai akiua dume analipishwa ngome tisa.

Saul ole Napi: Nayieu nenaata ore naa kulo tunganak loo nguesi nikitum aitalak neno gishu naaudo amu ngishu enye nainosita nkunaang.

Translator: Kwa hivyo mnyama akikula dume inalipishwa ngombe tisa.

Saul ole Napi: Ore pee enya enkiteng nanuta naata olashe te nkoshoke,

Translator: Ilikula ngombe ambayo inamimba.

Saul ole Napi: Neingurari ina kiteng ore paa olashe eeta nee enkashe, neitalakuni ngishu tomon oonguan

Translator: Iyangaliwe kama hiyo ngombe imebeba ndama ama wa kike au kiume, ilipishwe kulingana na desturi.

Saul ole Napi: Ore tee enkashe einosa neitalakuni ngishu naapishana.

Translator: Kama ni ndama wa kike inalipishwa ngombe saba.

Saul ole Napi: Amu neijo oshi iyiook kigunaa Ilmaasai netejoki naapa etaa engues enkiten e serkali.

Translator: Kwa sababu hio ndio desturi yetu Wamaasai, na mumesema ya kwamba mnyama ni mali ya serikali.

Saul ole Napi: Ajo iyiololo pookin amu ore telde aari ngole le nkalifu nabo niyiololo kulo Maasai lene ajo einosa ninje ntare ainei ilowuarak,

Translator: Mnaelelewa kwamba mwaka uliyopita nyinyi mnajua mbuzi zangu zililiwa na simba.

Saul ole Napi: Nanya salasini na tano.

Translator: Mbuzi thelathini na tano wakaliwa na simba.

Saul ole Napi: Najo alaaikiliguanisho neji mekure apa eeta enayae.

Translator: Nilipoenda kuuliza nikaambiwa kesi kama hiyo haisikilizwi.

Saul ole Napi: Najoki iltunganak eaku tenainepu naar.

Translator: Nikasema ya kwamba nikikuta, nitauwa,

Saul ole Napi: Nikiyieu naai nenaata kininguno oo serkali pee elaaki iyiook,

Translator: ningependa tuelewana na serikali li watulipe

Saul ole Napi: Ore pee elo neaku melak,

Translator: Na wakikataa kulipa,

Saul ole Napi: Neaku teninepu toljamba lino niar amu mee enkiteng naa naata olopeny.

Translator: ukikuta mnyama kwa shamba yako unaua kwa sababu huyo mnyama hana mwenyewe.

Saul ole Napi: Kake aikiomonu naai amu serkali ang neeme enara kietuo aikijo naai maape ntokitin naa narikino naanyor

iyiook pookin.

Translator: Lakini tungeomba maelewano na masikizano n serikali kwa sababu hatutaki vita. Tunataka tuu tuelewane.

Saul ole Napi: Ore enkae toki e are

Translator: Jambo la pili.

Saul ole Napi: Paiken,

Translator: Ili nipate kumaliza,

Saul ole Napi: Eroro toi ntokitin naasipa,

Translator: tumeongea mambo ya ukweli.

Saul ole Napi: Ore toi pee ening eyieuni majimbo aikimbaitie iltungana teenetii ena kop.

Translator: Tukizungumzia mambo ya majimbo tunasema kwamba hatupendelei watu kuwa huku,

Saul ole Napi: Aibayie tenetii Loong'u.

Translator: si furaha Wakamba kuwa hpa.

Saul ole Napi: Aibayie tenetii Ijumari.

Translator: Nimechukia kuona Wasomali,

Saul ole Napi: Aibayie tenetii Ilkokoyo.

Translator: nimechukia kuishi amd kuona Wakikuyu,

Saul ole Napi: Amu maata tee enapik kuna kera natoiwuo naaba nji.

Translator: kwa sabu sina mahali ama ardhi iliyobaki ili nitazaa niwekee watoto.

Saul ole Napi: Amu tenetum ade ninye enkiti wueji,

Translator: Kwaa sababu wakipata nafasi kidogo,

Saul ole Napi: Neaku enkiten engues.

Translator: Mnyama au ngombe, atakuwa mnyam wa porini,

Saul ole Napi: Naeku teneinebu nedung enkeju.

Translator: akikuta inakatwa mguu,

Saul ole Napi: Nimikiyieu Ilmaasai ina toki.

Translator: na hatutai hayo.

Saul ole Napi: Ore ena ngole kata pee elotu olameyu ngole oota kule oleng,

Translator: Wakati wa iangazi iliyopita,

Saul ole Napi: ore ngishu naashomo oldoinyo keru,

Translator: ngombe ya Wamaasai ilienda Mt. Kenya,

Saul ole Napi: Nepuo aar ingishu amu eiba ngishu oo Ilmaasai.

Translator: Wakikuyu waliua ngombe kwa sababu hawataki,

Saul ole Napi: Ore naashomo Loongu,

Translator: iliyoenda Ukambani,

Saul ole Napi: Nepuo aara amu eiba ngishu oo Ilmaasai.

Translator: iliuliwa kwa sababu hawataki ngombe ya Wamaasai.

Saul ole Napi: Ore ake duo pee elotu Katiba,

Translator: Sasa kwa sababu Katiba imekuja,

Saul ole Napi: Nikijo enjoo iltunganak meshomo te seriani nkuapi enye amu miyiololo entoki nalotu te kurum.

Translator: ningeomba katba iwaruhusu watu kurudi makwao.

Saul ole Napi: Nemaaliki nanu ntae amu itimirakaga kulo tunganak ena kop,

Translator: Hawa watu wameusiwa ardhi,

Saul ole Napi: Kake ore nyuma aang,

Translator: lakini nyuma yetu.

Saul ole Napi: Epuo ake iltunganak.

Translator: Watu itabidi warudi.

Saul ole Napi: Naa ina toki nanu aitabau,

Translator: Hiyo ndio yangu,

Saul ole Napi: Amu eimakitia duo Ilmaasai ngulie tokitin pookin.

Translator: kwa sababu mengine yamesemekana.

Saul ole Napi: Kake enjom entayiolou nguesi amu kiyieu naa nenaata aa ore te sheria nalotu naa neijo kingo tenigintalak tenenya ngishu.

Translator: Lakini mambo ya wanyama mjue kwa sababu kulipisha ni, ilipikshiwe kulingana na desturi yetu ya Wamasasai.

Saul ole Napi: Naidipa nanu ina.

Translator: Nimemaliza.

Com. Kavetsa : (not clear) akiuawa kwa mila analipishwa gombe au nini, kwa mimila?

Saul ole Napi: Ngombe arobaini na tisa.

Com. Kavetsa : Okay, sasa unasema tunazungumza (not clear) ya ukweli? Uzuri wa tohara ya wasichana ni nini? Kule natoka sijui, sasa nataka wewe uniambia ili nielewe, ili niseme uzuri wa tohara ya wanawake ni nini.

Translator: Kigilikuaniaki aajoki, kamaa tiatua orkuak lang loo Ilmaasai, kanyoo toi faida emuratare oo ntoiyie?

Saul ole Napi: Kore iyiook Ilmaasai,

Com. Kavetsa: Sasa unafua kwa sababu inafaa mimi kama mwanamke niende kusema kwa tuwe wamaasai wamesema (not clear) ya wanawake na wasichana (not clear)

Translator: Etejo taa ore taa neno kirorot nitolimuo naa kalo nanu ajo teidie te dukuya njere etejo Ilmaasai ena oshi faida e muratare oo ntoiyie amu meyiolo ninye aa Commissioner.

Saul Ole Napi: Ooh ooh. Mee nena apa kijo pee isum.

Joseph Kitasho: Aaji taa Joseph Kitasho

Translator: Mimi naitwa Joseph Kitasho

Joseph Kitasho: Ore ene dukuya naa kajoito kiyieu serkali e majimbo.

Translator: Jambo langu la kwanza ni nasema ya kwamba tunataka serikali ya majimbo

Joseph Kitasho: Amu adolta ajo ore ena serkali apa musana,

Translator: Naona kwamba serikali iliyopita....

Joseph Kitasho: Enaijo toi einyanyasa iyiook oleng.

Translator: Je mbona imetunyanyasa sisis sana?

Joseph Kitasho: Amu eewa mali ang pooki.

Translator: Kwa sababu imenyakua mali yetu yote

Joseph Kitasho: Kore sii pooki naatae te nkop pookin ake iyie e Kenya.

Translator: Msifu yote amabayo iko nchi ya Kenya

Joseph Kitasho: Etomitiokoki loopeny.

Tranlator: Imenyma wenyeji

Joseph Kitasho: Nikiyieu naa neshukokini iyiook.

Translator: na tunataka turundishiwe

Joseph Kitasho: Kore enkae,

Translator: La Pili

Joseph Kitasho: Eidapashaki sii apa iyiook kira Ilmatapato,

Translator: Sisis kama mathabato tumewekwa vikundi, vikundi

Joseph Kitasho: Nikijing iwuetin kumok

Translator: Tutaingia sehemu mbali mbali

Joseph Kitasho: Neaku mikitum iyiook olarikoni le Parliament.

Translator: Sisi hatupati ujumbe wa bunge

Joseph Kitasho: Kijoito naa kiyieu neitururi iyiook.

Translator: Tunasema tunataka tuwekwe pamoja.

Joseph Kitasho: Amu mikiata iyiook maendeleo nikinoti tenkari nimikiata olarikoni.

Translator: Hatujapata maendeleo yoyote kwa vile hatuna kiongozi

Joseph Kitasho: Kore sii enkae,

Translator: Ingene,

Joseph Kitasho: Mekure sii kiyieu neaku kegelakini iyiook larikok aa ilchipoi.

Translator: Hatutaki mtindo ulioko sasa ya kuchaguliwa viongozi

Joseph Kitasho: Amu etumuta toi iyiook iltunganak.

Translator: Kwa sababut watu wametunyanyasa

Joseph Kitasho: Etumuta toi iyiook iltunganak loogelaki aate erikore.

Translator: Watu wametunyanyasa kwa kujichagulia uongozi

Joseph Kitasho: Epiki ake mutihani tenewueji oldisi (DC).

Translator: Mtihani unawekwa kwa ofisi ya D.C.

Joseph Kitasho: Nedumunye ake orkarsis,

Translator: Tajiri anatoka

Joseph Kitasho: Nelaihonga orministai,

Translator : Anahonga minister

Joseph Kitasho: Neihonga oldisii,

Translator: Anahonga D.C.

Joseph Kitasho: Neishori taa ina rikore.

Translator: Ananunua uongozi

Joseph Kitasho: Neinguari iltunganak ooyiolo aatorikisho.

Translator: Viongozi wa kuzaliwa wana wachwa

Joseph Kitasho: Najo ore teine,

Translator: Na sema ya kwamba

Joseph Kitasho: Ekeyieu neaku iyiook oomooki aagelaki aate.

Translator: tupewe uhuru wa jukichagulia viongozi

Joseph Kitasho: Amu keiumisa tii iyiook lelo tunganak oleng.

Translator: Kwa sababu hawa watu wametuumiza

Joseph Kitasho: Ore sii pee eaku Kansul,

Translator: Ikifika mambo ya council

Joseph Kitasho: Kiyie sii neaku iyiook oitashiiki mbulotini.

Translator: tunataka tupewe uhuru wa kusimamia ma plot

Joseph Kitasho: Amu etumuta iyiook kulo tunganak ooji ilkansulani.

Translator: Kwa sababu ma-councillor wametumaliza

Joseph Kitasho: Elotu ake Olkokoyoi,

Translator: Mkikuyu ana mtu wa nje anakuja

Joseph Kitasho: Nelotu Olongui,

Translator: Ama mkamba

Joseph Kitasho: Nejo enjoo ele tolut embulot.

Translator: Anasema mpatieni huyu plot

Joseph Kitasho: Ijo tee etumuta iyiook ildoluti.

Translator: Hawa watu wametumaliza

Joseph Kitasho: Nikijo kiyieu nigintashiiki ina siai.

Translator: Tunasema tunataka kusimamia hiyo kazi

Joseph Kitasho: Amu etumuta iyiook kulo tunganak.

Translator: Hawa watu wametumaliza

Joseph Kitasho: Neaku ina toki iyiook kinyorie majimbo.

Translator: Hiyo ndio faida ya majimbo kwetu sisi

Joseph Kitasho: Pee kintore mali ang.

Translator: Tuweze kuwa na mamlaka wa mali yetu

Joseph Kitasho: Metaa tiatua lelo arikok,

Translator: Kati ya viongozi hao

Joseph Kitasho: Nikigelu taa oltungani likiyiolo ajo eyiolo atoriko iyiook.

Translator: tuchague mtu tunayejua anaweza kutongoza

Joseph Kitasho: Amu ore taa pee kiata ilo kiyioi oba neija,

Translator: Sababu ya kuwa na kilio hiyo

Joseph Kitasho: Lelo Kansulani toi ootumuta iyiook.

Translator: Hawa ma councillor ndio wametumaliza

Joseph Kitasho: Aitushulaki iyiook olorere.

Translator: Kuwa wanatuweza katikati ya watu

Joseph Kitasho: Nemetii taa oltungani lemeeta enkop enye.

Translator: Na kila mtu ana nchi yake

Joseph Kitasho: Amu ore Ilbaluhya oo Iljaluo,

Translator: Wabaluhya na wajaluo

Joseph Kitasho: Oo irkulei kabilani kumok,

Translator: Ina makabila wengine

Joseph Kitasho: metii taa oltungani lemeeta enkop enye.

Translator: Kila mtu ana ardhi yake na nchi yake

Joseph Kitasho: Kanyoo toi pee metii Olmaasani otii nena kuapi?

Translator: Mbona hatuna masaai alioko huko?

Joseph Kitasho: Na ore ina na ina mekure kiyieunye likai tungani nikiyieu sii nikigelaki aate olarikoni.

Translator: Hiyo ndio sababu tunasema tunataka turundishiwe ardhi yetu na hatutaki kuchaguliwa kiongozi

Joseph Kitasho: Nigintorieu intokitin ang.

Translator: tuwe na mamlaka kwa mali yetu

Joseph Kitasho: Ine weuii aitabaiki.

Translator: Na fikisha hapo

Comm Tabitha: Swali moja, hebu mzee. Hawa ma councillor wanapeana plots, ni watu wenu wa kutoka hapa ama namna gani?

Audience: Wanatoka hapa.

Comm Tabitha: Wanatoka hapa. Sasa swali langu ni kwamba ma-councillor mnachagua wenyewe, na inaonekana hawaangalii masilahi yenu. Na mnasema mnataka ma-chief mchague wenyewe badala ya yeye kuchukuliwa kwa D.C. Sasa iwiwa mnachagua councillor na hangali nyinyi, muko na hakika gani mkichagua ma-chief wataangalia masilahi yenu?

Translator: Eikilikuanua taa Commissioner swali nejo njere ore kulo Kansulani ninchiritata aajo etumuta intai netumuta enkop, na intai oopeny oogelu, ni joitoto njere, pee eaku ore laiguenak na intae oogelu too nkurai, kaa sipata teena niatata njere ore kula aiguenak liponunu aagelu, meponu ake sii ninje ainyanyasa ntae, ana eneidipa Ilkansulani aikuna ntai?

Joseph Kitasho: Tinikigelaki aate lelo tunganak,

Translator: tukijichagulia hawa viongozi

Joseph Kitasho: Naa keaku ake irpayiani ake kigelu le moruak negeluni te imirua iltunganak oitashiiki mbulotini.

Translator: Wazee wa kijiji ndio watahusishwa

Joseph Kitasho: Meitokini toi aaku Olkansulai lolotu aaor nena tokitin.

Translator: Councillor hatakuwa na mamlaka ya kupeana ardhi

Joseph Kitasho: Itakuwa mamlaka ya wazee

Translator: Eaku taa enkitoria oo ilpayiani.

Joseph Kitasho: Metaa, ina toi mikiyienye, neaku ilo tungani obo olotu aoriki olorere mbulotini, amu etumuta iyiook ele orere.

Translator: Hiyo ndio sababu tume wakakataa, kwa sababu wametunyanyasa na wametumaliza

Joseph Kitasho: Neaku inaa taa sababu. Naitabaiki ine wuei.

Translator: Hiyo ndio sababu

Comm. Tobika: Unajua sababu nauliza

Translator: Ejo taa ore pee aikilikuana,

Comm Tobika: Nikwamba tunajaribu kurekebisha maneno.

Translator: Kigira taa aajo kintobir mbaa.

Com. Tobika: Na vile mnazungumza ni kama inaonekana,

Translator: Ore anaa eniroritata nelio njere,

Comm. Tobika: Iko shida. Hata wale tunachagua iko shida kwa uchaguzi wenyewe kwa sababu mwishowe hatupati watu waaminifu

Translator: Elio njere ore lelo arikok likigira aagelu naa

Comm. Tobika: Swali ni kwamba hata kama tunasema tuchague ma chief lazima pia turekebishe hii njia ya kuchagua, tuhakikishe kwamba inataka watu watakuwa waaminifu na wenyewe wataangalia masilahi ya watu.

Translator: Eiyieu taa nainguraa tene wuei engelare, paa ore kulo tunganak ligelulu, naa iltunganak,

Comm. Tobiko: Kwa hivyo inafaa wakati unasema ma-chief wanachaguliwa na watu, pia mjaribu kuzungumzia utaratibu huo wa kuchagua wenye utahakikisha tunapata watu wa manufaa

Translator: Eyieu taa apa ore ijojo pee egeluni sii ninje laiguenak, neyieu nilimumu enkoitoi nagelunyeki, pee kitumoki aatumotu iltunganak le maana.

Comm. Tobiko: Kwa sababu tusipo fanya hivyo,

Translator: Amu tenimikias taa ina,

Comm. Tobiko: Wale ma-chief mtachagua,

Translator: Ore lelo Chief ligelulu,

Comm. Tobiko: Mwishowe watakuwa tu vile ma-councillor mnalia

Translator: Eponu ake aatiu anaa kulo Kansulani linchiritata.

Comm. Tobiko: Tumeelewana

Translator: Kegitoningote?

Comm. Tobiko: Sawa sawa

Comm. Kavetsa: eeh mwanamke maasai anaweza kuwa chief? Nauliza mtu mmoja tu nauliza huyu mzee

Joseph Kitasho: Hawezi kuwa chief hawezi

Comm Kavetsa: Mzee tunazungumza. Kitu kimoja, unafaa nataka kusema kitu kimoja ambacho katiba inasimamia ni usawa. Hiyo ndio mnasema watu wengine wana kwao, na sisi tuna kwetu. Unataka tuwe na usawa hapa, vile wanausawa sawa. Sasa ninauliza kwa sababu, kama mwanamke hawezi kuwa chief inaonekana yeye si binadamu, kwa ki-masaai mwanamke si binadamu? Ninauliza?

Translator: Ekilikuanua taa njere, kama entomononi te mila oo Ilmaasai, keidimayu neaku Chief? Neitoki aikilikuana njere, kama entomononi koltungani tiatu mila oo Ilmaasai?

Joseph Kitasho: Oltungani kake mikiiruk peeyie eaku erik iyiook amu mikinyoraa iyiook ti atua kimila ang. Nimikiyieu.

Com. Adagala:

Translator: Kigilikuanaki taa njere, kama entomononi, koltungani? Naa kama ene moltungani oo neme noltungani, ke raia?

Joseph Kitasho: Oltungani na raia, kake mikinyoraa iyiook pee erik iyiook.

Translator: Mwanamke ni binadamu tena ni raia, lakini hatukubali atuongoze

Comm. Kavetsa: Kwa sababu gani?

Translator: Te nkaraki akua?

Joseph Kitasho: Te nkaraki orkuak. Naa ore taata tenelo ntumureitin naa keitongor nikiyieu iyiook, metaa meitabaya nikiyieu iyiook lewa.

Translator: Kwa kimila yetu wa-masaai hakuna nafasi ya mwanamke kuwa kiongozi kwa sababu akienda kwa mkutano hatasema vile wanaume wanaviotaka, ama hatapitisha yale yote wanaume wanavyotaka.

Comm. Kavetsa: Pengine atapitisha ile ya akina wamama

Translator: Ejo taa ebaiki neitabaya mbaa naihusu ntasati.

Joseph Kitasho: Kore toi ana nena oo ntasati, meikamilisha, meitabaya.

Translator: Anasema hata ya wanawake hatakamilisha

John Lenjok: Kore taa te nkarna naa kaaji John ole Lenkiok

Translator: Kwa majina ninaitwa John Ole Lenjok

John Lenjok: Ore taa kitii ene naa kiyiolo aajo kitii tengaraki marekebisho e Katiba.

Translator: Tuko hapa kwa sababu ya marekebisho ya katiba

John Lenjok: Ore taa tena marekebisho e Katiba, ore entoki sabuk nikiyieu naa majimbo.

Translator: Kwa marekebisho haya ya katiba kitu kubwa tunataka ni majimbo

John Lenjok: Ore taa toi pee kiyieu majimbo, kiyiolo ajo ore majimbo nemeeta iltunganak lemetum majimbo enye.

Translator: Sababu ya kutaka majimbo ni kwa sababu kila mtu atapata majimbo yake, kila kabila

John Lenjok: Kulingana anaa enatiu iltunganak te Kenya musima.

Translator: Kulingana na vile makabila yalivyo Kenya nzima

John Lenjok: Ore enkae sababu e majimbo,

Translator: Sababu ingine ya majimbo

John Lenjok: Kitunoningutuo toi naiti aajo eitobira toi ninye apa ake enkai, orkuak le majimbo, ekaikitanyita toi kisuj.

Translator: Mlieweshwa ya kwamba Mungu alitengeneza Desturi ama mila ya majimbo, ni kwamba sisi tunakata kuifuata

John Lenjok: Amu ore anaa enaatae Provinces,

Translator: Kwa sababu vile kuna Provinces

John Lenjok: Naa ketii nena Provinces iltunganak ailingana anaa jimbo lenye.

Translator: Watu wanaishi kwenye hizo provinces kulingana na jumbo zao

John Lenjok: Amu ore ele jimbo le Rift Valley likitii,

Translator: Kwa sababu tuseme kwa mfano jimbo la Rift Valley

John Lenjok: Naa Ilmaasai ake.

Translator: Ni wa maasai peke yao

John Lenjok: Ore tena Central,

Translator: Kwa upande wa central

John Lenjok: Naa Ilkokoyo.

Translator: Ni wakikuyu

John Lenjok: Ore te nchoto e Western,

Translator: Kwa upande wa Western

John Lenjok: Naa Iljaluo.

Translator: Ni wajaluo

John Lenjok: Neitodolu taa taata ajo eipangaki apa ake te dukuya.

Translator: Sasa Mnaonyesha kwamba kulikuwa na mpangilio fulani hapo mbeleni

John Lenjok: Ore ene uni nikiyieunye jimbo,

Translator: la tatu

John Lenjok: Pee kintoreu ate.

Translator: tunataka kujitawala

John Lenjok: Amu kumok intokitin nemekure oshi kintore.

Translator: Kwa sababu kuna mambo wengi ambayo hatuyatawali

John Lenjok: Amu ore tenakata anaa mbaa kumok,

Translator: Kwa sababu mambo wengi

John Lenjok: mikiata enikiasita oopeny.

Translator: Hakuna kitu tunafanya wenyewe

John Lenjok: Tenekias imbaa tene,

Translator: Tukifanya mambo hapa

John Lenjok: ore pee eyae dukuya serkali,

Translator: Ikienda huko mbele kwa serikali

John Lenjok: neibelekenyi,

Translator: Inabadilishwa

John Lenjok: neponu kulie nemee naduo nikitejo.

Translator: Mengine yanarudishwa ambayo siyo yale tumesema

John Lenjok: Neitodolu ajo mekure kintore ate teine.

Translator: Inaonyesha ya kwamba hatujitawali

John Lenjok: Ore enkae toki nalimu e uni,

Translator: Jambo la tatu

John Lenjok: Naa enkisoma.

Translator: Ni elimu

John Lenjok: Ore enkisoma,

Translator: Elimu

John Lenjok: naa kinyi oleng tena kop ang nikitii kira Ilmaasai.

Translator: Ni kidogo sana kwa nchi ya wa-maasai

John Lenjok: Ata toi ninye too iltunganak pookin leitu eisumu, kiti enkisoma.

Translator: Kuna watu wengi ambao hawajasema

John Lenjok: Ore entoki nikiyieu te joto e nkisoma,

Translator: Yale ambayo tunataka

John Lenjok: kiyieu enkisoma e pesho.

Translator: Tunataka masomo ya bure

John Lenjok: Aiteru te darasa e nabo mbaka secondary.

Translator: Kwanzia darasa la kwanza mpaka shule ya upili, secondari.

John Lenjok: Ore eiteru teine,

Translator: Kwanzia hapo

John Lenjok: nikiyieu naa enaata elasimishoe sii iyiook maitai nkera aapek sukul.

Translator: Tunataka tulazimishe kuweka watoto shuleni

John Lenjok: Hasa te njoto oo ntoiyie.

Translator: Sana kwa upande wa wasichana

John Lenjok: Tenikingor oshi enkisoma tena kop,

Translator: Tukiangalia elimu kwa upande huu

John Lenjok: Naa kajo, 10% intoiyie.

Translator: Labda alama 10 tu, 10% pekee yao ndio imechukuliwa na wasichana

John Lenjok: Neitodolu ajo ore irpayiani loo Ilmaasai,

Translator: Inaonyesha ya kwamba wazee wa ki-maasai

John Lenjok: Naa layiok enyor.

Translator: Ni wanapenda wavulana

John Lenjok: Naa tenikisom layiok saidi,

Translator: Na tukisomesha wavulana au vijana zaidi

John Lenjok: Nikipuo aayau ntoiyie oo Iljaluo.

Translator: Tutaenda kuona wasichana wajaluo

John Lenjok: Ore pee iyau entito oo Iljaluo,

Translator: Ukiowa msichana mluo

John Lenjok: Niyau entoiwui enye,

Translator: Utakuwa umemleta pamoja na mzazi wake

John Lenjok: Amu olaputaa lino.

Translator: Kwa sababu ni shemeji yako

John Lenjok: Ore ele aputani lino nelotu aiki ntoiyie ina kop.

Translator: Na huyu shemeji yako atakuja azae watoto hapo kwenu

John Lenjok: Neiki layiok,

Translator: na atazaa pia hata vijana

John Lenjok: Nikinter ajoki kayi amany?

Translator: Atakuuliza ataishi wapi?

John Lenjok: Nikinter ajoki kangae oya ena tito?

Translator: Atakuuliza nani ataoa msichana huyu

John Lenjok: Ninter aisho lalashera lilinok intoyie enyenak,

Translator: Mtaanza kuoza hawa wasichana kwa ndugu zako

John Lenjok: Ninter aisho nkanashera inonok layiok lenyenak

Translator: Utaanza kuoza dada zako kwa vijana wake

John Lenjok: Ore too larin imiet ashu tomon,

Translator: Miaka tano au kumi

John Lenjok: Nikinteru aiterou.

Translator: Ataanza kukutawala

John Lenjok: Neaku kinterua taata ajung.

Translator: Ameanza kukuridhi

John Lenjok: Tenkaraki taa eitu kisum iyiook intoiyie.

Translator: kwa sababu sisi hatujasomesha wasichana

John Lenjok: Metaa kalimu ajo emaisuma ntoiyie te nkumoyu, pee kipal ejungore e likai tungani.

Translator: Ninasema ya kwamba masomo ya wasichana imarishwe na iwe pia ni ya lazima ili watu wasiye kuturidhi

John Lenjok: Ore sii enkae bae teine,

Translator: Jambo Lngine

John Lenjok: Naa aikiyieu naai, nenaata aa kore tiatua university,

Translator: Tunakana katika chuo kikuu

John Lenjok: Nikiyieu nikiata toi sii iyiook enataaniki iyiook.

Translator: Tunataka kuwa na chuo Kikuu iliyo karibu na sisi

John Lenjok: Nikiyieu nenaata aa kore ake nkera artam te iip,

Translator: Tunataka kwamba tuseme 40%

John Lenjok: Eshula layiok oo ntoiyie,

Translator: Wasichana kwa wavulana

John Lenjok: Nelaaki serkali.

Translator: Serikali iwalipie

John Lenjok: amu ore pee eya nidol aa dorop enkisoma too Ilmaasai,

Translator: Unaona sababu ya masomo kuwa chini huku umaasaini

John Lenjok: Tenkaraki gidimat e laata oo sukuluni.

Translator: Kwa sababu hatuna uwezo ya kugharimia elimu

John Lenjok: Naitabaiki ina ine wueji.

Translator: Nitafikisha hapo

John Lenjok: Ore ene onguan naa enkelare.

Translator: La nne ni uchaguzi ama uongozi

John Lenjok: Ore taa, kiyieu neishori iyiook, mategelu iltunganak lang anaa enikiyieu.

Translator: Tunataka tupewe tuchague viongozi wetu vile tunavyotaka

John Lenjok: Amu ore apa orkuak lang,

Translator: Kwa sababu desturi na mila zetu

John Lenjok: Naikiata apa enkoitoi nikigelishore.

Translator: Tulikuwa na njia ya kuchagua viongozi

John Lenjok: Ore te njoto Orkansulanin naa aikisuj ena oitoi nagelunyieki ake duo Orkansulai tii atua iltunganak lenye.

Translator: Kwa upande wa kuchagua ma councillor, tutafuata desturi ya kuchagua kulingana na mahali ametoka

John Lenjok: Naa aikigelu Orkansulai anaa enayieu ilopeny.

Translator: Tunachagua councillor vile wenyeji wanavyotaka

John Lenjok: Ore ene wueii oo laiguenak,

Translator: Kwa upande wa ma-chief

John Lenjok: Nikiyie sii ninje naa loopeny oogelu.

Translator: Tunataka wenyeji wanachagua

John Lenjok: Te ngoitoni nijo enagelunyieki opa.

Translator: Kwa njia waliokuwa wakichaguliwa katika mila na desturi ya wa maasai

John Lenjok: Iltunganak aare apa egelu ilmaasai.

Translator: Wa-masai walikuwa wanachagua watu wawili

John Lenjok: Nepui airo aisum enkatini oltungani eneikunono maisha entoiwuoi enye, maisha e menye, maisha oltungani, enyorata oltunganak iasat enyenak.

Translator: Na desturi, ama historia ya jamii, ama ya huyu mtu ana angaliwa kwa makini sana kulingana vile anavyo-ishi na jamii

John Lenjok: Nedoli aajo olaisotواني neme olaktoni.

Translator: Wanaona kwamba ni mtu anapenda amani. Si anapenda vita.

John Lenjok: Naa oltungani onyor iltunganak lenyenak oretoki siatin.

Translator: Na ni mtu anapenda na kujali watu wake

John Lenjok: Nenyorari taa teini neishori erikore.

Translator: Hapo huyo mtu anapitishwa na anapewa uongozi

John Lenjok: Ore sii enkae naa kulo oleta toi lemeeta loopeny.

Translator: Napenda kuzungumzia kuhusu hii ardhi ambayo haina mwenyewe

John Lenjok: Kiyieu nena naai ana enkoito nijo oldikirau, nikiyieu nena nenaata tukul eishori iyiook pii maitoria loopeny.

Translator: Tungetaka ardhi kama ya holding ground topewe, tutawale kabisa kama wenyeji

John Lenjok: Ore enkoitoi e plot,

Translator: Kwa njia ya plots

John Lenjok: Nikiyieu nenaata eishori metaa keetae kamati naitasheiki plot ishoori.

Translator: Tungependekeza kuwe na kamati ya kusimamia ugawaji wa ma ploti

John Lenjok: Amu ore mbulootini oshi taata naa te County Council ake eitobiri nikinjori enkardasi, nikinjori osaveyai, nikilaaotaki ewueji, nebaiki nemanya ole tungani lingerie kina.

Translator: Kwa sabatu desturi iliyo sasa, allotment letter unapewa Kajiado halafu, unapiwa ploti yako unapewa Surveyor unaenda. Ukifika pale unakuta mtu ameishi, na labda ni ndugu yako.

John Lenjok: Ore ake pee inepe ele tungani emanya naa olalashe lino nijoki ndura, neitau empere, neitau olalem, neitu emootia ninkinteru angor ajo kidung to lalem.

Translator: Ukimwambia huyu mtu ahame na ni ndugu yako ama dada yako, atatoa kisu, mkuki ama silaha ingine akupige

John Lenjok: Naa kaidim atejo neija amu neija nanu aikunaki engae olong.

Translator: Ningependa kusema hivyo kwa sababu hiyo imefanyika kwangu mimi

John Lenjok: Ore enabaiyie,

Translator: Ya mwisho kabisa

John Lenjok: Naa ena siai e Natural Resources.

Translator: Ni mambo yanayohusu mali ya asili

John Lenjok: Kweli ore te sipata naa ketii wuejitin kumok.

Translator: Hii mali iko sehemu nyingi

John Lenjok: Neitu ajo peyie eaku ake iyiook Ilmaasai eishori.

Translator: Sijasema iwe tunapewa sisi peke yake kama wa-maasai

John Lenjok: Kiyie duo kore ewueii pooki natii natural resources natii ewueji oloopeny neishori loopeny.

Translator: Nigependekeza kwamba mahali popote paliopo mali ya asili, irudishiwe wakoji ama wenyeji wa hapo

John Lenjok: Ore ewueji neibungaki enkeru,

Translator: Na mahali kuliko chemichemi ya maji

John Lenjok: Nikiyieu neok pooki tungani ogiroo enkare ira enkabila nira.

Translator: Na kila mtu apate kunywa hiyo maji, bila kujua kabila

John Lenjok: Amu teneaku naa tenakata keingua enkare kulikai tunganak te wueji enye nepuo metook ilkulikai, nikidol anaa torono.

Translator: Kwa sababu kama maji inatoka kwa nchi ya mtu fulani inaenda kukunyiwa mahali pengine, hiyo tunaona kama unyanyasaji.

John Lenjok: Eitodolu naa ajo etujungoki naa iyiook te njoto enkare.

Translator: Hiyo inaonyesha kwamba watu wameturidhi kwa upande wa maji

John Lenjok: Naitabaiki taa sii nanu ine wueji najo ashe oleng.

Translator: Nafikisha maoni yangu hapo na ninashukuru

Tindi: Airo taa sii nanu, airo ndoropu.

Translator: Anasema kwamba hata mimi nitazungumza kwa ufupi

Tindi: Kaaji Tindi ole Loiti.

Translator: Kwa majina naitwa Tindi Ololoidi

Tindi: Na keiroro lewa oladuo likiyieu pookin.

Translator: Wale waliyo tangulia kuzungumza huonelea yale ambaye tulikuwa tunataka

Tindi : Naponaa nkutiti wuetin.

Translator: Ningependa kuongezea sehemu fulani

Tindi : Ore uhuru etejo enonito apa iltunganak oorok eitu aikata ninje etum enkaji e Maasai.

Translator: Mkisema Wakenya wamepata uhuru, wa-masai hawajapata kupata uhuru

Tindi : Ore oltungani loo Ilmaasai oingata engiteng osina ake oya.

Translator: Mtu wa-masai asiye na ngombe ni kumaanisha atakufa kwa umaskini

Tindi : Kore entoki naihusu taat Ilmaasai enjoo enkitoria.

Translator: Na kitu inahusu maasai tafadhali mpatieni mamlaka.

Tindi: Amu ore ewuo Katiba naa naeku enakop, nebolu taata Ilmaasai inkonyek meingorisho, enjoo enkitoria amu meitoki aya osina.

Translator: Kwa sababu ya mabadiliko ya katiba, ningomba mpatie maasai mamlaka kwa sababu atafuka kwa maskini

Tindi: Amu tenaa ninje oorishaki aate mbarbali amu enajo eyiolo aate meitoki sii aya osina.

Translator: Kwa sababu kama wao ndio watajigawia mali yao wanajua vile wanavyosema. Hawata gawa kwajia isiyo sawa

Tindi: Kitoningo naii pee eji eishop iltunganak oid ilkarash pee eponu ayayie Kenya mbarbali, nemeitoki naji alutoo iyiook teneaku iyiook oomiti naitore.

Translator: Kwa sababu tumesikia watu mwanavaa mashuka, wanaiga desturi na mila zetu ili kujifaidi. Lakini tukipata hiyo hawatapata nafasi

Tindi: Amu ore ndimat oo supuki pooki tenaa injosho Ilkokoyo lenye, enjoo sii ninje iyiook irkulalang.

Translator: Ardhi yote nzuri kama mtarudishia kila mtu yake, mkikuyu yake, pia mrudishe mmasaai yake.

Tindi: Ore wuetin pooki naata faida nijo Emakat, nijo Oldupai, nijo ele Doinyo Orok, enjoo iyiook.

Translator: Mali zetu ambazo kuna male kama Magadi, Amboseli na mlima kama huu, tunaomba turudishiwe

Ki-maasai: Naa erikore toi kiomonu amu mikilaikino naai aatirishaki ate.

Tuna omba uongozi kwa sababu hatutashindwa kujigawanyia

Tindi: Metaa njoo elo oltungani enko enye amu teneji toi Kenya, eti toi Kenya Ilkokoyo, netii Loongu, netii Ilmaasai kake enjoo iyiol enkaji e Maasai amu, etu akata iyiook kitum uhuru aadukore.

Translator: Kua hivyou tukisema mtupe mali yetu tunasema kama wa Kenya, kwa sababu Kenya pia ni nchi ya wakikuyu, na wakamba, na makabila zingine.

Tindi: Aterewa toi ninye amu ore oltungani oota oloikuno naa kemen ole meeta.

Translator: Inaeleweka ya kwamba mtu aliye na mali anadharau yule ambaye hana.

Tindi: Earita ngishu ang te le baribara nemeeta enikintaas.

Translator: Ngombe na mali yet ina uwawa na magari kwenye ma barabara na hakuna kitu tunaweza kufanya .

Findi: Earita iltunganak naa nikisuj melaki ake meeta enikintaas.

Translator: Watu wameuliwa na tukifuata hakuna kitu yeyote inafanywa.

Findi Etaara ninye olalai lasujita oo tene eton aikata eitu aalaakini kake kasujita ake kake einosa ngishu, pesho nematum ake.

Translator: Kama kwa mfano ndugu yangu ameuliwa na gari nimekufuata sijapata chochote, ninaona ya kwamba nitaendelea kufuata lakini sitapata chochote.

Tindi: Natala naa enaishiraki amu eji ake eetae serkali kake maangamu naa toi.

Translator: Nimekosa mahali nitapeleka kilio kwa sababu kunasemekana kuna serkali na nikienda, sioni.

Tindi: Tenaangamu taa nai paikuna duo olarikorini, amen ajo malaikino naai ashiraki keon too ntokitin naagol nijo nena.

Translator : Lakini nikipewa utawala niwe mimi ndiyo semkali sita shindwa kujililia mwenyewe kwa mambo kama hiyo.

Tindi: Naitabaiki sii nanu ine weuji amu eishutua toi lewa duo naanyor osesen, neidipa, pee maitoki ayietaa pee aisho irkulikai.

Translator: Nitafikisha hapo na nina unga mkono yale yote yamesemekana hapo mbele ili tusipoteze wakati.

Comm. Kavetsa: Watu wengi sana wame sema watu wakae kwao, na kuna sehemu inigne ya Kenya watu wamesema, Mkenya akiwa mkenya ana haki ya kuishi na kununua shamba mahali yoyote kwa sababu yeye nakipande cha Kenya. Ni kama wamesema Kenya ni nchi moja, na wakenya ni kabila moja. Nasema hivi ili mjue.

Translator: Ejo taa njere, ejoito iltunganak kumok pee eshuko loreren nkuapi enye. Kake ore ti atua Katiba e Kenya, neishoruno njere ore oltungani pooki le Kenya, neidimayu pee etum enkop te wueii neba anaa enitii, neas entoki nayieu, amu kira pookin Kenya naa Katiba nabo kiata, naa ninye naramat iyiook pookin kira iltunganak le Kenya. Ejoita irkulie oreren neija.

Tindi: Najo naa nanu ore te nkaji e Maasai na enkop ake ejingitae.

Translator: Nasema ya kwamba nchi ya wa maasai pekee yake ndio tuna pokea wageni

Tindi: Mikitii Oldoniyo Keri nemikitii Nakuru.

Translator: Hatuko Central Province, na hatuko Nakuru

Tindi: Nimikitii Loongu.

Translator: Na hatuko Ukambani

Tindi: Meeta enkop naaito olorere nikitii enkaji e Maasai.

Translator: Hakuna sehemu ingine ya wengine ambayo utapaya Mmaasai

Tindi: Enkop ang ake esaritai enkaraki taa apa kimoda kake kitabolutuo naa ngonyek naa kijo, enchoo iyiook enkitoria amu mejingi taa, kiasita aa iyiook?

Translator: Sababu hiyo ni kwamba watu walichukua nafasi kwa sababu ya ujinga, wetu lakini sasa tumeerevuka na tunasema tupewe utawala

Com. Kavetsa: I am also, mila Niliuliza tukianza – kila mahali duniani ukitembea, wengine ambaye tunatembea nje kwa nchi zingine. Ukisema Kenya, Natkaka Kenya wanasema aah Maasai. Ni kitu kigumu pengine lakini inafaa mjue, Kenya, ile inajulikana ni Maasai. Zamani walikuwa wanasema Kenya, aah Mau Mau lakini hiyo ilikuwa kama sifa mbaya. Lakini sasa wanasema Kenya halafu inakuwa Maasai, na ni sifa nzuri. Sasa inafaa, sikuulizi sasa ufikirie, lakini, nafikiri nimesema ya ukweli

Interjection: mmm

Com. Kavetsa: Yaah, inafaa mfikirie, hiki kielelezo ambacho kimechukuliwa kama bendera ya Kenya ina, eeh, iko kila mahali, inafaa ifanyiwe nini hili jina, na hii utamaduni. Kama ni bendera ni bendera. Okay.

Interjection: (Not clear)

Com. Kavetsa: Sio haja kujibu

Interjection: (Not clear)

Matindi: Ore taa sii nanu Matindi ole Kioto.

Translator: Kwa majina naitwa matindi ole (not clear)

Matindi: Ore too nduat ang amu eishua lewa, ore kulo supuki lang na kejoito enkaji oo Maasai enjoo iyiook osupuko lang

Translator: Kwa maoni yetu na vile wengine amesema mbele yangu tunasema turundishiwe mali yetu

Matindi: Amu ore Oldoinyo Orok naa osupuko lang.

Translator: Kwa sababu mlima huu ni mali yetu

Matindi: Ore Emakat naa osupuko lang.

Translator: Magadi ni mali yetu

Matindi: Oldupai naa osupuko lang.

Translator: Amboseli ni mali yetu

Matindi: Ninye eikinoto apa oo yieyioo.

Translator: Ndio baba na mama amezaliwa

Matindi: Etae toi nkabilani amu eatae Nyeri.

Translator: Kuna nchi tofauti kwa sababu kuwa kwa mfano Nyeri

Matindi: Nemalo toi ina kop.

Translator: Na siruhusiwi kwenda huko

Matindi: Nemali Kiambuu.

Translator: Na siendi Kiambu

Matindi: Nemali Muranga.

Translator: Na siendi Murang'a

Matindi: Enjoo iltunganak etoni te nkop enye anaa nkabilani.

Translator: Wacha watu waishi kwao kama makabila

Matindi: Amu kira ne Kenya kake mikingar ororei.

Translator: Sisi ni wakenya ndio lakini tunatofauti

Matindi: Kake enkai naitawuo ilo rorei.

Translator: Na ni Mungu ndiye ametufautisha

Matindi: Naitabaiki nanu ine enaai pee aitodorop, amu ina ninche osupuko laliki enjoo iyiook enkop.

Translator: Na fikisha hapo maoni yangu

Nduruko: Ee ore taa ninye nanu naa kaaji Nturko ole Matindi.

Translator: Kwa majina naitwa Nduruko Olamatindi

Nduruko: Nemeeta ninche entoki naishirita kula Maasai pookin ooti ene wueji.

Translator: Kilio iliyoko hapa

Nduruko: Enko enye ejoito entushukoki iyiook.

Translator: Ni kilio ya kusema turudishiwe ardhi yetu

Nduruko: Kore iltunganak ootii enakop.

Translator: Watu ambao wako hapa

Nduruko: Lemee Ilmaasai.

Translator: Na sio wa-maasai

Nduruko: Neshuko aapuo enkop enye amu meetii ole nkop ang oshomo ina kop.

Translator: Nigeomba mtu arudi alikotoka kwa sababu hakuna mmaasai aliyeenda mahali huko.

Nduruko: Nikiyieu naai nanu ajo

Translator: Nigependa kusema

Nduruko: Eyieu neyioulouni ngishu ajo eeta maana.

Translator: Nigependa inatambulika kwamba mnyama kama ngombe ana maana ama faida

Nduruko: Elotu enkari tele baribara orok, near ingishu, netiu anaa ngoiliin.

Translator: Magari inauwa wanyama inakuwa kama imeuwa swara

Nduruko: Nayieu naai naomon serkali pee iyiolou aajo, eata nena tokitin maana too Ilmaasai.

Translator: Nigeomba serikali itambue maana na faida ya mifugo

Nduruko: Ore ene mwisho,

Translator: Langu la mwisho

Nduruko: Ipopua ake ayiolou Ilmaasai ajo eeta ake sii ninje entoki enye naimie.

Translator: Wamaasai mwende mjue tuna maoni yetu ambaye tunataka ipitishwe

Nduruko: Neidipayu taa nena. Nena ake ajoito.

Translator: Amemaliza

Katime : Ore taa sii nanu naa kaaji Kartiami Lempisai

Translator: Kwa majina naitwa Katime Lambisai

Katime: Naikilikuan nkopisaani, kebaya kuna tokitin te nikore, tenaa kiro ake pesho?

Comm Tobiko: Kebaya.

Katime : Amu etiaka naai iyiook olopisaai, emiure airoro amu epuo, kepuo?

Com. Tobiko: Atiaka, kebaya, ore ake paaya Nairobi, nalo aitobir, nashuku ene wueji, pee kipunui aisumaki, pee iyiolou enaa, kamaa entoki nitejo, enaketipikaki. Naisho lapaitin waare.

Katime : Ore naa nanu nemalo dukuya oleng kake ematipik duo ena toki naji enkiteng too Ilmaasai maanani ebaiki enkine, nebaiki enker, oo osikiria amu ninye mali nikiata iyiook Ilmaasai.

Translator: Ningeomba mali au mifugo ya Maasai Itambuliwa ni kitu yenye faida. Hapa anazungumzia mbuzi, kondoo, punda, na ngombe

Katime : Ninye oljamba likiata iyiook Ilmaasai.

Translator: Hiyo ndio shamba ambayo sisi tunayo kama maasai

Katime : Nemaitoki alo airo ngumok amu eiroro duo lewa.

Translator: Sitasema mengi kwa sababu maneno mengi yamesemekana

Katime : Naai teneji toi ore enajo lewa tikitam ashu tomon elee entonyoraitie pookin.

Translator: Hayo yote ambayo yamesemekana mbeleni tumekubaliana nayo

Katime : Entejo duo ake ntae te dukuya, neija kitejo iyiook Ilmaasai anaa enatejo lelo.

Translator: Yale yote tumesema fikisheni na msemu wa-maasai wamesema hivyo

Katime : Ingishi duo oo ntare entipik maanani, metaa eneitoki enkari aar tee olbaribara, tenenya olowuaro nikiarare olowuuru nikiarare enkari nataara.

Translator: Mifugo ipewe maanani ikiuliwa na gari, ikiliwa na simba, tupambane na huyo mnyama ambaye ameuwa

Katime : Kidol sii taa ajo etii oshi iyiook bei oo ngishu abori oleng eitu akata epiki enkiteng maanani te bei enye kidolta dua ake emiritai te bei, e chini oleng neitu akata ninye duo epik serkali maanani.

Translator: Ninaona kwamba bei ya mifugo iko chini. Serikali haijapata kuweka manani bei au uuzaju ya mifugo

Katime : Enjom edipik etejo, entoki sapu oleng nikiyieu neeta dhamana te maa.

Translator: Tunataka iwekwe katika katiba mpya kama kitu yenye thamana kwa Wa maasai

Katime : Pee teneitaikini iyiook KMC, nataana arashu eitaikini iyiook enalakua neyioulouni ajo enkiteng entoki naata maana tenebo iyiook.

Translator: Ili tukijengewa KMC hapa, ama ile iliyoko sasa, ngombe ana mifugo ijulikani ni kitu yenye maana Kenya.

Katime : Entabai nena amu nena sii nanu ajo, najo ashe oleng.

Translator: Fikisheni hayo

Comm. Kavetsa: eeh nchi ingine inaitwa Botswana, mumuwahi kusikia? Botswana ? Ni nchi kavu kama hii, na nchi ya ngombe kama hii, na hiyo nchi imetengenezwa, na nikwa katiba yao ili imekuwa tajiri sana, kwa sababu wana mifugo yao. Wanaizalisha vizuri, halafu inakuwa nyama. Na ukienda huko ngambo, Botswana meat, nyama ya ngombe ya Botswana ndio ina bei huko. Sasa mnataka pengine muwe mna fikiria zaidi ya Kenya, inaweza kuwa zaidi kabisa. Tungezungumzia zaidi lakini, tusikie maoni yenu.

Com. Tobika: Tuskilize nani mwingine hapa?

Ketukie : Nanu taa ina naji Nooretet ene ole Ketukei

Translator: Kwa majina naitwa Nontele Ketukie

Katime : Naa kairo entoki naihusu osina loo ntomonok oo osina likidolta lenkop ang.

Translator: Nitazungumzia shida inayohusu kina mama wanawake, na shida inayo husu ardhi ama nchi yetu

Ketukie : Naa kangas iro osina loo ntomonok.

Translator: Nitaongea mambo inayohusu shida ya wakina mama

Ketukie : Ore taata entoki nikindim aatolimu pee epeki ena Katiba,

Translator: Jambo tunataka izungumziwe iwekwe kwa katiba ijayo

Ketukie : Kiomon ilewa lang pee eisho iyiook uhuru too mali enye,

Translator: Tunaomba bwana zetu watupe uhuru kwa mali

Ketukie : Amu kumok intokitin oleng nimintore entomononi itii enkang ino.

Translator: Mambo ni mengi ana mali ni nyingi ambayo wanawake hawatawali hata kama wameolewa kwenye hiyo boma

Ketukie : Hasa enkaji entito.

Translator: Kwa sana, mtoto msichana

Ketukie : Naa iyiololo ajo ore nkera are naatae enkop naa oloyiani ake wee entito.

Translator: Unajua kwamba watoto ni kabila mbili kabisa, ni mtoto mvulana na mtoto msichana.

Ketukie : Naa kenyor ilewa naleng olayiani.

Translator: Na wazee wanapendelea sana wavulana

Ketukie : Nemayiololo penyor naleng naa iyiook pokirare nayiu pokira.

Translator: Na sifui kwa nini kwa sababu ni mzee na bibi ana maua ndio wanazaa wote mvulana na msichana

Ketukie : Metaa osarge lenye oo lalai

Translator: Kwa hiyo ni damu yake na yangu

Ketukie : Naa ore enkisoma entito pee eetuo loreren ena kop layiok loo loreren ena kop naa ajo enkisoma entito nayawua.

Translator: Sababu ya nchi ya wa-masai kuingiliwa na hata makabila zingine, nasema ni kwa sababu ya masomo ya msichana haijaimarishwa.

Ketukie : Amu ore ntoiyie naaba anaa naaisomate apa ang oo Ilmaasai naa napa naalotu Ngoto Ntoiyie aya te lasima.

Translator: Wasichana wetu wa masai ambao wamesoma ni wale walilazimishwa na kuchukuliwa kwa lazima na yule mzungu alikuwa anaitwa mama Ndoye.

Ketukie : Naa entito nemeinote enenye apa ake eishori amu keji keisik ntoiyie.

Translator: Na ni msichana amkaye hakuwa amezaliwa kabisa na huyo mzee ndiyo alikuwa anapeanwa, kwa sababu alikuwa anasema masomo ina influence wasichana kwa njia mbaya

Ketukie : Nejo nena kera kipuo atumo noo Ilmaasai noo loreren nepuo ntoiyie ang asuj layiok loo Iljalu, nesuj loo Iturkana, amu metii layiok loopuo adol loo Ilmaasai.

Translator: Ika kuwa kwamba wasichana wetu kwenda kuchanganyika na makabila zingine watafuata vijana kutoka sehemu zingine. Wajaluo, na Waturkana kwa sababu vijana wetu wa-masai hawawatake.

Ketukie : Naa ina toki enkae naiputa enkop ang enkabila.

Translator: Na hiyo ndio imesababisha nchi yetu kuvamiwa ama kuwa na makabila mengi.

Ketukie : Ajo ore naa taata kulo arin likitii naa keewuo enkai abolu iyiook nkonyek amu etonyora lewa naa nkera pookin.

Translator: Kwa miaka hii tulioko sasa tunashukuru Mungu wazee wamekuja kupenda watoto, mvulana kwa msichana

Ketukie : Kake eton ake emirita ntoiyie enye ainosie nkishu.

Translator: Lakini bado wasichana wa-maasai wanaozwa na wazee kupewa ngombe.

Ketukie : Ebaya ake entito enkilasi e isiet, neitau olmoruo ajo etaaninkisie esiana.

Translator: Msichana anafika darasa la nane, Mzee anapiga valuation anasema sasa ana worth ngombe fulani.

Ketukie : Naa kaomon ajoki eyieu naai neeta entoki nimbaba amu ore kuna toyie naatii dukuya naa noo loreren nidolta ajo eitasheikito ntai nemetii nabo ang.

Translator: Nigependa kuchukua mfano noja wa akina mama walioko mbele yetu, ni wasichana wakusomeshwa na ni wa kabila lingine, na wametusingamia na sisi hatuna wetu kama maasai aliyoko hapa msichana

Ketukie : Nalotu ene wueii nayieu naitoreu mali ainei ara enkitok e nkang ai.

Translator: Ninafuja upande wa mali. Nikiwa mama,

Ketukie : Ore taata ijambai edungi, na kesholai olmuruo olayiani kake meisho entito.

Translator: Mashamba yanapogawanywa wazee wanawapa wavulana mashamba lakini sio wasichana

Ketukie : Ore iyiook kira ntoiwuo naa iyiu ormaina.

Translator: Sisi kama wazazi huenda ukazaa, ukazaa kiwete

Ketukie : Naa iyiu entito oo lusin nemeisho inchooyie

Translator: Nizae msichana tasa

Ketukie : Naa keyieu ina tito nidamu entoiwui, aisho ojamba.

Translator: Mtu kama huyo anastahili kukumbukwa kupewa ardhi ama shamba na mzazi

Ketukie : Amu ore emaima, majo keisilag ajo etii olayioni obo oyieu.

Translator: Kwa sababu sana sana, tuseme kiwete msichana huwa haolewi, haozwi

Ketukie : Naa kelau naa enelo amu iyie eingorita, ngotonye nimiata share, ele payian lino ake yiaata, naa layiok lenyenak ake eisho.

Translator: anakosa la kwenda kwa sababu anakutarajia wewe mana, na wewe pia hauna share yako, kwa hivyo anategemea share ya baba

Ketukie : Ore enkito oo lusin naa kalo neitu atum enkerai narum lido morua apa laateleja apa ara kiti, naarik, najo

ashukokino enkanj e papa mekure ebaiki natum oljamba nematum tenda.

Translator: Mwanamke tasa anaolewa anaenda kwa bwana akikosa kuzaa anafukuzwa anarudi kwa baba. Hana shamba mahali aliolewa na hana shamba mahali alizaliwa

Ketukie : Nalotu aaku oltungani loloingangi lee enatomonuo enkerai natoomonuo naboitare, nemeeta eneiki ina kerai ake enkomono natoomonuo amu eitu eisho ormoruo neitu eisho papa.

Translator: Nikirundi kwetu niombe mtoto wa kukaa na yeye, Huyo mtoto hana shamba ama hana makao, kwa sababu sikupewa na bwana aliyenioa na wazazi wangu hawakunipa

Ketukie : Nikiomonu ina pee epiki Katiba amu kidolta ajo osina sapuk oleng.

Translator: Tunaomba huyo iwekwe kwenye katiba kwa sababu tunaona ni shida kubwa

Ketukie : Ore enkai toki naa, ekagira aingasia irpayiani ejoito etuo loreren enkop.

Translator: Jambo lingine nina shangaa sana kuona wazee wakipiga kilio kusema makabila yamekuja kwetu.

Ketukie : Ienosa apa lewa lang iljambai etaa toi irkuti oota.

Translator: Wanaume wengi wa maasai wameuza mashamba, Wachache ndio wamebakisha

Ketukie : Naa kepuoi adungu aajo ole le ngania otimira ole ngania, oyiolo.

Translator: Na ukijaribu kufuata sana unakuta kwamba wale waliouza hawajauzia Wa-masai wenzao wameuza kwa watu wa nje

Ketukie : Etimirakitia apa loreren enkop tenidol etii nkabilani pookin metii taa oloewuo neishori te sitim, ee keewuo ake nemiraki ormoruo lijo ninye.

Translator: Wazee wameuza mashamba hata ukiona makabila yalioko hapa hakuna mtu alipewa shamba ya bure. Wote walinunua, na wamenunua kwetu wa-masai.

Ketukie : Kiarita laiguenak, naa ikiar tee entoki nimifaa amu, amaa oljamba litimira nitukuny, pee eshuku olaiguenani lee area?

Translator: Tuna laumu viongozi bure kwa sababu ukiuza shamba lako, je, kiongozi anahaki ya kurundisha?

Ketukie : Amu aikinchoo Orkansulai embulot nikinjo enepir, nijo manya, ekainosie ropiani kumok pee aitopong, linaamir, keshuku olaiguenani le area ana oldisi?

Translator: Unapewa ploti na Councillor na unapewa mahali prime halafu unauza. Unalalamika kusema unataka kiongozi. Je chief anahaki ya kurudisha hapo ingali ulipewa ukauza mwenyewe.

Ketukie : Amaa taa amu atoningo apa ake orpayian odungieki oitasho te nkop ang eji impotoko keon ilmangati anaa moilo, naaiyie oyawua, kangae toi naitoki ashuk aayie oriku?

Translator: Sasa kwetu watu wanamsemo fulani kwamba wewe mwenyewe ndio umejitia andui. Mbona unalia na wewe mwenyewe ndio umejitia?

Ketukie : Nalotu entoki nadol ajo eret iyiook Ilmaasai.

Translator: Nigependa kusema haya ambaye naona itatusaidia sisi wa maasai

Ketukie : Njoo teitauni tite neishori orpayian neishori committee naji enoloshu. Metaa ore imir ele shamba, neponu ena committee olosho aadol enaa entoki naifa imirie nikitagolikio tolmarie lino enaa imirita amu iyieu enkari arashu iyieu enkaji.

Translator: Wazee wapewe mashamba ama wapewe title deed. Lakini kuwe na committee ya hii section ama ya Olosho Matapato ya kusimamia uuzazi wa mashamba. Ili mtu akitaka kuuza shamba ijulikana je, kuna sababu ya maana mtu kuuza shamba. Siyo kuuza shamba kununua gari kujenga nyumba.

Ketukie : Amu aning apa ake Olmaasani otudungo raha ejo, meishooroyu enkop nemeishoroyua olayiani, ninjoitie intae enkop inyi.

Translator: Wa maasai wana semi moja inayiosema ardhi peke yake na mvulana ndio tu haiwezi kupeanwa. Lakini nyinyi mumepeana ardhi yenu.

Ketukie : Naa intae raia naarita aate, amu ntae naitore olaiguenani torono ligelulu naa intae naitore Olkansulai, hata Orbungei.

Translator: Ni nyinyi mia mnajimaliza wenyewe kwa sababu mna mamlaka . Nyinyi ndio mnachagua councillor, mnachagua chief, na mnachagua hata mbunge.

Ketukie : Nemegol toi pee imbelekeny amu kamaa toi larin imiet litumunye enkerai na nursery ake ebaya, eitu ninye elo Std. I, amindim ataanyu pee imbelekeny ilo tungani likitumuta?

Translator: Je kama kiongozi amewafanyia madhambi mbona msingoje miaka tano ambaye mtoto akizaliwa atakuwa amefika nursery peke yake halafu mbadilishe?

Ketukie : Naomon ajo tenetii enkop natagolikio naa iyiook Ilmatapato.

Translator: Ninasema kama kuna mahali kuna shida ni sisi mathabato

Ketukie : Amu etooroki apa ena kop ang, neiperi iyiook te mbolos.

Translator: Nchi yetu imegawanywa tukawekwa vikundi viwili

Ketukie : Naomonu pee ineidimayu neitushuli iyiook Ilmatapato.

Translator: Naomba kama inawezekana mathabato waunganishwe pamoja.

Ketukie : Amu ore tenakata anaa ene weuii nikitii, naingor Loitokitoki naa ikidolta ajo kitii abori oleng too retot naapuku e serkali.

Translator: Tunaona ya kwamba mahali sisi tulio sasa kama upande wa Kajiado South hatupati matunda yoyote ya maendeleo

Ketukie : Natoningo apa ake eji minjopishore masaa lelikae amu kigiroo naake kietuo pookin aponu naa ninje taata iyiook kiata.

Translator: Wa-maasai wanasema kwamba ukiwa unategemea mali ya mtu mwingine hakuna siku utahwahi kufaidika. Na sisi hali yetu iko hivyo sasa.

Ketukie : Naa ketii ntokitin nikitodolie ajo kitii kurum oleng mikira ake nabo oo lelo likigira aa gelu.

Translator: Kuna vitu vingi vya kuonyesha ya kwamba sisi tuko nyuma. Hatuko kwa usawa na wale tunao wachagua

Ketukie : Ore taata kuna pisai e KWS mikiata enkerai naisumita , noo Loitokitoki ake eisumita.

Translator: Pesa ya KWS hakuna mtoto mathabato amefaidika, ni watoto wa Loitocktok peke yake wanaofaidika.

Ketukie : Kainyoo naa pee meisho iyiook ilo nganayio kira nabo?

Translator: Je mbona wasitugawie na sisi ni kitu moja?

Ketukie : Kiyieu naa taata sii iyiook ntokitin anaa nikintore.

Translator: Hata sisi leo tunataka vitu zetu ambazo tunazitawala

Ketukie : Ayie sii kira ntomonok ore tena kata nkulie ana noo Kajiado ana Nairobi naa keeta mbiasharani kule oo ngishu enye.

Translator: Ningependa sisi kama wanawake mahali kama Nairobi na ma town zingine maziwa ina soko

Ketukie : Nitejeito tii duo osina yau liatata Ilmaasai na kiishaki ntai pookin.

Translator: Mlisema ya kwamba mtuambie shida zetu na tutawaambia zote.

Ketukie : Kiyieu niyakiki iyiook kuna mashinini e kule nipikipiki Manga nipikipiki ewui nijo Olkejuado amu kigira aitanyamala tenena biasharani.

Translator: Nigependa Serikali ituletee machines za maziwa, mahali kama Kajiado ama Namanga kwa sababu tunateseka kwas sababu ya soko ya maziwa.

Ketukie : Neaku ore tenakat ilo sina lang Ilmaasai na ninye gintabaiki intae amu itejo naa naai iyie ira ole Tobiko kebaya kuna tokitin pooki.

Translator: Umaskini wetu kama Wa-maasai na shida zetu tunawapa nyinyi. Commissioner Tobiko alisema haya yote.

Com. Kavetsa: Kabila zingine zimezungumzia kuhusu mahari, na vile wanafanya. Sasa tuambie mahari inatolewa vipi inakuwa kama ngome ngapi, kama ni ngombe. Wengine walisema wanapeana tupombe na halafu msichana anaenda.

Translator: Etejo taa, nosaki iyiook ene wueii e kiama. Ene weuji oshi oo ngishu naa oshi ainosie entito, amu eimakitia ngulie abilani, neitu aning pee imakiki intae. Nosaki sii iyiook ajo, kai saa naai eikunari ine weuii? Ke ngishu aja elaki? Ke ngishu eishoori? Ke naisho? Nosu sii iyie ine weuii.

Katukei: Ore ine weuii entito naa keitau ntokitin naara are. Eitau osina amu eya nebaya enkilasi e isiet nemeeta entoiiwui enye uweso neisumie, neitau teilo sina aishooyo.

Translator: Anasema ya kwamba kwa Wamaai tunapata wasichana drop outs sio kwa kupenda kwa mzazi, ila ni kushindwa kulipa karo. Watoto wana drop out.

Katukei: Nikiyie naai ore pee etii ewueii naayi ore pee etii ewuei neretoki iyiook, neretoki.

Translator: Ningependa hio isulululishwe, kama kuna msaada wowote watoto kama hawa wapokee.

Translator: Ningependa kujua kwa mila ya Wamaasai (not clear)

Translator: Tene wueii orkuak iimaki ingishu naaoshi.

Katukei: Ore tene wuei orkuak loo Ilmaasai, entito teneishoori, na keauni esukari nekisiri, nenyae ilomon, neoshi ngishu, nikinchoori naaba ana duo naatejo intoiwuo ino.

Translator: Anasema ya kwamba jambo la kwanza wazazi wa msichana wanaletewa sukari hii ni jambo tu lakujulisha ya kwamba msichana huyo ataozwa. Halafu ngombe fulani watajadiliana familia zote halafu wapate kwamba ni ngome kiasi fulani itapeanwa.

Katukei: Neaku naa ore ena olong kinchoori, naikegeli aajoki iyieu ele payian ana imiyieu? Ata duo tini miyieu nijo ake ayieu amu eitu kinchori ina nafasi ninguraki keon olino.

Translator: Kuozwa kwa msichana, msichana hapewe haki. Utaulizwa tuje unataka huyu ama haumtaki? Na utalazimishwa

kumpfuata, kwa hivyo hauna choice utafuata ule umepewa.

Katukei: Neaku ajo nejja ikunari orkuak lang loo Ilmaasai te nkishoorote entito.

Com. Kvetsa: Nataka kujua ngombe ni ngapi?

Translator: Kejo ke ngishu aja?

Katukei: Masikilasano ake anaa biashara.

Translator: Anasema ni kujadiliana tu, na kuelewana kama biashara ingine yoyote.

Com. Tobiko: Basi wazee tulieni. Ninasikiza maoni yenu (not clear) si ati nyinyi mnaona. Hawa wamama wako na mawaidha inatafikana wazee pia nanyi muwasikize. saa ingine utatoka hapa hata kama hatujatengeneza katiba lakini uende nyumbani mkifikira. Lakini wamama walisema jambo tufikirie. si ni usweli? basi sa ingine mnawapatia nafasi, mimi najua sa ingine ukiuza shamba mtu anaweza kuwako na shida ya familia, lakini wamama wanasema uwanga si shida. ni kweli? Wanatetea nyinyi, na nyinyi hamuelewi (laughter). asante basi, tuendeleo.

Speaker: Ore taa, airo too doropu uni.

Translator: Nazungumza mambo matatu kwa ufupi sana

Speaker: Ore ene dukuya naa kairo esiai enkop.

Translator: Ya kwanza nazungumzia mambo ya ardhi.

Speaker: Yaani ore esiai naa ena oljambai ninye airo.

Translator: Nitazungumzia mambo inayohusu mashamba.

Speaker: Njere tinikinding ore ena kop ang naa kiningito njere ore too nkuapi naa keji elang ena kop ang.

Translator: tunasikia kwamba watu wengine kwa sehemu zngne wanasema kwamba nchi ya Wamaasai ni kubwa.

Speaker: Naa eikisilag ajo enkai apa sii ninje naishoo iyiook.

Translator: Na tunatarajia ya kwamba ni Mungu ndiyo aliyetupatia,

Speaker: Nikijo melotu likai tungani liai kop alotu aingoru enemany tenakop amu mikiata iyiook Ilmaasai.

Translator: tunasema ya kwamba mtu kutoka sehemu ingine asitarajie kuja kuishi hapa Maasaini, kwa sababu sisi hatuna ardhi iliyo wazi.

Speaker: Metaa, ore ninje iyiook, migidolta ajo elala, kijoito toi iyiook enaa meidip iyiook oo nkera ang.

Translator: Sisi tnasema ya kwamba ardhi tuliyonayo aitutoshi sisi, siyo kubwa.

Speaker: Metaa ore enikiomonu, ore anaa enetejo naai irkulikai injere pee eshuko iltunganak aashuko apua nkuapi enye, neija sii nanu ajo pee erinyori aapuo nkuapi enye.

Translator: Ningeomba na kusisitisa vile wengine walivyosema kwamba watu warudi makwao, hata mimi naomba hivyo.

Speaker: Iyiololo aajo etii ena kop ang taata nkabilani kumok oleng, etii Ijumari, etii Loongu, etii Ilkokoyo, etii Ijaluo hoo na kuti kake.....

Translator: Mnajua kwamba nchi ya wamaasai iko na makabila mingi, iko Wakikuu, Wasomali, Wakamba na Wajaluo.

Speaker: Naa itoduaa ajo ore tiatua elde aari otulusoyie eetuo iltunganak limikiyiolo ajo kaa abila ooji shifta naa enkaraki netii lelo tunganak lenye ena kop.

Translator: Unapata kuja kwamba mwaka uliyopita tulipata shida fulani, ya mashifta na walikuwa wameletwa na kusaidiwa na watu wao ambao wanaishi na sisi.

Speaker: Amu tenemetii naai lelo alashera ena kop, enaata eitu engas aaponu ena kop ang.

Translator: Kwa sababu kama hao ndugu zao hawangekuwa hapo, hawangepata namna ya kufika huku.

Speaker: Metaa kiyieu netoni iltunganak te nkop enye, anaa pee kitoni sii iyiook tenaang amu metii Ilmaasai ooti nena kulio kuapi.

Translator: Tungeomba watu warudi na waishi huko kwo kwa sababu sisi hatuko sehemu zingine.

Speaker: Ore eniare naa esiai e sukul.

Translator: Jambo la pili nazungumzia elimu.

Speaker: Orpayian obo naai atodua aa chairman lele zone ang ashu Division, ninye oimaki esiai e sukul.

Speaker: Ore esiai e sukul na aikiomonu teneidimayu te serkali pee eretoki iyiook Ilmaasai amu eton ake eitu enyoru Ilmaasai lang enkisoma oleng anaa duo naai kawaida e kulei abilani.

Translator: Ningeomba tusaidiwe ni serikali, sanaana kwa mambo ya elimu, kwa sababu Wamaasai bado wajapenda, na bado hawajajitolea kwa mambo ya elimu.

Speaker: Pee eishori laiguenak nguvu naidim aitaunye nkera too nkangitie tenebo chairmen loo sukuluni aaretokino aaitau meetuo nkera aisuma.

Translator: Serikali ipatie ma-chief nguvu a kulazimisha watoto kwenda shule, kuwatoa kwa maboma na kupelekwa shuleni, na nguvu kama hio pa ipewe kwa school comittee na chairmen wa mashule.

Speaker: Nemeitokini aisho nkera eitaunye ntoiwo anaa taata ina naji ekeitauni aishoyo.

Translator: Watoto wasikatazwe elimu sasa, kwa wasichana unakuta wanatolewa ili waozwe.

Speaker: Anaa ilmoran amu ore taata anaa enidolta kule oosheta, ilkumok oisumate, ore pee eaku enkata e murata nepuku aapuo ilmoran.

Translator: Pia kwa upande wa Umorani, vijana wengi wko hapo walikuwa shuleni, walitoka kuenda kuwa Waroni. Mambo kama hio isiruhusiwe.

Speaker: Pee kinyok naai aajo kimbook inkera ang school pee kinguraa enaa giendelea sii iyiook aapuo dukuya.

Translator: Watoto wetu wabaki mashuleni, walamishwe tuone kama hata sisi tutaendelea.

Speaker: Neaku nena ajo.

Translator: Hayo ndio maoni yangu.

Paul: Mimi jina langu ni Paul Lokinyei

Translator: Ore taa too nkarn aaji Paul Lorkinyei.

Paul: Na pia mimi nitatoa maoni nikipitia yale ambaye wameshaipitia mbeleni

Translator: Aitau taa nduat ainei aikunari nairo mbaa kumok naidipa duo lelo oitera naai airoro.

Paul: Nikianza kwa seerikali ya mpangilio ya mjimbo kwamba mimi kwa maoni yangu pia naiunga mkono.

Translator: Aiteru taa aimaki ena serkali najo ene majimbo naa kajo sii nanu aingu ina serkali naiunga ina Katiba mukono.

Paul: Na sababu ni yale ambayo wengi wameshaeleza, kwamba tunataka utawala kama hio kwa sababuya kutaka tujitawale wenyewe, na tusimamie mali yetu.

Translator: Nikijo kiyieu taa ina serkali naikununo nejja e majimbo tenkaraki kiyieu enkitoria nikintore aate, nikintore mali pooki natii ena kop ang.

Paul: Basi nitaanzia kwa maoni yangu area ya mbunge kwamba tunahitaji katika sehemu hii.

Translator: Aitoki take ajo, ore iyiook kira iltunganak lene wueji, nikiyieu orbunkei.

Paul: Na tumesha pnekeza kwa vikao vinaohuska kama, Electoral Commisison, siku zilizopita, na hakuna hatua tumeona imechukuliwa.

Translator: Kindipa apa aaimaki kuna pooki too ndumoretin kumok nikindabaiki ine wueii nejo Electoral Commission nemetaa hoo eroruata nabo nikitoduaa etaasaki.

Paul: Na hio ingetusaidia kuleta watu wetu pmoja kwa sababu kama vile mlivyosikia sisi Mathabato, nusu wako central, sisi wengine hapa tuko south.

Translator: Ore taa naayi entoki nijo eina naa keret iyiook kira Ilmatapato amu ore ndungoti nikitii Kajiado South, netii enkae

dungoti Kajiado Central.

Paul: Na basi tunaomba kupitia hii marekebisho ya katiba ikiwezekana tuletwe pamoja.

Translator: Kiomonu naa tena gitobirata e Katiba, pee teneidimayu, neitokini aitushul iyiook.

Paul: Tulikuwa tumependekeza kwa vikao vilivyopita ya kwamba iwe ni Kajiado West.

Translator: Kindipa apa airoro too ndumureitin apa naatulusoitie nikijo pee eishori iyiook ae constituency, neji Kajiado West.

Paul: Maoni yangu ya pili ni kuhusu masomo.

Translator: Ore taa enkae toki naito aimaki, naa ene wueii enkisoma..

Paul: Masomo mimi naomba kwa maoni yangu iwe ni ya lazima.

Translator: Aomonu taa too nduat ainei paa ore enkisoma neaku ene lasima.

Paul: Kwa sababu watu wengi, watu wetu wamelia hapa, mkubwa na mdogo wakisema hata uhuru ambaye Wakenya wengine walipata, hatujaipata, na wamezungumzia madhara iliyolewa na mamb mengi lakini napenda kueleza kwamba ile kiti imeuadhiri zaidi ni masomo.

Translator: Eishia taa iltunganak lang kumok tene orkiti orbotor elimu mbaa pooin naitorogonya iyiook oo naataara iyiook, kake ore entoki sapu tenanu nataara iyiook na enkisoma neitu kitum.

Paul: Kwa sababu kama tungalima, tungalima masomo kama makabila zingine tangu mwanzo, kwa hakika tungalima kama makabila zingine.

Translator: Amu enemutu apa kisomate Ilmaasai nenaata kinoto sii iyiook enkisoma anaa lelo kulie oreren, enaata mee kuna ruruat kitii.

Paul: Kwa hivyo ninaiyomba masomo ikiwezekana iwe ni y alazima kwanzia shule za msingi na, secondary, hata cho kikuu,

Translator: Neaku aomonu nanu ajo, eyieu naa ore enkisoma neaku entoki e lasima, ebaiki entarasa e dukuya, nelo secondary oo meshomo hata university.

Paul: kwa mvulana na msichana.

Translator: To layioni oo te ntito.

Paul: Kwa sababu watoto wote wako sawa.

Translator: Amu ore nkera pookin nerisio.

Paul: Maoni yangu ya tatu ni kuhusu mali ya asili.

Translator: Ore te enkae toki e uni nalimu, naa kuna mali natii enkop ninye aimaki.

Paul: Mali yetu ya asili, sisi hatujawai kupata mafanikio juu yake.

Translator: Kejo taa kore mali pookin iyiook nikiata mee enkai naishoo iyiook meeta akata faida iyiook nikinoto.

Paul: Na ningependa kuweka nguvu isipokuwa wengi walizungumzia mbele.

Translator: Na kayieu naai nenaata aitoki ake aponaa hoo netolimutuo duo iltunganak kumok.

Paul: Na mali yetu ya asili ni kama Amboseli Naitonal Park, Valleys kama hii mlima, kampuni kama ya Magadi, na national parks zingine na mali zingne za asili za aina zingine.

Translator: Ejo taa ore kuna mali nagiri aimaki najo natii ena kop, nebaiki oltukai ana Magadi Soda, ana Oldoinyo ele otii ene wueii, oo kulie aleta ake pooki oo nguesi, oitawuoki apa te nkop oo Ilmaasai.

Paul: Na ajabu ni kwamba ukiangalia kwa sehemu zingine za Kenya, mali kama hayo, baraza la wlaya zao wanapokea percentage mingi ya mapato kwa niaba ya maendelo ya watu yao, lakini hapa hatuwezi kuipokea hivyo.

Translator: Naa ore eningor too nkulei kuapi arashu too nkulei kuapi oo loreren, naa ore nena County Councils enye, naa gengamu ninje erishata sapuk oo ropiani naingua kuna mali meetuo atua County Council kake mee nejja etiu tene.

Paul: Pia wafanyi kazi kama wa kampuni ya Magadi soda, ambaye ina watu wengi zaidi, na inaajiri watu wenye ujuzi ya aina mbali mbali, na pia watu wasio na ujuzi, labourers, ambao ndio wengi zaidi. wanachukua watu kutoka sehemu zingine badala ya

kuajiri Wamaasai wa sehemu hio, au ya district hii.

Translator: Ore taa ewuei nijo Magada Soda, naa keiger iltunganak kumok te siai, neigeri iltunganak ootaa ujuzi, neigeri lemeeta. Neidol ajo ore tiatua kuna pukunot oo iltunganak, naa kepuo ayau iltunganak leboo nemeinger iltungak leine wueii.

Paul: Na tumekuwa tukisikia kwa hii katiba ambaye tunaitumia sasa ambaye tulipokea wakati tulipata uhuru, tumekuwa tukisikia ya kwamba sheria hio kuna mahali inasema 75% ya wajir inafaa ichukuliwe na watu ya area inayohusika.

Translator: Kiningito ioshi ake eimaki serkal neimakini tene Katiba njere, ore peelo pee itauni factory arashu enkampi sapul naijo ina, ore ematuaa oo ntomoni naabishana oo imiet ti atua iip, (75%) naa intungak leine wueii ooya.

Com. Tobiko : Kwa hivyo kwa Katiba mpaya unataka aje? (not clear).

Paul: Ndio, lakini haijawahi kutimizwa kwa Katiba iliyopita, kwa hivyo, Katiba hii ya sasa tungependa irekebishwe na iheshimiwe. kma, iwe 75% au 80% ya wafanyi kazi au ya mapato ya mradi huo iende kwa area inayohusika.

Translator: Kiyeyu taa naa ore entoki nijo ina, neitabari neanyiti tena Katiba ngejuk naitokini aatum, pee teneretoki naa lelo tunganak ntomoni naapshana oo imiet arashu ntomoni isiet, nelo naa aikunari anaa nejja neishori lelo tunganak leine wueii metaa ninje looya nena nafasini.

Paul: Kwa hivyo kw hayo naomba pia mambo zingine kidogo ambayo nilikuwa nimesahau ni kuhusu sheria ya uchaguzi.

Translator: Ore enkae toki naitoki aomonu, neyieu naai aarikino, naa ene wueii e sheria naipirta enkelare

Paul: Sheria ya uchaguzi kwa hii Katiba yetu ambaye tunatumia sasa mimi niliona mara mingi ilikuwa imekosewa sana inatumiwa vibaya.

Translator: Ore anaa enatodua nanu, ena Katiba taata naitasheiki enkelare, atodua ajo ore too nkatitin kumok, neitumiaki te nkoitoi torono, neitu esuji anaa eneyieuni.

Paul: Haipatii raia haki ya kuchagua viongozi wao vile wanvyotaka.

Translator: Meisho raia nafasi metegelu olarikoni lenye anaa enaishaakinore.

Interjection: not clear

Paul: Ndio, ndio, ninaenda kumalizia. na mimi niliona, ninomba nitoe mfano moja ambaye niliona. Basi mimi ningependa uchaguzi ukifanywa raia wapatiwe nafasi ya kuchagua uongozi wao vile wanavyotaka.

Translator: Aomonu njere ore ake pee easi enkelare, neishori raia nafasi, metegelaki aate larikok anaa enayieu.

Paul: Lakini wasiwachaguliwe na viongozi walio mamlakani ambao wako na mamlaka kwa, wakati huo kuwanyanysa ili raia wasichague watu ambao ndio wanawapenda.

Translator: Kake pee meitoki larikok ootii wuetin sapukin te serkali aitoki abaibai entoki naa ninye eeimie iltunganak kumok, aitumia mamlaka enye, ainyanyasayi raia.

Paul: Kwa hicyo ningependa iwekwe kwa hii Katiba mpya iwekwe, itiliwe mkazo zaidi, iwe haiwezi kufanwa hivyo ikipatikana nafasi ya kufanywa hivyo. Raia wapate nafasi ya kuchagua viongozi wao vile wanavyopenda.

Translator: Ajo naa ore kulo oingangin pookin oshi oogira kula tunganak ootii serklai arashu nkopisini sapukin aitumia, ainyanyasayi raia tene wueii enkelare, nenuki naa neaku meeta nena lusien. Neishori raia nafasi.

Paul: Na kuhusu mambo ya county council ya local authority.

Translator: Ore te wueii neipirta County Council.

Paul: County council kama trustee, msimamizi wa mali ambaye kwa area ya trust land, wamekuwa wakifanay makosa mingi sana.

Translator: Ore County Council ana laitashiikino le nkop e raia aa ninje etii enkop nkaek, netaasa makosani kumok oleng.

Paul: Kw sababu wanatoa mamlaka kwa ma-councillor wafanye ma-ploti kama mali yao.

Translator: Amu eishorua ene weui trust land na ninye naisho County Council nguvu, neisho Irkansulani enkitoria metaa ore mbulotini naa keitumia anaa mali enye.

Paul: Mimi ningependa hio county council inyanganywe nguvu hapo na community ya area inayohusika ichagua board ambaye itasimamia local areas ya are zao na upeanaju wa ma-ploti kwa kuzingatia utaratibu ambao watu wa area watakubaliana na ambaye watafaidika nayo.

Translator: Aomonu taa njere, pee ore ina mamlaka naata County Council teine wueji naai nejo trust land, neoruni, neitauni board naitasheiki enkishooroto oo mbulotini, neitasheiki enkop pookin oo esiai oshi pookin naas County Council naipirta enkop.

Paul: Basi mimi nitafikisha hapo na,

Translator: Aitabaiki ine.

Cllr. Moses : Mimi naitwa Moses ole Ketuku.

Translator: Aji taa te nkarna Moses ole Ketukei.

Cllr. Moses : Naa kairo te nkutuk oo Ilmaasai.

Translator: Nitazungumza kwa lugha ya Kimasai.

Cllr. Moses : Ore eton eitu airo naa kashukoki ena Constitution Review enashe enkaraki ena ninye kwanza naitaasita iyiook amu mikijo taa taata amu eitu itemiteme iyiook ashu etu iyaya maoni ang.

Translator: Ningependa kurudisha shukrani kwa constitutional of Kenya Reveiw Commision kwa hayo yote wamefanya leo, kwa sababu hatuwezi kuwalaumu kusema hamjachukua maoni yetu.

Cllr. Moses : Neaku taa tenitii ae kitoria natii dukuya ntae, entabaiki enaa enitejo ake naai intabayay ele rorei lang, amu ijo elio ajo intabayaya, neaku taa naa kijoki sii ninye dukuya, takamu taa sii ninye ena nikijoito, niasiasa toi amu eiasat toi naa nailio ajo ebaya ewueji.

Translator: Ningewaomba mfikishe haya yote pendekezo au maoni tunayotowa mbele, na kana kama kuna serikali ingine juu yenu, muwaelezee ya kwamba hiyo ndio maoni tumetowa na pia tunawaomba wakubai haya maoni ambaye tumetoa.

Cllr. Moses : Naa ore naa anaa enaigero too ilkigerot, naa njere pee eirekebishae toi duo Katiba enapa musana, neirekebisha, ashu ndamunot anaa enikiyieu nerikoo iyiook enaa amu eitu taa einyal iyiook oo enda kake, enapa edukuya kake, kiyieu naa nikintoki aalimu nikiyieu neasakini iltunganak te kulikai ari iip nabo (100) ashu artam (40) ootioyo.

Translator: Tungeomba tuu mfanye haya mabadiilko ya Katiba ambaye tunayebadili sasa kwa sababu haya marekebisho

yanahitaji kufanyika. Katiba iliyo ya zamani labda imetunyanyasa kwa sehemu Fulani Fulani, lakini hatuwezi kusema kwamba imekuwa mbaya sana. Kwa hivyo tunaomba tu mfanye haya mabadiliko tupate Katiba mpya.

Cllr. Moses : Ore taa toi tene wuei e rikore naa kee, ati taa nanu njo, matii nanu majimbo atii nanu enoshi ake rikore, nikiata.

Translator: Yeye anaunga mkono upande wa serikali ambayo iko sasa. Yeye hapendelei mambo ya majimbo.

Cllr. Moses : Kake edolta naa kwanza ene wuei e Parliament ajo, eyieu neirekebishae.

Translator: Naona hasa upande wa parliament inahitaji mabadiliko.

Cllr. Moses : Amu itoningo ajo eiroro lairorok le dukuya njere, etumito Ilmatapato osina amu etooroki apa naa keitoshia pee eishori constituency. Neaku etooroki apa nikiaku minority, negor iyiook Ilkisongo, neaku ata tenaata oloingoni, oo enaata olomunyak, enaata oreteti, matum akata nanu haki amu aashomoki apa aitushulaki iltunganak majority lematum akata nanu esipata e maisha ai.

Translator: Kama vile wengine wamezungumzia hapo mbeleni mmesikia kawamba Mathabato wamegawanywa mara mbili. Sisi kwa upande wa south tumekuwa minority, hatuwezi kuchagua mbuga hata kama kuna mtu mwenye qualification ama mwenye anaweza kuendesha hiyo kazi vizuri hatuwezi, kwa sababu tumechanganywa na watu wengi, na kura zetu haziwezi kuchagua mbunge.

Cllr. Moses : Nayieu taata neji, airo taa nanu aita maoni kake, airo sii te niaba oo iltunganak laitasheiki njere, kijeito iyiook kulo matapato pooki, njoo tee eishori iyiook constituency. Emit ng'ole aajo eitauni constituency ntononi naaudio, naa kayieu neishori iyiook priority, metaa iyiook eiterakini constituency kulo tunganak ootumito taabu, nikira sii kumok.

Translator: Ningeomba na ninaongea kwa niaba yangu na kwa niaba ya watu ambao ninaongoza, kusema kwamba sisi tunahitaji constituency. Kuna constituency tisaini ambazo zinapitishwa mbungeni. Ziundwe upya. Tungeomba tupewe priority ili constituency moja ije upande huu, kwa sababu kuna population ya kutosha ya kufanya kuwe na constituency.

Cllr. Moses : Nelusoo taa ina duo te njoto e Parliament. Ore ene wuei e county council, naa kajo elelek naa amu, eilepilepita taa ilpayiani olotala ng'ole kura, oloyieu neenaata oo olchore lenye onoto, amu etaa haki e oshi ake kulo tunganak pee eglu oltungani oyieu, larin imiet ake ooishunye, nepui enkiwancha, nelaishinda oloishinda na iltunganak lenye metaa majo sapuk ororei teini wueji amu, enalaatum olonoto, olenye ake onoto, naa olobaiki neiyiolo airorei iltunganak ninye naa oshi ake otumito.

Translator: Kwa upande wa county council yeyey haoni shida nyingi kwa sababu huwa tunapata uchaguzi kila baada ya miaka

mitano. Watu wengi labda wamezungumza wakalaumu upande wa county council labda kwa sababu mtu alikosa kra ama rafiki yake alikosa. Kwae anaona uchaguzi umekuwa ni huru. Baada ya miaka mitano wanaenda uwanjani wanachaguana.

Cllr. Moses : Kake ore naake pookata, nayie duo nanu najo, ore ene wuei enkolong naoshi kura, aa party naosh, aa balloting epuoi naa kenyor neikeni kura, teini wuei ake natooshieki, neaku mbala ake naapuo amu ele ore oltungani oosh kura te Meto nedumunye alo asuj isandukuni Oloitokitok, naa keiumia ilo tungani osesen lenye. Neaku, anyoraa nanu pee kijo, maishoo eaku eneoshi kura, neikeni te ine wuei ake neaku nkardasini ake epuoi aiken naa tene wuei duo netumore pooki.

Translator: Anapendekeza ya kwamba siku ya kupiga kura, siku ya uchaguzi baada ya kupiga kura, kura zihesabiwe hapo hapo kwa polling station. Hakuna maana ya watu kufuatana na ballot boxes mpaka Loitokitok kuenda kuhesabu kura. Wacha kura zihesabiwe kwa kila polling station.

Cllr. Moses : Nebaiki taa ina ine te nkalo e County Council, nalotu ene wuei oo laiguenak.

Translator: Nazungumzia hasa mambo ya ma-chief.

Cllr. Moses : Esipa ore laiguenak, naa kee egeluni naa iltunganak lene wuei egeluni, neidimayiu metaa eimua likai tungani enkoitoi nemeishaakino, kake ore ake etaa enoto, nayieu nanu najo ore laiguenak, njoo emookini aaoshoki kura, neaku sii eishori lelo muda oo larin tomon, ore toi ninye mpaka orkansulai, na keaku meitoki orkansulai aitogiroo term oo larin tomon, njoo eaku katitin are ake egeluni, ore pee eitabayie larin tomon, nelo ang. Ore sii ninje laiguenak, neaku larin tomon, nelo ang. Negeluni likae, pee meitoki ainyanyasa naa olorere.

Translator: Anapedekeza ya kuwa ma-chief wawe pia wanachaguliwa na raia, chief awe na maximum ya terms mbili peke yake, miaka kumu. Pia councilor awe hivyo, ivyo miaka kumi hawezi kuzidisha zaidi.

Cllr. Moses : Ata toi ninye etejoki te President, njoo eaku larin tomon. Ata orbunkei, njoo eaku larin tomon. Ara orkansulai, larin tomon. Metaa, njoo eaku uniform ina pookin neaku ore olarikoni pooki na larin tomon ake, peitokini aisho ilkulikae.

Translator: Anasema hiyoiwe ni sawa kwa councilor, kwa mbunge, na pia kwa Rais. Wanachaguliwa mara mbili peke yake muda wa miaka tano kwa mara mbili, yaani miaka kumi.

Cllr. Moses : Nelo taa ina aikunari nejja nalotu ene wueji oo mali.

Translator: Nitazungumzia mali ya asili.

Cllr. Moses : Ore taa toi kuna mali naati ena kop naa ngunaang.

Translator: Mali ilioko hapa ni yetu.

Cllr. Moses : Teneshomo Oldoinyo Orok, iltunganak lang loishoitie.

Translator: Kama mlima huu umechukuliwa au kunyakuliwa ni serikali, ni watu wetu wamepeana.

Cllr. Moses : Neaku taa toi tinikijo mairekebisha, kidolta naai ajo emakua tenaa enkop ang nikinjoitie hectares nkalifuni tomon oobo, nematum dupoto naa entoki naishooyie pesho, neaku maaret sii duo enkop ai aboitare.

Translator: Ni jambo la kuhuzunisha sana kuna kwamba ni sisi tumepeana mali kama hiyo. Amesema akiri elfu kumu na moja, hectares elfu kumi na moja na haitusiaidii kwa njia yoyote.

Com. Tobiko: Nani alipeana?

Cllr. Moses: Kimaasai Adjudication committee ndio walipeana nafikiri '70's, adudication yani kwa lands.

Com. Tobiko: Kumpa nani?

Cllr. Moses : Kumpa serikali.

Neaku taa taata naiyieu najo, ore toi duo etae, mairoro esipata, ore taata tenikirekebisha Katiba, ore Katiba oshi nikiata, naa aikinjirita iyiook ilmaasai aajo, kiata osina amu etunguaitie apa iyiook ilmusungu eitu eitengen. Paa amaa enainguaa ilmusungu eitu aitengen, oo naa iyie, netaa irara ngeni kulo oti dukuya iyiook, kainyoo pee mentengenene iyiook? Nayieu najoki intae, enyoito toi entaiki iyiook ingaria, metijinga ngariak ana kop, amu ore ake pee ejing, nebaiki toi ninye neaku airitaki naa ele doinyo, entaiki toi iyiook inkaria metadou nikilusu toi iyiook aatun iljambai, nikiramat ingishu ang, metaa enyoito entaiki iyiook kuna ariak metaduo toldoinyo.

Translator: Anaomba analalamikia pia kwamba Wamaasai waliachwa na mzungu akiwa bila ku-elemishwa na angesihi Wamaasai wale ambaye wamesoma na wale ambao wako sehemu kwenye sehemu ambaye wanaweza kusaidia Wamaasai, wasaidie kwa mfano maji, na vitu vingine vya maendeleo.

Cllr. Moses : Oo toi ninye irbaribarani, amaa toi enkop nemetii orbaribara, keishu toi lelo tunganak? Nayieu najoki doi serkali duo naa, enyeito entobiraki, amaa tee ele baribara obo olo South Africa ninye ake etii olami, kainyoo tii pee maata orbaribara lalotie Meto, kainyoo pee maataa orbaribara lalotie sukul or Manie, kainyoo pee maata orbaribara lalotie sukul e Mailua?

Enyoito entobiraki toi duo iyiook kulo baribarani amu, emakua sii duo tenaisilisie serkali naa, naa ninye naaramatita.

Translator: Anaomba serkali isaidie Wamaasai kuwajengea barabara, kuna barabara moja peke yake.

Cllr. Moses : Neija taa.

Nalotu ene wuei enkisoma. Ore ene wuei enkisoma naa aiungu mukono laduo ootejo pee eitauni compulsory education. Njoo toi eaku eisumi kulo Maasai te lasima, neretoo serkali.

Translator: Anaunga mkono masomo ya lazima ya kwa Wamaasai.

Cllr. Moses : Aingu sii mukono enaduo natejo irmaasai, njoo tee ishori iyiook compensation. Kanyoo toi pee enaar olaro, enaar enkoilii, naaeni larin tomon, naitoshii fine e laki nabo, kainyoo pee mekure apa eetae compensation nalakieki kuna gishu ang tenenya nguesi?

Translator: Anaomba pia compensation kwa upande wa wanyama wakidhuru, tuseme wauwe binadamu au wadhuru wanyama.

Cllr. Moses : Ore toi ninye kula moran, kulo tenakata loo ndaikan, etumata laroi tele doinyo. Paa kamaa taata, kainyoo toi pee meelaaki naa iyiook serkali nikingorita naa nena nguesi nimikiar?

Translator: Anasema watuwetu wengi wameumia na kuliwa na wanyama (not clear) mbona serkali isiturudishie pesa au ridhaa.

Cllr. Moses : Nena naa kuna natural resources natii ena kop.

Translator: Kwa upande wa resources au mali ya asili,

Cllr. Moses : Nayieu najo, egorito toi iyiook serkali. Ore taata ingua Ibissil itodua orbaribari oloito Portland aapuo aaitau isoitok oitaunyeki esimiti, naa ore lelo tunganak meishori share, ekeponunui ake neisimarii oltungani oljamba lenya, etuata toi ninye lelo moruaak eya engoro. Ore lelo tunganak, egori ake olikai moruo, negoro oo metua tukul. Nayieu najo, ore minerals pooki naamokini aatum, neaku naa share eishori iyiook.

Translator: anasema kwamba serkali imetunyanyasa sana na kunyakua mali yetu ya asili ya tuseme kwa mfano, mahali kama ya Bisil, Portland tuseme imechukuliwa na ardhi kubwa na Maasai wa hapo hawajapata benefit yoyote.

Cllr. Moses : Ore enabaiyie naa, ena siai e culture.

Translator: Nizungumzie juu mambo ya utamaduni.

Cllr. Moses : Yaani orkuak lang. Ore orkuak lang, kitejo iyiook Ilmaasai, mikiyieu orkuak lang nengamu likai tungani neinyal. Amu etejo enda tomononi natii dukuya iyiook, ore Kenya, eeta sifa tengaraki oo Ilmaasai. Kake, kainyoo pee eya likai tungani orkuak lai, eji nemeyiolo airoro enaduo gutuk nairorita, nelaapika masaa neinyalakino, nikiyieu nikijo kulo Maasai, tenemeshuko taa ina, naa taata pae namun oltungani orkitipet ashu taa aitame, pee meitoki ainyal orkuak lai amu, mayieu neinyali orkuak sidai apa laishoo enkai.

Translator: Kwa upande wa tamaduni watu wengi wanaiga na kuiba utamaduni wa Wamaasai. Wanavaa shuka na vitu vingine vya Maasai na hao sio Maasai, na wantumia kwa njia mbaya. Ningeomba tamaduni ya Maasai ilidwe katika Katiba watu wasitumie kwa njia mbaya.

Kereitu: Najo naa ashe, entabai duo nena nikitejo, nintokiki naa ashukoki iyiook anaa ina naii nitejo, amu kira tenebo ntai.

Com. Tobiko: Tuko na Morani anataka kuongea?

Kereitu: Aaji Kereto

Translator: Anasema anaitwa Kereitu ole Sailepu

Kereitu: Cllr. Moses : Ore enkop ang nikiaata ngutukie, nikiaata olata kumok, nainyalaki, nemekure kiyieu.

Translator: Sisi kama Wamorani ni mambo mengi tunaona ambayo tumenyanyasika na hatutaki tena.

Kereitu: Ore serkali osho oo Ilmaasai naa iyiook irmuran.

Translator: Serikali y a Wamaasai ni Warani na ndio wanamamlaka.

Kereitu: Ore entoki naitaa iyiook pesho, enkop ang apa na ilmoran ooitore netaa serkali naitore oo lashumba.

Translator: Nikusema kwamba nchi yetu imekuwa ovyo. Nchi ilikuwa inatawaliwa na Warani,

Interjection: (Commotion)

Com. Tobiko: Tafadhali heshimu maoni yake.

Translator: na leo inatawaliwa na serikali.

Kereitu: Ore enimikiyieu, ore ena kop ang, ore enaata oldoinyo orok, emanya serkali enjumata, netii lowuarak neinosita ngishu ang ingolongi pookin, nimikintieu aataar.

Translator: Kitu ya kusema ni kwamba mlima kama huu serikali wanaishi juu, wanyama kama simba wapo na wanakula wanyama wetu kama ngome, na hatuwezi, tuna uoga ya kuwauwa, kwa sababu ya serikali.

Kereitu: Ore ele baribara orok netumuta ngishu ngolongi pooki, nemut olorere nimikintie ake aitalaa amu, ewaita apa.

Translator: Mambo kama barabara hii ya tamac,ngombe na watu wengi wameuliwa na Masari, na hatuwezi kuitisha kulipiwa kwa sababu ya serikali.

Kereitu: Ore tenakata ele baribara nemanya irmeek, emanya irmeek njot pokira are, nimikimanya toi iyiook enkop enye, nemekuiki kimanya.

Translator: Anasema ya kwamba barabara kama hii unakuta watuwa nje wanaishi kwa ma-town pande zote mbili, na hio haistahili

Interjection: (Commotion)

Com. Tobiko: Heshimuni kijana tafadahli.

Kereitu: Ore taa iyiook pee mikiyieu, eraga toi duo ene weui naa ntai kianyita.

Translator: Sisi kama Warani tulilala hapa usiku kucha tukiwangoja nyinyi.

Kereitu: Ore enairagie iyiook ene wueji, kijo duo iyiook ana ake pee, iponunu nimilauu iyiook, serkali natii ngishu oo Ilmatapato.

Translator: Tulisema tulale hapa ili msije mkatukosa sisi, serikali ambayo ndio iko na mamlaka kwa mila ya Wamaasai.

Kereitu: Enjom entolimu ina tukul entabai amu mekure kiyieu near enkari enkiteng ang nelo.

Translator: Fikisheni mbele kwamba hatutaki gari iuwe ngombe na malipo isipatikane.

Kereitu: Mekure sii kiyieu neosh oltungani nelo.

Translator: Hatutaki mtu auliwe na hakuna malipo.

Kereitu: Ore olowuara nemekure kiyieu nenyangishu ang nelo.

Translator: Hatutaki simba ale ngombe tena, na aende.

Kereitu: Amu einosa ta ngolongi pookin, nimikintieu aatar.

Translator: Kwa sababu amekula siku nyingi na tunauoga ya kuuwa,

Kereitu: Nemaakiure oshi, ntae oongor.

Translator: na sio kwamba tunaogopa simba, nyinyi ndio mnatetea simba.

Kereitu: Enjom entabai ina wolata amu mekure aikata enyangishu ang nikinjo meshomo nemekure
.....(inaudible) nepali.

Translator: Fikisheni ya kwamba hakuna simba atakula ngombe aende akiwa hai.

Cllr. Kahyanga : Mimi naitwa Councillor Kahyanga

Translator: Ore taa too nkarn naa kejii Cllr. Kayanga

Cllr. Kahyanga: Na mimi nitaongea machache

Translator: Naa kairo too ndoropu olenfg.

Cllr. Kahyanga: Nitaongea kwa lugha ya Kiswahili.

Translator: Naa kalo aitumia enkutuk oo Swahili.

Cllr. Kahyanga: Waliokuwako wenzangu wote nafikiri wamemaliza zile point tulikuwa nazo.

Translator: Amu ore naitera airo te dukuya nanu, neiroro pookin duo nayieu najo.

Cllr. Kahyanga: Basi langu nikitu ambaye nataka tuweze kulitia mkazo sana.

Translator: Ore entoki nabo nayieu nikintoki aarip oleng,

Cllr. Kahyanga: Kuweka uzito zaidi,

Translator: aaripaki naleng,

Cllr. Kahyanga: ni upande ya masomo.

Translator: entoki naji enkisoma.

Cllr. Kahyanga: Hata sisi tukiwa Maasai

Translator: Ore iyiook kira Ilmaasai,

Cllr. Kahyanga: Unasikia wenzangu wengi hapa wanatoa maoni ya mambo ya majimbo.

Translator: Nasikia wenzangu wengi hapa wametoa maoni kwamba mambo ya majimbo,

Cllr. Kahyanga: Na bila masomo,

Translator: Na bila masomo,

Cllr. Kahyanga: itakuwa hiyo ni bure tu.

Translator: itakuwa hiyo ni bure tu.

Cllr. Kahyanga: Basi ningeomba hawa wanao badilisha Katiba,

Translator: Aomon naa kulo oogira naa aibelekeny Katiba,

Clr. Kahyanga: kabisa tuweke kitu ambaye ni ya masomo iwe kabisa ni muhimu.

Translator: kabisa tuweke kitu ambaye ni ya masomo, iwe kabiasa ni muhimu.

Clr. Kahyanga: Tusaidike kwa hio

Translator: Tusaidikie kwa hiyo.

Com. Tobiko: Pendekeza.

Clr. Kahyanga: Pendekezo ni kwamba, tuombe tulazimishe watoto wasome kuanzia Std 1 mpaka secondary, mpaka ikiwezekana mpaka Form 4.

Translator: Eomonu taa njere pee eaku keetwa enkisoma e pesho naa enelasima ebaiki edarasa e dukuya oo meshomo ewuei neji form four.

Clr. Kahyanga: Kwa sababu sheria ya mbele au mzungu alitukosea sana,

Translator: Kimaasai.

Clr. Kahyanga: basi ile ni kwamba tu nikimaliza hapo, sana ni kwamba upande wa masomo tuingatie, na ninajukumu kidogo ya kuwarudishia wenzangu Wamaasai kidogo tu.

Translator: Ejo taa eyieu naai eiroshiyeki enewuei enkisoma, kake aata entoki nabo naliki ntae Ilmaasai,

Clr. Kahyanga: Kwa upande wetu nasi Wamaasai, tusaidie serikali nasi kwa upande wa watoto, tuweke watoto shule,

Translator: Ore sii iyiook kira Ilmaasai, emataretoki serkali aapik naa ngera kumok sukul.

Clr. Kahyanga: wasichana kwa vijana.

Translator: Aa ntoiyie oo layiok.

Cllr. Kahyanga: Bazi sina mengine ni hayo tu.

Translator: Nena taake nenyenak.

Com. Kavetsa: Councillor, mtoto ndio anakataa shule ama mzazi ndiye anakataza mtoto?

Cllr. Kahyanga: (not clear)

Kamasho: Ore taa te nkarna naa kaaji Koitalel ole Kamasho.

Translator: Kwa majina naitwa Koitalel Kamasho.

Kamasho: Ore too nduat ainei naa ekairo ntokitin uni.

Translator: Kwa maoni yangu nitazungumzia mambo matatu.

Kamasho: Naa kaaimuu ake amu, eiroro iltunganak le dukuya.

Translator: Nitazungumzia kwa sababu wale waliotangulia wamezungumzia.

Kamasho: Kore ene dukuya naa ena siai e majimbo.

Translator: Ya kwanza anaunga mkono serikali ya majimbo.

Kamasho: Aa kagidolta iyook Ilmaasai aajo ninye nemidim aiminie orkuak lang.

Translator: Sis Wamaasai tunaona serikali ya aina hio ndio itatulinda na haitapoteza utamaduni yetu.

Kamasho: Amu ore oshi ninje iyook kira Ilmaasai naa, kakinyor oleng orkua naa keiminita tenikirubare ena serkali natii taata.

Translator: Sisi kama maasai tunapenda utamaduni wetu, lakini kama mambo yalivyo kunapoteza kwa serikali ya sasa.

Kamasho: Ore eniare naa esiaie enkop.

Translator: Ya pili nazungumzia mambo ya ardhi.

Kamasho: Ore ena kop naa enaang Ilmaasai.

Translator: Nchi hii ni yetu Wamaasai.

Kamasho: Naa iyiook oomanya.

Translator: Sisi ndio tunaishi

Kamasho: Kore aanaa enikidolta neshomoita weujitin sapukin, nimikiyiolo eneima eikimaniki ake eewaki.

Translator: Vile tunavyoona sehemu nyingi zimenyakuliwa na hatujui ilinyakuliwa vipi tunaona tu imeenda.

Kamasho: Naa tenaishoru enkinyanyakuto naa ene wueii oltukai.

Translator: Kwa mfano Amboseli National Park,

Kamasho: Tenikinturaki ninye to lameyiu teini eitu eshaiki ena kop, tenikipuo ina kop, naa keari iyiook too loom, meetae iwuejitin naa tenikiimie ntokitin naa keari iyiook.

Translator: wakati wa kiangazi haturuhusiwi kulisha ngombe wetu hapo kwa park, tunapigwa na kufukuzwa.

Kamasho: Naa kejeitoi naa sii duo enkop anaang Ilmaasai.

Translator: Na hali hii nchi au hiyo park iko kwa nchi ya Wamaasai.

Kamasho: Nikiyieu naai nenaata kore enkop nijo ina neshukokini naa iyiook pee meitokini aamurei iyiook neme enaang.

Translator: Tungependekeza sehemu kama hizo turudishiwe iwe kwa mkono yetu.

Kamasho: Ore sii enkae naa ene wueji oo iljambai,

Translator: Inge ni kuhusu mashamba.

Kamasho: Ore oshi taata iljambai oleng, netadoikitio iltunganak aaku kemirita iljambai anaa haswa kule, aidim atejo anaa kule tenedumuni kule aapik empukuri aaya osokoni.

Translator: Watu wengi wanauza mashamba hivi hivi kama vile tu kama vile unauza maziwa

Kamasho: Ore enkop nemetae meeta oltungani ai maisha, naitoki alang enkop.

Translator: Ardhi ndio maisha na bila ardhi hakuna maisha.

Kamasho: Nikiyie naai nikiomon kulo tunganak oitobir Katiba, peyie ore ai Katiba ngejuk naa naitobiritae taata, netumi sheria sapuk olen naitasheiki emirata enkop pee meitoki iltunganak aamir enkop, hivi hivi.

Translator: Tungeomba kwenye Katiba mpya inayotengenezwa watuwasiruhusiwe kuliza ardhi hivi hivi.

Kamasho: Metaa toi naai tenelo pee emir oltungani oljamba lenye, naa lasima pee etae entonata naton, neyiolou enyamali naata ilo tungani naitimirita ilo tungani oljamba, pee melo sii toi duo aaku kemirita oljamba too ngoitoi nemeeta maana.

Translator: Ikiwa kuna shamba itauzwa kikao yawazee iketi chini ijue sababu ya shamba hiyo kuuzwa na kama hakuna sababu za kutosha hiyo shamba isiuzwe.

Kamasho: Naa tenelo naai ninye netaa duo oljamba kigira naa inyamaltin aipony metaa kai imirita, naa kenare naai tene enaata naa iltunganak lang ake oinyangu ilo shamba.

Translator: Na kama shamba itabidi iuzwe mnunuzi lazima awe ni mwenyeji, mtu wa hapo.

Kamasho: Amu kidolta oshi taat iljambai kumok oinyangarita iltunganak too nkuapi eboo, anaa taata iljambai kumok likidolta owaita irmusungu.

Translator: Mashamba mengi yamenyakuliwa na kuuziwa watu wa nje.

Kamasho: Naa tenikidol aajo, ore taata ntokitin nijo nena nigidolta anaa keidim aayau enkiyala olosho lang.

Translator: Mambo kama hayo yataleta shida baadaye kwa upande wa kuwa sisi tutaridhiwa na watu wa nje.

Com. Tobiko: Na la mwisho.

Kamasho: Ore ene mwisho, naa ena siai enkilare.

Translator: Nazungumzia ya mwisho mambo ya uchaguzi.

Kamasho: Naa ore ena siai enkelare naa ena wueii oo laiguenak aporu oleng amu sidai naa ene wuei orkansulani amu kigelu oshi ake.

Translator: Nitazungumzia upande wa machief kwa sababu ma-councillor sisi ndio tunawachagua.

Kamasho: Natoningo naai pee eikilikuani oltungani nejokini kainyoo toi ndamunot naaidimi aategelunye olaiguenai igirara oshi ake aagele orkansulai nemegira aisaidia.

Translator: Mtu Fulani aliulizwa kuna haja gani ya kuchagua chief na hali mnachaguwa macouncillor na hawajawasaidia.

Kamasho: Naa aisidai oshi orkansulai amu keeta term, egeluni ake nelotu erishata enye neari tenkaraki e makosani enyenak. Kore sii ninye olaiguenani, kiyieu nenaata akitumoki aagelu, peyie tenelo neinyal, neeta erishata enye nikindany nikioru ina rikore.

Translator: Uzuri wa councilor wanachaguliwa kwa term,

Kamasho: Ashe oleng.

Translator: Na term ikiisha uwa watu wana vote out, kwa hivyo hata chief awe hivyo hivyo.

Jonathan: Aaji taa Jonathan Lamoi.

Translator: Kwa majina naitwa Jonathan Halamoi.

Kamasho: Basi alo sii nanu airo nkuti naipirta rasilmali ang.

Translator: Nitazungumzia machache ambayo yanahusu rasilmali zetu.

Kamasho: Ore taata ninye anaa ele doinyo, naa kiyieu naai neshukokini iyiook metaa tenaa title eeta naa enaang Ilmaasai.

Translator: Ningependelea mlima kama huu.

(Kimaasai) Lasima ake pee etii nikiata share tiatua nena ampunini naasishore nene wueitin.

Translator: Na rasili mali kama hizo kama kuna makampuni ambayo itafanyia kazi wenyeji ama Maasai wapewe share kwenye hizo kampuni.

(Kimaasai) Kake mee pee eya metaa enenye ine wueii.

Translator: Isichukuliwe kabisa iwe ni yao

(Kimaasai) Basi kore taa kulie tokintin nikiimaki naa siaitin enkare.

Translator: Ningependa kuzungumzia mambo ya maji.

(Kimaasai) Kore enkare niyiolo ajo enkishui.

Translator: Maji mnajua ni uhai.

(Kimaasai) Naa aikiyie tena Katiba neitasheiki serkali iltunganak lenyenak te nkare.

Translator: Kwa katiba mpya, tunataka serkali isimamie watu wake kuhusiana na chemichemi za maji.

(Kimaasai) Neitasheiki te nkoitoi e nkisoma.

Translator: Isimamie kwa upande wa masomo.

(Kimaasai) Neiturari entoki oshi taata naji cost-sharing.

Translator: Cost sharing ipotezwe, iondolewe.

(Kimaasai) Amu kore sukuluni kumok nikiata taata nerisio iyiook immwalimuni oo serkali,

Translator: Kwa sababu kwa mashule wakati wa sasa, wazazi wanaajiri walimu na pia serkali inaajiri walimu.

(Kimaasai) Neaku ninye ntoiwuo kumok nemeidim, metii nkera sukul ketoni too nkangitie.

Translator: Wazazi wengi hawana watoto shuleni kwa sababu ya hiyo gharama.

(Kimaasai) Basi ore naa enkae naa esiai matejo oo laiguenak,

Translator: Ningependa kuzungumzia mambo ya machiefu.

(Kimaasai) Basi kitejo sii lelo njoo egeluni anaa irkansulani te kura.

Translator: Wacha ma-chief wachaguliwe na raia kwa kura.

(Kimaasai) Basi ore naai te pendekeso ai nanu naa kajo naai nanu ore laiguenak, neidim aataa naii ninje keya larin tomon.

Translator: Watu kama ma-chief wapewe miaka 10 pekee yake.

(Kimaasai) Neitokini aigil aagel.

Translator: Halafu wachaguliwe tena.

(Kimaasai) Basi, ore naa irkansulani naa sidai lelo tukul.

Translator: Kwa upande wa council, yeye hana tatizo ya hii.

(Kimaasai) Ore naa mali pookin natii enkop neyieu neetae committee matejo tenaa ene location, ashu tenaa enena moruaa naiguenare sii ninje mali enye pee etumoki sii ninje aatayioloto ajo kanyoo nagiri aapuku teine naa kanyoo eitaasi nena pisai.

Translator: Napendekeza kuwe na locational (communities or community committees ili isimamie rasili mali ama mali yoyote ya asili ilioko katika sehemu zao.

(Kimaasai) Amu eteleja iyiook ena serkali amu eiguenake ake te sub-DDC, neponunui locational, neponunui aiguenare iyiook teine, neji etii mpisai, nikiaanyu nena pisai, eitu aikata kidol.

Translator: Serikali imetudanganya kupitia kwa sub D.D.C kwamba kuna pesa, kuna pesa sehemu Fulani lakini hatupata kuona.

(Kimaasai) Netii ena kop mali oleng.

Translator: Na nchi hii kuna mali nyingi.

(Kimaasai) Kake tenejing taata atua ena kop metii irbaribarani, metii sipitalini, metii enkare, naa keishaakinore naai pee etii, amu etii ena kop mali.

Translator: Lakini hatuna mahospitali, mashule na mabarabara na tunastahili kuwa nazo.

(Kimaasai) Basi, neaku ayieu naai tena Katiba naa enaata intayiololo serkali pee eramat iltunganak lenyenak.

Translator: Ni vizuri kwa katiba ijayo serikali ilinde watu wake.

(Kimaasai) Basi amu kitejo naa ore enapa musana, naa iltunganak kuti apa etadamua.

Translator: Kwa sababu katiba tunayo ibadili sasa ilipendelea watu wachache pekee yake.

(Kimaasai) Amu tino kulia wuetin etii lamii irbaribarani, netii nkariak, eokitu iltunganak tiatu enkaji.

Translator: Sehemu zengine wana mabarabara, mahospitali na maji.

(Kimaasai) Kake tinilotu ena kop ang oo Ilmaasai naa ninye einguaa mali, meimayu irbaribarani, nimikiata nkariak.

Translator: Lakini sehemu kama ya Wa-Maasai ambayo mali nyingi inatoka, hatuna mabarabara na hatuna maji.

(Kimaasai) Metaa keyieu neitayioloi ena serkali pee eyiolou aajo, kore sii ninje iyiook Ilmaasai kira laramata, teneimu enkop ang mali, njoo eramatieki iyiook.

Translator: Kwa hivyo serikali ijulishwe kwamba sisi kama wafugaji kama kuna mali inayopatwa kutoka kwetu, hiyo mali irudi na ifanyishwe, iendeleze sehemu hizi.

(Kimaasai) Naataa nai enkiti naponaa kidogo naa ninye nabayie.

Translator: Ana moja ya mwisho kabisa.

(Kimaasai) Naa tena siai eramatare ang oo ngishu.

Translator: Kuhusiana na ufugaji

(Kimaasai) Ore taata eramatare ang oo ngishu kore taata matejo tele ari, eetuo serkali ninye angas aiwuangie ntokitin naishorita iyiook, neitu enosaki iyiook katukul.

Translator: Kwa mtindo wetu kama wafugaji, serikali imeondoa vitu nyingi ambayo ilikuwa inatusaidia na bila kutuhusisha .

(Kimaasai) Ore naari olchani matejo lolodua ashu ololoirobi, keudito serkali ngishu.

Translator: Hapo mbeleni serikali ilikuwa inachanja ng'ombe tuseme kwa sababu ya magojwa tofauti tofauti.

(Kimaasai) Kore taata iuturaitie neitu eliki iyiook aajoki te ngoitoi naje ieturaitie, netangasa sii apa aaramat iyiook teina oitoi.

Translator: Sasa hiyo haipo tena na ingali walikuwa wametusaidia hapo mbeleni.

Com. Kwa hivyo unapendekeza nini (not clear)

(Kimaasai) Neaku kayieu najo, njoo sii ninye iyioloi tena serkali njere ore sii ninche ilaramata loo nkishu, kiata haki pee tenaa keramat serkali iljambai, neramat sii ninje ngishu aisho olchani tenaa ololoirobi ashu lolodua.

Translator: Anapendekeza kuwe na chanjo ya mifugo ambayo itasimamiwa na kugharamiwa na serikali.

(Kimaasai) Ore sii enkae kiyieu neingurakini iyiook factory e kuna mali sii iyiook nikiata.

Translator: Anapendekeza serikali ianzishe factories ya mali ambazo tukonazo.

(Kimaasai) Amu kiata kule, nemeeta enayae. Keyae oshi nena ale Manga, nepuo angueyu neibukori.

Translator: Tuna maziwa ambayo haina soko.

(Kimaasai) Naa nejia etiu taata matejo, kore sii ngishu tenesasu, naikiyieu naii ewuei nikimirie, amu ina oshi nayau aisananisho tena kop oleng.

Translator: Na pia ng'ombe hakuna soko

(Kimaasai) Najo naa ore te nena kuti najo ashe oleng.

Translator: Haya

Interjection: (Not clear)

Programme Co-ordinator: (Ki-Maasai)

Kalai Ole Miagi: Ore taa te nanu naa enkutung oo Ilmaasai sii nanu airo..

Translator: Atazungumza kwa Ki-Maasai.

Kalai Ole Miagi Ore enkarna ai kaaji Kelai ole Meaki

Translator: Kwa majina naitwa Kalai Ole Miagi.

Kalai Ole Miagi: Naa kairo too ndoropu amu eiroro ninye lewa ntokitin kumok.

Translator: Naongea kwa ufupi kwa sababu wengi wamezungumza mengi.

Kalai Ole Miagi: Ore ene dukuya naa kaidim atejo, ore ena uhuru nikijoito kiata kiyieu nikijo, eitu apa iyiook kitum.

Translator: La kwanza ni kusema, uhuru ambao watu wengi wanazungumzia sisi hatuna.

Kalai Ole Miagi: Naa kalimu naalio ninye ajo eitu kitum.

Translator: Sababu ni hizi.

Interjection: Ore eninko, eidipa duo aatolimu nena aigil, kingero duo, etaa eya iyiook inkaek.

Kalai Ole Miagi: Ore naa entoki naidim atejo, naa apoona enkiti toki, itodua ene weii enkure ajo sapuk.

Translator: Shida ya maji ni kubwa.

Kalai Ole Miagi: Itoningo ina are naingua oldoinyo oibor, nitoningo aajo mikiokito.

Translator: Maji ya Kilimanjaro, mumesikia na munajua ya kwamba haijatufaidi.

Kalai Ole Miagi: Naa enaang.

Translator: Na ni yetu

Kalai Ole Miagi: Neyaita iyiook enkure.

Translator: Na huku tunakufa na kiu.

Kalai Ole Miagi: Naikiyieu naa nikijo ore taata tena rishata atabawua ene, metaa keitobiri, neshukuni naa aisho iyiook.

Translator: Tungependekeza mali kama hiyo ifaidi wenyeji kwanza

Kalai Ole Miagi: Amu emakua sii teneya iyiook enkure kiata entoki naitaiki.

Translator: Kwa sababu haistahili sisi kufa kwa kiu ihali tuna mambo ama mali kama hiyo.

Kalai Ole Miagi: Naa kadol ajo, kaitabaiki ina ine weui.

Translator: Nitafikisha hapo

Kalai Ole Miagi: Ore enkae, naa enoo nguesi.

Translator: Nazungumza kuhusu wanyama.

Kalai Ole Miagi: Ore nguesi naa eishutua ntokitin.

Translator: Wanyama wametumaliza mifugo.

Kalai Ole Miagi: Hata iltunganak.

Translator: Pia watu.

Kalai Ole Miagi: Ore nena tokitin naa tenidol teninyikaki pee iar nikiari iyie.

Translator:

Kalai Ole Miagi: Amu ejo mali enye.

Translator:

Kalai Ole Miagi: Naa keitodolu naa teine wuei ajo tenatoi wueji paajo mikiata uhuru, ekeitodolu naa ajo eisimarieki iyiook.

Translator:

Kalai Ole Miagi: Anaa tenkaraki itoduaa naa ajo etumuta masaa ang, naa teniar nikioruni, neaku naa itodua ajo kitooruoki naa tenkaraki

Translator:

Kalai Ole Miagi: Nikiyieu naa nikijo enoto entalak, amu asara naa eakita iyiook.

Translator:

Kalai Ole Miagi: Ore tee elio ajo milakilaka, nijosho iyiook mataar aishu amu mikinyoraa neau hasara.

Translator:

Kalai Ole Miagi: Nelo sii toi enkae tenijo aingor ena scheme naji ene mailua,

Translator:

Kalai Ole Miagi: Nabo ake oo oele Tukai.

Translator:

Kalai Ole Miagi: Ore iljambai lang amu ninye etii olalai peno netii engujita, naa neno nguesi.

Translator:

Kalai Ole Miagi: Kamaa ake iyie entoki naishu nena tokitin, neaku maata dupoto, nemaishori sii mataara aishu, kanyoo naa tipat?

Translator:

Kalai Ole Miagi: Nayieu najoki naa ntae enuna nejja.

Translator:

Kalai Ole Miagi: Ore enkae,

Translator:

Kalai Ole Miagi: Ore naa enkae naa ene ele doinyo sii ninye.

Translator:

Kalai Ole Miagi: Ore ele doinyo na kolalang.

Translator:

Kalai Ole Miagi: Kake etuo sii lewa aatonie nejo olenye.

Translator:

Kalai Ole Miagi: Na ore entoki naitodolu, ore oshi enkata nikiked, nejoki iyiook endura amu oljamba lang.

Translator:

Kalai Ole Miagi: Ore ele doinyo nimikikuetiki aked nemeengoloto naeu.

Translator:

Kalai Ole Miagi: Nayieu naliki ntae ajoki entushukoki naa iyiook amu ina kata kitumoki aitumia naa iyiook sii taa apa eishoo enkai aietuo taa ake ainepu.

Translator:

Kalai Ole Miagi: Nayieu naa naitabaiki ine wuei peyie ore ena katiba ngejuk nanotoki nela adamu, nena tokitin pee meitoki naa aisimaa mali. Ashe oleng.

Part of the following information is repeated, while part should be for the blank parts of Translator above. I do not want to delete it.

Translator: Hiyo nikusema kwamba mali kama hiyo, ng'ombe akikuliwa na simba, hatuna malipo, na hatuwezi kukaribia.

Com: Kwa hivyo tufanye namna gani (not clear)?

Kalai Ole Miagi: (Ki-Maasai)

Translator: Napendekeza kuwa na malipo kwa sababu wanyama wanatuletea hasara.

Kalai Ole Miagi: (Ki-Maasai)

Translator: Na kama hakuna malipo, mtupe ruhusa tuuwe, tumalize .

Kalai Ole Miagi: (Ki-Maasai)

Translator: Ukiangalia, kwa mfano, scheme, group ranch kama ya Mailwa...

Kalai Ole Miagi: (Ki-Maasai)

Translator: Iko sehemu moja na schemes za Loitoktok .

Kalai Ole Miagi: (Ki-Maasai)

Translator: Shamba kwa mfano kama yangu haina nyasi, kwa sababu ya wanyama kutoka Amboseli .

Kalai Ole Miagi: (Ki-Maasai)

Translator: Sasa kuna maana gani ya kuwa na wanyama kama hao wananimalizia nyasi na huku hainifaidi? Mbona nisipewe ruhusa niuwe? (Maasai)

Kalai Ole Miagi: (Ki-Maasai)

Translator: Anazungumza mambo ya mlima huu.

Kalai Ole Miagi: (Ki-Maasai)

Translator: Mlima huu ni wetu.

Kalai Ole Miagi: (Ki-Maasai)

Translator: Serikali imenyakuwa, kakalia wakasema ni yao.

Kalai Ole Miagi: (Ki-Maasai)

Translator: Wakati wa kiangazi tukihamia milimani, serikali inatufukuza.

Kalai Ole Miagi: (Ki-Maasai)

Translator: Mlima huu hatukimbili kupanda, wakati wa kiangazi pekee yake .

Kalai Ole Miagi: (Ki-Maasai)

Translator: Ningependekeza mlima huu mamlaka irudishwe, irudishwe kwetu ilitulinde kwa sababu tulipewa na Mungu. Mlikuta ikiwa hivi hivi.

Kalai Ole Miagi: (Ki-Maasai)

Translator: Ningependekeza afikisha hapo na katiba mpya ilinde hayo yote ambayo amesema..

Kalai Ole Miagi: (Ki-Maasai)

Programme Co-ordinator: Stanley Ole (not clear) Stanley? Jiandikishe hapa mzee wangu.

Background Interjection: (Not clear)

Programme Co-ordinator: Stanley? (Not clear)

Background Interjection: (Not clear)

Stanley Ole Barmet: Aaji taa too nkarn Stanley ole Parmet

Translator: Kwa majina anaitwa Stanley Bermet.

Stanley Ole Barmet: Nangas ashukoki serkali enashe tenkaraki ena duata naishoo iltunganak le Kenya erishata naitaunye oltungani entoki naba anaa eneyieu nejo te siai e Katiba ngenjuk.

Translator: Ningerudishia serekali ya Kenya shukrani kwa fursa hii ya kupatia mwanchi wa Kenya nafasi ya kutoa maoni kubadili katiba.

Stanley Ole Barmet: Ashukoki sii Commissioners ooba anaa loetuo ene wueji enashe tenkaraki erishata naituraitie pee eponu ainining Ilmaasai entoki nayieu.

Translator: Nashukua commissioners kwa kufika na kusikiza maoni yetu kama Wa-Maasai.

Stanley Ole Barmet: Naa ore anaa enaishoki erishata, airo ntokitin emiet.

Translator: Atazungumzia mambo tano.

Stanley Ole Barmet: Naa kaiterunye ene wueii enkitoria.

Translator: Atanza na mamlaka ama... Mamlaka, ndio.

Stanley Ole Barmet: Ore ene wueii enkitoria naa ore taata Katiba nikinguarita naa entoki naji unitary system of governance.

Translator: Anasema ya kwamba, serikali tuliyo nayo sasa ni serikali ya unitary system.

Stanley Ole Barmet: Katiba arashu serkali naishirita iltunganak kumok, nejoito irkulie tunganak eitobira iyiook.

Translator: Wengi wanalia kusema wamenyanyaswa na pia wengi wanasema hawajanyanyaswa.

Stanley Ole Barmet: Ore nane openy najoito ayieu majimboism.

Translator: Anapendekeza serikali ama katiba ya majimbo.

Stanley Ole Barmet: Naa ore enaikunaki jimbo ore ene wuei natii e Rift Valley naa kayieu neori katitin uni.

Translator: Anapendekeza Rift-Valley igawanywe mara tatu.

Stanley Ole Barmet: Ayieu naa ore ena alo e Southern region nepuo Ilmaasai, iltunganak loiro engutuk oo Ilmaasai.

Translator: Angependa kuwe na jimbo ya watu wanaozungumza lugha ya Kimaasai.

Stanley Ole Barmet: Kulo le Kajiado oo Enkare Narok, oo Trans Mara, Nakuru, oo Laikipia, oo Sambur tenebo oo Ilchamus le Baringo.

Translator: Hii ni sehemu ya Kijiado, Narok, Transmara, Laikipia, Samburu na mahali sehemu Baringo ambapo kuna James ambao wanazungumza lugha ya Kimaasai.

Stanley Ole Barmet: Ore ene wuei e Central Rift, nayieu nepuo Ilkalenjin, oo Inandi tenebo oo Ilkipsigis oo kulikai oiro ina kutuk.

Translator: Angependekeza Rift-Valley ya Kati, Jimbo la kati liwe na makabila yanayozungumza Kikalenjin.

Stanley Ole Barmet: Ore Northern Rift Region nepuo Ilturkana tenebo oo Pokot, tenebo oo Ilmarakwet oo ilkulikae oiro ina kutuk.

Translator: Upande wa Kaskazini kuwe na mabakabila kama Turkana, Pokot na wale wanaoelewana kwa lugha.

Stanley Ole Barmet: Nayieu naa ore ena toki naji jimbo neeta constitution enye openy.

Translator: Anapendekeza jimbo iwe na constitution yake, kila jimbo.

Stanley Ole Barmet: Ore enkae, nalotu ene wuei e local authority.

Translator: Ningezungumzia sehemu ya local authority.

Stanley Ole Barmet: Ore ene wuei enkelunote oo Irkansulani, neishori iltunganak loopent enkop metegelaki oltungani oyieue negelu.

Translator: Wenyeji wapewe nafasi ama mamlaka ya kuchaguwa macouncillor na wachangwuwe mtu wanotaka.

Stanley Ole Barmet: Naa kayieu najoki Ilmaasai pee eisho nkituak erishata.

Translator: Ningepondekeza Wamaasai wapatie kina mama nafasi.

Stanley Ole Barmet: Teneyieu neaku enkitok Orkansulai neishori anaa entii too kulie nkuapi ake.

Translator: Kama mwanamke anataka kuwa councilor, ana uhuru wa Kuchaguliwa.

Stanley Ole Barmet: Ore enkae naa keyieu nenaata na ore Orkansulai naa oltungani le form four, naa tenemetae nelo ngilasini isiet.

Translator: Anapendekeza councilor awe ni mtu amehitimu kwa kidato cha nne na kama hakuna iwe ni darasa la nane peke yake.

Stanley Ole Barmet: Kayieu sii neoruni Kansulani nguvu neaku ore nkishooroto oo mbulotini amu ninye oshi eishiyie Orkansulai, nelotu nkaek oo loopeny.

Translator: Napendekeza macouncillor wanyang'anywe mamlaka ya kupeana maploti na hiyo nguvu ije kwa raia.

Stanley Ole Barmet: Nimikijoito nejja pesho kake ore Ilkansulani einyalita erikore enye. Amaa aa kore town taata..... ae sore.

Ore enkae naa ene wuei e trust land.

Translator: Ninazungumzia sehemu ya Trust-land

Stanley Ole Barmet: Ore trust land neiboori tukul metaa meetae.

Translator: Trust-land iondolewe kabisa.

Stanley Ole Barmet: Ore wuetin neengor apa neton eitu eishoori anaa eneishoyiki nkulie, neshukokine nkaek oo loopeny.

Translator: Sehemu zilizobaki zipeanwe ama zirudi kwa mikono ya wenyeji.

Stanley Ole Barmet: Ore ene wueii enkitoria nenaata edamu katiba ngujuk, pee ietauni e section naitasheiki, e no confidence, metaa teneaku etii olarikoni lemeyieu raia, neetae enkata naipotuni negeluni engor enkata.

Translator:

Stanley Ole Barmet: Aiyieu sii neitauni Provincial Administration pookin metaa meetae.

Translator: Anapenda provincial Administration iondolewe kabisa!

Stanley Ole Barmet: Amu kidolta ajo meeta enaitaasita iyiook, keitorita ake iyiook anaa laitoriak.

Translator: Haina faida yoyote!

Stanley Ole Barmet: Ore enkae, ore ene wuei neisho yiaak orusa meetuo agelaki aate larikok anaa laiguenak.

Translator:

Stanley Ole Barmet: Ore enkae, ore ene wuei neji nominated councillors neiboori metaa mekure etae.

Translator: Mambo ama sehemu ya kuwa na nominated councilor iondolewe kabisa!

Stanley Ole Barmet: Ore enkae, nalote ene wuei e natural resources.

Translator: Kwa upande wa mali ya asili.

Stanley Ole Barmet: Ore ene wuei oo ntimi tenebo oo minerals nenaata eponu sii ninje inkaek ang.

Translator: Misitu na wanyama ije kwa mikono ya raia.

Stanley Ole Barmet: Ore ene wuei e conservation oo nguesi nenaata anaa Embosel ana ewui nejo Mara ashu Nairobi, nenaata eshori sii ninje iyiook mawaita.

Translator: Sehemu zote za wanyama na kama Amboseli, Nairobi National Park na Mara, irudi kwa mikono ya wenyeji.

Stanley Ole Barmet: Ore wuetin nijo anaa Emakat na lease iwayieki naa ore ake pee eishari ina lease nemeitokini airi-new, nelotu nkaek ang maitaasa enikiyieu.

Translator: Sehemu kama magadi soda ambao iko under lease, hiyo lease ikiisha, irudi kwa mikono ya raia wafanyie vile wanavyotaka.

Stanley Ole Barmet: Ore ene wuei e wildlife conservation, nelotu metaa nkaik oo loopeny iljambai etii arashu group ranches metaa iyiook ooyiolo enikinko nguesi.

Translator: Wild-life conservation irudi kwa mikono ya wafugaji ama wenyeji ili wajuwe vile watakavyo endeleze mambo inayohusiana na wanyama.

Stanley Ole Barmet: Ore ene wuei e nkisoma nayie neetae compulsory education.

Translator: Elimu iwe ni ya lazima!

Stanley Ole Barmet: Ore ene wueji te primary school neiboori entoki naji private schools.

Translator: Nasema mambo ya shule za kibinafsi izuiliwe ama iondolewe.

Stanley Ole Barmet: Amu ejipita nation pookin as a whole.

Translator: Imekuwa ni biashara ambayo inaumiza nchi.

Stanley Ole Barmet: Ore Provincial, National and Provincial Secondary Schools neinguari under the Central Government.

Translator: Shule za mikowa na shule za kitaifa zibaki katika mikono ya central government.

Stanley Ole Barmet: Ata universities netoni te under ena najo Central government under quota system.

Translator: Mambo kama ya public universities ibaki kwenye central government na iruhusu amakuweko na quarter system ili ichukuwe watoto kutoka sehemu zote, kutoka jimbo zote.

Stanley Ole Barmet: Nikiyieu iyiook Ilmaasai neiteruni aifundisha enkerai oo Ilmaasai enkutuk e ngotonye ebaiki endarasa nabo mpaka onguan.

Translator:

Stanley Ole Barmet: Ore enkop oo Ilmaasia apa naawaki te idia matua oo tengata e kikoloni oo tenaalo e serkali narok, neshukokini iyiook.

Translator:

Stanley Ole Barmet: Anaa enapa naawa Purity ole Nana te Laikipia neshukuni.

Translator:

Stanley Ole Barmet: Anaa enatii Irkeek Onyokie te wuei neji Loodariak newoliki title deeds naikiyieu neshukuni.

Translator:

Stanley Ole Barmet: Ore enkop nenaata eyaku enoo loopeny neaku ore enkop eumat oo iltunganak eishori.

Translator:

Stanley Ole Barmet: Ore title deeds neitauni te wuei neji jointly metaa meekure eishori ormoruo title deed aa ninye ake.

Translator: Title-deed zitolewe ikiwa na jina ya mzee na bibi.

Stanley Ole Barmet: Tenemeidimayu pee itauni too ormarei amu etae netumo ormoruo olowuara le nkitok oo lormoruo nenyaa enkop aingatie nkeru.

Translator: Kama inawezekana kwa sababu kwa mfano unaweza kuta mzee na mama wanauza ile arhi, wanakula bila kuwachia watoto.

Stanley Ole Barmet: Nepiki sii ninye enkarna e nkerai nabo atu pee ilaikinoi aatimir enkop.

Translator: Kama iko hivyo basi jina ya mtoto ama ya watoto iwekwe ili arhi isiuzwe

Stanley Ole Barmet: Ore land control boards neitauni nejudi nepali pi.

Translator: District land central boards zitolewe kabisa.

Stanley Ole Barmet: Ore sii Office of the Commissioner of Lands nei-abolishi pi.

Translator: Ofisi ya commissioner of lands iondolewe!

Stanley Ole Barmet: Ore ene wuei e political constituencies neyae anaa eneikunari geographical set up.

Translator: Kwa mipaka ya constituencies iangaliwe na iwe basis ni...geography, yaani geographical set-up and so population.

Stanley Ole Barmet: Anaa enatejo iltunganak too Ilmatapato neitutumi.

Translator: (not clear) waunganishwe.

Stanley Ole Barmet: Ore enkae tene wuei oo laramatak neyieuni neyiolou katiba ngejuk orkuak lo ramatak ajo aisai sii ninye ina.

Translator: Katiba ilinde na iheshimu tamaduni za wafugaji kama economic activity.

Stanley Ole Barmet: Nedamu serkali peyie eitobiraki laramatak ewuei nemirie nkishu enye enkata nalotu emboloto ana KMC. Kiyieu neboli amu enaang naa ina apa pee eteshetaki te nkaraki ngishu.

Translator: Serikali itafutie wafugaji soko na sehemu kama KMC ifunguliwe kwa sababu ya wafugaji.

Stanley Ole Barmet: Kiyieu sii neyiolou katiba ngejuk orkuak lolmaasai tena oitoi.

Translator: Tunataka katiba mpya ilinde tamaduni na mila za Ki-maasai kwa njia hii.

Stanley Ole Barmet: Ore ilmaasai neeta katiba enye kake meigero ake.

Translator: Wa-Maasai wana katiba yao nikuwa tu haija andikwa.

Stanley Ole Barmet: Te gitanyanyukoto tene ar olee olikai nelaki ngishu artam oo udo.

Translator:

Stanley Ole Barmet: Teniar enkitok nilak ingishu tikitam oo udo.

Translator: Ukiwa mwanamke unalipa ng'ombe ishirini na tisa.

Interjection: (Not clear)

Stanley Ole Barmet: Aidipa toi ninye.

Interjection: (Not clear)

Stanley Ole Barmet: Aidipa. Neaku gintabaikie ine wuei amu ine wuei ake ninye nabayie.

Jackson Ndiito: Aaji taa Jackson Ntioto

Translator: Kwa majina anaitwa Jackson Ndiito.

Jackson Ndiito: Naa Kimaasai airo.

Translator: Nitazungumza kwa Kimaasai.

Jackson Ndiito: Ore nanu enaiterunye naa ekiterunoto e katiba.

Translator: Atanza na mwanzilio wa katiba.

Jackson Ndiito: Amu kajo paa ore enkiterunoto e katiba e Kenya

Translator: Mwanzilio wa katiba ya Kenya.

Jackson Ndiito: Neimaki naa ajo ore ena katiba naa onoo iltunganak le Kenya,

Translator: Izungumzie kwamba katiba ni ya wananchi wote wa Kenya.

Jackson Ndiito: Neyiolou ajo ore iltunganak le Kenya naa keeta maana.

Translator: Itambue kwamba watu wa Kenya wanamaana.

Jackson Ndiito: Neyiolou sii ajo kira iltunganak loo irkuaki loo pasha meeta keishori kila mtu oramati lenye.

Translator: na pia iheshimu tamaduni tofauti, zilizoka kati ya watu wa Kenya na kila mut apewe heshima yake vile alivyo.

Jackson Ndiito: Ore sii ena katiba neta engolon metaa mee keidimayu pee eibelekenyi anaa oshi ake kake pee emok 80% e majority vote aaku ninye naibadilisha enkibelekenya.

Translator: Napendekeza katiba itambulike kwamba ni kitu yenye nguvu na sehemu ya themanini pekee yake ndio inaweza kubadili katiba.

Jackson Ndiito: Ore sii ene wueii enkop najo nanu pee eshukokini community enkop metaa ninye naitore ninye naitaas entoki nayieu, neingua serkali.

Translator: Jamii au wenyeji warudishiwe nchi yao na serikali isiwe na mamlaka yoyote kwa nchi ya jamii.

Jackson Ndiito: Ore taa eni wuei neya serkali enkop nemelaitaas enapa toki natiaka raia, ore pee elaikino aitaasa, nemeya likai tungani kake neshukoni lapa tunganak loopeny.

Translator: Kama kuna sehemu ama nchi yoyote, iliyochukuliwa na serikali na kusemwa itatumiwa kwa hivi na hivi, wasipotumia hivyo nchi kama hiyo irudishiwe wenyenji.

Jackson Ndiito: Ore sii ena rishata e katiba e namba 75 naisababisha oltungani meeta entoki nemejajalisha ajo ketia oitoi ewa, neishaakinore pee eibelekenyi metaa, teniya entoki te mburore neme enino, kake pee eidimi aitumia te kotini, nikioruni.

Translator: Anasema kwamba angezumzia section 75, ambayo inasema, mtu ukichukuwa tuseme ardhi inakuwa haiwezekani kurudisha. Anasema hiyo iondolewe kabisa.

Jackson Ndiito: Ore sii ene wuei oo mali naa enkop, neshukokini ake olosho metaa ninje oitaas imbaa enyena pookin anaa enayieu.

Translator: Anasema mali irudi kwa wenyeji wafanye vile wanavyotaka.

Jackson Ndiito: Ore sii ene wuei oo iltururi laijo nkera, irmaiman, ashu kulo tunganak ake iyie ooshal, neishaakinore ore te katiba e Kenya, neripi lelo tunganak neishori special treatment pee meitokini aichukua ninje ake ana kulo kulie tunganak amu eshal naa.

Translator: Anasema vikundi kama ya akina mama, watoto na watu walemavu wapewe special consideration kwa constitution ili wasinyanyaswe.

Jackson Ndiito: Amu tenijo aingor ninye kiata oshi ake irmaimar likingamarita tele kasi le katiba kake, ore naa amu megira serkali aijali, neitu duo ebao ene wuei aaponu aaitau duat enye.

Translator: Anasema ya kwamba hall kama hii hatujaona mtu mlemavu na wako hapa. Ni kumaanisha kwamba serkali haijakuwa na haja wa wao.

Jackson Ndiito: Ore sii ene wuei naa orpolosei le ngelale kueli nikijo iyiook kira Ilmatapato, pee eingurari nai enaa keitushuli naa iltunganak aitumia ina oitoi e geographia, pee kishula naa iyiook aaku entoki nabo nikitum sii iyiook aanoto orbunkei naai nikidim aatejo olalang sii iyiook.

Translator: Ana-support matapato waunganishwe wawe kitu kimoja wapate mbunge wao.

Jackson Ndiito: Ore sii ena toki naishiakinore naa ene lasima naijo enkisoma, oo erupoto pee etum serkali aturuko iltungana lenyenak nikijo ore enkisoma e primary oo ene secondary neaku enelasima nietashieki serkali pooki toki.

Translator: Nina-support elimu iwe ya bure na ya lazima kwa shule ya msingi na pia sekondari.

Jackson Ndiito: Ore sii ena katiba naa lasima nerip iltunganak laijo iyiook Ilmaasai ooruni enkop ashu lotooruoki pee eihakikisha ajo kinoto.

Translator: Katiba mpya ilinde makundi kama ya Wa-Maasai ambao wamenyanyaswa na kunyang'anywa ardhi.

Jackson Ndiito: Najo sii ore ene wuei e trust land, mbuloti neoruni naa irkansulani nemooki taata aaku irpayiani le moruak oor.

Translator: Napendekeza mambo kama ya ma-trust land iondolewe kabisa. Mambo ya maploti na mamlaka ya ardhi iwe kwa kikundi au kikao ya wazee.

Jackson Ndiito: Nikiata sii kuna baa naitaasaki iyiook anaa Ilmaasai Ingeresa apa nikiyieu neiruk ena katiba e Kenya ajo eitaasaki apa iyiook entoroni paa ore pee kindai enkop ang pooki nikindai, neyiolo ajo kigira aidai te haki.

Translator: Maovu yote ambayo yalitendewa Maasai na Muingereza ama na serikali iliyopita ama iliyoko sasa, itambulika kwa katiba mpya ili Wa-Maasai wakitaka kupigania nchi yao iliyonyakuliwa, wawe na muelekeo.

Jackson Ndiito: Ore naa amu etaa ore pooki toki neta nanu oitashiiki naa nanu oitore, nemeiruhusu ena serkali natii tenakata ina, najo naa pee kitum serkali naa emajimbo pee atum aitoria maata likai tungani laitoki

Translator: Ninaunga mkono serikali ya majimbo ili niwe na mamlaka juu ya mali na kila kitu iliyoko katika nchi yangu.

Jackson Ndiito: Ore sii ena bayi najo naa ore katiba etaa eimua enaimua, neihakikishae ajo etii sukul pee eyiolou pooki ngae le Kenya metaa mee peitokini aponu aliki iyiook ajo entoki najo katiba ena ekeaku aikiyiolo.

Translator: Napendekeza katiba mpya, wakati itakapo pitishwa iwekwe kwa mahali kama mashule ya watoto wasome, waelewe katiba ni nini, ilitusiwe na secret document.

Jackson Ndiito: Aidipa.

Translator: Nimemaliza

Com. (Not clear)

Interjection: Ngojea

Com. Wengi wamekuja hapa na wamesema compulsory education, shule kulazimishwa, lakini wengi hawajasema iwe ya bure au idhaminiwe na serikali. Kwa nini wewe unasema isidhaminiwe na serikali? Watu wengi hapa wamesema lazimisha lakini wachache sana wamesema.

Jackson Ndiito: Basi mimi kwa maoni yangu ninaonelea ni lazima serikali ilazimishe na isomeshe watoto bila kutoa pesa kwa sababu zile resources tuko nazo zinatoshwa, ikiwa managed, isimamie hiyo watoto yaani facilities za shule zote, zipewe kila kitu mpaka watoto wasome na wamalize tu.

Com. Serikali wala tume haikupiga marufuku kufika hapa, iko kwa sheria yetu, hata ukimuuliza yeye, iko kwa sheria yetu. Mwanakamati huyu. Kwa nini walemavu Wamaasai hawajafika? Hapa kutoa maoni yao?

Jackson Ndiito: Walemavu wa Kimaasai hawakuweza kufika hapa.

Com. Kwa nini?

Jackson Ndiito: Kwa sababu ya hali ya infrastructure ya area hii. Utakuta mlemavu anaishi kilomita 300 kutoka hapa na hakuna matatu. Sasa itabidi awe aki-hire gari kuja mpaka hapa. Lakini kama serikali inge-take consideration, na wao,

ingehakikisha imewalete. Kama jinsi...

Comm: Kwa kamati ilikuwa hajjafikisha wakatio huu?

Jackson Ndiito: Nasema kamati.

Comm: Na walemavu wako humu humu tu (Not clear) kwa sababu tuliwapata huko Samburu, walikuja.

Jackson Ndiito: Lakini hapa tunajua wale wako mbali na walikuwa wanahitaji...

Comm: Lakini hawa watu wa karibu hawa hawana, watu wa hapa ni straight wote, hakuna walemavu?

Jackson Ndiito: Hata hapa karibu iko. Lakini kama mngekuwa mna, kama serikali ingetake special consideration, basi...

Comm: I want to know what consideration the Maasai did to bring walemavu hapa? Wamaasai walifanya nini kumake sure walemavu wamefika hapa.

Jackson Ndiito: Kile Wamaasai wamefanya ni kuwaelimisha na kuwaeleza na kuwalete ama kuwaelekeza ya kwamba ni siku Fulani?

Comm: (Not clear), what is the attitude of the Maasai towards (not clear)

Jackson Ndiito: Wamaasai kwa mambo ya disability, kusema ukweli hiyo kitu inachukuliwa kwa uzito, na ni kama kwamba, kama ingekuwa imposed katika sheria ya Kenya ya Kwamba mlemavu anaonekana akona haki, hata attitude ya Wamaasai inge-change kama ingekuwa mbaya kwa wao, ingekuwa mzuri na wanao waichukulie...

Comm: (Not clear) wana responsibility?

Jackson Ndiito: Yah

Comm: (Not clear)

Programme Co-ordinator: (Not clear)

Samuel Ole Morris: Ore taa te nkarna naa kaaji Samuel ole Moris

Translator: Kwa majina naitwa Samuel Ole Morris.

Samuel Ole Morris: Naa kashukoki nkopisani oti iyiook te dukuya enashe etua taata ena olong.

Translator: Nashukuru ma-officer mlioko mbele yetu kwa kufika hapa leo.

Samuel Ole Morris: Naa ore naa amu eiroro iltungana imbaa duo kumok nikiyieu kake aidim sii aisindikisha.

Translator: Watu wengi wamezungumza mambo mengi ambayo, nilikuwa nataka kuzungumza lakini nitazungumza kwa

machache.

Samuel Ole Morris: Na kangas aimu ene wuei orkuak lang Ilmaasai.

Translator: Nazungumza kuhusu tamaduni.

Samuel Ole Morris: Ore iyiook Ilmaasai mikiyieu nikingua iyiook duo kimila ang.

Translator: Sisi Wamaasai hatutaki kuwacha tamaduni yetu.

Samuel Ole Morris: Naa kaisilig ajo neija ake iyiole amu ore oshi too raidioi naa kining lashomba ejo mwacha kimila ni mtumwa. Ajo iningingi nooshi eji ore naa oloingua orkuak lenye netiu anaa mayiole keji osingik.

Translator: Mnajua vizuri sana kwamba mwacha mila nimumwa.

Samuel Ole Morris: Ore taa teine wueji naitoki alo ene wueji oo nguesi amu eiroroki naa, etaa kagiri ake duo aponaa.

Translator: Nazungumza mambo inahusu wanyama.

Samuel Ole Morris: Ore ene wuei oo nguesi naa kegira serkali musana nemena nagira alotu aya iltunganak anaa entoki kinyi alang nguesi.

Translator: Sekali iliyoka sasa inachukulia wanyama kama kwamba wanafaida zaidi kuliko binadamu.

Samuel Ole Morris: Enaa teneas tenakata olkanjaoi oltungani naa badala nalaki ilo tungani ororo engues naa engues elaki.

Translator: Tuseme mnyama akina ama ndovu akina binadamu, binadamu ndio analipa hasara ya ndovu na sio ndovu ndio analipishwa.

Intejction: Kanyoo enduata?

Samuel Ole Morris: Ore enduata ai na kayieu neaku tenaar engues, naalaki.

Translator: Nataka nikiuawa na myama nilipwe.

Samuel Ole Morris: Amu ore anaa tenakata iltunganak oogira aaponu te boo anaa loibor, ore enkai nayieu ana tenenya olowuaru enkinteng nadumu aya, naalaki amu, maalakitae naa naa hasara aayakita.

Translator: Simba akikula ng'ombe wangu, ng'ombe wangu alipwe.

Samuel Ole Morris: Ore enkai naa pee eshukokini iyiook wuetin ang apa neeshomoita.

Translator: Jambo lingine ni turudishiwe ardhi ama mali yetu iliyonyakuliwa.

Samuel Ole Morris: Ore te nkatini nikitongo apa naa einosakini iyiook naa kining apa iji ore idia kop anaa Oloolaiser enkop

apa natii Olonana newaki taata mpaka oo meitokini aya nkulei wuetin.

Translator: Katika historia kuna sehemu ama ardhi kubwa ambayo iliuyakuliwa wakati wa ukoloni hata mpaka sasa.

Samuel Ole Morris: Naa kijoito ore wueitin neewaki nemeeta title deed na keshukoni naa iyiook pee kitum sii iyiook iloopeny aifaidikare.

Translator: Anasema ya kwamba ardhi ambayo ilinyakuliwa kwa njia isiyo ya halali irudishiwe wenyeji.

Samuel Ole Morris: Anaa ele doinyo, ana Amboseli

Translator: Kama mlima kama huu Amboseli,

Samuel Ole Morris: Noo Trans Mara

Translator: Mara

Samuel Ole Morris: Wuetin nena naa kijo kindim Ilmaasai aatopokie tenemutu akeishori naa iyiook.

Translator: ni sehemu ambazo maweza kutuletea faida ikiwa tutarudishiwa.

Samuel Ole Morris: Nelotu enankai wueji ee kore adamu 96 apa kindura ele doinyo.

Translator: Mwaka wa 96

Interjection: (Not clear)

Samuel Ole Morris: Nikipuo ene wuei enkisoma.

Translator: Upande wa masomo, elimu.

Samuel Ole Morris: Na eroroki nayiake mbaa kumok oleng nikitoningo naa kakinyor.

Translator: Ninaunga mkono yale yote ambayo yamependekezwa.

Samuel Ole Morris: Amu ajo ntae itii ene nidolidolo kulo Maasai pookin naa engasiesie tenidolidolo kulo Maasai pookin leitu eisoma.

Translator: Na ninahakika mnashangaa watu wengi hapa manona hawajasoma.

Samuel Ole Morris: Naa osina.

Translator: Ni shida kubwa.

Samuel Ole Morris: Neaku kekijo naai tena keidimayu pee etumi sukul ee pesho nenaata naa eishori iyiook.

Translator: Anaunga mkono kuwe na shule ama elimu ya bure.

Samuel Ole Morris: Neaku aitabaiki ine wueji.

Translator: Asante sana.

Programme Co-ordinator: Raphael sikia milia ndiono. Ndio huyo mzee?

Interjection: Eh.

Programme Co-ordinator: Milia?

interjection: Milia

Background Interjection: (Kimaasai)

Milia Ole Ndiono: Aaji taa Milio ole Ntiono, le Meto.

Translator: Kwa majina naitwa Milia ole Ndiono na ninatoka sehemu ya meko.

Milia Ole Ndiono: Ore taa intokitin nalimu naa doropu amu emuto.

Translator: Anazungumzia machache kwa sababu ya wakati.

Milia Ole Ndiono: Kore ene dukuya naa enatoi natejo lewa pee kigelaki aate kinoto ena katiba.

Translator: Anasema anaunga mkono uhuru ya mamlaka ije kwa raia.

Milia Ole Ndiono: Amu ore kibaiyie larikok sidan naa too Ilderito.

Translator: Anasema ya kwamba tumeishi kwa miaka mingi sana bila kuwa na viongozi wazuri.

Milia Ole Ndiono: Amu ore Inyangusi nije ootegelakitia ngishu.

Interjection: (Not clear)

Translator: Eh

Milia Ole Ndiono: Ore taa enatejo naa pee egelaki aate larikok.

Translator: Raia apewe mamlaka ya kujichagulia viongozi.

Milia Ole Ndiono: Aiko anaa irkansulani

Translator: Kuma ma-councillors

Milia Ole Ndiono: Ore sii uhuru neyieu naa enaang Ilmaasai.

Translator: Tungependelea uhuru ama mamlaka ije kwetu sisi Wamaasai.

Milia Ole Ndiono: Amu kinjirita aajo ore enkisomo pee mikiata naa siadi kitii.

Translator: Mambo kama elimu bado tuko nyuma.

Milia Ole Ndiono: Amu teneim inkera aang nebolori inkardasini.

Translator: Watoto wetu wananyanyaswa hata kwa upande wa mitihani.

Milia Ole Ndiono: Tenkaraki mikiata enkisoma.

Translator: Kwa sababu hatuna elimu.

Milia Ole Ndiono: Na tenekiitu kenya enkisoma nemeitokini aisudoo.

Translator: Tukipata elimu hatutapata shida kama hiyo kwa upande wa mitihani.

Milia Ole Ndiono: Ore sii nkulie abilani mee kegol sii ninje aalang Ilmaasai.

Translator: Makabila mengine sio kwamba wana akili nyingi sana kuliko Wamaasai.

Milia Ole Ndiono: Eketujungo iyiook too ntokitin kumok.

Translator: Wamepata kuturithi kwa mambo mengi.

Milia Ole Ndiono: Amu ore kuna reto naimungu ngambo.

Translator: Kwa sababu misaada nyingi inayotoka ng'ambo.

Milia Ole Ndiono: Naa keji Ilmaasai.

Translator: Anazungumzia machache kwa sababu ya wakati.

Milia Ole Ndiono: Nengamu lelo tunganak oisumate.

Translator: Wanatumia majina ya Kimaasai.

Interjection: Kanyoo eeitaasi?

Milia Ole Ndiono: Ore lelo tunganak naa peitaikini iyiook iltungana lang oojing nene wueitin.

Translator: Tungependa tupewe represutative wetu wa kusimamia mahali kama hiyo hata kama ni donations kutoka nje.

Milia Ole Ndiono: Pee tenategelaka keon oltungani torono.

Translator: Kama nimejichagulia mtu mbaya.

Milia Ole Ndiono: Nemaitoki ailaumu likae tungani.

Translator: Nisilaumu mwengine.

Milia Ole Ndiono: Kayiu sii nayieu nayiolou ajo kayieu naisumakini inkera.

Translator: Kwa upande wa elimu nataka watoto waelimishwe,

Milia Ole Ndiono: Amu merisio oltungani oidim aisuma oo loidip.

Translator: Kwa sababu watu wengi hawana uwezo.

Milia Ole Ndiono: Lemeeta toki irkumok.

Translator: Masikini wasiojiweza ni wengi.

Milia Ole Ndiono: Naa ninje ebaiki netii langeni.

Translator: Na labda hapo ndio kuna watoto wenye akili.

Milia Ole Ndiono: Ore sii enkae, naa ore ene wuei taata naisitaaki iltunganak irkulikai, naa ekeiumisa iltunganak oata ntokitin lemeeta.

Translator: Akizungumzia sehemu ya sheria, ambayo anasema hakuna haki, mtu mwenye mali ndio anahaki kuliko mwenye mali hata kwenye serikali na kwenya mashtaka.

Milia Ole Ndiono: Naa kore taata enotoki ena katiba, naa pee ishori ilpayiani eas ina siai oo lelo tunganak oara.

Translator: Wazee wa kijiji wapewe mamlaka ya kusuluhisha migogoro

Milia Ole Ndiono: Amu ore ake pee elotu dukuya,

Translator: Kwa sababu ikija mbele,

Milia Ole Ndiono: Near ele tungani ogol ele oshal.

Translator: Hakuta kuwa na haki. Tajiri atanyanyasa masikini

Milia Ole Ndiono: Oo enkerai oo olpayian.

Translator: Awe ni mtoto ama awe mzee

Milia Ole Ndiono: Kake teneiguenare irpayiani,

Translator: Lakini wazee wakijadilia

Milia Ole Ndiono: Meeta oltungani oile enjoto.

Translator: Kutakuwa na haki.

Milia Ole Ndiono: Kake elo oltungani ainyangaki keon te idialo esipata.

Translator: Lakini kwa sasa haki unanunuliwa

Milia Ole Ndiono: Neaku nena nanu alimu.

Translator: Sawa

Interjection: Andikisha pande hii.

Translator: Nkero enkarna tene.

Programme Co-ordinator: Siparo ene Kareu

Interjection: Ametoka

Programme Co-ordinator: Ametoka? (Not clear)

Nasha Enesanyang'e: Egaaji Nasha Enesayang'ie

Translator: Naitwa Nasha Enesayange

Nasha E.: Ore tenakata atii ene wueji,

Translator: Nikiwa hapa

Nasha E.: Ore ninye enkiroroto ai,

Translator: Maongezi yangu

Nasha E.: Ore naitoi nairoro irpayiani,

Translator: Yale yote ambayo wazee wamezungumzia

Nasha E.: Naa kajoito toi eiroro esidai,

Nasha E.: Maata enagira aibisha naai tenena nairoroki.

Nasha E.: Amu ore taata iyiook

Translator: Kwa sababu sisi

Nasha E.: Kitii iyiook iltunganak oironyaki.

Translator: Sisi tumenyanyaswa

Nasha E.: Kake tenikijo eewuo ejungore,

Translator: Lakini tukisema kuna kurithi

Nasha E.: Aate kiyakitia.

Translator: Tumejiletea sisi wenyewe

Nasha E.: Amu olayioo lai laayaki tee enjungore,

Translator: Kwa sababu kijana yangu ndio ananiletea hiyo urithi

Nasha E.: Maatujungi.

Translator: Analeta watu wa nje waje wariithi

Nasha E.: Ore ena naayaki ejungore,

Translator: Anapoleta mambo kama hayo

Nasha E.: Nemaata enalonye.

Translator: Sina mambo ya kurudisha hiyo

Nasha E.: Amu ore ena siai ang naji eno Ilmaasai,

Translator: Kwa sababu mila yetu ya Maasai

Nasha E.: Ninye entorono tenkaragi nikipaashita.

Translator: Tumefanya makosa kuondoka kuiwasha

Nasha E.: Amu kedumunye apa ntoiwuo pokira are,

Translator: Kwa sababu wazazi walikuwa wanaondoka.

Nasha E.: Neyaki olmurani entito.

Translator: Wanamtafutia kijana bibi.

Nasha E.: Naa kejo taata keon ayaki.

Translator: Sasa kijana anajitafutia

Nasha E.: Ore ena nadumunye,

Translator: Anapoenda

Nasha E.: Naalaayaki enapa jungore nemayieu,

Translator: Anaenda kuleta mtu wa nje

Nasha E.: Naaingat.

Translator: Na sasa nafasi inaisha

Nasha E.: Ore ake pee aingata,

Translator: Wakati mambo inaenda hivyo

Nasha E.: Ore taata etijingua ena,

Translator: Wakati huyu mtu wa nje anaingia

Nasha E.: Naa pooki entoki naomonu irara losho lang loo Iimatapato,

Translator: Kitu ambayo ninaomba

Nasha E.: Olmurani otii ene wueji,

Translator: Kijana alioko hapa...

Nasha E.: Totona naa iyiolo ajo iyie nikiakita ina.

Translator: Ninasema, ukae ukijua umeniletea mambo ambayo haistahili.

Nasha E.: Pee enimba,

Translator: Kama hupendi

Nasha E.: Tenikijungi,

Translator: Mtu akija kukurithi...

Nasha E.: Nintoki aiguenā le kurum.

Translator: Ujiangalia tena we ambao ulibaki.

Nasha E.: Nianyu maishoo ake,

Translator: Uongojee nikupe...

Nasha E.: Maishoo enoshi jungore ai naisho oshi ake.

Translator: Nikupe urithi kwa mila ya Kimaasai.

Nasha E.: Amu ore entoki nagira ayau shida,

Translator: Shida mahali inatokea.

Nasha E.: Apik taata olmurani sukul,

Translator: Kijana anasomeshwa...

Nasha E.: Ore ena naisoma,

Translator: Wakati anasoma...

Nasha E.: Neitoki taata ninye apaashare ntoiyē enkop ang alaayau too nkulie kuapi.

Translator: anawacha wasichana wa hapa anachukuwa watu wa nje

Nasha E.: Ore ena nalaayau,

Translator: Anapowaleta...

Nasha E.: Etabawua ina jungore ene wueji natii,

Translator: hiyo mtu wa nje kurithi imefika.

Nasha E.: Neaku ayiue naai najoki intae,

Translator: Nataka kuwaambia

Nasha E.: Ore kirorita,

Translator: wakati tunapo-jadiliana..

Nasha E.: Ntai ooyakita iyiook ejungore.

Translator: sisi ndio tumejiletea hayo

Nasha E.: Njoo naa lekurum

Translator: Ntau, ntau recommendation.

Nasha E.: Ayieu taata nanu najo, ore taata ti atua orkuak lang loo Ilmaasai, ementapaash iyiook.

Translator: Ntoa mapendekezo kusema ya kwamba mila ya Kimaasai ibaki.

Nasha E.: Shomo ende.

Translator: Keeta naai ae toki niyieu nijo?

Interjection: (inaudible)

Com.: Imesemekana hapa wanawake wamaasai hawarithi chochote. Sasa mwanamke ametoka nje, atarithi nini kwa wewe?
Ni nini atarithi kwa sababu wewe haurithi na yeye harithi ni wanaume wanarithi?

Translator: Ejo taa, etejoki naai tene, ore tiatua orkuak loo Ilmaasai, ore nkituak too Ilmaasai nemejung ninje toki, kai tee ituu ena tito nalotu te boo nalotu ninye naa ajung kuna mali, nijoito ninje naajungito, kanyo pee mejung ninje noo Ilmaasai, netejoki duo mejungo oshi enkitok too Ilmaasai mali?

Nasha E.: Ejung, ejung amu ore ina jungore pee atejo neiya, aikelotu taata entito e boo ore ake pee elotu, neiteru ayau emudong enye pooki naishu te nkop oshi natii.

Translator: Anasema, urithi anaouzungumzia ni kusema ya kwamba, mtu wa nje anakuja mmoja, unaoa mmoja lakini analeta watu wa jamii yake, analeta watu wengi. Yah.

Interjection: Iko mama mwengine. Simama hapa nitakuja leta jina lako.

Mary Kundusu: Ekaaji nanu Mary Kundus

Translator: Naitwa Mary Kundusu.

Interjection: Mary?

Translator: Kundusu

Mary K.: Ore entoki nayieu naimaki tene wueji, naa kajoito keironyitae intomonok oo Ilmaasai.

Translator:

Mary K.: Aisulaki ninye te njoto enskisomo oo ntoyie.

Translator: Kupitia kwa upande wa masomo ya msichana, elimu ya msichana

Mary K.: Amu keisum ilpayiani lang layiok te nkumoi neinguaa ntoiyie.

Translator: Wazee wanasomesha wavulana wanawacha wasichana

Mary K.: Ore lelo lewa oisumate, nelau ntoiyie naayam.

Translator: Hawa vijana ama wavulana ambao wamesoma wanakosa wasichana wa kuoa.

Mary K.: Nepuo naa ayau ntoiyie oo loreren oisumate te boo.

Translator: Wanaenda kuchukuwa wasichana wa nje ambao wamesoma.

Mary K.: Ore naa pee epuo ayau netum iloreren eneponu pee epuno atu iyiook.

Translator: Wanapoleta hawa watu wa nje wanapata nanna ya kuingia huku kwetu.

Mary K.: Neaku ore naai entoki najoito, ekajoito peyie eilasimishae metamooki aisum intoyie enye, peyie etum kula muran oisumate ntoiyie oo Ilmaasai naayam.

Translator: Napendekeza masomo ama elimu ya mtoto msichana iwe ya lazima ili wavulana wamaasai wapate mabibi wa kuoa.

Mary K.: Nayie sii naitoki ajo ore ene wueii oo iljambai,

Translator: Nazungumzia sehemu ya mashamba.

Mary K.: Enkarna orpayian oshi ake eingeri te title deed oljamba.

Translator: Ni jina ya mzee pekee yake inaandikwa kwa title deed ya shamba

Mary K.: Neaku kayieu naai najo eikash tenemooki aiger inkarn oo ntononok too title deeds.

Translator: Ninapendekeza majina ya mabibi, wanawake iandikwe kwa title deed.

Mary K.: Amu keaku kegolu pee elo orpayian amir oljamba openy meyiolo entomononi.

Translator: Itakuwa vigumu kwa mwanamume au mzee kuuza shamba bila kujulisha bibi ama mke.

Mary K.: Nena ake aata.

Translator: Hayo ndio maoni yake.

Com. Kuna pahali pengine hapa nchini akina mama ndio wanasema wao ndio wanasomesha watoto. Nini inatuzuia wewe

kusomesha mtoto wako au kuamua aende kwa shule?

Mary K.: Ore entoki naamitiki nanu ara entasat oo Ilmaasai aisum enkerai ai, naa ore mali pookin naa orpayian oitore.

Translator: Kitu inayoninyima mimi kama mwanamke mmaasai kumsomesha mtoto wangu nikwamba mamlaka ya mali iko kwa bwana.

Mary K.: Amu kore ngishu naa ninje mali naata ninje Ilmaasai,

Translator: Ng'ombe ndio mali sisi tulio nayo...

Mary K.: Nimindim entomononi atudumu enkiteng pee ilaamir metii orusa lorpayian.

Translator: na mwanamke hawezi kuuza ng'ombe bila ruhusa ama bila kujulisha mume.

Mary K.: Neaku ina naamitiki.

Translator: Hiyo ndiyo sababu.

Com. Sasa hata nkitaka msichana wako asome au mvulana (not clear) lakini ukikataa msichana wako asome, ukitaka hauwezi?

Mary K.: Siwezi.

Translator: Okay asante sana (not clear)

Programme Co-ordinator: (Not clear) Hakuna? (Not clear)

Steven Ole Mure: Basi mi naitwa Steven Ole Mure.

Translator: Aji taa te nkarna Steven ole Muree

Steven Ole Mure: Na jambo la kwanza mi nazungumzia mambo ya governance.

Translator: Ore entoki e dukuya naiter nanu airo naa enkitoria.

Steven Ole Mure: Na ninatka katiba ya sasa, inayoundwa iteuliwe na upande wa uongozi uwe ni majimbo.

Translator: Ayieu naa ore katiba naitokini aita na serkali e majimbo ninye etumi.

Steven Ole Mure: Nikienda kwa electoral system.

Translator: Ore paalo ine weuii enkelare,

Steven Ole Mure: Kwa upande wa uwakilishi wa bunge au constituency.

Translator: Ore tene wueii e constituency,

Steven Ole Mure: Kwa maoni yangu mimi ningependa ibadilishwe na ifanywe katika geographical lines.

Translator: Ore irpolosien le kuna constituencies neaku olkiragari le nkop eingori.

Steven Ole Mure: Na ningependa hatakwa upande wa kajiado South kutolewe constituency mpaya.

Translator: Nayie naa ore ene wuei e Kajiado South neishori iyiook constituency ngejuk.

Steven Ole Mure: Nikienda kwa mambo ya cultural and ethnic.

Translator: Enalo ene wueii orkuak.

Steven Ole Mure: Ningependelea katiba inayotengenezwa sasa ilinde mila na tamaduni ya makabila ya Kenya.

Translator: Kayieu naa ore katiba naitokini aitaau nerip irkuaki loo iltunganak pookin ootii Kenya.

Steven Ole Mure: Kwa upande wa masomo

END OF SIDE A TAPE 4

SIDE B TAPE 4

Translator:ekuna sukul e primary oo secondary.

Steven Ole Mure: Kama haki ya kimsingi kama wana Kenya.

Translator: Aa haki ang naa kira iltunganak lena kop e Kenya.

Steven Ole Mure: Na kwa upande wa mali asili

Translator: Ore tene wueii oo mali natii enkop,

Steven Ole Mure: Ningependelea kwa katiba inayoundwa sasa iwe ni ya jamii ama WanaKenya ama jamii yale rasili mali mahali inatoka hiyo ndiyo inasimamia rasili mali.

Translator: Eyieu naa loopeny ekop oitashesiki mali pookin natii enkop enye.

Steven Ole Mure: Na mambo pia ya provincial administration iweze kufutiliwa mbali.

Translator: Ore ene wueii oo laiguenak entoki najo Provincial Administration neitauni pookin.

Steven Ole Mure: Na kwa katiba ya sasa ma-chief wawe wanapigiwa kura.

Translator: Ore katiba naitoki apuku naa ore laiguenak neoshokini kura.

Steven Ole Mure: Na kwa upande ya raia.

Translator: Ore tene wueii neingor Rais,

Steven Ole Mure: Kwa uchaguzi wa raia..

Translator: Ore te ngelunoto o Rais,

Steven Ole Mure: Kuwe tu ni ile 25% per 5 provinces

Translator: Nejo naai ninye metaa ematua e tikitam oo imiet (25%) ake te kuna mikoani naatae, too mikoani imiet (5).

Steven Ole Mure: Ama iwe basi nusu kama majimbo yatazidi kutolewa na isiwe hizi nane, iwe basi nusu ya majimbo yatakayo tolewa.

Translator: Ore pee enotoki iljimboi, neaku ore oltungani oaku naa Rais kitok naa lasima peeta nusu oo nkurai ake ninye eji oo kuna jimboi Kenya naapuoi aatur.

Steven Ole Mure: Kwa upande wa Local Authority.

Translator: Ore tene wuei oo Ilkansulani,

Steven Ole Mure: Nataka wenye viti na Mayor wachaguliwe direct from the people.

Translator: Ejo naai ore Chairman le County Council oo iltunganak oo iltunganak loojo Mayor negeluni, neaku raia nagelu direct.

Steven Ole Mure: Na pia katiba ya sasa itupilie mbali nominated councilors and nominated MPS.

Translator: Ore katiba naitoki alotu ore entoki nai nominated councilor or nominated MP nenangari neaku meetwa.

Steven Ole Mure: Na katiba inayotengenezwa sasa iweze kutambuo mipaka ya makabila.

Translator: Ore katiba naitokin aiger, neiheshimu neramat naa irpolosien loo nkuapi.

Steven Ole Mure: Na kwa katiba ya sasa unayotengenezwa ihakikishe ya kwamba wanaKenya wanaulinzi wa kutosha.

Translator: Ore sii katiba naitokini aita naa lasima neihakikisha ajoki ore naa iyiook kira iltunganak le Kenya nikiata naa eripito iyiook naa ya kutosha serkali.

Steven Ole Mure: Pia ihakikishe wanakenya, kama haki ya kimsingi anapata matibabu ama upande wa mahospitali.

Translator: Eyie sii ore enaalo oo sipitalini ore ena katiba napuku naa lasima neihakikisha ajo kitumito naa embaare too sipitalini.

Steven Ole Mure: Jamo la mwisho, nikongezea kwa upande wa utamaduni.

Translator: Ore entoki nabaiyie tene wuei orkuak,

Steven Ole Mure: ya kwamba katiba i-promote na I-protect tamaduni za Wakenya wote.

Translator: Ore katiba neitubulo nerrip orkuak loo iltunganak pookin ooti Kenya.

Steven Ole Mure: Na pia katiba ya sasa itengeneze wizara ya wafugaji wa kuhamahama.

Translator: Ore katiba naitokini aiger neisho iyiook Ministry arashu aa Wizara oo iltunganak oo laramata loo ngishu.

Steven Ole Mure: Basi ni hayo tu.

Com. Kavetsa: Okay nataka kukuuliza...

Interjection: Swali

Com. Kavetsa: Provincial administration out halafu chief be elected so its only the chief who will be doing administration?

Steven Ole Mure: Yah

Com. Kavetsa: P.C., D.C.. D.O. out halafu chief?

Steven Ole Mure: PC, na D.O. na D.C wanatoka.

Com. Kavetsa: Yes halafu unakuwa na chiefu.

Steven Ole Mure: Inatakuwa na chief wa kwa upande wa tuseme kwa district level kutakuwa na mayor atachukuwa hiyo nafasi.

Interjection: (Not clear)

Background Interjection: (Kimaasai) Raphael Ole Kokelo (Not clear)

Paul K.: Kwa jina naitwa Paul Ole Kaika.

Translator: Kwa majina ninaitwa Paul ole Kaika

Paul K.: Na maoni yangu pia inahusu vile tunasikia ama vile tungetaka tufanyiwa na katiba ambayo inarekebishwa sasa.

Translator: Ore taa nduat enyenak naa keyieu naai neipirta ene weui naa enkibelekenyata e katiba oo eneikunari naai enkitoria eitorei iyiook taata.

Paul K.: Kuhusu ardhi.

Translator: Ore naa eipirta ene wueii enkop,

Paul K.: Mimi pendekezo langu ni kwamba ardhi yoyote ambayo inaenda hii kama hii ilienda na treaties ya 1904, 1911, 1913, pamoja na ile ambayo inaenda hivi sasa irudishiwe wenyewe.

Translator: Ajo taa nanu ore apa enkop pookin oo Ilmaasai naawa ingeresa neyae teilo ningo apa oigerokinoteki lelo aari ootolimuo, oo enaawa serkali oltungani orok neshukokini loopeny enkop.

Paul K.: Ni ile arhi ambayo labda kwa namna ya kihistoria ama aina ingine yoyote basi tufanyiwe malipo ama compensation kwa gharama ama bei ya ardhi ya leo ama ya sasa.

Translator: Ore sii ena kop enetii enkop nemeshekunoyiu anaa enkaraki neteshetaki ntokintin nemeidimi aatushukoki iyiook, nelaakini iyiook. Ore impisai naishori iyiook, naa kelaakini iyiook te bei naatae tenakata enkop.

Paul K.: La mwisho hapo ni kwamba kuna hii kufungu cha katiba ya sasa, nambari 75, ambayo inawezesha wale ambao wananyakuwa ardhi kwa njia yoyote ile, wabaki na hiyo arhi na tunaomba kwamba hiyo clause 75 iondolewe kabisa katika katiba ya Kenya.

Translator: Aomonu taa ajo etii oshi ewuei te katiba najo ematua oo ntononi naapishana oo imiet (75), naa ninye oshi nashuk ilapurok oopuroo enkop, najo pee eitayiuni pi metaa meitokini aati tena katiba naitokini aiger.

Paul K.: Kuhusu mali ya asili.

Translator: Ore naa kuna mali natii enkop,

Paul K.: Tuna mahali ambayo wenzangu wote wengine wametaja kama hii Namanga Hill hapa.

Translator: Aata ntokitin nijo ele doinyo oipoto iltunganak kumok.

Paul K.: Ambayo miaka tatu ama nne sasa iliyopita ng'ombe ya wazee wengine ilichomwa kama nyasi pale juu ya mlima kwa ajiri mlima ni ya watu wengine.

Translator: Adamu ajo ore too larin ookuni ootulusoitie etapejoki nanya ngishu oo lewa, oo ilpayiani enkima tele doinyo nepiji anaa ngujit anaa enkaraki medoli anaa entoki e tipat.

Paul K.: Ngishu taa ole Tingua naatapejoki tenkitiaari.

Interjection: Toa pendekezo

Paul K.: Basi pendekezo langu ni kwamba chochote kamd Oldonyoro, Namanga hill irudishiwe wenye hapa kabisa.

Translator: Ajo taa ore entoki nijo oldoinyo orok arashu ina najo Namanga Hill, neshukokino meu nkaik oo loopeny.

Paul K.: Hizi mali zengine kama Magadi Soda, ilikuwa leased out kama lease imeisha ama kama imekuwa renewed irudi kabisa kwenye katiba inayokuja. Hiyo renewal yote iwe outlawed isiwe iko tena.

Translator: Njere ore enkop taa naikomboaki apa, netaa eiting larin apa oigironeteki, enjaa ake eneagu eitingo, neshukokino loopeny, meitokini sii ataa enkop oo Ilmaasai naitokini aikombo.

Paul K.: Ombi langu la kuhusu Amboseli National Park ni la kama wale wengine, irudi kabisa kwenye wanachi wa hapa.

Translator: Ajo sii nanu ore anaa Amboseli National Park Oldukai neshukunye aaku nkaik e raia etii.

Paul K.: Hii mambo ingine kama hizi (not clear) ya maparasha ambayo inafanywa na Athi-river Mining Co. hiyo yote hiyo, irudi kabisa kwa mikono ya wananchi.

Translator: Ore sii ene wueii oo soitok anaa taata ene wueii e Maparasha neshukunye metaa ngaik e lelo tunganak etii.

Paul K: Kuna hii maji ya Lolturesh ambayo tulinyang'anywa kabisa ikachukuliwa kupelekwa kila pahali kuondoa shida geografia ya makabilia ingine sisi tukibaki kabisa katika jongwa kwa ajili ya shida ya maji. Hiyo maji pia irudi ipitishwe katika mtaani ya Kajiado na wamaasai.

Translator: Ore enkare apa nawaki anaa enkare oo Iltureshi, nepuoi aayaki kulie tunganak oota apa enyamali enkare, neinguari iyiook kiata, naa kijo pee eshukunye nepiki metaa meeta enemetii ti atua Kajiado district.

Paul K: Utamanduni ya Wamaasai.

Translator: Ore taa tene wueii orkuak,

Paul K: ilindwe kabisa na katiba ya Kenya kwamba ni lazima iwe ndani ya hiyo katiba kwamba kimila yetu ni kipande ya katiba ama ya maisha ya Wamaasai katika katiba ambayo itawekwa.

Translator: Ore sii ene wueii orkuak, ore katiba naigeri njoo pee eramat orkuak loo Ilmaasai neigeri ti atua ina katiba njere ore orkuak loo Ilmaasai naa entoki, kitambulisho nabo Ormaasani, nerip ina katiba.

Paul K: Na iwe uvunjaji wa sheria mtu mwengine yeyote kuchonga ama kujifanya ni Maasai kwa kuvaa ama kuchonga miti ama kuvaa nguo ya Wamaasai.

Translator: Ore sii oltungani olaitaakuno Olmaasani apuroo ele kuak lang nepuoi aaguetu iyiook too nkeek, naa lasim sii pee eitasheiki sheria ina toki.

Paul K: Na la mwisho hapo ni kwamba katiba ambayo inawekwa ama inakuja, iwekwe kwamba itakuwa, utamaduni ya

Wamaasai iwe ni subject ambayo itafundishwa katika madarasa ya shule yoyote katika umaaskini.

Translator: Kijo sii ore ena katiba naitokini aiger ngejuk, naa ore orkuak loormasai ooregei pookin loormasai neisumishai too sukuluni enkop oormasai.

Paul K: Elimu ni kama vile wengine wamesema wenzangu ni kwamba ni lazima Wamaasai wapewe free and compulsory educaion ambayo inalipwa na serikali ya Kenya.

Translator: Ore ene wuei enkisoma najo anaa enatejo iltunganak naai ake oiturukutuo, lasima pee eishori Ilmasai enkisoma e pesho na enelasima.

Paul K: Na kwamba kiwango ya ile ya grade ambayop inaweka mtoto shule yoyote, iteremshwe kabisa ifanane na miasha ya ulaya ama nchi ama jimbo ya Wamaasai.

Translator: Ore ene wueii earoto oo nkera secondary arashu kulie wuetin ake,ore nkera natii enkop oormasai enaa tenkaraki enyamali natii, neaku meitorisiakinoyiu nkera natii kulei wueitin naa lasima pee eitadouni nena grades pee etumoki sii ninje oormasai aashom nena wueitin.

Paul K: Kuhusu utawala

Translator: Ore taa tene wuei enkitoria,

Paul K: Mimi naunga mkono jawabu ya kwamba majimbo iwe ndio mpango ya serikali ama ya utawala katika Kenya.

Translator: Aingu mkono inaduo wuei enaduo katiba ngejuk peaku ore entoki naar serkali naatae naa serkali e majimbo ti atua Kenya.

Paul K: Sisi tukisema hivi mtu mwengine labda popote ataweza kusema ni ukabilia lakini hii, sisi tunasema kabisa hiyo tu ndio namna ama kimbilio la Wamaasai la kutafuta kulindwa na katiba la nchi iliyoko.

Translator: Ore taa kijoki iyiook majimbo nemeelikai tungani le boo kiba, kake gidol ajo ninye ake entoki nanyor iyiook tena kata kira Ilmasai.

Paul K: Mambo ya siasa kuhusu viongozi ni kwamba ninaunga mkono pendekezo kwamba councilor wachaguliwe na wananchi, M.Ps wachaguliwe na wanachi, chiefs vile vile kama zamani maana kwa kimila yetu tulikuwa tunafanya hivyo.

Translator: Ore tene wuei enkelare oo larikok eipirta ene wuei oo laiguenak negeluni anaa eniginkunaki apa iyiook Ilmasai to orkuak lang.

Paul K: Lakini iwekwe na katiba ya kwaba tupewe nafasi katika itakayoandikwa ya kwamba, we should be able to recall ile mbunge yeyote ama councilor yeyote ama chief wowote ambayo hatekelezi kazi kulingana na matakwa ya wananchi.

Translator: Ore sii olarikoni pookin ogeluno lemeas esiai anaa enayieuni, neisho iyiook ena katiba ngejuk nguvu nikindim aipoto ilo tungani, nikintau, neoshokini kura neitauni ata eton eitu eiting enkata.

Paul K: Na hii maana nguvu na pia nguvu ya kazi ya kupandisha mishahara, allowance kabisa ibadilishwe kwamba iwekwe tume ama tume yeyote ambayo kabla isimamiwe na kauli ambayo ndio itafadili ama itajadiliana habari ya mishahara maana saa hii wanabunge wamepandisa tu na saa hii siku ya kupandisha hakuna upinzani katika Kenya which constitutionally is a multi-party state.

Translator: Ore tene wuei oolmusharani lorbunkei eyieu neingoruni e kotini arashu orkiama oitasheiki ene wuei oolmushaarani amu egira toi bungei aalepie anaa aka ilmushaarani lenye, neningokino, naa ore Kenya nikiata ilchamaai kumok, nemeningokino te kulie tokitin kake ore pee eaku olmushaara neningokino.

Paul K: Kwa hivyo maana kwa sasa hiyo ndio tunasema kabisa kwa maoni yetu ya wananchi niongee kama mwanachi wa kawaida ni kwamba, tungependa muda ya commission hii inongezwe mpaka wamalize kazi yao.

Translator: Ore taa aiorita anaa mwananchi le kawaida ajo sii njere, ore ena Commision naitasheiki naa enkibelekenyata e katiba neishori erishata aaponiki erishata pee eidim aidipa esiai naa apa naishooki.

Paul K: Maama ikikimbizwa mbio kulingana na mpaka washidwe kuweka hiyo makataba vizuri basi hata ile katiba itaandikwa haitukuwa imefika mwisho ama haitakuwa complete.

Translator: Amu enikimir taa aitasioyo ene siai, ore katiba nikipuo aatum taisere, neaku naa katiba neitu ebaya, neaku katiba naata loingangin kumok.

Paul K: Lakinii maoni yangu ni kwamba bunge kabisa iishe vile iliwekwa na katiba ya sasa kwamba kama ni December, mwaka wa 2002 waje nyumbani tupige kura tutoe bunge mpya.

Translator: Ajo sii ore ene wuei e bunge naa eiting ake bunge anaa enajo tenakata ena katiba nikiata too loba le tomon aare, lelaari, meitokini aaponiki enkai rishata, njoo eponu neoshi kura.

Paul K: Ndio ili kwamba wasiitumie ile ma-allowances kuuza haki yetu ya kupiga kura wakati iliwekwa.

Translator: Pee meitumia ake naa nena ropiani naatumito, aitoki aaponu ainyangu iyiook, ainyangu ngurai.

Paul K: Basi kuhusu hii mambo ya constituency boundaries.

Translator: Ore tene wuei oo mpakai e constituency, orpolosien

Paul K: Ni maoni yangu kwamba kabisa iwekwe na vile ardhi inalala kijografia.

Translator: Ajo pee epiki constituencies anaa eneikununo enkop, olkiragare le nkop eneikununo.

Paul K: Maana sisi, mimi maoni yangu namuambia kamati kwamba sisi mahali tuko sasa tunaitwa matapato, robo iko Kajiado South na Mbunge wetu yuko maili mia mbili kutoka mahali tunakaa leo.

Translator: Ore tenakati iyiook Ilmaasai lene wuei, naa Kajiado South kitii, na ore ewuei netii orbunkei naa maili iip are kutoka ene wuei nikitii.

Paul K: Kesho mahali kamati itakaa Bisil wako Kajiado Central na mbunge wao pia ni maili mia mbili exactly kutoka Bisil.

Translator: Ore taisere te wuei nelo kulo Commissioners aa Ilbissil, ore wuei netii orbunkei kutoka ine wuei na maili iip are, pee ilo ade ainepu enemanya orbunkei.

Paul K: Na kama yeye ndiyo daktari wa mambo ya ubunge, basi mgonjwa atakuja akiongojea daktari.

Translator: Naa tenaa orbunkei oshi oldakitari loo baa e bunge, ekeye naa taata ele tungani omuei eanyu oldakitari.

Paul K: Langu la mwisho kwa sababu nina memorandum.

Translator: Ore taa enabayie amu kaata entoki naigero,

Paul K: Ni kwamba nigeomba kwamba, mimi pendekezo langu ni kwamba katiba ambayo inaandikwa sasa iwe na mpango maalum ya kuondoa corruption ama ufisadi katika maisha ya wananchi wa Kenya.

Translator: Ore entoki najo naa kajo ore katiba naitokini taata aiger ena nikingerito, naa lasima pee eeta enkoitoi naigero, naidimi aatararie, aitaunye ena purore oo mali e raia, aa corruption.

Paul K: Kabisa na tutafute namna ambayo at least kama ni huko juu, kama ni kuhusu wanasiasa, kama ni ofisi ya rais, iwe tunaweza ku-impeach maana sijui kwa kiswahili hiyo neno.

Translator: Enejo taa ore tene wuei e corruption ata tenaa enkopisi e Rais arashu tenaa enkai opisi ake, anaa ninye etodolieki ajo etupuroyioki rupiani, neishori mwananchi arashu neishori kotini nguvu, naidim aisitaakinye ata Rais.

Paul K: Ili kwamba iwe ni mpango kamili ya kisheria ya Kenya kwamba ukiiba, uki-corrupt ukipeana pesa katika barabara mahali Fulani, unawekwa ndani bila huruma yoyote. (not clear) mpango ingine ya kutoa huyo mtu.

Translator: Injoo eaku ore ena toki naji corruption eninjooyo mpisai, teningamu ropiani yeyote, nikisitaakini, nikipiki enkaji metwa olikai omoni oitokini aanya.

Paul K: Asante sana.

Translator: Ahsante sana (not clear)

Programme Co-ordinator: Joseph Kinkuria (not clear) Raphael (not clear) nilisema hayuko?

Joseph K: Ore taa nanu naa kaaji Joseph ole Kirkuria.

Translator: Mimi naitwa Joseph Kinkuria.

Joseph K: Naa kaidim sii nanu ashomo airoro nkuti hoo tenake mairo ngumok amu, ore mbaa kumok naa eidipaki airoro.

Translator: Nani naongea tu machache kwa sababu mengi yashaongewa.

Joseph K: Na kore ene dukuya naa aimaki peno arashu maata ngumok oleng naimaki, kake kadim atejo, ore anaa enatejo naaji ake le dukuy kuhusu jimbo,

Translator: Mimi nazungumzia kuhusu majimbo.

Joseph K: Na kekagira sii nanu aingu mukono tukul ajo entoki naishaakinore ina.

Translator: na mimi naunga pendekezo hilo mkono.

Joseph K: Amu keeta mbaa kumok oleng amu ore ninye erikore naa ketaaniki iltunganak.

Translator: Kwa sababu iko na mambo mengi kwa sababu kiongozi inakaribia wananchi.

Joseph K: Neaku ketumoki ninye taata wananchi aataa kepunyakita sii kulo tunganak lenye arashu kulo arikok lenye.

Translator: Na pia wanaachi watakuwa karibu na viongozi wao.

Joseph K: Naa ore sii tenemutu eketumi jimbo,

Translator: Na hata kama kutapatikana jimbo.

Joseph K: Hoo tenaa kebaiki taata mbaa nijo neaisinanisho,

Translator: na hata wakati wa kutazama umaskini

Joseph K: Amu kebaiki naa teneoriori mbaa e jimbo tiatua Kenya,

Translator: na kwa sababu tutataka kugawanya mambo ya majimbo ya Kenya.

Joseph K: Kebaiki neaku merisioro jimboi pookin e Kenya amu keetwa nkarsisi neetwa sii ngulie naa kaijo aisinak.

Translator: pengine kutakuwa na majimbo ambaye yatakuwa mtajiri kuliko yale mengine.

Joseph K: Kake enaikash tenemutu idol ingishu inonok ajo kuti,

Translator: Lakini inatakiwa uangalie mali yako jinsi ilivyo ndogo

Joseph K: Pee itumoki atoonyua oleng tiatua enyuata oleng pee itumoki ainoto ngumok oleng alang eningor ake duo te

nkumoyiu neme ninonok.

Translator: ili kila mtu aweze kujikaza kuliko kuangalia kwa wingi na sio zako.

Joseph K: Ore sii enkae bae nanyor enaimaki tenapuku teine wuei e jimbo,

Translator: Na jambop lengine ambalo nataka kuzungumzia

Joseph K: Kekigira naai aaimaki njere ore Kenya naa keeta sifa tenkaraki irmaasai.

Translator: tulikuwa tukizungumzia ya kwamba Kenya iko na sifa kwa sababu ya Wamaasai.

Joseph K: Kitoningo njere tenilo toi ninye naaji nkuapi e boo,

Translator: Tulisikia kwamba ukienda nje.

Joseph K: Naa ketiu anaa ore enkoitoi naitambulishae Kenya naa enkop oormaasai.

Translator: inaonekana ya kwamba njia moja ambayo Kenya inajulikana nayo ni kwa njia ya Wamaasai..

Joseph K: Naa keidimayu taata neaku lelo oomon oingua Kenya,

Translator: Na... sasawa

Joseph K: Neaku ore naaji enajoito ore teneponu lomon Kenya,

Translator: Na nimasema wakati wageni wanakuja Kenya.

Joseph K: Naa ketiu anaa keeta naa sii naaji eretoto naidim ayaki enkop e Kenya.

Translator: Kuna faida ambayo wanaleta nchi ya Kenya.

Joseph K: Kake ore nanu enadolta, migidolta iyiook irmaasai naa sii laa ketiu anaa ninje egirai aaponunye, migidolta iyiook faida.

Translator: Na sis tukiwa Wamaasai hatuoni faida ya hiyo.

Joseph K: Neaku naaji nanu kajo,

Translator: Na mimi napendekeza.

Joseph K: Njere ore naaji tenemutu naa kegirai aaponu tenkari ina naa kenarikino sii ninje irmaasai nenaata aa ore sii ninje tenetumi naaji dupoto tenkaraki ninje nenaata sii ninje etumito sehemu enye.

Translator: na kwa kuwa wanakuja kwa njia ya Wamaasai, basi pia Wamaasai wapate faida yoyote kutokana na hiyo.

Joseph K: Atoningo naaji arashu ore anaa enikidolta, kidolta tenilo Mombasa nidol iltunganak lijo latooi oogira aitumia orkuak loormaasai te nkoitoi nemeishaakinore.

Translator: Nimesikia ya kwamba ati ukienda Mombasa, eti utakuta watu wanatumia utamaduni zetu kwa njia ambayo haifai.

Joseph K: Na kore naaji sii nanu enajo,

Translator: Na mimi pia napendekeza.

Joseph K: Na kenarikino ore iltunganak lijo lelo tiatua katiba,

Translator: watu kuna hawa katika katiba.

Joseph K: Naa keyiu nenaata aa tenedoli iltunganak lijo lelo neidim aataa keisitaakini tengaraki einyalita orkuak lang.

Translator: inatakikana wakionekana pia wanastakiwa kwa sababu wanaharibu culture yetu.

Joseph K: Ore aidipita,

Translator: Na nikimalizia

Joseph K: Naa kegirai naaji aaimaki mbaa nijo wuejitin apa ormaasai naawaki nijo oldoinyo.

Translator: watu walikuwa wanazungumzia kuhusu mambo ya yale ambaye ardhi ambaye imenyakuliwa.

Joseph K: Ore iyiook taata tenaa alo e Manga naa ketiu iyiook anaa kiumiate oleng.

Translator: Na sisi hapo upande wa Namanga ni kama tumeumia sana.

Joseph K: Tenijo taata aingor oldoinyo lijo ele,

Translator: Ukitazama mnamo kama huu

Joseph K: Naa ketiu anaa kidolta iyiook anaa keinyanyasaki iyiook oleng amu oldoinyo ake ewaaki nemoosupuko.

Translator: tunaona kwamba si mlima tu pekee yake umechukuliwa na sio kichaka.

Joseph K: Kake kidol anaa keewaki wuejitin naa keiremoyiu naa ore naari eton eitu eyae naa kakiidim aataa kiirem.

Translator: Tunaona pia ya kwamba hata mashamba ambayo inaweza kulimwa, imechukuliwa.

Joseph K: Neaku naaji kidolta naaji iyiook ajo tenemutu aa keidimayu,

Translator: Na ikiwezekana.

Joseph K: Naa kakinyor naai enemutu eshukokini irmaasai nene wuejitin oo nkariak oo nene wuejitin neeturoyu.

Translator: Tunataka turudishiwe yote.

Joseph K: Amu ore tenakata naketiu anaa ore enjoto natungueikiaki iyiook,

Translator: Kwa sababu inaonekana tulipo wachiwa.

Joseph K: Naa enjoto nemetii enkare, naa enjoto nemeturoyu.

Translator: Ni upande ambayo haina faida yoyote.

Joseph K: Kake ore sii anaa enigidolta enajoitoi anaa enewaita serkali,

Translator: Na tunapo sikia jinsi serikali ilivyochukuwa.

Joseph K: Meeta sii eneitaasita kegira ake ina kop aton pesho opa, naa keturoyu.

Translator: haina matumizi yoyote.

Joseph K: Neaku ore sii ninye nanu maata ngumok oleng, nena ake.

Translator: Nami sina mengi, ni hayo tu.

Programme Co-ordinator: Ahsante sana. Steven Ole Tamanyi. Na ujaribu kuharakisha ndugu yangu.

Steven T.: Aye haya. Ore taa sii nanu te nkarna naa kaaji Steven ole Tamai.

Translation: Mimi pai naitwa Steven Ole Tumayi.

Interjection: (Not clear)

Steven T: (Kimaasai) Steven yah, Ole Tamayi. Okay. Naa kajo alo sii nanu airo ngunyi.

Translator: Na mi pia nazungumzia machache

Steven T: Hoo duo naa keishutua duo iltunganak le dukuya duo maoni nikiata kumok.

Translator: Kwa kuwa maoni yote ni kama yamezungumziwa.

Steven T: Kake ore sii nanu naa kainga mkono tukul ene wueji e majimbo.

Translator: na mimi pia naunga mkono mambo ya majimbo.

Steven T: Amu kiyieu naai neaku ore iyiook naa kenyikita iyiook mali ang pookin.

Translator: Kwa kuwa tunataka mali asili zetu zote zitukaribie.

Steven T: Etii entoki diakata neitu eimaki likai tungani naa kaidim nanu aaimaki.

Translator: Kuna jambo ambayo nataka kuzungumzia.

Steven T: Naa kuhusu ilchamaai kumok.

Translator: Ni kuhusu vyama vingi.

Steven T: Ore ilchaamai kumok naa kidol osho te Kenya anaa meeta haki.

Translator: Na kwa kuwa tunapua hapa Kenya ya kwamba vyama vingi havina haki.

Steven T: Naa aikiyieu sii ninje neeta haki amu nanu otii enchama naje, naa olalasho lai otii enkae, naa ninye otii enkae.

Translator: Tunataka vyama vyetu vya kiasi view na haki sawa katika Kenya kwa sababu ni sisi Wakenya ndio zinazo wakilisha.

Steven T: Amu eruhusuoki naa apa metaa ketii.

Translator: Kwa kuwa zimeruhusiwa kuwa.

Steven T: Naa sidai naa teneaku duo keeta naa pookin haki.

Translator: Na napendekeza zote ziwe na haki.

Steven T: Kea toi nkatitin naa keya nedungu enjama naje endumo aajo kiyieu nikitumo.

Translator: Kuna wakati ambayo chama inaitisha mkutano.

Steven T: Nemitikini aajoki mitumomo.

Translator: Na inanyimwa

Steven T: Nikigira naa aingasia aajo metii naa toi haki Kenya.

Translator: Na tunaona ya kwamba hakuna haki basi

Steven T: Amu kanyoo pee mitikini oldururo etumo sii ninje naa iltunganak le Kenya.

Interjection: (inaudible)

Steven T: Okay Pee ekajoito naa peyie eishori sii ninje haki.

Translator: Kwa hivyo napendekeza tupewe haki sawa.

Steven T: : Ore enkae naa naidim aake atejo,

Translator: Injine,

Steven T: : Naa keimakaki kake kayieu ake naitaja,

Translator: Imezungumziwa na nitataja pia.

Steven T: : Naa kuhusu nguesi oo iltunganak.

Translator: Kuhusu wanyama wa watu.

Steven T: : Naa kiyieu nikijo pee emookini aalak iltunganak tenear ingeusi.

Translator: Wanapendekeza watu wawe wakilipwa wakati wanyama wanawana

Steven T: : Amu kidolta oshi aajo yaani nguesi enyori oleng alang tungani.

Translator: Kwa sababu tunaona wanyama wako na manufaa zaidi ya wanadamu.

Steven T: : Neaku naa ore pendekezo ai naa peiyie emookini alak iltunganak tenear inguesi.

Translator: Na pendekezo langu ni nilipwe mara moja.

Steven T: : Naa nejja sii tee etiu ingishu.

Translator: Na hivyo hivyo ng'ombe

Steven T: : Tenear inkarin.

Translator: Magari zikiua

Steven T: : Eishutua ngishu ang inkarin, neishu lowuarak kake melaki.

Translator: Ng'ombe zetu zimemalizwa na wanyama pia na magari na hailipwi.

Steven T: : Neaku ketiu taata ana eji engues naata thamana alang enkiteng arashu oltungani.

Translator: Kwa hivyo inaonekana mnyama ndio ako na maana kuliko ng'ombe.

Steven T: : Ore tene wuei e council,

Translator: Na hapo kwa council

Steven T: : Naa kaipendekeza naaji nanu ajo oltungani sii ankalao oisume mpaka Std. 8 mpaka naake niney Form Four.

Translator: Napendekeza awe ni mtu wa darasa la nane na ama kidato cha nne ndio anaweza kuchaguliwa kuwa councilor .

Steven T: : Amu keyieu sii oltungani laa tenelotu hall nijo ena naata entumo neningu ninye ajo kanyoo ejoitoi.

Translator: Kwa sababu kunataka mtu ambaye amelimika ambaye akipigwa kwa hall kama hapa anaelewa ni nini inasemekana.

Steven T: : Ore ene wuei oo laiguenak, naa kajo ake aipendekeza sii nanu ajo pee eaku kegelu iltunganak direct wananchi.

Translator: Na kwa ma-chief napendekeza pia wachanguliwe na wananchi.

Steven T: : Neaku maata ngumok oleng,

Translator: Kwa hivyo sina mengi.

Steven T: : Najo naa aitabaiki sii nanu ine.

Translator: Namalizia hapo.

Background Interjection: Wou ene, iimu ene.

Speaker: Angas ninye ajo, entasupa pookin.

Translator: Nawasalimu, hamjambo?

Audience: Hatujambo

Kimaasai: Ajo sii ashe oleng taata serkali, nanyaaka alotu ena kop.

Translator: Napongeza serikali ambayo imekuja hapa.

Kimaasai: Ore taata, ekalimu nanu ajo ara botor kake mara botor oleng.

Translator: Napongeza serikali ambayo imekuja hapa.

Kimaasai: Ore ena serkali ang naewuo ainepua nani serkalini uni.

Translator: Ninasema kwamba mimi ni mkongwe lakini sio zaidi.

Kimaasai: Atangasa ainepu enapa oo ngeresa.

Translator: Mimi nimekuta serikali tatu hapa

Kimaasai: Naitoki ainepu enoorkokoyo.

Translator: Nimekuta ya waingereza.

Kimaasai: Atii natunukaitie Kenyatta.

Translator: Nikakuta ya Kenyatta

Kimaasai: Aitashe sii pee eguluni Moi.

Translator: Mimi niko wale ambao wamezika Kenyatta.

Kimaasai: Ara ninye apa delegate KANU

Translator: Niko hapa wakati Moi anachaguliwa

Kimaasai: Ore osina naa laishirita kaishirita ajo, ore ena kop ang, olarikoni mikiata.

Translator: Kwa hivyo mimi nilikuwa delegates wa Kanu wakati hiyo.

Kimaasai: Naa kigelu ninye nkurai naitosha oltungani.

Translator: Na mimi nalalamika ya kwamba hatuna viongozi katika nchi hii yetu.

Kimaasai:

Translator: Na tuko hata na ...

Translator: (not clear) mbunge,

Ki-maasai: Kitalautua apa iyiook ena serkali aang enetiu.

Translator: na tukakosa hii serikali yetu iko wapi

Speaker: Matapato

Translator: Matapato

Ki-maasai: Ore teneji ele doinyo naaji oishiritae, ainosie apa nanu ngiri lel doinyo alairura te shumata.

Translator: Ikisemekana mambo ya hii mlima ambayo watu wanazungumzia, mimi nilikulia nyama juu.

Ki-maasai: Serkali ninye oo ngeresa naikash amu mearita apa iyiook.

Translator: Na afadhali hata serikali ya uingereza kwa sababu ilikuwa haitupigi

:Ki-maasai: Kake sore, eitu taa adek serkali e Kenya.

Translator: Na sijatusi serikali ya Kenya

:Ki-maasai: Ore osina likiata, aja nanu olarikoni mikiata.

Translator: Na taabu yetu ni kwamba hatuna viongozi,

:Ki-maasai: Naa kueli eibungaki taa ninye iyiook anaa nkera kunini.

Translator: Na sisi tumeshikwa kama watoto wachanga.

:Ki-maasai: Ore olaiguenani kegelakini iyiook olaiguenani loo ngilasini isiet pee idip ake enkisoma.

Translator: Sisi tunachaguliwa Chief ambaye amemaliza darasa la nane

:Ki-maasai: Eitu ninye eyiolou enkaji enye, neitu eyiolou ormarei lenye, tapala iyie Irmaasai.

Translator: Hajajua hata kujiteneneza kwake wacha sasa wamaasai

:Ki-maasai: Nupuo ake aas siasa te Kajiado neponu aajo ele enotoki.

Translator: Wanapiga siasa Kajiado wanakuja wanasema tumempata huyu

:Ki-maasai: Nemeeta enkisoma saidi.

Translator: Na hana masomo zaidi.

:Ki-maasai: Ina ninye nabo nayiolo ajo olee enkoritoi iyiook.

Translator: Na hiyo ninaona inatunyanyasa

Interjection: Ki-maasai

:Ki-maasai: Olaiguenani? Pee egelu Irmatapato olauguenani lenye ana apa ake.

Translator: Basi napendeleya ya kwamba Matapato wachaguwe Chief wao kama zamani

:Ki-maasai: Ore apa iyiook irmaasai naa kegeluni olaigunani neji kolengae, neitutumi layiok aare, neipimi, neyioloi entipat, neyioloi erikore, neyioloi emeloni, neyiolou enkirototo.

Translator: Kwa sababu zamani wamaasai , sisi tunachunguza mtu kabisa ndio tuweze kumchagua.

:Ki-maasai: Ore ake taata enkarai pee epuku te sukul nelo aas siasa te Kajiado neji nele olaiguenani linyi.

Translator: kwa sababu mtu anakimbia tu Kajiado, siasa na kurudi tunaambiwa ndio Chief wenu

:Ki-maasai: Nabo taa nayieu naaji tenaa yiataata eretoto, naa enaata meitokini aisho iyiook olaiguenani ogeli te Kajiado.

Translator: Eigeroki.

:Ki-maasai: Ore eniare, ore irkansulani, kintua oshii ake irkansulani.

Translator: Ya pili ni ya kwamba tuna ma-councilor,

:Ki-maasai: Ore laiguenak loo irkansulani ootii ena kop ajo nanu kure Irmatapato ebaiki ake enebaiki amu iyiololo, mekure taa aa kuti.

Translator: na tunappjua ya kwamba ma-councillor wale tuko nao hapa Matapato ni wengi.

:Ki-maasai: Enyakitia aaku kumo saidi naba anaa apa iyiook.

Translator: walikuwa hata tena wengi zaidi jinsi tulivyo wakati wetu

:Ki-maasai: Neeta nkurai pookin.

Translator: na wako na kura zote

:Ki-maasai: Mayiolo toi nanu eneeim kuna kurai oorkansulani lang, oo meishori iyiook bashishi. Nkurai ang neji nominated.

Translator: sijui hii makura zetu zinaenda wapi mpaka si tunakuja kupewa hakishishi hii inaitwa nominated.

:Ki-maasai: Ore ina, ajo nanu oltungani kitok, earitata iyiook ena serkali.

Translator: Nimesema ya kwamba serikali inatunyanyasa hapa

:Ki-maasai: Aomonu nkera ainei pee injosho iyiook Irmatapato metegelu layiok ate, amu elulunga layiok oo ntoiyie.

Translator: ninaomba muwapatie wamaasai wachague watoto wao wawe viongozi wao

:Ki-maasai: Negelu toi orkansulai neikeni nkurai ang tene amu kijo toi kepurori.

Translator: wachague mtu yao na kura ihesabiwe hapa hapa ili isiende kuibiwa.

:Ki-maasai: Ajo ashe oleng.

Translator: Anasema ahsante

:Ki-maasai: Oo nena ai toki naatorikine. Ore taata etaa taata enti ntasati ena kop morua nijo nanu, netii ngaisenak saidi nanu, mikiata eretoto.

Translator: Hapa Kenya tunawakongwe zaidi na kuna akina mama masikini lakini hatuna usaidizi wowote kutoka kwa serikali

:Ki-maasai: Ore pee mikiata, olarikoni mikiata obaya idia kop.

Translator: na hatuna kwa sababu hatuna kiongozi ambaye anafikisha kule

:Ki-maasai: Neaku taata iltunganak ake ooshukushukunye tene nikigira aatoni.

Translator: sasa ikawa ni watu tu wa kuzunguka zunguka hapa basi tunashinda tu tunakaa.

:Ki-maasai: Ajo asante ele turur le jimbo, tenetaa duo yiatata entoki niasisa, enjom entengela naa te sipata amu ayiolo ajo igeligeli.

Translator: na ninash...

Interjection: (not clear)

:Ki-maasai: Kiyieu neitaas iyiook serkali intokitin are ake.

Translator: Ki-maasai

: Ki-maasai: Pee eyiolou ilaisinak otii ena kop amu etii, nemeta entoki nainosita, nemeeta entoki naasita ketoni ake.

Translator: Tunataka serikali itambue ya kwamba kuna masikini na watu waliyolemewa ambao wanakaa tu.

: Ki-maasai: Kiata iltunganak oitaraa oo leitu elo, neturu nkulukuok, neigaja, neetae, nyawa nainosita nareu serkali, naa enainepu nanu, tungueki ena amu ene serkali, mpaka ilkeek loljamba lai. Kanyoo pee eirori?

Translator: kuna watu ambao wanazunguka hapa na pale wakitunyanyasa. Unakuta unafanya hivi wanakudai lete hii, kila kitu wanasema ni ya serikali.

: Ki-maasai: Naa noljamba lai.

Translator: na ni ya shamba yangu

: Ki-maasai: Naata enatoki oljamba.

Translator: na ninko na tittle deed ya shamba yangu

: Ki-maasai: Paa kanyoo pee eitoki aitore olalai laishooki eitashe serkali?

Translator: na ni kwa nini wananitawalia tena shamba langu?

: Ki-maasai: Magilu enkike, madung oljata.

Translator: Sikati miti wala sifanyi chochote.

Interjection: (Not clear)

: Ki-maasai: Eyieu sii niyiolouu nkaisinak ajo kaji ewui torono duo, kaji ewui torono, kai ewuei torono, amu iyiololo toi.

Com. Tobiko: Jeremiah Tengeli

Background Interjection: Ki-maasai

Com. Tobiko: Ole Nyaga

Background Interjection: Ki-maasai

Melubo N.: Ore taa enkarna ai naa kaaji Melubo Njalda.

Translator: Mimi niatwa Melubo Njalda

Melubo N.: Nemairo nkadoruk olen.

Translator: Melubo Njalda

Interjection: Nja..?

Translator: Njalda

Interjection: Njalda?

Translator: Melubo N. Eeh

Translator: Na sitaongea mengi sana.

Melubo N.: Mairo nkumok oleng.

Translator: Na sita ongea mengi

Melubo N.: Uni ake nanu airo.

Translator: Nina matatu tu.

Melubo N.: Ore ene dukuya,

Translator: Ya mbele,

Melubo N.: Tena naaduo majimbo eitobiritae,

Translator: Kama ni majimbo tunatengeneza,

Melubo N.: Nikiomonu pee eshukokini iyiook ele doinyo.

Translator: ninaomba turudishiwe hii milima

Melubo N.: Amu mee te halali apa ewaaki

Translator: kwa sababu haikuchukuliwa kihalali

Melubo N.: Ore iyiook kibulu naa olalang.

Translator: ilitokikiwa hii mlima ilikuwa ni yetu

Melubo N.: Neponunui ake aajoki iyiook eshomo apa.

Translator: na tukaona imeenda

Melubo N.: Neaku, kinjirita iyiook kijo,

Translator: Kwa hivyo tunalia tukisema

Melubo N.: Peyie eshukokini naa iyiook.

Translator: Hii milima irudishwe iwe ni yetu

Melubo N.: Nabo taa ina.

Translator: Ngoja , (ki-maasai)

Melubo N.: Ore enkae nasuju ina,

Translator: Na ya pili,

Melubo N.: Nayieu neyae orkuak lang anaa entoki e tipat.

Translator: Ninataka tamaduni zetu ichukuliwe kama kitu ya maana

Melubo N.: Amu etejo naai ena mon natonita,

Translator: kwa sababu huyu mama alikuwa akizungumza hapa alisema

Melubo N.: Tenikipuo sii ninje nkuapi e boo,

Translator: tukienda nchi za nje

Melubo N.: Nikinjop anaa irmaasai.

Translator: tunakaa jinsi wamaasai wanavyokaa

Melubo N.: Paa kanyoo pee meyae orkuak asili duo anaa entoki e tipat?

Translator: Na ni kwa nini tamaduni hiyo isichukuliwe kama jambo la maana?

Melubo N.: Nikiyieu nikijo ore oltungani oitoki aisarao,

Translator: Na tunataka tuseme ya kwamba yule mtu ambaye ataitumia kwa njia mbaya

Melubo N.: Nikiyieu naa nenaata aa eeya duo oleng.

Translator: achukuliwe hatua ya kwamba yeye ni mkosaji

Melubo N.: Amu orkuak naa karsis.

Translator: kwa sababu ni mila ambayo inatambulika

Melubo N.: Metaa tenikintoki aadol oltungani oisarao,

Translator: kwa hivyo tukiona mtu ambaye anaitumia kwa njia mbaya

Melubo N.: Nikidol naa ajo masarao taata ina amu eishiakinore ntoki naa ninye eitajirikishore, naitajirisha serkali, nenaata eyae anaa entoki e tipat.

Translator: hii..

Interjection: (Not clear)

Melubo N.: Ore enkai point e uni,

Translator: Ya tatu,

Melubo N.: Meyaita iyiook ana iltunganak.

Translator: Sisi hatuchukuliwi kama binadamu

Melubo N.: Tenear iyiook enkari tele baribara,

Translator: Tukiuawa hapa barabarani na gari

Melubo N.: Nemeyae iyiook anaa oltungani.

Translator: na hatuchukuliwi kana ni binadamu ameuawa

Melubo N.: Neitoki aaku ilo tungani ootaara olikai ninye ele tungani otua eitokini aaku ninye oota makosa.

Translator: Inakuwa mwenye alifariki ndiye aliye na makosa

Melubo N.: Nayieu neyae iyiook anaa iltunganak le tipat.

Translator: na tunataka Katiba itutambue ya kwamba nasi pia ni watu

Melubo N.: Ore ene wuei oo ngishu,

Translator: na hapa kwa ufungaji

Melubo N.: Mikiata iyiook irmaasai likai shamba.

Translator: hatuna shamba nyingine

Melubo N.: Ngishu ake.

Translator: ni gnombe

Melubo N.: Na kiyieu neyae anaa entoki e tipat.

Translator: na tunataka itambuliwe na Katiba

Melubo N.: Ninye oshi enkiremore ang

Translator: ndio maisha yetu

Melubo N.: Neaku kiyieu neyae anaa entoki e tipat,

Translator: kwa hivyo ichukuliwe kama jambo la maana

Melubo N.: Amu ore ninye anaa kule,

Translator: kwa kuwa kitu kama maziwa

Melubo N.: Ekeya neya ndasati osokoni nepuo aangueyo nena.

Translator: inachukuliwa sokoni na inaharibika

Melubo N.: Naa tenesasu nkishu,

Translator: na ng'ombe ikikonda

Melubo N.: Nikilau enikimiraki.

Translator: tunakosa pa kuuzia

Melubo N.: Nikiyieu neitauni factory enye.

Translator: na tunataka factories zao zitolee huu

Melubo N.: Neaku nena nainai.

Translator: na yangu ni hayo.

Comm. Tobiko: Ahsante sana (not clear)

Background Interjection: Ki-maasai

Comm. Tobiko: (Not clear) Melubo ole (Not clear) Moses Nayukie, Ole Sail, Nakoyi Ole Otup , Ki-maasai

Background Interjection: Kiswahili

Ole Sail: Enkaran. Mwatune

Translator: Sema yote

Ole Sail: Ole Sein

Translator: Naitwa Matune Ole Sein.

Interjection: (Ki-maasai) nani?

Translator: Mwatune Ole Sail

Ole Sail: Ekairorita taa sii nanu too ndoropu amu eiroro toi irpayiani.

Translator: Ninaongea kwa mafupi kwa sababu wazee wamezungumza

Ole Sail: Elee naa keirorita taa ntokitin naasipa.

Translator: na wanaongea mambo ya kweli

Ole Sail: Kake eetuo ntokitin naa aikiponu duo aaningu nikidol.

Translator: na imezungumziwa mambo mengi ambayo tumeyasikia na kuyaona

Ole Sail: Amu tenidol kulo kasin emisimis taa iltunganak kumok ilukuny.

Translator: kwa sababu ukiangalia kazi kama hizi ni kwamba watu wengi hawaelewi

Ole Sail: Netumoki amu etaara ena toki naji enkalamu enkop, neibelekeny esiatin neaku kumok iltunganak lemeyiolo.

Translator: Kwa sababu ukiangalia elimu imepindua mambo mengi

Ole Sail: Amu teningor taata taa nanu aipimito elukunya ai, majo nanu kesipa enatoki pooki najoitoi.

Translator: Kwa sababu mimi hapa hat siamini ya kwamba hii mambo ambayo inasemekana hapa kama inaweza tendeka

Ole Sail: Enidol toi kuna tokitin pookin, teidialo teilangaki neponu kunen.

Translator: kwa sababu ukiangalia haya mambo yote, imeanziahuko ndio ifike hapa,

Ole Sail: Ore ake pee ielangi pee eponu kunen wuejitin, neyiolouni entoki natii ntae boo.

Translator: ili waweze tu kumalika na kujua yale tulio nayo hapa

Ole Sail: Ekali taata nanu irpayiani pookin ajoki enyeito entabolu nkonyek amu etumuta enkalamu enkop.

Translator: na ninaambia wazee wote waamuke na wafunge macho kwa sababu elimu imepindua dunia

Ole Sail: Nemingor kuna tokitin, elee, irukitoto duo ntae kake meeta enidoltata.

Translator: na nina wauliza tu ya kwamba, mnayakubali lakini kuna jambo ambayo hamuoni.

Ole Sail: Elotu tee ena toki nebelekenyakino ntae ijojo ntae kirukoo, nelotu te nkoitoi torono.

Translator: hii mambo itaenda na iwageukie halafu ije kwa njia mbaya.

Ole Sail: Nikiyookini aanangaki enkalamu nimidolta.

Translator: Unakuja unatupiwa kalamu na huoni

Ole Sail: Pee tenetii oshi entoki nadoltai teidie wueji, nikiakini aikiaki olola, limiyiolo eneikununye.

Translator: Ndiyo kama kuna jambo ambaye kuna lengo fulani huko unaletewa tu hapa bila wewe kujua,

Ole Sail: Naijoito taata iyie eolata.

Translator: na wewe unasema ni wazo

Ole Sail: Metii.

Translator: hakuna

Ole Sail: Ore enkae e are,

Translator: Ya pili

Ole Sail: Eshomo apa kulo doinyo,

Translator: Hizi milima zimeenda

Ole Sail: Naa kara nanu Olngorishoi.

Translator: Na mimi ni rika ya Ng'orisho

Ole Sail: Ore apa te dukuya naa diatin narok eeim.

Translator: Na zamani mpaka ilikuwa inapita kule juu,

Ole Sail: Neigutunye serkali te ngeno,

Translator: na serkali ikateremusha kwa ujanja

Ole Sail: Oo meeu ewueji neyieu.

Translator: ikafika pahali inataka

Ole Sail: Neija etiu ena toki niyieuu.

Translator: iko hivyo hii jambo ambyo mnafutia hapa (laughter)

Ole Sail: Na nji taa.

Translator: Na ni hivi

Ole Sail: Tenemutu naaji aa nanu.

Translator: kama ni mimi,

Ole Sail: Matoomonu ene kiti wueji ainguraa tenaa keisho iyiook ena ragirag ake ninye naa natii ele mani amu mianyyuu tii piitum.

Translator: Tuombe ...

Ole Sail: Mitum Embosel, nimitum Emakat, amu eidipaki duo, eimepaki taapa nena tokitin pookin neidipi.

Ore enkae,

Translator: Ingene

Ole Sail: Ina kiti toki ake nanu aomonu amu einosa ilpayiani lomon kake, aidipa nanu aimepa openy te lukunya ai. Metii toki

ine. Ena kop injoyoyo, injoyoyo, neaku ore noshi ale niramatie nkera inonok, eshomo duo. Neingoruni budget, neiting ina toki inyi.

Background Interjection: (Not clear)

Translator: Amesema ya kwamba, hii mambo yote, hakuna jambo ambalo litatendeka, mumepimwa ikienda irudi, itarudi na iwageukie kwa njia ambayo hamkuwa mnatarajia kwa sababu mimi nimeshamulika kamili (laughter) (Ki-maasai)

Ole Sail: Aidipa.

Translator: Nimemaliza (laughter)

Com. Tobiko: Ahsante sana mumecheka (not clear) (Ki-maasai) Jacob Ole Barmet (Not clear)

Interjection: Ki-maasai

Com. Tobiko: David Munga, Ole Mathenge, (Ki-maasai)

Interjection: Ki-maasai

Councillor Kundus: Kwa majina, ninaitwa Cllr. Kundus.

Translator: Ninaitwa Cllr. Kundus.

Councillor Kundus: Mimi ni Councillor Kutoka Mailwa ward.

Translator: Ara nanu Orkansulai oingua Mailwa Ward.

Councillor Kundus: Kwanza kabisa ningependa kushukuru Commission ya marekebisho ya Katiba.

Translator: Ore naa ene dukuya naanga ashukoki enashe ena Commission naa naibelekenyita sheria.

Councillor Kundus: Na serikali kwa jumla

Translator: Oo serkali pookin.

Councillor Kundus: Vile walikumbuka wakatupatia nafasi hii ya kurekebisha Katiba

Translator: Tenkaraki naishoo iyiook ena rishata e nkibelekenyata naa ena sheria.

Councillor Kundus: Tumekuwa tukilia kwa muda mrefu sana tuna sema tulikuwa tunajengwa kwa ile Katiba iliyopita, iliundwa wakati wa wazungu.

Translator: Amu kinjira tenkata naado kijo einyalaki naa iyiook naa apa mikiti enapa sheria e dukuya ormusungu.

Councillor Kundus: Kwa hivyo tunaunga mkono urekebishaji wa Katiba

Translator: Meet ai kijoito iyiook pee eibelekenyi katiba pi.

Councillor Kundus: na kuna mzee alizungumza hapa akasema “hatujui kama hii kitu ni kweli”

Translator: Netii taa oldasat oiroro tene nejo naai mayiolo enaikesipa ena toki.

Councillor Kundus: Sisi wote tunasema iwe ni kitu ya kweli.

Translator: Na aikijo sii iyiook pookin pee eaku entoki nasipa.

Councillor Kundus: na kama itakuwa ni kitu ya kweli nafikiri tutawaambia nafasi kwa sababu hatuoni kama hii nafasi itatosha mfanye hii kazi.

Translator: Ore naa tenaa entoki nasipa, naa aikiomoniki ntae erishata amu dorop ena rishata pee itumutumu aidipa.

Councillor Kundus: Kwa hivyo naseme tume ipewe nafasi ya kutosha ya kurekebisha Katiba kwani tunajua kuna mahali mingi hamjafika na wanahitaji kufikiwa wote.

Translator: Na aikijo naa pee eishori ena Commission enkata pee etum naa aidipa naa orkasi pookin.

Councillor Kundus: Basi nitakwenda kwa maoni yangu

Translator: Naa kalo naa alimu nduat ainei.

Councillor Kundus: Nitazungumzia juu ya ardhi

Translator: Naa kalaaimaki enkop.

Councillor Kundus: Kuna ardhi, tukizungumzia juu ya ardhi wamaasai wanalia sana mambo ya ardhi sio bure. Kuna ardhi iliyo uzwa ilionyakuliwa.

Translator: Na tenikiro lomon le nkop naa keishirita irmaasai oleng amu etii nkuapi naawaki oo naatimiraki.

Councillor Kundus: Kuhusu ardhi ilionyakuliwa tunasema, Katiba itutete turudishiwe.

Translator: Ore naa te nkop natooruoki iyiook naa ikijo ore katiba neshukoki iyiook.

Councillor Kundus: na kama itakuwa ni ngumu, pengine watu wanaweza sema wmejenga wamefanya nini, itakuwa ni ngumu kurudishiwa tume compensated.

Translator: Naa tenetagoli tengaraki netamanya iltunganak, nelaakini naa iyiook.

Councillor Kundus: kuhusu mambo ya ardhi ambayo bado haijauzwa

Translator: Ore naa tenkaraki enkop neton memira,

Councillor Kundus: yaani nasema mashamba zetu

Translator: Aa iljambai kulo leton kiata.

Councillor Kundus: kwa kweli hata hizo tunahofia sana tunaweza kuja tumaliza

Translator: Neton ake kigira airut amu ebaiki neidimayu nikiponu aaishu

Councillor Kundus: Na tunasema sheria iwekwe ambayo itakuwa ni ugumu turudishiwe hata iwe ni itaundwa na kamati ambayo nido itashughulikia hiyo mambo hapa na itolewe mambo ya land board yah!

Translator: Nikijo naa pee eripoki iyiook katiba, neitauni land board, neaku tena kop akeirpayiani enkop enye.

Councillor Kundus: Nafikiri hapo itatuokoa kidogo

Translator: Ore naa ina naa kemitii iyiook pi.

Councillor Kundus: kuhusu mambo ya Trust Land

Translator: Ore naa kuna kuapi oshi naitasheiki council,

Councillor Kundus: Hata mimi naunga mkono Trust Land, pengine irekebishwe badala iwe inasimamiwa na Council iwe inasimamiwa na wenyeji wale wa ile mahali trust land ilitoka

Translator: Ore naa ena kop naji inji, neitauni tene wueji e council, neaku naa loopeny enkop oitasheiki.

Councillor Kundus: Tuseme kwa mfano, kama imetoka Matapato, iitwe Matapato Trust Land.

Translator: Paa tenaa noormatapato apa ina, neji naa enkop oo Iimatapato.

Councillor Kundus: Kama ilitoka Kaptei iitwe Kaptei Trust Land

Translator: Na tenaa noorkaputie, neji naa aipotie Ilkaputie.

Councillor Kundus: Tumesikia kwamba, kuna watu wanasema kuna kitu inaitwa idle land

Translator: Kitoningo naake eimakitae te idia kop ajo keetae enkop nememanyae.

Councillor Kundus: na sisi tunapinga hiyo tunasema, hapa kwetu hakuna kitu inaitwa idle land

Translator: Nikiyieu naa nikijoki ntae aajoki meetae entoki naiyo ina.

Councillor Kundus: Sisi haswa wafugaji, tunahitaji ardhi kubwa sana kwa sababu ndio inaweza fuga ng'ombe.

Translator: Amu ore iyiook ilaramatak loo ngishu naa enkop nalala kiyieu.

Councillor Kundus: na isionekane kama ni kubwa ikasemekana ni idle land.

Translator: Nemedoli ake elala neji anaa enkop nemetaa orkasi,

Councillor Kundus: Ndio tunatumia kufuga ng'ombe.

Translator: Niney oshi kiramatie ngishu.

Councillor Kundus: Kuhusu mambo ya natural resources.

Translator: Ore naa kiimaki mali eatua enkop, oneshumata enkop,

Councillor Kundus: Tunasema, mambo ya natural resource, kwa kweli tumenyanyasika

Translator: Nikijo naa eitorogonyaki iyiook oleng te nkaraki kuna mali.

Councillor Kundus: kwa mfano, mahali kama Amboseli National Park, mahali kama hii Oldonyoro, kwa mlima ya Oldonyoro, mahali kama Magadi, hakuna mapato tunayopata kutoka pale.

Translator: Tenaitau enkitanyanyukoto e Magat, oldoinyo orok, eyau Ambosel, nemeeta hoo nyoo toki nikitumito teine.

Councillor Kundus: Kwa hivyo tunaomba Katiba mpya ituletee tuwe tunamapato tunapata kutoka pale.

Translator: Neaku naa ajo ore ena katiba ngejuk neitobiri metaa ekeisho iyiook manoto ornganayioi teine.

Councillor Kundus: Kuhusu mambo ya uongozi

Translator: Ore naa too mbaa erikore,

Councillor Kundus: Mimi ninaunga mkono vile watu wengine wamesema kwamba, tunaunga mkono federal government.

Translator: Mimi naunga mkono vile wengine wamesema kwamba tunaunga mkono federal government.

Councillor Kundus: Hapo nafikiri tukipata, sisi tunaamini kwamba pengine itatutea, tuko na akili mali nyingi ambayo tunasema inaenda central government. Pengine tukipata mambo ya majimbo, tutakuwa tunafaidika na hiyo mali ambayo tunasema hatupati sasa.

Translator: Amu tenikitum naa ina naikitum mali pookin, naidim naai noshi naitaa serkali sapuk, naa keramat ninje iyiook tene.

Councillor Kundus: Kuhusu mambo ya uchaguzi.

Translator: Naimaki naa ine wuei enkelare,

Councillor Kundus: Mambo ya uchaguzi wa raia.

Translator: Ore ene weui enkelare e Rais,

Councillor Kundus: Tunasema rais akae term mbili ya miaka mitano tano

Translator: Nikijo naapa ore Rais naa larin tomon ake mwisho etobiko te wuei.

Councillor Kundus: na asiwe na zaidi ya miaka 76

Translator: Nemeishaakinore naai naa moruo agiroo larin ntomoni naapishana.

Councillor Kundus: Kuhusu mambo ya ministers.

Translator: Ore naa kiimaki kulo tunganakk ooji Irministani,

Councillor Kundus: Tunaomba Ministers wasiwe ni wabunge.

Translator: Nikiomonu ajo paa kore Irministani nemeaku irbunkei loo wueitin.

Councillor Kundus: Nafikiri kama si wabunge watakuwa wanahudumia watu, nafikiri watakuwa wanahudumia sawa sawa kwa sababu hawata rudi kwa constituency yao.

Translator: Amu ore tene mee irbunkei naa keramat iyiook aitobiraki amu meeta naa orkipate.

Councillor Kundus: kwa hivyo nafikiri watukuwa very fair.

Translator: Naa kajo naa keaku sidan meitoki aata orkep.

Councillor Kundus: Kuhusu mambo ya wabunge

Translator: Ore naa aimaki irbunkei tene,

Councillor Kundus: Tunasema wabunge wawe wanachaguliwa wakizingatia mambo ya geographical set up.

Translator: Nikijo naa paa kore irubunkie negeluni ake eishakinore anaa oshi ake enoshi rukore ake orbunkei ee lalai enkop.

Councillor Kundus: Tunasema isiangaliwe mambo ya population

Translator: Nikijo pee meingori enkumoi oo iltunganak.

Councillor Kundus: kwa bahati mbaya ama mzuri kuna watu tuseme makabila ambayo population yao ni kidogo sana.

Translator: Amu tenijo aingor nkulie kuapi, naa kore iltunganak lenye naa kaikuti.

Councillor Kundus: Kwa mfano wamaasai.

Translator: Iltunganak laijo Ilmaasai.

Councillor Kundus: Tuna occupy land kubwa sana lakini population yetu ni kidogo sana.

Translator: Naikimanye enkop nalala kake kira iyiook tuni.

Councillor Kundus: Ukienda kwa mahali kama kwa mfano Nairobi

Translator: Ore pee ilo Nairobi,

Councillor Kundus: Sehemu ya mbunge mmoja inaweza kuwa na elfu mia moja.

Translator: Ore pee ilo ewueji orbunkei obo naa keti ngurai elaki.

Councillor Kundus: na ni mahali kidogo sana.

Translator: Naa enkiitii wuei.

Councillor Kundus: Kwa hivyo tukifuata mambo kama hayo sisi tutatumia kwa sababu sisi ni wachache lakini ardhi ni kubwa sana.

Translator: Naa tenikisuj naa nena baa enkumoi oo lorere naa kipuo naa iyiook hasara.

Councillor Kundus: ukisema utapiga kura mia moja hapa umaasaini hata pengine itakuwa mbunge mmoja atsimamia kutoka samburu mpaka huko Loikitoktok.

Translator: Tenikijo kiingor enkumoi oo iltunganak naa kebaiki neaku orbunkei obo orip Isambur mbaka Oloitokitok.

Councillor Kundus: Kuhusu mambo ya uchaguzi.

Translator: Ore naa tena ake enkelare.

Councillor Kundus: tunasema uchaguzi ili ikifanywa iwe inahesabiwa hapo hapo kwa station.

Translator: Nikijo naa ore pee egelishoe nemeitokini aanap inkurai, neiken i ake tine tine.

Councillor Kundus: Nafikiri ikifanywa hivyo itakuwa mambo ya kusema rigging na nini itakuwa itaepuka.

Translator: Ore naa empurore neiting amu kai naa eitokini aapurie?

Councillor Kundus: Kuhusu mambo ya Culture.

Translator: Ore naa tolkuak lang loormaasai,

Councillor Kundus: Tumezungumza kwa kirefu mambo ya culture

Translator: Naa ekeimakaki te nkadoro.

Councillor Kundus: na tunaona kwamba culture yetu inakuwa misused na watu wengine.

Translator: Nikidol naajo kegira iltunganak ainyal ele kuak lang.

Councillor Kundus: na tunaomba sheria iwe inatutetea. Mtu yeyote akienda kutumia culture yetu vibaya, iwe anaweza kui-compensate ama ashitakiwe.

Translator: Nikijo naa pee epiki sheria, paa ore oltungani oitumia ele kuak lang te nkoitoi torono, neeni toi.

Councillor Kundus: Kuhusu mambo ya masomo.

Translator: Ore naa tene weui enkisoma,

Councillor Kundus: Tunasema masomo iwe bure umaasaini na iwe ni lazima.

Translator: Nikijo naa pee eaku ene pesho, naa ene lasima.

Councillor Kundus: Tukisema hivyo ni kwa sababu hapa masaini kusomesha watoto inakuwa ngumu sana.

Translator: Naikijo nejja amu ore naa tena kop ang naa kegol enkisumare oo nkera tene.

Councillor Kundus: na vitu mingi ina-contribute. Unakuta umasikini iko na pia watu bado hawajaona masomo kama ni kitu ya maana.

Translator: Naa kemit imbaa kumok amu, kiata osina, ore iltunganak kumok oleng neton eitu eyiolou esidano enkisoma.

Councillor Kundus: kwa hivyo ukisema ni lazima na isiwe serikali magharimia, watu wengine watahindwa ku afford.

Translator: Naa enikijo naa lasima, nemegira sii serkali aitasheiki, naa kegol naake te likae orere.

Councillor Kundus: Kwa hivyo tunasema iwe ni ya lazima na serikali igharamie kwa upande ya tuseme primary yote na ikifika secondary iwe ni cost sharing.

Translator: Nikijo naa pee eigaramia serkali te primary neaku ene lasima, ore pee kibaya naa secondary, nikipuo aangar.

Com. Kaveta: Jaribu kumaliza

Councillor Kundus: Kuhusu mambo ya ...

Interjection: (Not clear)

Councillor Kundus: Okay, kuhusu mambo ya ufugaji.

Translator: Ore naa tele kuak lang le ramatare oo ngishu,

Councillor Kundus: Sisi ni wafugaji

Translator: Naa aikira naa iyiook ilaramata.

Councillor Kundus: Pastrolist

Translator: Oiduridur.

Councillor Kundus: Na tunasema tutambuliwe

Translator: Naa kijo naa pee iyiolou iyiook katiba.

Councillor Kundus: Sheria mpya, ile itakayo tengeneza sasa, itambue pastrolists

Translator: Ore naa ena sheria nepiki iyiook atua metaa kitii.

Councillor Kundus: Nafikiri ile njia itafanya tutambuliwe ni pengine iunder Ministry ambayo itakuwa ni ya pastrolists.

Translator: Nikijo naa pee eitauni Ministry oo laramatak loo ngishu.

Councillor Kundus: Na itakuwa ni rahisi, kutekeleza vitu kama K.M.C. kwa sababu tunataka hiyo, itakuwa ni rahisi kutengeneza factories ya maziwa na nyama.

Translator: Naa keiteleliyaki iyiook naa enatoi tokitin nikijo KMC or ngiri ashu KCC e kule, amu eaku naa egirai aingor.

Councillor Kundus: Na vitu kama hizo ikijengwa, factory ya nyama hapa ndio tukapata faida ya ng'ombe kwa sababu sisi hatupati, tunachinja ng'ombe hapa tunapeleka Nairobi, inaenda kutupwa huko na bei mbaya. Kwa hivyo unaona umaskini bado hauendi.

Translator: Amu tenikitum naai nena tokitin, neilep naa doi siin ninye bei oo ngishu, nikitum naa taata aatas ina biashar neindelea naa enkop.

Councillor Kundus: Kwa hayo machache nimeshukuru.

Translator: Nashuku naa enashe too nena kuti.

Com. Kaveta: (not clear) watu ambao wamechukuwa ile agreement kwa idle land na sio wafugaji, wale watu ambao wamechukuwa ardhi ambayo ni idle land na si wafugaji wanafanyia nini?

Councillor Kundus: Si kama wafugaji...

Comm. Kaveta: Tunasema wale ambao wanatoka nje, ambao wanaona ati kuna idle land hapa, wakichukua wanafanyia nini?

Councillor Kundus: Nafikiri hawa ndio wanajua. Pengine sisi tunahisi kwamba pengine wakija kuchukuwa hiyo land wanasema ni idle, pengine kuna wale wameuza ardhi yao wakamaliza, sasa anaona hapa kama ni idle lakini si idle, tunafuga wanyama hapa.

Com. Kaveta: Umesema wanachukua wanafanyia nin? Wanafuga ng'ombe wanalima au wanafanya nini?

Councillor Kundus: Wale wako na hiyo ardhi ambayo inaitwa idle ?

Com. Kaveta: Wale wamenunua?

Councillor Kundus: Wale wamenunua? Wale wamenunua wanachukulia kitu kama loan, eh nafikiria ni loans ndio wanachukulia eh.

Translator: Ore naa lelo tunganak oshi oponu aaya ena kop naa keponu ake ainyangu te bei nalelek nepuo ninje aaya loan, neaku naa, neinyalari naa enkop aikunari neija.

Interjection: Okay (not clear)

Raphael K: Basi kwa majina naitwa Kokedo Raphael

Translator: Aaji taa Raphael ole Kokedo.

Interjection: Raphael Kokedo?

Raphael K: Na kwanza kabisa nawashukuru commissioners kwa vile mmetujia leo kuja kusikiliaza maoni ya raia hapa Maili Tisa

Translator: Nashukoki naa enashe Commission, eetuo naa ainingin iyiook tene te Mail Tisa.

Raphael K: Na naomba niaze nikawacheshwa sana naaenda tayari najua pengine watu wamesha choka lakini nitajaribu kuongea kwa ufupi.

Translator: Najo naa pee maitanaur intae kake alo too ndoropu.

Raphael K: Nitazungumzia matatu.

Translator: Naimaki uni.

Raphael K: Kwanza kabisa nitaguzia kuhusu powers ama nguvu katika upande wa bunge na hali kadhalika rais,

Translator: Naimaki naa enkotoria naa tene weui e Rais oo norbunkei.

Raphael K: kwamba nguvu iweze kurudi kuja chini kwa raia.

Translator: Nayieu naa neoruni lelo tunganak egolon neitadouni meu enetii raia.

Raphael K: Ni kwa sababu mambo mengi yanapitishwa kule mbele na mengine yanaumiza raia lakini kwa sababu raia hawana nguvu basi inakuwa vile.

Translator: Amu ore tii ntokitin pookin naadung lelo tunganak, neimie teidie, negira naa ainyalari.

Raphael K: Kwa hivi lakini mambo yakirudishwa yaje chini itakuwa raia watakuwa na nguvu ya kuweza labda ya kurekebisha mambo badala ya ile gap ama kuta kati ya masikini na tajiri iendeleo kupanukad zaidi.

Translator: Amu teneduo naa enkitoria nemeitoki naa pooki toki anyalari amu kesiokini airerio metaa metae erishata sapuk

oleng torkarsis oo laisinani.

Raphael K: Jambo lingine ni kuhusu constitutional boundaries.

Translator: Ore naa enkae naimaki ene wueji oorpolosien le bunke.

Raphael K: Ama kwa hakika kulingana na katiba ya sasa ama kulingana na marekebisho yale kuna watu ambao hawaja kaa vizuri katika zile boundaries ama haijawaweka vizuri.

Translator: Amu tenijo aingor entungoto enkop apa natudungoki teina rishata, neeta iltunganak naatagoro ina.

Raphael K: Utakuta kwamba Mbunge anasimamia eneo kubwa zaidi ya kiasi kamba hawezi kufikia ama subjects zake hazitamfikia.

Interjection: Tupatie tu pendekezo (not clear)

Raphael K: Pendekezo kuhusu boundaries, kwa mfano sasa kwa upande huu sisi ambao tuko, sisi tuko, watu wa Namanga division tuko kati ya constituencies mbili , yaani Kajiado South na Kajiado Central. Na utakuta kwamba tumefinyika hapo katikati. mbunge wa Kajiado Central anasema sisi tuko pande wa South and yule wa South wakati mwingine anatupa anasema tuko upande wa Central, na kwa hivyo tungeomba kwamba tuwe considered tuwe katika constituency moja ili tuweze kupata services vizuri.

Interjection: Iwe ni moja katika Central ama south ama ingine mpya?

Raphael K: Mpya. Ikiwezekana mpya kama....

Translator:

Interjection: (not clear) constituency?

Raphael K: Ehh?

Interjection: Matapato Constituency? (Laughter)

Raphael K: Matapato Kajiado West Constituency.

Interjection: (not clear)

Translator: Nikiyie naa nikijo pee eigili ainguraa lelo polosien, nedungokini sii ninje iyiook ewuei orbunkei lang, naji Kajiado West.

Raphael K: Inginge ningependa kuguzia.

Translator: Ore enaii nayieu naimaki

Raphael K: ni kwamba tuko katika dunia ya teknolojia hali ya juu sna.

Translator: Naa erishata naa ena enoshi naji ene dot.com

Raphael K: kwa hivyo pia tukija upande wa uchaguzi

Translator: Naa tenikiponu enkalo enkelare,

Raphael K: ni vyema tuchague watu ambao pia wameelimika

Translator: Naa eishaakinore pee kigelu iltunganak oisumate.

Raphael K: Rais awe ni mtu ana bachelor degree

Translator: Ore naa orais naa oltungani naa odipa University naa oota degree.

Raphael K: hali kadhalika mbunge awe na bachelor degree.

Translator: Ore sii ninye orbunkei naa oltungani sii ninye oota degree.

Raphael K: maanake wakati mwingine tutaweza kuwatuma pale unakuta wakati wa budget wengine wanalala ni kwa sababu ile lugha inakuwa juu sana mpaka hawashiki

Translator: Paa tenikiriwaa irbunke nemepuo airora anaa oloshi lemeielewa naa enajoitoi te bunge.

Raphael K: Kwa upande wa county council,

Translator: Ore naa te council,

Raphael K: nao councilor wawe ni watu ambao ni wa 'O' level certificate.

Translator: Ore sii ninje lelo neaku naa iltunganak oidipa Form Four.

Raphael K: Labda kwa mahali ambapo imefanyika zaidi, basi tuka-consider standard 8 kama tumekos 'O' level.

Translator: Ore naa tewuei netalaiki ilo pi, nikinjo taa oltungani le Ngilasi e isiet.

Raphael K: Basi nashukuru kwa hayo mafupi labda kama kuna maswali.

Translator: Nashuku enashe too neno doropu.

Raphael K: Thank you.

Com. Tobiko: Right, nani mwingine alikuwa anataka kuongea?

Interjection: (Not clear)

Simon N: Kwa majina mimi naitwa Simon Ntoro.

Translator: Aaji taa Simon ole Ntoro

Interjection: (not clear)

Simon N: Simon Ole Ntoro. Na ningependa kuzungumzia juu ya mambo matano hivi, lakini nitapitia juu juu haraka haraka.

Translator: Nayie naimaki mbaa imiet.

Simon N: Ya kwanza kabisa, tungependa wamaasai kwamba tutambulike na serikali ama katika constitution itakayo kuja kwamba kwanzia 1904 mpaka 1963 ndio awamu ya kwanza ya ugandamizaji ya wamaasai.

Translator: Nikiyieu naa neyiou sheria ajo ore ina rishata apa pookin naai naipoto, naa erishata apa naa naironyieki Ilmaasai.

Simon N: Kuanzia December 12 1963, ndio awamu ya pili ya ugandamizaji wa wamaasai mpaka saa hizi.

Translator: Ore naa ina rishata ake naigila aipot naa erishata ake natagorieki Ilmaasai enkata e are.

Simon N: Nasema hivi kwa sababu

Translator: Naa kajo nji tengaraki,

Simon N: Katika upadne wa ardhi

Translator: Ore tenaalo enkop,

Simon N: imezungumziwa kwa marefu na mapana kwamba ardhi yetu imeenda ardhi yetu imechukuliwa ardhi yetu inatumika kwa namna kwamba sisi hatuhusiki hata kidogo.

Translator: Nikijo naa ewaaki enkop ang, neiyalayio, negirai aitumia too mbaa nimikiyiolo.

Simon N: Na kwa ufupi tu nipitie vile wengine walipitia.

Translator: Ore naa te ndoropo ana enetejo irkulie,

Simon N: ile mahali ambayo ilichukuliwa wakati wa colony.

Translator: Ore ewuei pookin apa naawaki te serkali oo ngeresa,

Simon N: ile mahali ambayo imechukuliwa na maserikali ambayo imejuana kwa muda huu,

Translator: Ore naa enaa enkae wuei pookin nawa serkali naatusujate,

Simon N: ikubalike kwamba ama itambulikane kwamba imechukuliwa kwa njia ambayo ni mbaya.

Translator: Neiruk sheria ajo, ewaaki te nkoitoi nemeishaakino.

Simon N: Na tupewe ridhaa ya wakati hiyo ambayo muda hiyo hiyo ardhi imetumika na sio wenyewe wametumia, hatujafaidika kwa vyovyote.

Translator: Nelaki naa iyiook ina kop ang tangu ina rishata apa pookin naawaki mpapa ena rishata.

Simon N: Kitu cha pili,

Translator: Ore eniare,

Simon N: Mali ya asili.

Translator: Ore naa masaa enkop,

Simon N: Imezungumziwa sana,

Translator: Neimakaki oleng,

Simon N: lakini ningependa kuongeza tu kidogo kwamba,

Translator: Nai naponaa njere,

Simon N: watu wamesema ilipwe ridhaa kwa mtu akiumizwa na mnyama ama ng'ombe ikiumizwa na wanyama lakini hakuna mtu amezungumzia kwamba ichukue muda gani kulipa.

Translator: Neimakaki naai aajo pee elaki oltungani otaremue esas ashu olotaara enkari, kake eitu naai aning enaa keimakaki erishata naishaakino pee elakieki.

Simon N: Inajulikana kwamba haki ilichelewa sio haki tena.

Translator: Neyiolou naa ajo ore esipata naa teneimutie, nemookure naa ninye.

Simon N: kama ridhaa inalipwa, ilipwe kwa haraka iwezekanavyo.

Translator: Ore tena elaata, nelaki te rishata dorop.

Com. Tobiko: Na haraka iwezekanavyo ni muda gani?

Simon N: Haraka iwezekanavyo muda wa wiki mbili.

Translator: Ore naa erishata nataana oleng naa enoo wikii are ake

Simon N: Kwa sababu ningeshindwa kuelewa ni kwamba, ng'ombe wako ambaye anazaa unakamua na (Interjection:)
Okay, fine. Twende kwa upande wa masomo.

Translator: Maimaki enkisoma.

Simon N: Unakuta katika shule ya msingi

Translator: Teningor te sukul ee abori.

Simon N: Katika muda tuko saa hii watu wanaongea juu ya miundo misingi utandawazi, utandarizi ilhali wamaasai hata hawajapata masomo ya msingi.

Translator: Ore naa teine wuei nining iltunganak eimakita, nkulie baa sapukin enkingasia eitu ninye iyiook kingas aatum ake duo ena ee abori.

Simon N: Pendekezo langu ni hili.

Translator: Ore naa endamunoto ai,

Simon N: Masomo ya msingi na secondary iwe ni ya lazima kwa msichana na mvulana na inagharama ya serikali.

Translator: Ore naa enkisoma e primary oo ene secondary neaku ene lasima, naa ene pesho tendito oo layioni te Kenya.

Simon N: Na kwa upande wa masomo tena

Translator: Ore tenaalo ake enkisoma,

Simon N: Pastrolism, ufungaji wa ng'ombe

Translator: Ore naa ena ramatie lang loormaasai loo ngishu,

Simon N: Itambulikane kwa upande wa masomo kwamba ni hali moja ya ufugaji.

Translator: Neyiolouni naa ajo ore sii ninye ina naa engoitoi sii iyiook e ramatare oo Ilmaasai.

Simon N: si ati ni mila ambaye ambayo wamaasai walikuwa nayo.

Translator: Moo orkuak torono likitolua Ilmaasai.

Simon N: Unaweza kuta saa hii mtoto wa darasa la sita hapa Kenya

Translator: Inepu enkarai oo ngilasini ile tene te Kenya,

Simon N: anakwambia kwamba cocoa inatoka Ghana,

Translator: Naikiliki ajoki ore entoki naji 'koko' na enkop naji Ghana eingua.

Simon N: Lakini hajui uzari wa ng'ombe ya wamaasai hapa umaasaini

Translator: Kake meyiolo esidano enkiteng oormaasai tene.

Simon N: Tungependa hiyo Katiba itambue kwamba,

Translator: Neaku naa kiyieu ena katiba neyiolou injere,

Simon N: Ufugaji wetu.

Translator: Ore eramatare ang,

Simon N: Ina umuhimu,

Translator: Neeta esidano,

Simon N: na lazima itambulikane katika upande ya masomo

Translator: Na lasima peyioulouni sii tene wuejii enisoma.

Simon N: nikienda katika demokrasia na uwazi

Translator: Ore naa paa imaki ene wuei enkitoria nawang,

Simon N: Katika demokrasia, tunasema demokrasia lakini demokrasia vile tumeambiwa na watu wengine ambao walikuwa wametangulia

Translator: Ore naa kining ena toki naji democracy, democracy, ore anaa enikitoningo too loituruko,

Simon N: Mimi mahali nilisoma ni kwamba ule mtu kama Abraham Lincoln

Translator: Ore anaa ilo payian lojo Abraham Lincoln,

Simon N: hakusema kwamba demokrasia ni wengi watawale wachache.

Translator: Neitu apa ninye ejo paa irkumok oorik irkuti.

Simon N: Lakini alisema serikali ya demokrasia ni ile serikali ambayo inatawala kwa niaba ya wale watawaliwa.

Translator: Naa ore enitoria e democracy naa serkali narik te niaba naa oo lelo oorigito.

Simon N: Basi ile kupata hiyo uwazi ya demokrasia.

Translator: Ore naa pee kitum aanoto ina wangan naa,

Simon N: Mimi napendekeza kuwe na majimbo.

Translator: Najo naa nanu pee kitum ena serkali naa erikore ang najo majimbo.

Simon N: na hiyo jambo

Translator: Ore naa ina jimbo,

Simon N: Itakuwa na senatora ambao wana-represent makabila yote ya Kenya.

Translator: Neata naa Senators oinguaa nkabilani pookin e Kenya,

Simon N: Na senator wengine ambao watawakilisha wale ambao ni kama watu kama walemavu.

Translator: Nikiata naa looiwakilisha sii ninje irmaiman.

Simon N: Na wengine wakiwakilisha akina mama.

Translator: Oloiwakilisha ntasati.

Simon N: Na katika bunge la wawakilishi,

Translator: Ore naa tena bunge orbunkei,

Simon N: boundary ya constituency

Translator: Ore naa irpolosien lerikore e bunge,

Simon N: iwe ina elekezwa na vile watu walikaa vile historia walikuwa wamekaa kutoka muda gani mahali fulani, ifikishe hiyo mpaka yote ndiyo kila mtu awe represented kwa njia nzuri.

Translator: Neriyeiki naa anaa eneikunono enkatini ang ajo ore apa kitii ene naa iyiook oiteritete na iyiook otii ene mpaka ene.

Simon N: Na mimi ningependekeza kwamba jimbo ya Rift-valley

Translator: Nikijo naa ore ena jimbo nikingoru iyiook e Rift Valley,

Simon N: Ingegawanywa iwe tatu.

Translator: Neori katitin uni.

Simon N: Wateso waende kwa watani wao ambao ni waturkana na wapokot waende pande hiyo.

Translator: Neilep kulo otii Olteso nepuo aashulare naa Ilturkana lenye te idia alo.

Simon N: Central Rift ikae tu vile kwa sababu hata saa hizi tu ni kama tuko na majimbo kidogo.

Translator: Ore naa polosa e Rift netii naa Ilkalenjin amu etiu taa anaa jimbo ake.

Simon N: Halafu South Rift kuanzia Nakuru, Samburu mpaka pande ya Kajiado.

Translator: Ore naa ena South nikitii iyiook neaku naa iyiook Kajiado oo Narok oo Sambur.

Simon N: Na hii ingekubalika kwa sababu hata saa hii serikali ina hii mambo inaitwa District focus for Rural Development.

Translator: Naa sidai naake eneingor serkali tenkaraki nena baa ake naata.

Simon N: Badala basi ya kupitisha majimbo mlango wa nyuma, tupitisha mlango ya mbele,

Translator: Ore badala nikiimie majimbo emulango e kurum, maibalunyie.

Simon N: Halafu twende kwenye namna ya kuchagua

Translator: Maape naa eneikonunui enkelare,

Simon N: Raia lazima awe ni mtu ana shahada ya degree.

Translator: Ore Rais naa lasima neeta degree.

Simon N: Na apendekeze ule atakae chagua kuwa makamu wa rais kable uchaguzi.

Translator: Neotu ninye ajo ngae aita makamu wa rais eton eitu egeluni,

Simon N: Hiyo kwamba, kuna kama kuna chochote imetokea yeye akiwa muongozi.

Translator: Naa tenetii hoo nyoo nataase etii ninye erukore,

Simon N: Wakenya wanajua kwamba nani ataongoza baada ya huyu kama kuna chochote kimetokea ambayo sio election ya kawaida.

Translator: Neyiolou iltunganak aajo ngae najing te nepuku ilo.

Simon N: Katika wabunge wawakilishi,

Translator: Ore naa tene weuei orbungei,

Simon N: awe pia na shahada ya degree

Translator: Naa lasima neeta sii ninye degree.

Simon N: Local Government: lazima councilor awe amefika 'O' level.

Translator: Ore sii ninye orkansulai naa lasima netabayie Form Four.

Simon N: na wa-minister wasizidi 21

Translator: Ore naa iministani, nemegiroo tikitam oobo (21).

Simon N: na hao wote ambao wamehitimu kikazi na ambao wana shahada ya degree na sio wabunge.

Translator: Ore naa lelo naa iltunganak oo yiolo ooisomea nena tokitin naagelakini, name irbungei.

Simon N: ya mwisho

Translator: ore naabayie,

Simon N: Katika hali ya usafiri ya Kenya

Translator: Ore naa tenijo aingor taata irbaribarani le Kenya,

Simon N: wamweka mabarabara mingi lakini hakuna barabara ya ng'ombe

Translator: Netipika irbaribarani kumok kake metii loo ngishu.

Simon N: kwa hivyo sisi tunapendekeza

Translator: Neaku ore sii ninje ndamunot ang,

Simon N: ile barabara ambayo iko saa hii kwa sababu ardhi imekuwa kidogo hawawezi barabara ingine.

Translator: Ore naa amu etaa enko kiti, ore ele baribara otii,

Simon N: Act ya traffic ikubali kwamba pia ng'ombe wanatumia ile barabara.

Translator: Ore naa ena sheria e traffic, neitambua sii ninye te katiba ajo eitumia sii ninje ngishu ele baribara.

Simon N: Nena ake aata. Ahsante sana.

Translator: Basi niko na hayo tu.

Comm. Tobiko: Na mwengine (not clear)

Background Interjection: Ki-maasai

Comm. Tobiko: Iko jamaa mpya ambayo imesemekana?

Interjection: Eeh.

Com. Tobiko: Gani hiyo?

Elijah K: Ekaaji Elija ole Kauki.

Translator: Naitwa Elijah Ole Kauki,

Elijah K: Naa kiyieu majimbo,

Translator: Na ninataka Majimbo.

Elijah K: Na kuna tii kiyieunye.

Translator: na ni hizi ndio tunahitaji nayo.

Elijah K: Ekajo toi ninye pee atum esipata amu maata oshi.

Translator: ninataka nipate haki kwa sababu sikuagi nayo

Elijah K: Ajo sii patum entoki ai amu maata oshi.

Translator: ili niweze pia kupata kiwango yangu kwa sababu sikuangi nayo.

Elijah K: Edumunye oshi oltungani te nkop naado nelotu amany enkop oormaasai amu kedol oshi enkop oormaasai ijo metii iltunganak.

Translator: mtu anatoka mbali anakuja kuishi maasaini akidhanja hakuna watu.

Elijah K: Naa tenajo aikilikuanu ajo kanyo pee elotu ele tungani amany enewuei netodua duur nememanya, nelo ilot tunangani enetii irkituak, nelo entii serkali neya ake ine.

Translator: Nitakapo uliza basi huyo mtu ataenda kwa wakuu halafu itazimwa hiyo maneno.

Elijah K: Neaku maata nooshi esipata amu tenemutu apa aata enkiroroto nabaya, enaata aa kangatie oltungani ewuei ai.

Translator: Basi inakuwa sina haki kwa sababu kama ningekuwa na uwezo basi hakuna mtu angeingia kwangu.

Elijah K: Ore teele doinyo oishiritae ajo neewaki oldoinyo.

Translator: Ukisikia mambo ya hii mlima ambayo watu wanalia,

Elijah K: Eitu akata iyiook kining sahihi olaiguenani loormaasai oishooyie.

Translator: sisi hatujawahi sikia saa hii ama mtu ambaye amewahi weak signature ili iweze kwenda,

Elijah K: Amu ore laiguenak likineputua tena kop, naa kebaiki ninye Ilduati.

Translator: kwa sababu wale viongozi tuliwakuta hapa ni wakongwe hata zaidi.

Elijah K: Amu ore apa olikineputua naa olpayian apa loji olempere.

Translator: kwa sababu ule tulimkuta anaitwa ole mbere.

Elijah K: Neitu kining eishooyo ele doinyo.

Translator: Na hatukusikia akipeana mlima huu

Elijah K: Netii apa olpayian loo Nderity oji Kangara,

Translator: na kuna mzee mwingine anaitwa Ole Kang'ara

Elijah K: Neitu sii kining eishooyie.

Translator: naye pia hakupeana

Elijah K: Neponunui ake duo aya ana entoki nemeeta loopeny.

Translator: na ikachukuliwa kirahisi

Interjection: Not clear

Elijah K: Ekajo peyie, ore ake pee eitoki oltungani amany enkop ai lemayieu nemamany sii nanu enenye, namitiki naata enkolon namitikinyie.

Translator: Nasema ya kwamba ili niwe na uwezo mtu yeyote akija kuishi kwangu ambaye sijamkaribisha wala sijampa ruhusa niweze kumnyima.

Elijah K: Naa tenaishiraki serkali ajoki nele oltungani lemayie laaeu aashulare, mashulare nanu ninye, neiwangie ina.

Translator: Na pia serikali inilinde ya kwamba nikimlilia inisikie

Elijah K: Amu malo ene wueii naji enorkansulai amu iyiook amu oshi oogelaki ate amu tenaitorok, iyiook oshi ake oogelu.

Translator: kwa sababu sitaenda kwa council kwa sababu sisi ndio tunawachaguaga

Elijah K: Kake kayieuu naangamari tenamit enkop ai amu mamanya nelikae tungani.

Translator: lakini ninataka nisikizwe kikatiba nitakapotetea nchi yangu.

Elijah K: Basi

Translator: Ahsante

Com. Tobiko: Jiandikishe hapa jina lako.

Evans Ng'ang'a: Kwa majina naitw Evans Ng'ang'a

Translator: Aaji taa Evans Nganga.

Evans Ng'ang'a: Mimi ni mfanyi biashara wa area hii.

Translator: Nara nanu olaasani le biashara tene.

Evans Ng'ang'a: Nafikiri nina mambo matatu naweza kugusia ikiwa inaweza kuingia kwa Katiba yetu mpya.

Translator: Naata ntokitini uni naimaki tenemutu eekejing ena sheria enaang.

Evans Ng'ang'a: Nafikiri naanza na mambo ya masomo.

Translator: Nayieu naimaki enkisomo.

Evans Ng'ang'a: Kweli masomo imekuwa shida sana kwa sababu ... tuseme sana sasa kwa area hii nimekaa.

Translator: Ore tene natobikie naa kegol enkisoma tene.

Evans Ng'ang'a: na ningeomba ile Katiba inaingia iruhusu masomo iwe bure.

Translator: Nayieu ore ena katiba neitaa enkisoma ene pesho.

Evans Ng'ang'a: Iwe kutoka Primary mpaka secondary mpaka kuendelea

Translator: Ore naa iteru te primary oo secondary

Evans Ng'ang'a: na tena iwe ya lazima

Translator: Neaku sii ene lasima.

Evans Ng'ang'a: Na machief wapewe jukumu ya kuingilia wazee wale wanataka watoto waende shuleni.

Translator: Ore naa olaiguenani neishori engolon meingurai naa nena kera nemetii sukul.

Evans Ng'ang'a: Kitu kingine upande wa masomo

Translator: Ore naa ai te nkisoma.

Evans Ng'ang'a: ni mambo ile vile watoto wakipita, ilikuwa na ile quota system.

Translator: Ore naa anaa apa eneikunaki nkera teneim neetae apa entoki naji quarter system.

Evans Ng'ang'a: Ningeomba hiyo ifutiliwe

Translator: Nayieu naai nenaata eiwuangeiki ina.

Evans Ng'ang'a: Turudi ile line ya kuwa vile mtoto amesoma ndio atachukuliwa zile shule hata ikiwa ni national.

Translator: Nayieu najo pee ejuti ina neaku ore enkiimata naaim enkerai, naa ina ake eikunari pee elo secondary.

Evans Ng'ang'a: kwa hivyo itengeme ujuzi au elimu ya mtu.

Translator: Neitegemea neaku naa engeno e nkerai eitegemea.

Evans Ng'ang'a: Niingie mambo ya mamlaka

Translator: Naimu taat mbaa erikore.

Evans Ng'ang'a: Katika bunge yetu,

Translator: Ore tena bunge ang.

Evans Ng'ang'a: tunakuwa na nominated M.P.

Translator: Nikiata naa kulo tunganak ooji nominated.

Evans Ng'ang'a: Naona ni kama wanaenda pale kwa sababu ya mtu binafsi.

Translator: Nedol ajo ekepua oshi ninje tengaraki ake oltungani obo.

Evans Ng'ang'a: Hawaendi kwa sababu ya raia.

Translator: Melo tengari ooltunganak.

Evans Ng'ang'a: Ningeomba ifutiliwe yote.

Translator: Nayie najo pee epiki sheria ajo pee eitayuni.

Evans Ng'ang'a: waingie wachaguliwe na raia.

Translator: Pee eponu mategelu

Evans Ng'ang'a: Hata ikiwa ni kuongeza constituencies, waongeze

Translator: Ata tenaa keponikini ewueii nepuoi aagelunye noponikini.

Evans Ng'ang'a: Hata kwa ma-councillor nominated,

Translator: Ore sii ninje irkansulani naa nejja.

Evans Ng'ang'a: wengi wanaenda kwa sababu ya person

Translator: Naa kepuo sii ninje te nkaraki oltungani obo.

Evans Ng'ang'a: kitu kingine naweza kusema,

Translator: Ore ai

Evans Ng'ang'a: Katiba ile itaundwa sasa,

Translator: Ore naa ena sheria naitauni taata.

Evans Ng'ang'a: ingetakiwa ipunguze uwezo wa president

Translator: Neyieuni neoruni Orais engolon pi.

Evans Ng'ang'a: Naweza kuelewa ya kwamba,

Translator: Ore anaa eniyiolo ajo,

Evans Ng'ang'a: above the law nafikiri ni Mungu pekee yake

Translator: Ore oltungani oti shumata e sheria na enkai ake.

Evans Ng'ang'a: Mi naweza kusema mimi hata naweza kuwa (not clear) kwa sababu ni binadamu.

Translator: Naidim ake sii nanu atejo aidim naaku President amu ara sii nanu oltungani.

Evans Ng'ang'a: Conditions you can be

Translator: Ore sii ninye Commissioner

Evans Ng'ang'a: Kwa hivyo tungetaka president awe na sheria zinamlinda na tunazijua.

Translator: Ore sii ninye Orais neeta sheria naitasheiki sii ninye naa kiyiolo tene.

Evans Ng'ang'a: asiwe na ile ya kusema anaweza kusema, 'Ua watu wote' na hakuna mtu atampeleka pahali.

Translator: Pee meaku kelotu ake nejo ekaar intai nemeeta eneitaasi.

Evans Ng'ang'a: Kwa hivyo ningeeomba president ipunguzwe hizo sehemu.

Translator: Ore naa ena golono enye neoruni.

Evans Ng'ang'a: kwa upande ya ulaya.

Translator: Ore naa te ngalo oltungani oidim ataa ole Kenya,

Evans Ng'ang'a: Ningeomba ile Katiba inaenda kuundwa,

Translator: Ore naa ena sheri nikipuoti aaitobir,

Evans Ng'ang'a: Isimamie kuwa Katiba ya Mkenya wote,

Translator: Neitasheiki naa aaku sheria oltungani le Kenya pookin.

Evans Ng'ang'a: Na mkenya awe anaruhusa ya kukaa pahali yote katika Kenya.

Translator: Ore naa oltungani le Kenya, neishori orusa metotona tee pooki wuei neyieu.

Evans Ng'ang'a: For a good example.

Translator: Ore tenkitanyanyukoto,

Evans Ng'ang'a: Nafikiri mimi niko na miaka 30 hapa.

Translator: Aata nanu larin tomoni uni tene.

Evans Ng'ang'a: Bahati mbaya, bahati mzuri

Translator: Ore naa te ntoroni ashu te sidai,

Evans Ng'ang'a: mimi ni mkikuyu, nimezaliwa nikiwa kikuyu

Translator: Naatoiwuoki nanu te nkop orkokoyo.

Evans Ng'ang'a: lakini wale watoto nimezaa nimezalia hapa

Translator: Ore nkera natooiwuo naa nene.

Evans Ng'ang'a: hata hawajui wanaweza kwenda wapi

Translator: Meyiolo ajo kaji epuo.

Evans Ng'ang'a: hawakuwa (not clear) ati ni wakikuyu wataenda.

Translator: Nemayieu naa neji teneaku(inaudible)

Evans Ng'ang'a: Kwa hivyo ningeomba sheria,

Translator: Neaku kaomon sheria,

Evans Ng'ang'a: ya kusimamia kila mkenya.

Translator: Naitasheiki iraiani pookin le Kenya,

Evans Ng'ang'a: na iwe anaruhusa ya ku-own my property katika Kenya.

Translator: Neeta orusa pee eidim anoto emali pookin te pooki wueji te Kenya.

Evans Ng'ang'a: Ningeomba mambo angalau mawaidha kutoka Tanzania

Translator: Nayieu naai..

Evans Ng'ang'a: Kama vile upendo haiwezi kugawanywa

Translator: : Anaa enyorata amu meoroisinye

Evans Ng'ang'a: Naye ningeomba tuwe namna hiyo

Translator: Naisinye naomonu metotiwuo nejja.

Evans Ng'ang'a: Haya, basi nasema niyakushukuru ma-commissioner

Translator: Ore naa erishata naa enashukukinye intae enashe.

Evans Ng'ang'a: Kwa kunipa nafasi hiyo niseme kidogo

Translator: Aishori ina rishata matejo nguti.

Evans Ng'ang'a: Asante Mungu ambariki.

David Malano: Quarter system inaulizwa ile tumezunguka Kenya na wale watu ambao walisahaulika. Wenyewe wanasema tulisahaulika. Lakini wale ambao walibahatika wao hawataki quarter system. Sababu wanashule nzuri, wana vifaa vizuri, wana hata wazazi wao wenyewe wamesoma. Sasa hao ndio hawataki quarter system lakini wale ambao wanasema wamesahauliwa wa North-Eastern, wa Pokot, wa Marakwet, wa Turkana, wa hapa Maasai wanasema kuwe na quarter system ili watu wao pia waendeleo ili wapige kwa kiwango cha wengine. Na ndio hiyo moja. Na sasa kabla ya quarter system, inaonekana inafaa shule zilinganishwe kama equato zilinganishwe, ndio wanasema. Na hii nominations haingekuwa ya hii ya bunge na ya local authorities. Haingekuwa ya kibinafsi cha mtu au ya kumfurahisha mtu na ingekuwa na maana ingine. Ni kitu ambacho kinawezekana? Sijui kama unaona ni kitu kinawezekana. Iwe na maana ingine isiwe na hiyo. Alafu pia kuishi kila mahali Kenya, watu wengine wanasema ukienda nyanza, ardhi ni shilingi elfu kumi acre moja, ukienda Kiambu, acre moja ni million moja. Sasa haina hiyo usawa ya mtu kusema sasa nitaenda kuishi huko kiharo, hawezi kusema hivyo nitaenda kununua huko shamba sababu inafaa auze nyingi sana ili anunuwe nini moja. Sasa hivyo na pia inasemekana watu wengine wanakaribisha wageni, wamekaribisha wageni na wamechoka na kukaribisha wageni watu kutoka inje na pia wengine hawajakaribisha watu kwao. So hiyo ndio, sijui kama unataka ku-nini au uwache tu, ni sawa.

David Malano: Basi kwa majina mimi ninaitwa David Malanu.

Translator: Aji taa David Malano.

David Malano: Na labda mimi nataka kuchangia kwa ufupi sana sana sana.

Translator: Na kayieu ake sii nanu naimaki too ndoropu.

David Malano: Si labda hayo mengi ama ningetaka kuzungumza yamezungumziwa na watu wengi.

Translator: Amu ore ngumok naai nayieu naimaki neimakaki.

David Malano: Lakini nitajaribu kuzuia nisirudie yale yamezungumziwa na watu wengi.

Translator: Kake aiyieu naai nenaata maigil enatejoki.

David Malano: Swala langu la kwanza,

Translator: Ore enaii edukuya,

David Malano: Nikuzungumzia kule la (not clear) ya (not clear) itakapokamilika

Translator: Naa pee aimaki ntokitin pooki naasayu eidibe katiba.

David Malano: Without any bias

Translator: Meetii taata orgelata.

David Malano: Mara nyingi unakuta Katiba inashugulikiwa kwa kando kando si kamilifu

Translator: Amu tenijoo aingor ena sheria naa keitobiri oshi too ngulie ake duo tokitin nemeeta maana.

David Malano: Sasa nasema kufomiwe kutu inaitwa watch-dog ya kuona kwamba (not clear) without bias inafanya kazi Kenya.

Translator: Nayieu najo pee itauni entoki nasis ena katiba metaa, eneitauni nemeeta orgela.

David Malano: Sababu tunaweza tengeneza Katiba nzuri hata ziadi ya South-Africa.

Translator: Nikidim aitau katiba nalang ninye ene South Africa,

David Malano: Lakini without implimentation itakuwa ni kazi bure.

Translator: Kake oreo naa eitu kias anaa eneeishaakino nemetae maana.

David Malano: Sasa point ya pili.

Translator: Ore eniare,

David Malano: Kuwe na ile kitu inaitwa accessible constitution accessibility kwa kila mtu “common man”

Translator: Nikiyieu naa nikijo pee etumi taata meeta keyiolo pooki ngae about katiba.

David Malano: Ndio kushaona ile ignorance ya kwamba sijui Katiba, sijui sheria

Translator: Pee meigil oltungani ajo mayiolo ena sheria.

David Malano: Pia hiyo inapita

Translator: Neeim ina.

David Malano: A sex, yaani common man apate kufikia ile copy ya Katiba kila mtu awe anajua, for example inaweza kuwa ikiuzwa kwa D.C. ama inaweza kuuzwa kwa ofisi yoyote.

Translator: Nikijo taa pee emirakini iyiook naa katiba ashu naa eyakini iyiook te nkopisi ol DC metaa keyiolo pooki ngae.

David Malano: Pia mimi nilikuwa napendekeza basic na msingi wa Katiba itakayotengenezwa

Translator: Nayieu naai najo ore orbakunei le katiba naitauni,

David Malano: Ya Kenya

Translator: E Kenya

David Malano: Iwe God fearing

Translator: Naa pee eaku enaure enkai.

David Malano: Kwa sababu jambo la kwanza

Translator: Amu ore ene dukuya,

David Malano: Tunasema tuna wachristians eighty percent Kenya.

Translator: Amu kijo ore iltungana le kanisa naa ematua ee 80%

David Malano: Hiyo ingine ni Waislamu

Translator: Ore naa ina nkae na Isilamu,

David Malano: Ingene ni African Tradition religion

Translator: Ore naa ina nkae naa enorkuak loo Ilmaasai,

David Malano: Sasa inamaanisha tuna msingi ya ki-mungu

Translator: Neaku keitodolu ajo kiata enkai.

David Malano: Kwa sababu kuna kitu ingine inasema kuna freedom of worshiping in Kenya

Translator: Amu ore naamu ejoki sheria kiata naa uhuru nikiomonie enkai,

David Malano: Na inapatikana kwamba kuna watu wana-abuse ama wana-misuse ile freedom of worship

Translator: Netoduaki naa ajo ketii iltunganak lemegira aisjuj anaa eneishaakino,

David Malano: To an extend of killing others sababu ya damu na kutoa viungo vingine vya kuabudu.

Translator: Neaku ekear ilkulie kulie tengari ilo kuak,

David Malano: Sasa ni mzuri iwekewe at check

Translator: Na lasima pee etumi naa entoki naingor metaa meas ina.

David Malano: Kwamba ile freedom of worship iwe na vipengele ambayo itasimamia sio freedom to an extent of worshiping the devil.

Translator: Paa ore tenakata ina uhuru oshi naishori iltunganak meetoomonie enkai, nemeitumia oltungani ten nkoitoi torono.

David Malano: Kwa hivyo ninapendekeza witchcraft, sorcery na worshipping iwe criminalized.

Translator: Nayieu najo ore esakutore oo kuna tokitin pookin oshi naaji neomonoto oloirirua, neaku makosa te serkali.

David Malano: Point ya nne,

Translator: Ore ene onguan,

David Malano: Tunasema tunavamiwa na magonjwa ambayo inatokana na zinaa

Translator: Nikijo naa kitumito muiyaritin naingua taata eloloito.

David Malano: Na serkali inawitness commercial sex ikifanyika all over

Translator: Negira serkali naa adol easitae naa biasharani naa eloloito

David Malano: Mambo ya adultery na immorality imekuwa nyingi Kenya

Translator: Ore naa nena baa pookin oo (inaudible).

David Malano: Sasa ninapendekeza commercial sex iwe criminalized

Translator: Nayieu naa najo ore orkasi loo mulayani neaku naa makosa.

David Malano: Mtu akipatikana anafanya hayo mambo, inakuwa ni mambo mengine

Translator: Paa teneibungi oltungani easita nena naa makosa.

David Malano: Swala la tano, nakimbia,

Translator: Ore ene imiet,

David Malano: All our bearing leaders

Translator: Ore naa larikok pookin oingoru lorikan.

David Malano: Wadisclose pahali source ya pesa yao imetoka hata mali yao

Translator: Neimaki naa enkarsisisho enye enetii oo eneba.

David Malano: Kabla hawajachaguliwa kwa ofisi kuzuia corruption

Translator: Eton naa eitu egeluni pee kibooyo emburore.

David Malano: Sababu hizo ofisi zimekuwa kama za kujitajirisha

Translator: Amu etaa ore nena opisini netaa ekelo oltungani aingorunye enkarsisisho.

David Malano: Sasa pia natengeneza ile electoral commission ya sita

Translator: Najoki naa ena Commission,

David Malano: Wachunguze kabisa na watunze kwamba constitutional boundaries zikuwe quality size ama ziwe influenced na politicians.

Translator: Paa ore naa ilpolosiet le rikore bunge nemeaku naa iltunganak ake le siasa oidim aategelu, kake pee egeluni

.....

David Malano: Point nyingine ni kwamba viongozi ambao wanamioyo kwa uongozi, wawe trained kwa leadership and administration.

Translator: Ore naa larikok ooponu aaku lorikok lang naa ekeishakinore nenaata aa keeta sukul nayae pee eisumi pee eyiolou.

David Malano: Pia ningependekeza jambo lingine.

Translator: Ore aai

David Malano: Constitution ya low minimum of two political parties. Kwa Kenya kuavoid divisions ya parties nyingi ambayo inaleta corruption nchi ya Kenya.

Translator: Naa teneidimayu naai nepeki metaa ilchamai aare ake eetae te Kenya pee meitoki ayau ena shida naba nji.

David Malano: Tumeona democracy kama America ina party mbili ambayo ni very strong.

Translator: Ore kitodua America aa ilchamai are ake eeta, negol serkali.

David Malano: Kama nchi ingine ambayo imestawi, ambayo ina maendeleo ya kidemocrasia.

Translator: Ore naa nkuapi naata democracy (inaudible)

David Malano: Kenya inastahili kubadilisha magereza yao.

Translator: Ore sii ninye serkali neishaakinore neibelekeny injilai enye.

David Malano: Gereza ya Kenya zina msingi wa kikoloni.

Translator: Amu ore njilai e Kenya(inaudible)

David Malano: Watu wanawekwa kwa njia ambayo si wa binadamu.

Translator: Nepiki iltunganak injelai te ntoki naai torono(inaudible)

David Malano: Rights za wanadamu zinakuwa abused kwa njia ya juu sana.

Translator: Ore naa enkishaakinoto oo iltunganak negirae nae.....(inaudible).

David Malano: Sasa, nataka Kenya ibadilishwe from death chambers iwe na rehabilitation centers.

Translator: Neitobiri naa taata kuna kotini metaa mee ewuei nepuo iltunganak aiuniare kake pee eyaku wueitin neibadilike, neibelekeny iltunganak.

David Malano: Na ile mentality ya koloni ilitolewa, mavazi na kila kitu

Translator: Ore sii ina mawaso e kotini oo geresani, neibelekenyi mpaka nkilani.

David Malano: Nimemaliza.

Translator: Aishua.

David Malano: Death penalty pia nimesema iwe abolished, it is very inhuman.

Translator: Najo naa sii ore ena keena oshi naji etipikaki oltungani neitauni pii, meishaakino.

Audience: Na hiyo ndio inaendelea sa zingine, sio kutoa viungu na kuenda kuabudu lakini wanaabudu pesa. Tunasema devil worshipping peke yake lakini kuna kuabudu pesa. Na hii commercial sex, who does commercial sex? Nani? Nani anafanya commercial sex?

David Malano: This is a two way traffic, men are also concerned. Wanahusika na hata wanawake wanahusika. Sababu it is a two way traffic.

Audience: Ungesema hivyo! Now two parties, how do we get two parties from forty eight?

David Malano: Probably tunaweza kuja into a consensus ya kwamba tuwe na two strong political parties. Hii ikiwa kwa uongozi, hii inakuwa ni kama watch-dog ya hiyo ingine katika uongozini, kuzuia Kenya kuwa na tribal parties kama vile sa hii.

Audience: At the moment we have forty eight, so how are we going to decide which ones will go and which ones will remain, that is the question?

David Malano: Ingekuwa ni vizuri kama chama ambayo iko na less than two million members, njia ya kufanya knock-out wanaenda nyumbani wanawacha zile chama ambazo zina two million and aboe wakuwa recognized political parties ambayo zinaweza kufundiwa hata na serikali wakati wa uchaguzi. Halafu kwa hapa kwa uchaguzi kuwe na kuzuliwe watu kupatia watu pesa wakatu watu wanafanya campaign. Hata kununulia lesa, hata kununulia chai inakuwa ni kama kuhonga yule mtu na unakuwa unainfluence electorate.

Millia ole: Nanu Milia ole Karangot

Translator: Mimi Milia Walakarangot

Millia ole: Naa nairo ndoropu paiheshimu serkali naa amuole Karangot.

Translator: Naongea machache ni heshimu serikali

Millia ole: Kwa kuwa serkali imechoka sana ikingengana kusikia tunayo yasema.

Translator: Kwa kuwa serikali imechoka sana ing'ang'ane kusikia tunayosema.

Millia ole: Anyor sii nanu oleng majimbo anaa enaingu mkono iltunganak ootulusoitie.

Translator: Ninapenda sana majimbo jinsi watu wengi walivyouna mikono.

Millia ole: Kietuo duo ene wuei saa tomon waare enkewarei.

Translator: Tumekuja hapa saa kumi na mbili ya asubuhi.

Millia ole: Kiata duo lalashera lang likijo epuno aingenganare iyiook tena kop aajo enenye sii ninje aanaa enikitelejutua kira osarge obo.

Translator: kwa kuwa tuko na ndugu zetu ambao pia walikuwa waking'ang'ania kutaka kusema nao ni wenye hapa na kwa kuwa vile tuliwaleta karibu.

Millia ole: Bahati oleng amu adolta anaa kelotu saa tomon aare enteipa anaai eitu kidol ninje.

Translator: Na ni bahati kwa sababu imefika saa kumi na mbili na hatujawaona.

Millia ole: Ajo nanu etaioloito taata ajo meenenye enkop amu kijo duo enaikiata iltunganak likiorore ele orika lena olong.

Translator: Bahati kwa kuwa wameelewa ya kwamba nchi sio yao kwa sababu tulikuwa tunadhani kung'ang'ania

Millia ole: Tenidol intokitin naaroro ilpayiani, nijo enkoitoi oo nguesin tena kop,

Translator: Ukiona mambo ambayo wazee wamezungumzia kuhusu wanyama hapa

Millia ole: Kiata ijambai, nerisio ngishu oo nguesi too iljambai.

Translator: Tuko na mashamba, na ng'ombe na wanyama wako sawa mashambani

Millia ole: Kake miata enkitoria engues tenaa enkiteng etaara tenaa oltungani,

Translator: Lakini hatuna uwezo juu ya mnyama ikiuwa ng'ombe ama mtu binafsi.

Millia ole: Nayieu najo tenikitum jimbo,

Translator: Na nataka kusema tukipata serikali ya majimbo

Millia ole: Naa enaa olchani aun,

Translator: Na ni kama nitapanda miti

Millia ole: Naa tenaa olchnai otii enkiwancha ai,

Translator: Na ni miti iliyoko kwa shamba yangu

Millia ole: Naa enear natum naa oltungani laisiitaki amu tenaisitaaki osho neipuusa anaa mee entoki ata nataasa.

Translator: Kukitokea uharibifu nimejuwa laini ya kuweza kufuata kwa sababu kwa sasa sina pakustakia

Millia ole Tenear oltungani enkari,

Translator: Mtu akiuwawa na gari

Millia ole: Nisuj ilarin imiet pee ilau arashu pee itum.

Translator: Utafuata miaka tano ili upate ama ukose

Millia ole: Mpaka ninauru nilaaton.

Translator: Mpaka tunachoka, tunawachana nayo

Millia ole: Neija etiu esiai oo nguesi too ngishu.

Translator: Na hivyo kazi ya wanyama kwa ng'ombe ni hivyo

Millia ole: Neija etiu too iltunganak amu earita ingolongi pookin iltunganak.

Translator: Hivyo pia kwa mwanadamu

Millia ole: Na ninye naa ajoki jimbo,

Translator: Na ndio na ambia jimbo

Millia ole: Tenebo oorkituak aautaki iyiook,

Translator: Pamoja na viongozi waliokuja

Millia ole: Entonyu naa eimaa amu teneim nikiyiolou sii iyiook aajo etu inaururu pesho yiata naa eneituo aasaki iyiook.

Translator: Tupitishie hii serikali ya majimbo kabisa kwa sababu ikipita ndio tutajuwa ya kwamba mumekuja hapa kwa nia fulani.

Millia ole: Nabo naa paa alaaton

Translator: Ni moja niende niketi,

Millia Walakarangot: Atoningo oltungani otejo ara orbiasharai tenakop naa kesipa orbiasharai.

Translator: Nimesikia mtu akisema yeye ni mfanyi biashara hapa.

Millia ole: Nayieu neyioloji naa etonita peeolbiasharai pee mingasingasa aajo katii loopeny ena kop amu kijo iyiook
ololbiasharai anaa enetolimuo

Translator: Na ninataka yeye ajuwe ya kwamba ako hapa kwa biashara lakini sio mwenye nchi. Hatukuwa tunadhani ni
mmoja tu, mbali tulikuwa tunadhania ni wengi.

Millia ole: Mikijo duo ilo obo olotu ene, kijo duo keponu ilkumok.

Translator:

Millia ole: Neija ina mwisho ai.

Translator: Basi, ni hiyo tu.

Shomo ende, iima ene.

Parit Ole Keumpwa: Aaji sii nanu Parit ole Keembua

Translator: Naitwa Parit Ole Keumpwa

Parit Ole Keumpwa: Naa kijo ashe oleng ena olong eetuoki aisho iyiook mairoro erishata aang.

Translator: Tunashukuru kwa kupewa nafasi yetu ya kuzungumza

Parit Ole Keumpwa: Kiata esirai naleng tenakop.

Translator: Tuko na haja sana, hapa kwetu

Parit Ole Keumpwa: Kitubulutua iyiook eorin meeta ewuei nemeji enaag apa naingata iyiook.

Translator: Tumekuwa tukiwa wachanga ikisemekana hapa ni petu lakini palienda

Parit Ole Keumpwa: Nimikitumoki aikilikuanu tengaraki meninguni sababu nikigilikuanuyie.

Translator: Na hatuwezi kuuliza kwa sababu haiwezi kusikizwa.

Parit Ole Keumpwa: Ore entoki nayieunye ina toki naji majimbo pee atum haki naikilikuanunye haki naigilikuanunye ewuei naata haki.

Translator: Na ninataka serikali ya majimbo ili niweze kuitisha yale yote ambayo ninataka kuitisha.

Parit Ole Keumpwa: Ore eweui nainepua adol ajo kaaata haki tenaikilikuani etiu anaa ele doinyo.

Translator: Na kuna sehemu kana hii mlima ambayo niko na haki kuidai

Parit Ole Keumpwa: Amu kiataa apa mbaa ormaasai nikiasie mpaka ele doinyo nemekure apa kitumoki tenkaraki mikintore.

Translator: Kwa sababu tuko na mambo mengi ya mila ambayo tunafanyia juu ya huu mlima lakini kwa sasa hatutumii kwa sababu hatutawali.

Parit Ole Keumpwa: Mufano ore apa ilmuran naa jeshi loormaasai naa ninje ienosie ngiri.

Kiyie naa neitauni entoki naji majimbo, kingilikuanu sababu nikimpa teneasi.

Interjection: Ketii ae?

Parit Ole Keumpwa: Mokure etii ae, mwisho ina.

Translator: Basi nimemaliza, kwa hivyo ninataka majimbo ili mambo yote yale nitakayo hitaji niweze kuyaitisha kwa hiyo njia kwa sababu ndio itanipa.

Ngamau Kivudha: Jina langu ninaitwa Ngamau Kivudha.

Translator: Aaji taa Ngamau Kibudha

Ngamau Kivudha: Ninashukuru sana kwa kuwa mlíkumbuka kwa wakati huu ati Katiba si sawa sawa, mukataka tutengeneze ingine mpya.

Translator: Nashuku naa enashe iituo adol ajo ore ena katiba nemeesidai, neyauu maitobira aayau ai.

Ngamau Kivudha: Sababu hii uhuru ukija, nilikuwa hapa na nilikuwa na mwingereza

Translator: Amu ore naa apa pee etumi ene uhuru naa katii apa ene kiboita oo ngeresa.

Ngamau Kivudha: Kuna kitu mbili bado kuwa sawa sawa ni kama ile tu ya mwingereza

Translator: Netii naa ntokitin area neitu ake epuo anaa enikiyieu etiu ake anaa napa oo ngeresa.

Ngamau Kivudha: Kuna kitu moja ya polisi.

Translator: Etii ele kasi loorpolisi.

Ngamau Kivudha: Polisi, wakitengeneza ma polisi kila pahali Kenya iko maduka

Translator: Teningor naa neitawuoki apa irpolisi ore te pooki wuei netii naa ildukai.

Ngamau Kivudha: Maana, ukikamatwa hautoki hiyo nyumba bila kutowa kitu

Translator: Ore naa pee kibungi pee kipiki ade ina aji nimipuku, eitu intayiu hoo nyoo.

Ngamau Kivudha: Kwa hivyo hiyo ni kitu moja ilikuwa hata mwingereza alikuwa hana kitu kama hiyo. Ninataka kama mtu anashikwa, akawekwa masaa ishirini akapelekwa kotini, kuliko kuwekwa mwaka huko.

Translator: Nayieu najo paa teneaku eibungaki oltungani, naa isaan tikitiman ake eton ilo tungani tiatua, neyae kotini meigil airag ine.

Ngamau Kivudha: Kitu ya pili, ni upande ya kutoka P.C. mpaka Chief.

Translator: Ore eniare na PC, oo DC naa oo laiguenani

Ngamau Kivudha: Hakuna kitu ilibadilika

Translator: Meeta entoki naibelekenya ana apa pee epuo ngeresa.

Ngamau Kivudha: Hiyo ndio inaharibu watu makao wote wanaharibika sababu, hata ukienda kwa chief,

Translator: Inewuei naarita iltunganak pi, ninye nainyala pooki toki.

Ngamau Kivudha:

Translator: Amu tenilo enetii olaiguenani,

Ngamau Kivudha: Unaenda na magoti

Translator: Naa ilo igilita kung,

Ngamau Kivudha: Mimi ningependa hawa watu wote mpaka P.C. mpaka Chief, makao wakichaguliwa na njia ya watu raia kuliko kuwa mtu analetwa na anaekwa.

Translator: Nai najo paa ekemookini naa aagelu laiguenak oo lelo tunganak lenye pookin, pee meigil oltungani obo apik.

Ngamau Kivudha: Kitu nilikuwa tunataka sana kujulisha Katiba ya leo, wakati uhuru ulipeanwa, kuna watu walichukuwa mashamba na si kama kununua maana hayo mashamba hata waleo mtu akitaka kuzunguka, anazunguka na ndege na masikini ni wengi Kenya.

Translator: Nayieu najo etii iltunganak apa owaiti iljambai pee epuo irmusungu, ore lelo shambai nememinayu mpaka te ndege ake iman, netii iltunganak lemeeta te Kenya.

Ngamau Kivudha: Kwa hivyo ningependa, kwa sababu Kenya kuna masikini wengi, watu wengi masikini na hiyo kitu ndio ilikuwa inapiganiwa na watu, ingegawanywa magawiwa.

Translator: Nayieu naa najo kore naa amu kore apa pee kitaaraitie irmusungu, naa lelo shambai apa kijo pee eorikini iyiook, neorikini naa.

Interjection: Ntodoropo taa iyie,

Sikembei Ole Biriha: Kaaji taa Sikempei ole Pirisha

Translator: Naitwa Skimpei Ole Biriha

Skimpei Ole Biriha: Assistant Chief e Meto Sub-Location.

Translator: Mimi ni Assistant Chief wa Meto Sub-location

Skimpei Ole Biriha: Naa kaidoropu naatungutuo oleng.

Translator: Na yangu ni mafupi sana

Skimpei Ole Biriha: Naa ekajo eji ake te Kimaasai, tenengueyu enteroni, nelo enkaji e ngotonye.

Translator: Inasemekana tu, mtu akipata shida anarudi kwao.

Skimpei Ole Biriha: Metaa tenengueyu Olmaasani nelo enkaji e ngotonye.

Translator: Kwa hivyo Maasai akilalamika, arudi kwake

Skimpei Ole Biriha: Njaa ake sii ninye pee engueyu likai tungani te murua nashomo, njoo elo ene ngotonye.

Translator: Kwa hivyo mtu yeyote akipata shida hapa aende kwake

Skimpei Ole Biriha: Naomon ajo mayiolo ninye pee eponu airo tena katiba oormaasai.

Translator: Na nashidwa mbona watu wanakuja kuongea hapa kuhusu kwao tukiwa hapa.

Skimpei Ole Biriha: Tena enkop apa eineputua namoda, etengenita naa.

Translator: Kama walidhania walikuta hapa watu wakiwa wajinga, hapa tumeerevuka.

Skimpei Ole Biriha: Ina naatodumua amu ore nkulie baa pookin nairoroki, naa kanyor.

Translator: Hiyo tu ndio imeniamsha kwa sababu yale ingine yote nimeyapenda lakini hii si pendi.

Skimpei Ole Birihia: Naleng ninye tena natejoki pee egulunii olarikoni oingor iltunganak lenye.

Translator: Naye ina pee kitejo pee kigelu olarikoni lemeigil ayau ninje

Skimpei Ole Birihia: Pee kigelu.

Translator: Ili tuweze kuchaguwa kiongozi ambaye tunamtambuwa ambaye haturuhusu hao watu kuja kuingia ndani.

Skimpei Ole Birihia: Too nkejek taa aewuo te Meto.

Translator: Nimekuja miguu kutoka Meto.

Skimpei Ole Birihia: Enabaunye toi.

Translator: Nimefika sasa

Skimpei Ole Birihia: Naa ore paawuo,

Translator: Na nimekuja sababu ya kuja hapa

Skimpei Ole Birihia: Naa orkiyioi likiata likijoito doi enelakua naingorita iyiook, ata tenaa Ilmaasai, elakua.

Translator: Ni kwamba ya kwamba wakilishi wetu wako mbali sana kwa hivyo tunahitaji ikaribishwe

Skimpei Ole Birihia: Nemeyiook ake kulo.

Translator: Sisi tu peke yetu

Skimpei Ole Birihia: Enkaji e maa pookin.

Translator: Lakini ni wamaasai wote

Skimpei Ole Birihia: Aishua.

Translator: Nimemaliza.

Lamakoo Ole Kauki: Aimaki aba maimaki enkiti ai kake naisinkisia enaduo ake. Ayia ashukoki naa sii nanu kulo arikok pookin oetuo enashe.

Interjection: Enkarna kwanza.

Lamakoo Ole Kauki: Aaji Lemako ole Kauki.

Translator: Naitwa Lamakoo Ole Kauki

Lamakoo Ole Kauki: Nashukoki kulo arikok oetuo enashe le majimbo oo puno aitengen iyiook.

Translator: Na ninashukuru maafisa wakurekebisha Katiba waliokuja hapa

Lamakoo Ole Kauki: Naa emimpa tenikiro anaa nikiingil ashu anaa enikitoningo amu, kumok kutiti wuetin naa ilo nining ake oltungani neiro nemilimu ajo kainyo sababu naata kuna tokitin kumok pee engoritoi.

Translator: Na musichukie tukayarudie rudie kwa sababu unakuta mwenyewe alisimama haja kamilisha kwa hivyo itakubidi tu, uje uongezee nguvu.

Lamakoo Ole Kauki: Ore taa sii ninje iyiook naa ka kingasia amu, ore taata ana enelodoiny pii inining eishiritai, eetae apa orpolosie loo ngeresa netadouwuo apa orpolosie alotu abori metaa mekure ninye aa olapa loo ngeresa iemitai.

Translator: Tukilalamika ni kwamba kuliwa na mipaka lakini bado mipaka inazidi tu kusonga kutukaribia kwa hivyo itatubidi tulalamike.

Lamakoo Ole Kauki: Eetae apa enkop natoritoi ina kata etii ngeresa, ore taata peaku iyiook ake loorok otii neutunguai iyiook meeta kirur ina kop naa ninye etii enkurma.

Translator: Kulikuwa na pahali wazungu walikuwa wanalima lakini kwa wakati wa waafrika tukafukuzwa tuwache kulima na pana chakula.

Lamakoo Ole Kauki: Kiata ewuei nikituturo yiook aa yiook aa Kenyatta oo Rais likiata.

Translator: Tuko na pahali ambae tumefanya ukulima wakati Kenyatta alikuwa

Lamakoo Ole Kauki: Neaku keponu ngarin te Nairobi aponu aaya irkikuan.

Translator: Magari zinakuja kuchukuwa chakula hapa

Lamakoo Ole Kauki: Ore taa pee elotu apa enkai serkali e Moi nelotu aingatie iyiook ina.

Translator: Na wakati serikali ya Moi imekuja ikaja kutufukuza.

Lamakoo Ole Kauki: Nikidol aajo ore pooki enko nangorokini Ilmaasai naa enkop natoiyoyo ake.

Translator: Na tukasema tukaona ya kwamba hii serikali inatufukuza tu kwa pakavu.

Lamakoo Ole Kauki: Nikiyieu nikijo kitodua sii iyiook Ilmaasai enturore ajo enkiteng.

Translator: Na tunataka kusema ya kwamba nasi tumeona haja zetu.

Lamakoo Ole Kauki: Nikitodua aajo kiyieu naai naa anaata ore ena serkali pee kiliki nikijo paa ore kulo ooturisho neyakini iyiook mashinini nigiturishote nijo iltarakitani.

Translator: Na tunasema ya kwamba Katiba itulinde na tuweze kupata yale yote ambayo tunayahitaji.

Lamakoo Ole Kauki: Neyakini naai iyiook esiai taata nijo enoorkepen nikiponu aaturishore.

Translator: Na tulete mahitaji yetu yote ili, maisha yetu nayo yaweze kuwa mazuri.

Lamakoo Ole Kauki: Neitadoikini iyiook inkaria te le doinyo paa aitaduo nkaria tooldoinyo pee kiponu aaturie iljambai.

Translator: Na serikali ihakikishe basi kama ni maji iwe imetuteremshia.

Lamakoo Ole Kauki: Neok ingishu te abori.

Translator: Na ng'ombe ikunywe hapa chini.

Lamakoo Ole Kauki: Nikiyieu sii naji naa ore ele doinyo, nikintore neaku teneilep ingishu, nemeitokini sii apej aanaa enkae kata.

Translator: Na tunataka hii milima iwe yetu tutawale kama yetu, ng'ombe ikipanda juu isipate shida tena.

Lamakoo Ole Kauki: Nikiyieu naa taata nenata aaore ele doinyo neenaata kintayu entoki pookin natii amu enaeng naa kiata mali aang kumok naatii, nijo irkeek ooki na yiook naa nninje kiretie iyiook iltamuyia loo Ilmaasai.

Translator: Basi hitaji zote zote ya hii milima tupewe.

Lamakoo Ole Kauki: Nalimu naa nanu ajo ore nanu eneilo doinyo na ine weuei angas aitabaiki noldoinyo.

Translator: Basi mambo ya milima nimefikisha hapo.

Lamakoo Ole Kauki: Naitoki ajo entaret iyiook tene wuei enkisomo naa etaa iyietuo amu, sapuk iyiook enkisomo naleng kira laisinak.

Translator: Na nataka niseme ya kwamba elimu ni ya lazima na ni ya bure katika shule zote.

Lamakoo Ole Kauki: Ore ene wuei naa ketii shida oleng amu etii.....

Interjection:(inaudible).

Translator: Na nimefikisha hapo.

Abdul Razak Otieno: Nawasalimu wote, mimi kwa majina naitwa Abdul Zaka Otieno.

Translator: Naaji taa nanu Abdul Razak Otieno.

Abdul Zaka Otieno: Nilikuwa na suggestion moja ningeweza kupatia commission kama wanaweza kuichukuwa.

Translator: Naata enduat nabo nayieu naisho Commission,

Abdul Zaka Otieno: Kwa sababu kuna kitabu nzuri hapa ambao walitengeza iko na guide lines nzuri sana. Mimi niliona kwa sababu ili maoni iweze kupatikana kwa wingi, kama hiki kitabu ingeweza kutransfomiwa into a questionnaire ili wale ambao hawawezi kuhudhuria wanaweza wakafill tu, so the questionnaire ifanywe in a simple way iwe inamakiwa tu au kama kuna sehemu mtu anaweza jaza noti kidogo ikawezwa kujazwa. Nafikiri hii itasaidia sana pia.

Translator: Nayieu naa najoki Commission, ore ena buku oshi naishoo iyiook, enemutu ake eidim aishoo iyiook, neitaa enoo gigilikuanat, neishoruni wueitin naa imput oltungani, niriwaki, pee eneitu itum erishata niyiewo airorie tene, nebaiki naa teidie.

Abdul Zaka Otieno: Na wakifanya questionnaire pia watueleze jinsi tunaweza tukasubmit hizo, vile tutakuwa tumefill. Maswali yangu yaani maoni yangu pia ilikuwa ni kwamba mim sionelei sipendelei majimbo.

Translator: Ejo taa ore ninye naa meyieu ninye ele kasi le majimbo.

Abdul Zaka Otieno: Halafu birth registration, kama citizenship nilikuwa ninaona kwamba citizenship ambayo anafaa kuwa mkenya na yule hafai kuwa mkenya iwe kama mkenya awe ni mtu ambae aliyezaliwa na baba na mama wakenya au amezaliwa na baba mkenya au mama asiye mkenya aweze kuwa mkenya aliyezaliwa na mama mkenya na baba sio mkenya hawezi kuwa mkenya. Pointi ya mwisho ni kwamba, nafikiri ni hayo tu!

Translator: Basi aidipa

Com. Kavetsa Adagala: Nimeelewa vile umesema lakini unaweza kuenda kwa commission utapata anwani kutoka kwa kamati. Na jambo lingine unajuwa kwa sheria yetu inasema devolusion. Sasa devolusion of powers inafika kwa hiyo kiwango ya kutengeneza (not clear) au kulete power chini kwa watu. Majimbo sio hilo the mark alone, it is how people are participating in government and how they are making decisions and what they are owning, Okay.

Translator: Apaayia maa, oldakikai obo taa. Naa tejo entoki neita aakata eitu ejokini iltunganak.

Sikambe Panin: Aaji taa nanu Sikampe Panin.

Translator: Naitwa Sikambe Panin

Sikambe Panin: Na ore entoki nikinyor oleng naa ena siai e majimbo.

Translator: Na ile jambo ambayo mimi napenda ni hii serikali yamajimbo

Sikampe Panin: Naa tenemutu ake eeta ena serkali e majimbo entoki naas, olee nimikimus.

Translator: Na hii serikali ya majimbo tunajuwa ya kwamba itatusaidia kwa hivyo ndio tunaihitaji.

Sikampe Panin: Ore tenakata iyiook nikiata shida oleng amu ore nanu papa naa ormainan naa te serkali enoto shida.

Translator: Na tukiangalia kwa kazi ya walemavu, mimi baba yangu ni mlemavu na alipata huo ulemavu akiwa serikalini.

Sikampe Panin: Naa ina olong ake ebaiyie serkali, eitu eitoki aishugulikare.

Translator: Na serikali iliwachana na yeye tangu siku hiyo mpaka sass

Sikampe Panin: Tene muiyu naa nanu ake oishugulikare mpaka oldakikai le mwisho.

Translator: Akiwa mgonjwa, serikali haihusiki ni mimi tu.

Sikampe Panin: Neaku kiyieu naa enaata ore paa etaa ena serkali e majimbo entoki naas, neyieu neretoo iyiook tenena amu torono naa.

Translator: Kwa hivyo tunataka serikali ya majimbo sababu itaweza simamia na hio mashida yote inaisha.

Sikampe Panin: Ore sii enkae nikiyieu esiai ele doinyo amu eutu iyiook kidol entoki naanyieke pi kabisa.

Translator: Na sisi tunataka tu serikali ya majimbo ili milima kama hii yote iwe yetu kamili.

Sikampe Panin: Metaa ore taa oltungani pookin ojo mikiyiolo iyiook esiai ooldoinyo amu kelejita iyiook serkali, tenemutu naai kisikana naa kinyoraa peyie eisikana amu kiyieu naa oleng.

Translator: Kwa hivyo basi tupate milima ama natural resources zetu zote ziwe ni sis tunamanage kama community.

Sikampe Panin: Neaku, ore taa nanu naitabayie amu eitu duo etumoki ilo tasat aeu ene wueji, tenkaraki ina mueyian, na ine wueji nanu aitabaiki.

Translator: Basi nifikishe hapo kwa sababu hiyo mzee hajaweza kufika hapa, lakini naye mumconsider walemavu ili waweze serikali iweze kuwafikia basi kama community yao, haiwaangalii.

Interjection: Kuna vyama vya walemavu, mumehusisha?

Translator: Etii maa, etii duo oshi oitashiiki irmaiman, itangamaitie aikata?

Sikampe Panin: Eito akata kingamaa amu, eitu akata eyakini iyiook ina report, aajoki etii.

Translator: Amesema hatujawahi kumhusisha kwa sababu hatujui kama kuna jambo kama hilo

Interjection: Unaweza kujaribu kwa social services?

Translator: Etejo indim taa atetema olturur loji ole Social Services, nitum eretoto.

Sikampe Panin: Sawa sawa amu esiai oljeshi taa apa etii.

Translator: Amesema ni sawa, nitajaribu, lakini serikali yetu ya majimbo iletwe.

Peter Olekelee: Kwa majina naitwa Peter Olekelee

Translator: Aaji taa Peter Lolkerin

Peter Olekelee: Jambo ambalo limenifanya niamke ni kwamba mara nyingi tunaona serikali yetu inatoa sheria ambayo inapuuza majukumu yale yanafanywa na wananchi kujipatia mapato.

Translator: Ore naa naatudumua nanu naa ena naitau serkali sheria nimidol ena toki naasita iltunganak lenyenak eingorunye enkishui enye.

Peter Olekelee: Na nikisema kidogo ni kuhusiana kwa mfano mambo ya makaa

Translator: Ore naa paaimaki peno naa naimaki mbaa oo ndungoto oo nguk.

Peter Olekelee: Kwa mfano pia mambo ya hii kutengeneza mapombe ya haramu.

Translator: Oo mbaa nijo naaisho.

Peter Olekelee: Lakini hatujaona sheria ambayo inapeana alternative.

Translator: Neitu akata kitum sheria najo tenimidung inguk, taasa ena.

Peter Olekelee: Na kwa hivyo tunaomba serikali wakati constitution inapoendelea, itambue kwamba wanaposema kitu isifanyike lazima wapeane an alternative for what the people can have.

Translator: Ore naa ena sheria gintau, nikiyieu nigintau sheria anaa ore peejo tapala ena, nejo taasa ena.

Peter Olekelee: Thank you.

Translator: Najo ashe.

Com. Tobiko:

Com. Adagala:

Com. Mutakha Kangu: Asante sana ndugu wamaasai, asante tumesikia maoni yenu na tumekuwa na nyingi tangu asubuhi, tumefurahia kwa kukuja mumejitayarisha kutoa maoni.

Translator: Ashukoki taa intae Ilmaasai enashe tenkaraki taa nikietuo duo ene, nikitumo te nkakenya, nintauto nduat inyi, ometabau naa ena rishata tenakata.

Com. Mutakha Kangu: Na ile maoni mumepeana tutaiangalia pamoja na maoni tumeyasikia kwa wakenya wengine ndio tuweze kutengeneza Katiba yenye itafaa wakenya wote.

Translator: Ore naa nduat inyi nintautuo naa aikipuo naa aitorisiore nkulie pookin nikinoto te nkop e Kenya pooki, pee kintushul pee kitum naa entoki naret iyiook.

Com. Mutakha Kangu: Tukimaliza kuchukuwa maoni sheria tunayopata inasema kama commission tuende tuchunguze hayo mambo na tuweze kutengeneza report, recommendations na draft ya Katiba mpya.

Translator: Ore naa anaa enaishiakino naa ore pee kipuo tene weuii nikipuo naa aingor nena duat inyi pookin, oo ne Kenya pookin, nikintau entoki naji, draft cosntituion, nikiunganisha naa, halafu naa pee kidol.

Com. Mutakha Kangu: Na hiyo sheria inasema tukimaliza kufanya hivyo, hayo maandishi yote tutarudisha kwa raia nyingi wenyewe mupatiwe nafasi ya miezi miwili, kusoma hayo muhakikishe kwamba vile tumetengeneza ni vile mungependelea Katiba iwe.

Translator: Nikijo taa ore kishuko idie wuei pee kipuo aiger naa ina toki, nikintoki aashukoki intae te rishata oo lapaitin aare, nisumusumu, ningoringoro naa tenaa ketiu anaa eniyieuu netiu ina sheria nikiyieu nikintobir e Kenya.

Com. Mutakha Kangu: Na ikiwa munaona kunasehemu fulani ya hayo maandishi haifai, mutapatiwa nafasi baada ya hiyo miezi miwili kupeana tena maoni ingine, comments kuhusu vile tutakuwa tumetengeneza sheria inasema tutarudi kwa watu katika mkoa watupatie comments zao.

Translator: Ore naa piponunu aisum nena tokitin pookin ashu nena nigindururo, ore ewuei neitemenaa, naa kinjo naake ntae erishata, nikingil aaponu aininingie ntae ore ewuei neitu inyoraa nilikiki naake iyiook pee kishuko naake aigil ake aapua aitobir.

Com. Mutakha Kangu: Na kwa sababu sheria inasema itakuwa kwa mkoa, pengine commission itaamua itakuwa inakaa kwa kila mkoa kwa headquarter, kwa hivyo itabidi nyinyi kama watu wa Kajiado constituency ama Kajiado South ama ikiwekwa yote kama Kajiado District, mukae na opinion leaders wenyu muangalie, muone comments, mutengeneze written comments na munaweza kutuma watu, ikiwa kakao itakuwa kwa headquarters ya province, waende wapeane comments zenyu. Na kwa hivyo inamaanisha watu wakufanya wa constituency committees, wa civic education, wakati hiyo report itakuja, bado mutakuwa na kazi ya kusaidia wananchi kuelewa hiyo ripoti inasema nini, ndio wawe na uwezo wa kupeana comments zao.

Translator: Ore naa anaa teneigilu ena toki, naa keaku ebaiki neado peno eneasieki, kake iponunu ntae aatoni anaa orkerenket ashu iltunaganak le Kajiad South, nigelulu naa representatives tenaa Headquarters naa e Rift Valley, tenaa Nakuru, negeluni naa iltunganak oopua naa ine wuei aapuo aaimaki ina toki.

Nikintoki sii aata ena ejukunoto ele kasi, aa ore iltunganak kulo ooji le 3 seas, ashu kulo mwalimuni oshi le katiba, neton ake eigilieku orkasi pee eigil naa ake airiamariyie wananchi aaimaa ena toki, aifundisha pee etum ailewa, mpaka taa netumi entoki naitoriori nanyorraa pooki ngae.

Com. Mutakha Kangu: Na tukimalizia kuchukuwa comments za watu kuhusu report sheria inataka turekebishe hiyo report, kuambatana na vile watu watakuwa wametaka alafu tuite, ile inaitwa National constitutional conference yenye itakuwa na jukumu la kuzungumzia hiyo report wa kubali ama wakatae.

Translator: Ore naa enishukuku ntae nena kibeleyenat naai naa nitejo eishaakinore naa enaata inji etiu, nikintoki naa ake iyiook aapuo atoni nikintoki naa aitauu entoki najo National Confrence, naitoki naake alaatoniki ina toki, aigil ake aitutum anaa

kena duo ninyaakita ashuku, naa pee etiu anaa ina nitonyoraitie.

Com. Mutakha Kangu: Hiyo conference itakuwa kikao cha watu karibu mia sita itakuwa na mabunge wote, macommissioner wote na kila district itatuma watu watatu na kuna vikundi vya wamama, vya makanisa na mengine pia watatuma watu kiwango fulani ndio wajadiliane. Kwa hivyo watu wa Kajiado kama district mutakuwa na nafasi ya kuchaguwa watu watatu wenye watenda kwa huu mkutano kwa niaba yenu.

Translator: Ore naa ina National Conference, neketii iltunganak ora saidi iip ile ashu iip ile, amu etii irbunkei pookin le Kenya, netii Commisioners pookin, neetae le wakilisha ookuni te kila District, oo larikok looltururi loo ntasati ashu kuna organizations oshi natii naaimutua, pee epuo naa aiwakilisha ntae teilo kasi teine wuei.

Com. Mutakha Kangu: Na ikiwa hao hawatakubaliana mambo yote, sheria inasema yale yatakuwa yamebaki itarudisha kwa nyingi wenyewe muamuwe kwa kupita njia ya kupiga kura ya maoni.

Translator: Ore naa epua likua alaaikino likirawaitie pookin, neshukuni naa neno tokitin aashukoki iyiook, nikiponu naa aosh entoki naji kura e maoni, pee etumi naa ade enkalo naarakino naa ena sipata.

Com. Mutakha Kangu: Na katika hicho kiwango tena, watu wa committee, watu wa civic education watakuwa bado na kazi ya kufahamisha wananchi maneno imebaki ni hii na sheria utaratibu umetengenezwa unasema kura mutapiga kwa njia hii, njia hii sio bado itakuwa kazi.

Translator: Ore naa kulo tunganak oojo 3 seas oo kulo tunganak oshi oisumisha ele kasi le katiba, neton ake ingiligili aatum orkasi, ingiligili ake aaponu aaotaki iltunganak, aajoki kindipa ene, naa ene netengoro, naa kuna roruat kiimaa, pee kibaiki ene pee kidol enaasayu te dukuya.

Mta Kangu: Na mambo ikimalizika hapo ndio sasa maandishi hiyo yote itapelekwa bunge nayo bunge ipitishie.

Translator: Ore taa enaimut, baada eilo kasi pookin, nedumuni taa neyae bunke, nelo sii ninye aimaa, nelo taa aimie sii ninye.

Mta Kangu: So, saingine mukisikia tukipigana, mujuwe hiyo sehemu nimehesabu zote bado hazijafanya, na zinataka muda. Tunaelewana? Kwa hivyo kuna yule amesema hapa, mzee alisema nyinyi tutamuomini namna gani, sababu tunajua kuna wale wako na wasi wasi kuhusu hilo jambo.

Translator: Paa taa tenininginingi kiara, entayioloo taa ajo eton ake kiata nena roruat pookin naaba neija, naishaakinore nikiimaa. Metaa kihitaji enkata, nikiasie naa pee kitum naa aitabi, amu enining taa anaa olatoi tasat ojo meirukito ninye ajo

keeta entoki naasayu, na kebaiki naa kesipa tenkaraki naa orkasi enton engor, oo enyamali neton etii.

Mta Kangu: Na kuhusu hilo jambo, mimi huwa nasema ni sawa wakenya kuwa na wasiwasi lakini majibu yangu huwa story inayosema kuna watu walikuwa siku moja wamekaa ndani ya nyumba vile tumekaa kanisani hapa hivi.

Translator: Na kajo ore sii nanu duo enairuk, naa kayiolo ajo sidai tenetum oltungani pookin wasiwasi, te orbae naa lentoki nayiolo. Kake aata nanu enkirukoto injere ajo kitoni ake, nikiyiolou nabo olong ake ajo etii apa olturur likitotoni ake te kanisa najjo ena.

Com. Mutakha Kangu: Na mmoja akatoka nje akaingia akawaambia “nimeona huko nje, mawingu imeanza kujitayarisha mvua itanyesha. Muende mutengeneze mashamba yenu mupande kwa sababu muda umefika”.

Translator: Ore etonie neipang oltungani boo, nedol irbulabu le njan, nelotu ajoki iltunganak elio enjan, neaku enjom entobira nkurman inyi amu kelotu naa asha, pee meanyuni naa pee ebau ina rishata.

Com. Mutakha Kangu: Aliposema hivyo, mvurugano ndani ya nyumba ukaanza, Group moja ikasema hata sisi tumekuwa huko nje tumeona hakuna mawingu, unatudangany hakutanyesha. Hakuna haya tupoteze wakati kwa hivyo hawakuenda kutengeneza mashamba na kupanda.

Translator: Ore naa pee elikina ajoki nejja, nejoki naa irkulei kitaa naai ake sii iyiook boo nikitodua ajo melio enjan metaa mikingas aipang aapuo, ilejita ake iyiook, neishankara taa.

Com. Mutakha Kangu: Group ingine katika hiyo nyumba ikasema tunajuwa kweli kutanyesha, lakini tunajuwa hata tukipanda mbegu zetu, kuna ndege huko nje imezoea kula mbegu zetu, itakula haitamea, kwa nini tupoteze nafasi?

Translator: Ore irkulie nejo yes, esipa esha nikirem iljambai nikiun kake etii motonyi naaponu ake nenyu nene mbegu nikitipika, neaku naa meeta maana.

Com. Mutakha Kangu: Group ingine ikasema tunajuwa kutanyesha, mbegu tutaweza kupanda imee lakini tunajuwa saa ile mahindi inaanza kutoka, kutoa fruit, kuna nyani huko huwa inaenda ku-kula. Sasa kwa nini tupoteze wakati, hawakupanda.

Translator: Ore irkulie nejo esipa esha, nikipuo nikiunisho nebulu irpaek, kake etii ekenyi nee keponu nenyu, neaku naa, mikidol taata ajo kanyoo naa pee kipuo aaun lelo paek limikinya naake amu, keponu ake ekenyi aanya. Neany epuo.

Mta Kangu: Lakini group ya mwisho ikasema, “hatuna hakika kutanyesha lakini wacha tujaribu. Tunajua kuna ndege huko

huwa wanakula mbegu lakini wakati huu tutakaa huko na mawe, tukiona ndege tuwafukuze. Tunajuwa kuna nyani yenye inakuwa inakula mahindi yetu inianza kutoka. Wakati huu, tutaenda kukaa huko na mawe kuangalia, tukiona nyani akija, tufukuze ndio tutaweza kuvuna”.

Translator: Nejo irkulie kiyiolo ajo eidim atasha, ashu meidim, kake matetem. Nikiyiolo sii ajo etii motonyi naaidim ainosa lelo paek, kake kiata soitok naa kinang, nejo irkulie, naa tenebulu ake, kiyiolo ajo etii ekenyi, naa kenya lelo paek, kake emikiata ake soito, kiaraa ake sii. Neaku, matetem.

Com. Mutakha Kangu: Saa ingine wanatoka na mbwa wanaenda huko. Yeye mwenyewe anakaa kando huko naye mbwa imekaa kando ikiona nyani ipige kelele nyani ikimbie lakini mujuwe hata hii Katiba yenye tunatengeneza sa hii, iko ndege huko nje, inaweza kula mbegu, iko nyani huko nje inaweza kula mahindi na shida ya wakenya wako nayo saa hii hapa, tumeingia ndani ya shamba kufukuza nyani, na huwenda tupige ile mbwa tumeenda nayo itusaidie kufukuza nyani tukifikiria ndio nyani. Iko nyani, iko ndege lakini zimechanganyika. Musipochunguza vizuri, muende mukapiga mbwa badala ya nyani.

Translator: Neaku naa, ayieu najoki intae, elo naa ilo tungani alaarip oljamba lenye neripie oldia. Nelo erishata o metaa, keisho oldia meshomo idia alo neeim sii ninye ena, pee ebuak ele dia pee eisik ikenyi. Nayieu naajoki ore eripito, etii taake sii motonyi, netii ake lelo ekenyi, kake ebau enkata nanang oltungani ilo dia lenye, nepal ooekenyi, nenang ilo dia lenye. Neaku ajoki intae, ore taa sii ninye kintobir ena toki, ketii taa sii ekenyi, netii motonyi, nikiingor pee mikinang naa ele dia lang oripokito naa iyiook oljamba, pee kinang naa lelo ekenyi.

Com. Mutakha Kangu: Si mutake kufukuza ndege, kufukuza nyani, but that is not enough. Tena muwe careful ku-differentiate ni nani nyani na ninani mbwa inasaidia.

Audience: Claps

Translator: Nayieu naa najoki ntae pee enikiimpang, enimpangimpanga aapuo aanang motonyi, oo ekenyi, niyiolouu naa ajo oldia ele, naa ooekenyi ele, pee minanginanga naa ele dia, amu ebaiki naa, naa ninye oret intae.

Com. Mutakha Kangu: Ashe oleng. Sere.

MAOMBI

David Malanu: Asante baba sababu ya hii commission hii Mungu, umeilinda, umeitunza. Asante kwa sababu ya wote siwakumbuki kwa majina sababu ningewataja wote kwa majina. Mungu uwabariki, bariki hata na majamii zao wape mawazo mazuri Mungu, ya kushidana na kazi hadi dakika ya mwisho Mfalme wa Mbinguni. Naomba kwa sababu ni nchi ya Kenya

